

ФОНДАЦИЈА ОТВОРЕНО ОПШТЕСТВО - МАКЕДОНИЈА
МАКЕДОНСКИ ЦЕНТАР ЗА ЕВРОПСКО ОБРАЗОВАНИЕ

ВЛЕЗ ВО БЕЗИЗЛЕЗ

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА ИЗВЕШТАИТЕ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА 2011-2014

ОКТОМВРИ

2014 ГОДИНА

ВЛЕЗ ВО БЕЗИЗЛЕЗ (PASS TO IMPASSE)

TO WHOM IT MAY CONCERN

Традиционално, шести пат по ред Фондацијата отворено општество- Македонија (ФООМ) и Македонскиот центар за европско образование (МЦЕО) подготвија компаративна анализа на извештаите за напредокот на Република Македонија односно на забелешките и проблемите нотирани од Европската комисија за периодот 2011-2014 година. Целта на оваа анализа е што појасно да се прикаже брзината со која Република Македонија се приближува - или се оддалечува - од Европската унија. За таа цел се користи веќе утврдена методологија според која се разгледуваат исклучиво проблемите (а не постигнувањата) и истите се систематизираат со три бои и тоа: 1) Со стандардна боја и фронт се обележани новите забелешки од годинашниот извештај; 2) Со стандардна боја и задебелено се обележани наодите кои се повторуваат барем во еден од претходните извештаи; и 3) со виолетова боја се обележани проблемите кои се повторуваат во минатите две и/или повеќе години. На пример, во Поглавјето 16 (Оданочување), во делот на „Оперативен капацитет и компјутеризација“ за првпат се споменува фактот дека „ Намалувањето на големината на неформалната економија останува предизвик. “ и затоа оваа забелешка ја обележавме со стандардна боја и фронт. Од друга страна, коментарот „**Продолжуваат доцнењата во исплатата на поврат на ДДВ, кои можат да влијаат на ликвидноста на претпријатијата**“ е показател дека истиот проблем бил нотирани и лани и поради тоа е обележан со стандардна боја и задебелено. И конечно, со виолетова боја на фронтот е обележан коментарот „**ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб**“, бидејќи се провлекува во најмалку три извештаја.

Главниот извор на податоци и оценки за оваа наша анализа е Извештајот за напредокот на ЕК. Сепак, оваа година многу важен извор на податоци, но и политички процени е Стратегијата за проширување и главните предизвици за 2014-2015. Имено овој документ ги утврдува темелните определби на ЕУ во врска со проширувањето, нарекувајќи ги инструмент за консолидација на реформите и зајакнување на кредибилитетот на процесот на проширување. Иако формата останува иста (Политички критериуми, вклучувајќи ја и регионалната соработка, економски критериуми и правните критериуми или таканаречените Копенхагенски критериуми), во центарот на вниманието сега се: **а) реформата на јавната администрација** односно поголема важност добиваат прашањата како што се: транспарентност, отчетност, ефикасност и поголем фокус на потребите на граѓаните и бизнис заедницата, **б) економското владеење и конкурентноста** поради тоа што оценката на ЕК е дека државите од Западен Балкан се постојано во тешко економско опкружување со висока невработеност, низок степен на инвестиции и тренд на зголемување на задолжувањата на јавниот сектор. За да покаже дека е сериозна во својот пристап ЕК утврдува економски индикатори за секоја држава, но и препораки и насоки за следење на спроведувањето на релевантните економски политики., **в) владеење на правото и темелни права**, каде се разгледуваат судските реформи, корупцијата, борбата против организираниот криминал,

темелните права со особен фокус на слобода на изразување, заштита на малцинствата, прашањата на дискриминација на ЛГБТИ заедницата, правата на жената, правата на децата и сл., д) *справување со билатералните прашања и раскрстување со минатото* каде влегува и регионалната соработка од Процесот на стабилизација и асоцијација. Интересен, во смисла на извор на информации за оваа анализа, е фактот дека Пристапното партнерство кое некогаш беше клучен инструмент за реформската агенда веќе воопшто не се споменува како битен елемент на политиката на проширување, додека за Пристапниот дијалог на високо ниво само се нагласува дека цела година немало никаква активност во рамките на овој инструмент.

Како и до сега и годинава во компаративната анализа ги вградивме и нашите согледувања во форма на коментари со надеж дека ќе ви помогнат да создадете своја слика.

Целокупната анализа наведува на следните општи заклучоци:

- 1. Македонија има сериозен проблем со исполнувањето на политичкиот критериум за членство во ЕУ, а Владата е посочена како главен одговорен фактор.-** Во општата оценка на состојбата на македонските европски интеграции ЕК како главна пречка за отпочнување на преговорите не ја наведува веќе само блокадата во Советот на ЕУ од страна на Грција. *Имено, ЕК тврди дека неуспехот на Владата да испорача резултати во бројни клучни области ја оштетил одржливоста на реформите со видливи назадувања во одредени области.* За прв пат Комисијата го вперува прстот кај Владата како најодговорна за застојот во реформите и оштетување на нивната одржливост. *Најострата оценка утврдува дека во последната година има сериозна загриженост за политизацијата на институциите и владината контрола врз медиумите. Заради тоа, довербата во државните институции е прогресивно нарушена (еродирана). Расте загриженоста за селективна правда, а слободата на медиумите и натаму се влошува. Најновата политичка криза меѓу власта и опозицијата покажа дека партиските интереси преовладуваат над државните.* Овие остри забелешки укажуваат на тоа дека оваа година препораката доделена на Македонија има горчлив вкус со оглед на ваквите проблеми забележани од страна на Комисијата. Низ целиот извештај каде се покриваат наведените прашања (пред сè политичкиот критериум, но и поглавјата 10, 23 и 24) преовладуваат остри критики кои го доведуваат под знак прашање демократскиот карактер на државата и политичката волја на власта за реформи.
- 2. Препораката за почеток на преговорите е на стаклени нозе.-** Првиот ден од објавата на Извештајот на ЕК предизвика дебата меѓу власта и дел од медиумите, кои тврдеа дека препораката на Македонија е успех и таа не е условена со никакви дополнителни услови, и опозицијата и дел од медиумите кои пак тврдеа дека препораката е условена со исполнување на услови поврзани со демократијата и владеењето на правото. Стратегијата за проширување може да помогне во наоѓање одговор на оваа дилема. *Во текстот на Стратегијата се утврдува дека заради кумулативниот напредок од претходните години ЕК смета дека државата го исполнува политичкиот критериум и ја дава шестата препорака за преговори, но изразува жалење за назадувањата од минатата година. Притоа се нагласува дека ЕК апелира до властите да преземат одлучна акција за решавање на зголемената политизација и порастот на недостатоци во врска со независноста на судството и слободата на медиумите доколку државата сака оваа препорака да биде одржана во наредните години.* Оваа

формулација претставува недвосмислено предупредување за Македонија дека доколку сака да добие повторна препорака следната година мора да ја промена моменталната состојба во критичните области.

- 3. Промени во начинот на соработка помеѓу ЕУ и државите од Западен Балкан во областа економско управување и конкурентност.**- За прв пат во овој извештај ЕК изразува загриженост за јавниот долг на државата, но и за недостатокот на визија во економската политика. На ваквата критика се надоврзува новиот пристап на ЕК за мониторинг на економското управување во секоја од државите кандидатки. Имено, со стратегијата за проширување 2014-2015, а имајќи го предвид искуството со Европскиот семестар и зајакнатото економско управување во државите-членки на ЕУ, Европската комисија воведува подобрен процес на соработка со државите од процесот на проширување. Имено, за државите од Западен Балкан, ЕК предвидува подготовка на Национални програми за економска реформа кои се состојат од два дела. Првиот дел се состои од зајакната верзија на постојните Претпристапни економски програми за државите кандидатки, односно Економски и фискални програми за државите потенцијални кандидатки, вклучувајќи го и Косово. Во првиот дел ќе биде поместена среднорочна макроекономска и фискална рамка со зголемен фокус на оценувањето на надворешната одржливост и структурните пречки за развојот. Вториот дел ќе ги покрие структурните реформи кои што се секторски по природа (на пр. транспорт, енергија, образование, животна средина, истражување, индустрија, конкуренција и внатрешен пазар) и за кои постои најголема загриженост, а кога е во прашање конкретност и растот, вклучувајќи ги и потребите од инвестиции во инфраструктура. За да се зајакне надзорот, процесот на евалуација ќе продолжи со изготвување на насоки со кои ќе се утврдат целни вредности за реализација на соодветните економски политики (targeted policy guidance) за секоја од државите. Националните програми за економска реформа за секоја од државите членки треба да бидат поднесени до ЕК најдоцна до 31 јануари во годината, за да може ЕКОФИН во мај истата година, да донесе заклучоци за секоја од државите членки, а ЕК на есен во рамки на пакетот документи поврзани со проширувањето да ги изготви новите насоки кои ќе треба да се испочитуваат при изработката на новите Национални програми за економска реформа за следниот јануари.
- 4. ИПА-помошта треба да се сфати посериозно како важен инструмент за реформи и европеизација.** – Во делот на ИПА проектот ЕК нагласува дека има сериозни задоцнувања во доделувањата на средствата под системот на децентрализираното управување од македонските власти. Ова задоцнување довело до загуба од над 21 милион евра до крајот на 2013 година. Според ова, кај ЕК има сериозна загриженост за капацитетот на нашите институции за програмирање и спроведување на средствата преку децентрализираниот систем на управување, односно самоуправување на средствата, што може да доведе до уште поголема загуба на средства. Токму затоа и се бара поголема посветеност и политичка волја од државата за зајакнување на административните капацитети и спречување на загубата на овие средства. Впрочем, ова е нешто на што нашите организации одамна укажуваа во своите анализи.

Во однос на рамката ИПА II која ги одредува приоритетите за периодот 2014-2020 година ЕК вели дека приоритетите за втората ИПА рамка ќе бидат поддршка на реформите во областите владеење на правото и добро владеење, како и конкурентност и раст. Националната ИПА II ќе биде комплементарна со повеќекорисничката (регионалната) ИПА II.

Националниот стратегиски документ за 2014 година како приоритетни за ИПА II ги одредува секторите на демократија и добро владеење, владеење на правото и темелни права, конкурентност и иновации и животна средина и земјоделство.

Најкритични области – Деталната анализа на Извештајот покажува дека ЕК се погрижила најголем дел од проблемите во реалноста да се пресликаат во извештајот. Сепак, најголеми критики и годинава има во секторите кои се дел од политичкиот критериум и поглавјето 23 (судство и темелни права)и тоа: загрозна независност на судството, неселективно делење на правдата, политизација (партизација) на институциите, слаба борба против корупцијата, загрозна слобода на медиумите и политичка нестабилност. Годинава, уште пожестоко за жал, ЕК ги критикува и економските перформанси на државата особено во делот на растечкиот јавен долг, но и нејзините капацитети да изготви пристојни документи од коишто би можело да се направат реални предвидувања на настаните (на пример, Претпристапната економска програма која ја изготвува Министерството за финансии). Позитивно се оценети најчесто законските рамки и институциите кај кои нема голем простор за политизација, а државата и ЕУ имаат вложено многу средства: АЕК, Институтот за стандардизација на Република Македонија, Бирото за метрологија и Институтот за акредитација. Многу е битно при анализата на забелешките и успесите да го мериме ефектот на преземените мерки, а не мерките сами по себе. Сметаме дека оваа година ЕК има ставено, во сите области, особен акцент на имплементацијата на законодавството и институционалните практики, бидејќи како честа забелешка се наведува дека законите и институциите се добро поставени но ефектот од нивната работа не досега до целта- да служи на граѓаните, на професијата и на потребите на бизнис заедницата.

КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА НА ИЗВЕШТАИТЕ ЗА НАПРЕДОКОТ НА ЕВРОПСКАТА КОМИСИЈА 2011-2014

ПОЛИТИЧКИ КРИТЕРИУМИ			
Пристапно партнерство - Натомашно спроведување на охридскиот Рамковен договор, особено во однос на градење интернетничка доверба			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<ul style="list-style-type: none"> - Во политичките критериуми спаѓа и регионалната соработка, добрососедските односи со државите членки и државите во процес на проширување. 	<ul style="list-style-type: none"> - Во политичките критериуми спаѓа и регионалната соработка, добрососедските односи со државите членки и државите во процес на проширување. - Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за Охридскиот Рамковен договор. 	<ul style="list-style-type: none"> - Проблеми со апсорпцијата на ИПА средствата. Само за 25% од ИПА се склучени договори. 	<ul style="list-style-type: none"> - Во политичките критериуми спаѓа и регионалната соработка, добрососедските односи со државите членки и државите во процес на проширување, како што е соработката со Меѓународниот кривичен трибунал за поранешна Југославија во Хаг.

ДЕМОКРАТИЈА И ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО			
КОМЕНТАР – Последниот извештај на Европската комисија утврдува фундаментални демократски недостатоци во смисла на изедначување на државната функција и партиската функција што во огромна мера допринело за намалена доверба во институциите. Во таа насока, се истакнува и владината контрола врз медиумите и институциите. Намалената доверба во институциите, 27.5% помалку примени претставки до независниот народен правобранител.			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
/	/	<ul style="list-style-type: none"> - Во Собранието имаше политичка криза во декември 2012 година. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дојде до изедначување на партиите на власт со државата, што вроди со дополнителна недоверба во институциите - Постои сериозна владина контрола на медиумите и институциите - Потребни се проактивни мерки за промоција на инклузивно општество

УСТАВ			
Пристапно партнерство - - Правилно и целосно извршување на судските пресуди			
<p>КОМЕНТАР – Оваа година во Извештајот на Европската комисија повторно се вклучува посебен дел посветен на Уставот и на Уставниот суд. Очигледно е дека ниту ваквиот пристап на Комисијата не ја подобрил состојбата. Ваквиот заклучок го потврдува фактот дека клучните забелешки од минатата година се повторуваат и оваа година. Државата која успешно се покажува како законодавец за сите, дури и најнезначајните и најприватните области, овој пат одлучува да го продолжи одржувањето на правната празнина по укинувањето на одредени закони или одредби од закони како неуставни. Исто така, ништо не е сторено со спроведувањето на одлуките на Уставниот суд. Стравувањата на Комисијата од минатиот извештај дека Уставниот суд е компромитиран со идеолошки подобни уставни судии кои на идеолошкото законодавство ќе му најдат уставна рамка се остварија и во овој извештај веќе се зборува за контроверзни одлуки, чудни компромиси и одложувања на расправите. Коментар е даден и на контроверзната одлука на Уставниот суд да не отвори постапка за контроверзниот буџет за 2013 откако поради техникалии одлучувањето беше одложено дури една година. Продолжуваат храбрите коментари за Законот за лустрација и неговото спроведување во функција на крајна идеолошка поделеност на граѓаните и стигматизација на неистомислениците и некооперативноста на Уставниот суд со Венецијанската комисија по ова прашање. Конечно, уставните амандмани од јули 2014 го најдоа своето место во извештајот, а Комисијата за нив смета дека биле непромислено предложени, во исклучително кратко време без да се понуди имплементациско законодавство и да се покаже оправданоста, т.е. усогласеноста со правото на Европската унија. Европската комисија апелира сите уставни измени да се прават со широк општествен консензус.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
		<ul style="list-style-type: none"> - Уставниот суд прими приближно 200 иницијативи за оценка на уставноста и законитоста на актите во 2012 година. Во приближно 15% од иницијативите Судот поништи дел од одредбите и укажа на потребата од натамошно унапредување на квалитетот на законодавството уште во процесот на подготовка на нацртите. - Нема систематски и транспарентен пристап на законодавната и извршната власт откако Уставниот суд ќе укине или поништи некој закон/одредба во законот. - Иако постои обврска да има нов закон, во практиката и покрај укинувањето/ поништувањето на одредени закони/ одредби, голем број од законите се оставаат со недоречености и празнини што ја поткопува правната сигурност. - Венецијанската комисија искажа загриженост за отпочнувањето на процесот на лустрација долго време по почетокот на демократизацијата на државата, за злоупотребата на политичката, партиската или идеолошката определба како основ за отворање на постапка за лустрација, 	<ul style="list-style-type: none"> - Во јули 2014, Владата достави до Собранието предлог пакет за уставни измени кој содржи седум амандмани на Уставот и опфаќа повеќе области. Пакетот беше подготвен за навистина кратко време и не го содржи потребното имплементациско законодавство. - Компатибилноста на предложените уставни амандмани со правото на Европската унија треба допрва да биде утврдена. - Било каков амандман на Уставот треба да биде заснован на широк општествен консензус. - Работата на Уставниот суд продолжува да биде попречувана од несоодветните човечки ресурси, особено од недостатокот на стручни соработници. - Бројот на добиени иницијативи во текот на годината е сличен како и во претходните години, но се уште не се преземени чекори за да се обезбеди правната сигурност за законодавство кое веќе било укинато како противуставно. Ваквата практика создава празнини во правната рамка. - Извршната и законодавната власт мораат да обезбедат подобра системска

УСТАВ			
Пристапно партнерство - - Правилно и целосно извршување на судските пресуди			
<p>КОМЕНТАР – Оваа година во Извештајот на Европската комисија повторно се вклучува посебен дел посветен на Уставот и на Уставниот суд. Очигледно е дека ниту ваквиот пристап на Комисијата не ја подобрил состојбата. Ваквиот заклучок го потврдува фактот дека клучните забелешки од минатата година се повторуваат и оваа година. Државата која успешно се покажува како законодавец за сите, дури и најнезначајните и најприватните области, овој пат одлучува да го продолжи одржувањето на правната празнина по укинувањето на одредени закони или одредби од закони како неуставни. Исто така, ништо не е сторено со спроведувањето на одлуките на Уставниот суд. Стравувањата на Комисијата од минатиот извештај дека Уставниот суд е компромитиран со идеолошки подобни уставни судии кои на идеолошкото законодавство ќе му најдат уставна рамка се остварија и во овој извештај веќе се зборува за контроверзни одлуки, чудни компромиси и одложувања на расправите. Коментар е даден и на контроверзната одлука на Уставниот суд да не отвори постапка за контроверзниот буџет за 2013 откако поради техникалии одлучувањето беше одложено дури една година. Продолжуваат храбрите коментари за Законот за лустрација и неговото спроведување во функција на крајна идеолошка поделеност на граѓаните и стигматизација на неистомислениците и некооперативноста на Уставниот суд со Венецијанската комисија по ова прашање. Конечно, уставните амандмани од јули 2014 го најдоа своето место во извештајот, а Комисијата за нив смета дека биле непромислено предложени, во исклучително кратко време без да се понуди имплементациско законодавство и да се покаже оправданоста, т.е. усогласеноста со правото на Европската унија. Европската комисија апелира сите уставни измени да се прават со широк општествен консензус.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
		<p>како и поради тоа што со законот се опфатени и приватни и полу-приватни организации.</p>	<p>контрола и следење на постапките пред Уставниот суд и надолжување на ваквите празнини.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Загрижува тоа што промената на составот на Уставниот суд во последните години влијае врз неговата независност, особено поради фактот дека се повеќе се одложува одлучувањето и се прават чудни компромиси при одлуките. - Во јануари 2014, Уставниот суд ја отфрли иницијативата да ја утврди уставноста на контроверзниот буџет од 2013 година, откако претходно премногу долго поради техникалии го одложи расправањето на предметот. - Во април 2014, Уставниот суд ја отфрли иницијативата да ја утврди уставноста на контроверзниот Закон за лустрација, иако претходно побара и доби мислење за истиот од Венецијанската комисија.

ИЗБОРИ			
Пристапно партнерство - Идните избори да бидат во согласност со Изборниот законик, Веднаш да се донесат одлуки за сите изборни неправилности и истите да се казнат,			
КОМЕНТАР – Сите забелешки се повторуваат најмалку 4 години. Нова забелешка е мнозинството медиуми се наклонети на власта вклучувајќи го и националниот сервис, особено кога станува збор за покривање на изборни настани, ЕК нотира дека се правела грешка при претставување на официјален владин функционер наместо како изборен кандидат.			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<ul style="list-style-type: none"> - Изборниот законик беше изменет со слабо мнозинство (без опозиција) и само 2 месеци пред изборите. - Остануваат празнини и нејасности во однос на одредбите за жалби, гласањето на дијаспората и употребата на ресурсите на администрацијата. - ОДИХР укажа на веродостојни наводи за недоволна поделеност помеѓу државата и политичката партија, како и притисоци врз државните службеници. - Јавниот радиодифузен сервис при покривањето на кампањата, спротивно на законот и јавниот мандат, ја фаворизираше Владата и силно ја критикуваше опозицијата. - Препораката за темелна ревизија на избирачкиот список не беше спроведена и останува загриженоста дека списокот е преувеличен (1.8 милиони гласачи од 2.05 милиони население). - Потребно е целосно спроведување на заклучоците и препораките на ОБСЕ/ОДИХР за изборите. 	<ul style="list-style-type: none"> - Собранието ги дискутира предлозите за подобрување на законодавната рамка за изборите, согласно препораките на ОБСЕ/ОДИХР дадени по изборите 2011 година. Предлозите треба да го зајакнат Изборниот законик, особено во делот на зголемување на транспарентноста на кампањата, финансирањето на политичките партии и другите празнини и нејасности во постојниот Изборен законик. - Избирачкиот список е во фаза на ревидирање. - Тековните напори ќе бидат неопходни за целосно да се исполнат препораките на ОБСЕ/ОДИХР, особено во делот на одвојување на државата од политичките партии, спречување на заплашувањето на гласачите и ревизијата на Избирачкиот список. 	<ul style="list-style-type: none"> - Собранието делумно ги подобри предлог-измените на Изборниот законик и на Законот за финансирање на политичките партии во ноември 2012. - Претходните препораки за износите на донациите во кампањата, како и за процедурите за жалби и оплаки и аранжманите за гласање на дијаспората не се земени предвид. - Менувањето на Законикот блиску до изборите не е добра практика. - Процедурите за составување и одржување на Избирачкиот список може уште да се подобрат. - Заплашувањето на гласачите и злоупотребата на државните ресурси се случуваше во текот на целата кампања и се уште не е јасно одвојувањето на државата од политичката партија. - Неколку радиодифузери, вклучувајќи го и јавниот сервис не известуваа избалансирано за време на кампањата. 	<ul style="list-style-type: none"> - ОДИХР укажа на веродостојни наводи за недоволна поделеност помеѓу државата и политичката партија, како и притисоци врз државните службеници. - ОДИХР укажа дека мнозинството медиуми се наклонети на Владата, вклучувајќи го и националниот сервис. - Медиумите во своето известување не правеа разлика дали претставуваат еден министер(официјален претставник на власта) или изборен кандидат.

ПАРЛАМЕНТ**Пристапно партнерство - Да се зголеми капацитетот на Собранието со повеќе ресурси**

КОМЕНТАР – Пристапното партнерство е целосно заборавено, новиот приоритет според Комисијата и последните два извештаи е политичкиот дијалог и правилното функционирање на Собранието како законодавна власт. Инцидентот од „Црниот понеделник“ од декември 2012 година се провлекува и овој извештај иако поминаа речиси две години од неговото случување. Комисијата забележува дека препораките на Анкетната комисија се уште не се имплементирани, а истовремено посочува и на нови моменти, како што се неинклузивниот процес на законодавство и претераното користење на итната постапка за донесување на законите. Своето место во извештајот и тоа токму во овој дел го најдоа и изборите каде Комисијата посочува дека оставките на пратениците од опозицијата не се процесирани, а нивното отсуство го доведува во прашање кредибилитетот на работењето на институцијата и посветеноста на реформите. Исто така, Националниот совет за европски интеграции (НСЕИ) се споменува како тело кое има многу голема важност за процесот на реформи, а останува не конституирано.

Политичкиот дијалог и натаму останува проблем во државата, а постои длабока поделеност која се пресликува и во општеството. Според Комисијата обврска на власта и на опозицијата е да го обезбедат дијалогот во институциите, т.е. Собранието, но, сепак, власта е онаа која мора да ги овозможи сите услови за опозицијата да ја врши својата должност за контролор во системот.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<ul style="list-style-type: none"> - Анкетната комисија за инцидентот во Собранието не ја заврши својата работа пред распуштањето. - Не е донесен Етички кодекс за пратениците во Собранието. - Измени на Уставот, на Изборниот законик и на Законот за лустрација беа помеѓу 200-те правни акти донесени без опозицијата. - Парламентарниот институт сè уште не е функционален и без ангажиран персонал. - Собранискиот надзор на службите за разузнавање и контраразузнавање останува слаб, а постои недоволна соработка помеѓу собраниската комисија и УБК. - Имплементацијата на Законот за лобирање продолжува да создава селективен пристап до креирање на политиките од заинтересираните страни. 	<ul style="list-style-type: none"> - Анкетната комисија основана за истрага на инцидентот во Собранието од 2010 година не дојде до никакви заклучоци. - Комисијата за труд и социјална политика продолжува да го дискутира опсегот на владиниот Предлог-закон за бранителите којшто се однесува на (финансиска н.з.) поддршка на жртвите од конфликтот во 2001 година. Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за Охридскиот Рамковен договор. - Етичкиот кодекс за пратениците не е усвоен. - Парламентарниот институт, основан во 2009 со Законот за Собрание со цел да ја поддржува работата на пратениците, сè уште не е во функција. Потребни се дополнителни напори за да се решат административните блокади, како што се задоцнувањата во постапките за вработување на кадар за Институтот. - Надзорот врз разузнавачките и контр-разузнавачките служби исто така треба да се зајакне. Не постои задоволителна соработка помеѓу двете надлежни собраниски комисији и МВР. 	<ul style="list-style-type: none"> - Голем број опозициски пратеници и новинари беа насилно отстранети од Собранието во декември 2012 г. - Главната опозициска партија речиси не учествуваше во пленарните сесии на Собранието. - Потребен е поголем национален консензус за тоа како да се исполнат стратегиските заложби. - Заклучоците од Анкетната комисија предвидуваат реформа на Деловникот, етички кодекс за пратениците, процедури за обезбедувањето во Собранието и третман на новинарите. - Собранието донес 10 нови закони и ревидира околу 80 други без опозиција што зборува за неинклузивниот процес. - НСЕИ треба да има поголема улога во обезбедувањето широка национална поддршка за европските интеграции. 	<ul style="list-style-type: none"> - Новото Собрание беше конституирано на 10 мај 2014 година, иако без пратениците од опозицискиот блок предводен од СДСМ. - Од 34 освоени мандати на опозицијата предводена од СДСМ, 3 пратеници ги прифатија своите мандати. Останатите пратенички мандати се уште не се прифатени, а оставките на избраните пратеници не се процесирани. - На крајот на август по конфликтот помеѓу пратениците на ДУИ и ДПА, пратеничката група на ДПА привремено се повлече од Собранието. - Отсуството на поголемиот дел од пратениците на опозицијата е контрадикторно со инклузивната природа на работата на Собранието. - Собранието беше активно пред изборите, усвојувајќи нови закони и водејќи ја дебатата, вклучително и онаа за европските интеграции. - Опозициските партии учествуваа во работата на Собранието до неговото распуштање пред изборите. - Постоеше широк консензус за амандманите на 60 закони, вклучително и за Изборниот законик и Кривичниот законик, но не и за амандманите за законите за медиумската сфера.

ПАРЛАМЕНТ			
			<ul style="list-style-type: none"> - Собранието расправаше за три предлози на опозицијата. - Работната група за имплементација на препораките од Анкетната комисија за настаните од 24 декември 2012 година, беше активна до октомври 2013 кога членовите од СДСМ во знак на протест против апсењето на претседателот на Советот на општина Центар ја напуштија. Како резултат на тоа не беа спроведени препораките на комисијата и особено онаа која се однесуваше на измените на Деловникот. - Комитетот за европски прашања ги разгледа сите 19 закони усвоени согласно НПАА, а одржа и надзорна расправа за користењето на средствата од ИПА на која учествуваа претставници на Владата, академијата и граѓанското општество. - Пред изборите Националниот совет за европска интеграција се сретна само два пати, Комитетот за односи меѓу заедниците еднаш, а Постојаната анкетна комисија за човекови права ниту еднаш. - Од сите 399 закони усвоени во текот на овој извештаен период, дури 175 беа усвоени по скратена постапка. - Парламентарниот институт спроведе обука за новоизбраните пратеници (45 од 123). - Препораките на Анкетната комисија треба да се имплементираат.
<p>2. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијалогот помеѓу политичките сили беше прекинат поради бојкотот на Собранието од страна на СДСМ и мнозинството опозициони партии од крајот на јануари во знак на протест против недемократското владеење. - Претседателот на РМ имаше неуспешни обиди преку лидерски 	<p>2. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијалогот се одржуваше, но потребно е дополнително зајакнување, особено во делот на меѓуетничките односи. 	<p>2. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дијалогот меѓу политичките партии треба да се подобри. - Потребно е поголема политичка посветеност за решавање на проблемите низ дијалог и во рамките на институциите. 	<p>2. Политички дијалог</p> <ul style="list-style-type: none"> - Работата на Собранието е отежната поради немањето конструктивен политички дијалог и длабоката поделба помеѓу политичките партии. - Отсуството на опозицијата го отежна продолжувањето на реформите и можноста Собранието да биде вистински контролор на активностите на власта. - Заеднички и власта и опозицијата имаат обврска да ја обезбедат политичката

ПАРЛАМЕНТ			
<p>средби да посредува во изнаоѓање на решение.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е дополнително зајакнување на политичкиот дијалог во насока на решавање на проблемите преку институционалната рамка. - Бојкотот на опозицијата го попречи функционирањето на Собранието. 			<p>дебата во Собранието и да создадат услови за неговата правилна работа.</p>

ВЛАДА			
<p>Пристапно партнерство - Зајакнување на транспарентноста и отчетноста на локалните администрации, особено зајакнување на внатрешната контрола/ревизија, Воспоставување задоволителен стандард на прибирањето на даноци од страна на општините во целата држава, Развој на капацитетите на општините за управување со земјиште во државна сопственост, Обезбедување задоволителен број на компетентен персонал во општините.</p> <p>Среднорочни приоритети - Заокружен процес на децентрализација</p>			
<p>КОМЕНТАР – И овде имаме големо отстапување од приоритетите предвидени во Пристапното партнерство. За разлика од минатата година, кога кај меѓуетничките односи имавме целосен молк оваа година Комисијата укажува дека партнерите во Владата не функционираат како едно тело и се грижат за своите партиски и етнички интереси за сметка на националните и довербата кај сите заедници. Понатаму партнерите во Владата се повикани да преземат активности за конечно разделување на партијата од државата. Критиките за пописот и натаму не стивнуваат. Ако Комисијата најнапред започна со остра опомена, минатата година само го спомена, оваа година ја осудува „квази“ методологијата за попис за која бара да биде обезбеден широк партиски консензус. ЕК и натаму потсетува на неопходноста од обезбедување одржливост и финансирање на општините, како и на нетранспарентноста при распределбата на буџетските средства и капиталните трансфери. Според извештајот и натаму опстојува проблематичната ситуација со регионалниот економски развој и необезбедувањето доволно средства согласно со законот (невладеање на правото). Конечно, извештајот не пропушта да каже дека некои општини, притоа издвојувајќи ја Центар се предмет на несразмерно голем број на инспекции.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none"> - НПАА нема рокови, кадар и буџет. - Не беше постигнат договор за етничкиот состав на пописните тимови навреме. - Односите во владината коалиција ставени на тест во јануари со изградбата на црква-музеј на Кале. Протестите против градењето доведоа до меѓуетнички судир. 	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none"> - НПАА беше усвоена, но потребно е дефинирање на појасни рокови, потреба од кадар и буџетски импликации. - Во првата половина на 2012 се случија повеќе инциденти и убиства. - Односите во Владата беа нарушени од различните гледишта во врска со статусот на жртвите од конфликтот во 2001 година. Коалиционите партнери треба да воспостават меѓусебен дијалог за изнаоѓање решенија и обезбедување на стабилност. - Во октомври 2011, 10 дена пред одржување на пописот, Државната пописна комисија поднесе оставка заради несогласување во врска со методологијата утврдена од Државниот завод за статистика, особено заради методот на броење на граѓаните кои работат во странство. Коалиционите партнери решија да го прекинат пописот. 	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none"> - НПАА нема доволно податоци за ресурси (финансиски и кадровски) поради што е тешко да се оцени успешната имплементација - Пописот што се прекина во 2011 година се уште не е спроведен. - Треба да се воспостави природ кој ќе се потпира повеќе врз консензус во политиката. - Има потреба од поголема дистинкција меѓу политичките партии и државните структури. 	<p>1. Влада</p> <ul style="list-style-type: none"> - Новата Влада беше конституирана во јуни 2014 година и повторно е мултиетничка коалиција помеѓу ВМРО-ДПМНЕ и ДУИ како главни партнери. - Владата мора да функционира подобро и единствено со цел да биде проактивна во преземањето на заеднички мерки кои ќе ја зголемаат довербата кај сите заедници. - Користењето на административни регистри се смета како алтернативна методологија за попис на населението и домаќинствата кој не беше спроведен во 2011 година поради несогласувањата околу методологијата за пребројување на дијаспората. Користењето на ваква алтернативна методологија мора да има широк партиски консензус. - Треба да се преземат активности за надминувањето на проблемите истакнати од ОБСЕ/ОДИХР за разграничувањето на државата и владејачките партии.
<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Министерство за финансии треба да го зајакне својот капацитет за развој на политика за општински буџети. 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредбите од Законот за регионален развој кои се однесуваат на финансиските распределби преку надлежните институции не се целосно 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискалната децентрализација се уште не е заокружена. - Делот на ДДВ трансфериран на локално ниво се уште е недоволен за 	<p>2. Децентрализација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни ресурси за комплетирање на процесот на децентрализација и за поддршка на локалниот развој.

ВЛАДА			
<ul style="list-style-type: none"> - Напредокот кон остварувањето на целите на децентрализацијата треба да се забрза преку поттикот на Министерството за локална самоуправа. - Меѓу-министерскиот комитет за мониторинг на финансирањето на општините се состанува нередовно. - Недостаток на транспарентност и координација на централното финансирање на проекти во општините. - 4 од 6 општини што останаа во прва фаза на децентрализација и имаат значителни долгови, а две од нив имаат недостиг на капацитет за финансиско управување. - Блокраните сметки остануваат проблем на некои општини и од прва и од втора фаза. - Ограничени се механизмите за справување со значителните разлики во испораката на јавни услуги, а руралните и малите општини се во посебно неповолна положба. - Некои општини останаа слаби во следењето и собирањето данок на имот - Административни проблеми кај отворањето нови школи. - Социјалните услуги сè уште не се децентрализирани. - Размената на информации меѓу Катастарот, матично, УЈП и општините треба да се зајакне со унифициран систем – база на податоци. - Значајни дополнителни напори се потребни и на централно и 	<p>имплементирани.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Напредокот во исполнувањето на целите на децентрализацијата треба да се забрза, особено под водство на Министерството за локална самоуправа и Министерството за финансии. - Ограничени се механизмите за справување со значителните разлики во испораката на јавни услуги, а руралните и малите општини се во посебно неповолна положба. - Главен предизвик останува финансиската одржливост на општините. Иако постои зголемување на собирањето на локалните даноци и такси, некои општини имаат потешкотии во собирањето на данокот на имот. - Финансиската и правната рамка за спроведување на сите пренесени надлежности на општините треба да биде утврдена со учество на единиците на локалната самоуправа. - Потребна е поголема транспарентност и координација на централното финансирање на општинските проекти. 	<p>исполнување на новите обврски. Потребни се натамошни напори за општините да бидат финансиски одржливи и да можат да ги испорачаат задачите што им се префрлени.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Релевантните закони за регионален развој не се целосно спроведени. - Телата одговорни за регионален економски развој немаат доволно ресурси. - Буџетот за регионален развој уште повеќе се намали. 	<ul style="list-style-type: none"> - Децентрализацијата е централен дел на Охридскиот рамковен договор, но една општина се уште не ја има комплетирано втората фаза на фискалната децентрализација. - Некои општини, како на пример Центар, се предмет на несразмерно голем број на инспекции од државните инспекторати. - Се уште не се преземени задоволителни истражни мерки за нападите и вандализмот на објектите на општина Центар. - Потребни се дополнителни напори за обезбедување на транспарентна распределба на капиталните трансфери на општините и за обезбедување потребната финансиска стабилност за натамошно пренесување на надлежностите. - Законодавството за регионален развој се уште не е целосно спроведено. - Буџетот за регионален развој е незадоволителен.

ВЛАДА			
<p>налокално ниво за зајакнување на административниот капацитет на некои општини, особено за финансиска контрола, стратегиско планирање, управување со човечки ресурси и економски развој.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ДЗР извести за бројни недостатоци кај примената на финансиската контрола и јавните набавки во општините и недоволно постапување по претходните препораки. - Потребен е посилен поттик за унапредување на процесот, особено треба да биде потраспарентна и поправична финансиската рамка за обезбедување на јавни услуги. 			

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

Пристапно партнерство - Воведување на систем на кариера врз основа на заслуги за да се изгради отчетна, ефикасна и професионална јавна администрација на централно и на локално ниво, Ефективно спроведување на Етичкиот кодекс за државни службеници, Зајакнување на административниот капацитет преку развивање капацитет за стратемско планирање и развивање политики, подобрување на обуката и изготвување општа стратегија за обука на државни службеници, Имплементација на мерки што гарантираат транспарентност на администрацијата во процесот на донесување одлуки и натамошно промовирање на активно учество на граѓанското општество, Имплементација на реформите на агенциите што го спроведуваат законот, Адекватни административни капацитети за ефективно програмирање и управување со ИПА фондовите.

Среднорочни приоритети - Натамошен развој на капацитетите на администрацијата за имплементација на Спогодбата за стабилизација и асоцијација.

КОМЕНТАР – Голем дел од критиките во овој сектор се повторуваат од претходниот извештај. Приоритетите дефинирани во Пристапното партнерство се чини дека се тотално загубени. Законската рамка и натаму е фрагментирана. Политизацијата и натаму е голема пречка за професионалната служба и упорно не се почитува принципот на заслуги. И годинава, ЕК кажува дека не може да добие прецизен број на вработени државни службеници во редовен или привремен работен однос. ЕК споменува дека во податоците на ОБСЕ / ОДИХР е потврдено дека имало притисок на вработените во јавниот сектор за време на изборите во април. Повторно се споменува тоа дека некои вработувања повеќе наликуваат на социјални мерки отколку на одговор на потребите на институцијата.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Општо</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни дополнителни напори со цел да се обезбеди транспарентност, професионалност и независност на јавната администрација во практика. - Потребни се дополнителни подобрувања во постојната законска регулатива, особено во поглед на Законот за општа управна постапка. 	<p>1. Општо</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни дополнителни напори со цел да се обезбеди транспарентност, професионалност и независност на јавната администрација, а особено почитување на принципот на вработување според заслугите, заедно со принципот на правична застапеност. 	<p>1. Општо</p> <ul style="list-style-type: none"> - Транспарентноста и пристапот до јавни информации и натаму се ниски. - Потребни се значителни напори за да се гарантира професионализам и независност на јавната администрација и правичната застапеност. 	<p>1. Општо</p> <ul style="list-style-type: none"> - Транспарентноста и пристапот до јавни информации и натаму се ниски. - Доверба во независноста на државните институции е ниска поради општото мислење дека јавната администрација е политизирана и нема транспарентност. - Во податоците на ОБСЕ / ОДИХР е потврдено дека имало притисок на вработените во јавниот сектор за време на изборите во април. - Јавната администрација останува фрагментирана и е предмет на политичко влијание.
<p>2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетските, просторните и административните капацитети на МИОА не се доволни, особено во однос на управната инспекција. - Направените законски измени не обезбедуваат стратешки решенија на сите постојни предизвици. - Правната рамка за ДС и ЈС останува фрагментирана, што дозволува различно уредување на некои институции, вклучувајќи 	<p>2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори и ресурси за јакнење на административните капацитети на МИОА и на управната инспекција. - Законите за државни и јавни службеници претрпеа измени кои се однесуваат на оценувањето на државните/јавните службеници, кое претходно беше критикувано од експертите на ЕУ, но нивното стапување во сила е одложено за јануари 2013. - Мобилноста на државните и јавните 	<p>2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законската рамка и натаму е фрагментирана. - Опфатот на главните закони (статус, права, должности и отчетност) се уште е ограничен во смисла на опфатени институции. Поради тоа голем број на работници се под Законот за работни односи и колективните договори. Фрагментацијата го отежнува собирањето релевантни податоци за администрацијата. 	<p>2. Агенција за администрација (АА), МИОА и законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законската рамка и натаму е фрагментирана. - Недостасува темелна анализа на политиките и законската рамка. - Процедурите за мониторинг и известувањето за работата на владата делумно се спроведува.

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА			
<p>ги и одредбите поврзани со платите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Главните недостатоци се во однос на правилата за вработување, оценување и унапредување, назначување на повисоки раководни позиции и прекинување на работен однос. - Потребни се дополнителни подобрувања на клучните закони. - Измените на Законот за општа управна постапка не ги поправија неговите недостатоци. Начелото „молчењето е одобрување“ предвидува сложена постапка на жалба, што ја нарушува неговата примена во пракса. За систематски промени потребен е нов, современ и добро структуриран закон. - Нефункционален регистар на ДС. 	<p>службеници е делумно подобрена.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Регистарот на јавни службеници е оперативен, но е сè уште со нецелосни податоци од некои институции. - Областа на јавната и државната служба останува фрагментирана. Заради консолидирање на легислативата особено во делот на вработувањето, унапредувањето и престанокот на работниот однос, започнати се подготовки за нов Закон за администрација. 		
<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одреден број на одделеније за човечки ресурси на централно и локално ниво остануваат со недоволен број на вработени. - Многу привремени вработувања беа трансформирани во постојани. - Не се обезбедени бројки за постојните или трансферираните вработувања од страна на властите. - Ангажирањето на привремено вработени во многу случаи не е во согласност со законските постапки. - Сериозна загриженост дека начелото за вработување засновано на заслуги и без политичко влијание не се 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Критериумите за вработување остануваат неконзистентни. Останува загриженоста дека не секогаш се почитува принципот на заслуги. - Одредбите за привремени вработувања не соодветствуваат со општите одредби за вработување во државната/јавната служба. Владата не ги направи достапни податоците за бројот на редовно вработените во државната служба, ниту пак за бројот на трансферирани привремени вработувања во редовни. - Потребни се значителни подобрувања во координацијата на вработувањата на немнозинските заедници од страна на Секретаријатот за рамковниот договор (СРД). Продолжува трендот на ангажирање на овие лица на квантитативна основа без да се води 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште нема официјални бројки за бројот на вработените во јавниот сектор (ни стално и времено вработените) поради што тешко се мери напредокот. - Се уште е потребно подобрување на ниво на јавна политика на централно и на локално ниво за борба против политизацијата. - Целата регрутација на државни и јавни службеници мора да биде законска, транспарентна и отчетна и да се базира на заслуги. - Се уште има случаи на „наменски“ вработувања и неправилно вработување. - Некои вработувања повеќе наликуваат на социјални мерки отколку на одговор на потребите на институцијата. - Принципот „молчењето е одобрување“ се применува неконзистентно и 	<p>3. Управување со ЧР и админ. капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вработувањата во јавниот сектор продолжуваат да се зголемуваат, особено во јавните претпријатија. - Целата регрутација на државни и јавни службеници мора да биде законска, транспарентна и отчетна и да се базира на заслуги. - Помалите малцинства продолжуваат да бидат недовољно застапени во јавната администрација. - Политизацијата во јавната администрација и на централно и на локално ниво останува сериозен проблем. - Некои вработувања повеќе наликуваат на социјални мерки отколку на одговор на потребите на институцијата. - Принципот „молчењето е одобрување“ се применува неконзистентно и предизвикува големи задоцнувања за граѓаните. - Државна комисија за одлучување во

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

<p>исполнува задоволително.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за плати во ЈА останува фрагментиран што влијае на единството и мобилноста на јавната и државната служба. - Недоволна транспарентност и соодветна оправданост за земањето на ad hoc надоместоци на ЈС за преземање одредени работни обврски во рамките на нивните работни позиции. - Од февруари 2011 околу 1600 ДС од немнозинските заедници беа примени во државната служба. Продолжува трендот на ангажирање на овие лица на квантитативна основа без да соодветствува на вистинските потреби на институциите. - Недоволно ниво на координација за планирање на правичната застапеност помеѓу МИОА и Секретаријатот за рамковен договор. - Постапката за вработување останува подложна на политички влијанија. - Констатирани бројни недостатоци во однос на примената на стандардите за внатрешна финансиска контрола, правилата за јавни набавки и политиката за човечки ресурси во извештаите на Државниот завод за ревизија. - Недоволен квалитет на стратешкото планирање на централно и локално ниво, истиот сè уште е ограничен само на буџетско. - Второпланирање. - ГС на Владата не врши ефикасна улога во управувањето со 	<p>сметка за вистинските потреби на институциите. Најголем број на вработените иако не успеваат да дојдат до институциите каде се распоредени, добиваат плата од СРД. Постапката за вработување на овие лица не е хармонизирана со општите процедури за вработувања и останува подложна на политички влијанија.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за плати во ЈА останува фрагментиран. - Продолжи практиката да се плаќаат ad hoc надоместоци на државните и на јавните службеници за задачи кои се дел од нивните редовни работни обврски. - Комплексноста на жалбената постапки по принципот „молчењето е одобрување“ ја поткопува неговата примена. - Второстепената комисија за жалби во управни постапки сè уште не е целосно оперативна и има недоволен административен капацитет. - Управувањето со процена на влијанието на регулативата (РИА) и понатаму не се применува на систематски начин. - Потребно е да се зголеми јавната свест за граѓанскиот дневник, кој нуди можност за анализа на задоволството на граѓаните. - Финансискиот менаџмент не ги зема предвид принципите на јавната внатрешна контрола. Во извештаите на Државниот завод за ревизија констатирани се бројни недостатоци во однос на примената на правилата за јавни набавки и политиката за човечки ресурси. - Квалитетот на стратешкото планирање во централните и локалните институции треба да се зајакне. - Поголемиот дел од жалбите примени во 	<p>предизвикува големи задоцнувања за граѓаните.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер е недоволно опремена. - Ниска е јавната свест за правото на пристап до јавни информации. - Се зголемува бројот на жалбите за носители на информации кои не одговараат на барања. 1/3 од носителите на информации не доставуваат годишни извештаи до Комисијата. - Казните не се спроведуваат во практика. - Политичките партии се изземени од обврската да доставуваат информации. - Административните капацитети на Комисијата треба да се подобрат. - Кај Државниот завод за ревизија се уште нема доволно реакција на наодите од нивните извештаи. 	<p>управна постапка и постапка од работен однос е сè уште недоволно опремена и екипирана и покрај тоа што обемот на работа им е зголемен.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер останува несоодветно. - Бројот на претставките добиени од страна на Националната комисија за заштита на пристапот до информации, пред се против органите на државната управа, локалната власт и судството, е намален за повеќе од половина во однос 2013 година. - Административните капацитети на Комисијата треба да се подобрат. - Казните не се спроведуваат во практика. - Повторно како и во претходните години на три четвртини од барањата не се одговорило навремено. - Стратешко планирање и буџетирање треба да се зајакне и да се воспостави среднорочна буџетска рамка. - Недостасува транспарентност околу целосен обем на јавниот долг. - Постапката за доделување на договори треба да се направи потранспарентна. - Државниот завод за ревизија нема доволно ресурси.
--	--	---	--

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА

<p>администрацијата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Проценката на влијанието на регулативата не се применува на систематски начин. - Нема фидбек за ефективност на Граѓанскиот дневник. - Јавните тела не реагираат на Омбудсманот, особено 2-степените комисии и МВР, по што следат Министерството за финансии и ЕЛС. - Бројот на жалби примени во Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до јавни информации е зголемен за 2/3 во однос на 2010 год. - Второстепените владини комисии и МВР останаа најмалку респонзивните институции на препораките на Омбудсманот, следени од МФ и и единиците на локалната самоуправа. - Уставниот суд го зголеми бројот на поништувањата на новото законодавство за 5% на близу 30% од оспорените закони, што предизвикува загриженост за квалитетот на подготвувањето прописи од страна на централната и локалната власт. - Работата на Комисијата за пристап до информации е попречена од буџетски намалувања и мала соработка од некои административни тела. Информации за јавната потрошувачка и натаму се само делумно достапни до јавноста. - Потребни се нови човечки ресурси за спроведување на систематизација та во полицијата. Исто постои сомневање за транспарентниот	<p>Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер се однесуваат на „администрацијата молчи“. Нема санкции за органите кои молчеле и не доставиле информации.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административните капацитети на Комисијата не се подобрени а намалени се и буџетските средства за нејзино функционирање. - Второстепените владини комисии и МВР останаа најмалку респонзивните институции на препораките на Омбудсманот, следени од МФ и од единиците на локалната самоуправа. - Потребни се дополнителни човечки ресурси за спроведување на систематизацијата во полицијата, посебно во регионалните полициски команди. - Постои потреба за континуирана обука, професионализација и деполитизација на полицискиот персонал како и воспоставување на независен надзорен механизам кој ќе спречи неказност и ќе осигури постоење на демократски и отчетни полициски служби.		
---	--	--	--

РЕФОРМА НА ЈАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЈА			
процес заснован на заслуги за начинот на пополнување на голем дел работни места без претходни огласувања на истите.			

НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ

Пристапно партнерство - Целосна примена на Европската конвенција за човекови права, препораките на Комитетот за спречување тортура и Рамковната конвенција за заштита на национални малцинства, Целосна примена на правилата кои се однесуваат на етиката, внатрешната контрола, професионалните стандарди и стандардите за човекови права во агенциите што го спроведуваат законот, судството, администрацијата на затворите и во редовната обука, Доволно ресурси за обезбедување повисоки стандарди во затворите, Воспоставување ефективни механизми за идентификување, гонење и казнување на сите форми на дискриминација од страна на државните и недржавните тела спрема поединци или групи, Натамошно зајакнување на заштитата на правата на жените и на децата, Имплементација на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници преку адекватни ресурси и ефективни казни за неисполнување на поставените цели, Промоција на пристапот до образование, правда и социјална заштита за малцинските групи.

Среднорочни приоритети - Натамошно почитување на ЧП од страна на извршните тела, центрите за притвор и затворите, Натамошно спроведување на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници.

КОМЕНТАР – Во овој извештај се нотира подобрување во работата на Народниот правобранител и се препорачува комплетна примена од Министерството за финансии и Министерството за здравство како и локалната самоуправа да ги почитуваат и применуваат утврдените препораки за настанатите повреди. Дополнителна препорака е да се прошири мандатот со активна промоција на човековите права како и да се зајакне финансиската независност на народниот правобранител. Како резултат на падот на довербата во институциите ниту довербата во народниот правобранител не остана имуна на тој тренд. Имено, добар индикатор за намалената доверба во институциите е бројот на пристигнати претставки до неговиот Кабинет(27.5% помалку од лани).

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<ul style="list-style-type: none"> - Само до Народниот правобранител во 2010 година биле поднесени 238 жалби во однос на полициско однесување.	<ul style="list-style-type: none"> - На Народниот правобранител сè уште му е потребен целосен мандат за промоција и заштита на човековите права во согласност со Париските принципи.	<ul style="list-style-type: none"> - Народниот правобранител во 2012 година доби 5.220 претставки (3% повеќе од лани). Кај една четвртина од случаите беа утврдени законски повреди, најчесто за заштита на потрошувачите, пензиско и инвалидско осигурување, имотни и социјални права. - Потребни се поголеми напори од МВР, Министерството за финансии, општините и второстепените комисии на Владата, кои се најмалку респонзивни, за почитување на препораките на Народниот правобранител. - Народниот правобранител е акредитиран како делумно усогласен со Париските принципи, но потребни се натамошни подобрувања во врска со финансирањето и проширувањето на неговиот мандат како на промоција така и на заштита на човековите права.	<ul style="list-style-type: none"> - Потребно е дополнително прецизирање за да се осигури целосно хармонизирање со Париските принципи кои се однесуваат на телата за човекови права - Да се прошири мандатот на неговиот Кабинет за промовирање на човековите права и да се осигури финансиската независност. - Потребни се поголеми напори од Министерството за здравство и Министерството за финансии како и на локалната самоуправа за поголема респонзивност - Народниот правобранител во 2013 година доби 3780 претставки (27,5% помалку од лани). Законски повреди беа утврдени во 1174 случаи кои главно засегаа легислатива, потрошувачки и сопственички права. - Покрај нив, беше утврден поголем број на повреди во полето на антидискриминација и затвори.

ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО			
<p>Пристапно партнерство - Имплементација на мерки што гарантираат транспарентност на администрацијата во процесот на донесување одлуки и натамошно промовирање на активно учество на граѓанското општество</p>			
<p>КОМЕНТАР – ЕК ги сублимира напорите на Владата како стриктно формални. Исто така се забележува недостиг на политичка волја за дијалог со граѓанското општество, па дури и легислативни недостатоци во смисла на дефинирање на услови за финансирање на граѓанските организации. Активното граѓанско општество е забележано и позитивно оценето особено нивната координираност за специфични теми како и изнаоѓање на механизми за консултација со Владата и проактивно учество во креирањето политики.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>Земено од Човекови права и малцинства 2.5. Слобода на здружување и собирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребен е приод за охрабрување на сеопфатно јавно учество во донесувањето одлуки, вклучително и соодветни институционални механизми. <p>2.6. Организации на граѓанско општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - НВО и натаму значително се зависни од странски средства и недостигот на финансиски средства е сериозна пречка. - Функционери на политички партии и пратеници во Собранието и одредени медиуми пласираа јавни напади врз критички настроените НВО, со обвинувања за политизација и перење пари; извршниот директор на институтот „Отворено општество“ беше прогласен за виновен од страна на Комисијата за лустрација. 	<p>Земено од Човекови права и малцинства</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната комисија за доделување статус на јавен интерес основана во септември 2011 не функционира. - Даночното законодавство сè уште не е усогласено со Законот за здруженија и фондации спречувајќи го пристапот до даночни бенефиции и одредени економски активности. - Системот за доделување на државни финансии на граѓанските организации треба да се подобри и стандардизира. - НВО и натаму значително се зависни од странски средства. - Треба да се зајакнат постоечките владини системи за спроведување на Стратегијата за соработка со граѓанското општество, вклучувајќи го Одделението за соработка на Владата со НВО при ГС. - Не беа преземени никакви мерки за развивање на граѓанското општество во руралните средини и на локално ниво. - Единиците на локалната самоуправа немаат доволно капацитет за да обезбедат стандардизирана соработка со локалните граѓански организации и нивно финансирање. - Има загриженост за пропорционалноста и уставноста на Законот за лустрација. - Две апликации за регистрација на верски заедници беа одбиени. Бекташката заедница е нерегистрирана. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дијалогот и соработката со граѓанското општество треба да се подобри (особено кај Роми, ЛГБТ, родова еднаквост, социјални прашања). - Владата направи скромни чекори во спроведување на Стратегијата за соработка со граѓанското општество и административниот капацитет е слаб. - Кодексот на добри практики не се применува рамномерно. - ЕНЕР не обезбедува конзистентен приод кон учество во донесувањето одлуки и потребни се институционални механизми. - Државната комисија за доделување статус на јавен интерес е нефункционална. - Недоволниот напредок кај даночното законодавство ја прави средината за НВО потешка. - Системот за доделување на државни финансии на граѓанските организации сè уште не е стандардизиран. - НВО и натаму значително се зависни од странски средства. - Единиците на локалната самоуправа немаат доволно капацитет за да обезбедат стандардизирана соработка со локалните граѓански организации и нивно финансирање. - Законот за Спречување на перење на пари и тероризам не е усогласен со правилата на ООН поврзани со казните и со обврската ГО да доставуваат годишни програми. 	<ul style="list-style-type: none"> - Владината стратегија за соработка со граѓанскиот сектор е неадекватно имплементирана поради недостиг на политичка волја, административни капацитети и ресурси. - НВО и натаму значително се зависни од странски средства. - Постои напредок во смисла на легислатива за граѓанско општество и консултативни механизми, но организациите на граѓанското општество и понатаму се загрижени за заложбите на Владата за воспоставување дијалог. - Кодексот на добри практики за учество на граѓанското општество во процесот на креирање политики е неконзистентен во смисла на фактот што претпоставениот консултативен процес е доминантно и во континуитет само формалност. - Новиот Закон за перење пари и финансирање тероризам не наметнува обврска за граѓанските организации да подготват годишни програми и воведува казни коишто се диспропорционални со нивните годишни буџети. - Подготовките за создавање на советодавно тело за соработка со граѓанското општество, како една од преземените обврски во владината Стратегија и планот за Отворено владино партнерство (ОВП), сè уште не се започнати. - Легислативата со која се регулира оданочувањето и финансирањето на

ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО			
Пристапно партнерство - Имплементација на мерки што гарантираат транспарентност на администрацијата во процесот на донесување одлуки и натамошно промовирање на активно учество на граѓанското општество			
КОМЕНТАР – ЕК ги сублимира напорите на Владата како стриктно формални. Исто така се забележува недостиг на политичка волја за дијалог со граѓанското општество, па дури и легислативни недостатоци во смисла на дефинирање на услови за финансирање на граѓанските организации. Активното граѓанско општество е забележано и позитивно оценето особено нивната координираност за специфични теми како и изнаоѓање на механизми за консултација со Владата и проактивно учество во креирањето политики.			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
			<p>граѓанските организации останува комплексна и неконзистентна.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Граѓанското општество во руралните делови останува неразвиено. - ГО започнаа почесто да се координираат меѓусебно за поединечни теми, како ИПА 2 инструментот и предложија построкурирани механизми на база на секторски приод за консултација со Владата.

СУДСКИ СИСТЕМ

Пристапно партнерство - Натамошен развој на почетна и континуирана обука во Академијата за судии и обвинители, Заокружување на воспоставувањето на новите судски структури и распределување доволно ресурси за целосно функционирање и зајакнување на ефикасноста, Правилно и целосно извршување на судските пресуди.

КОМЕНТАР - Оваа година, ЕК го издвојува судството како едно од најкритичните области на политичкиот критериум, особено во делот на независноста на судството и квалитетот на правдата, како и селективноста во судското постапување. Во однос на структурата на извештајот ЕК и оваа година одлучи да ги испушти деталните критики за судскиот систем во делот на политичкиот критериум, па сите се префрлени во Поглавјето 23 (Судство и темелни права). Она што е карактеристично во овој дел е дека најкрупните проблеми се повторуваат, а ЕК своите критики не ги формулира само како анализа на актуелната состојба туку своите забелешки ги формулира во форма на сугестии во која насока треба да се одвиваат натамошните суштински интервенции во областа на судството. Според нас, ова се должи пред се на техничкиот пристап на Владата кон забелешките на ЕК и грижа само за формално исполнување на бирократски барања без напор за подобрување на суштината. Така на пример, во однос на судската независност ЕК во извештајот наведува дека *е потребна не само структурна туку и функционална независност на судиите, која ќе го подобри квалитетот на правдата и стандардите за услуги кои се нудат на граѓаните зголемувајќи ја ефикасноста и исплатливоста на судскиот систем*. Исто така ЕК во своите забелешки наведува дека јавноста има сериозна недоверба кон неселективноста и независноста на судската власт поучувајќи ги нашите институции дека *основниот принцип на владеење на правото, согласно кој правдата не само што треба да биде спроведена туку тоа треба да биде видно за сите (за сите да имаат доверба во институциите дури и ако се незадоволни од нивните одлуки н.з.) не е целосно разбрана ниту почитувана од властите во смисла на акциите за спроведување на законите кон одредени личности или сектори*. Конечно, дека и на ЕК и е веќе здодеано од повикнување на формалната законска и институционална рамка за оваа област потврдува и забелешката дека *иако судската структура е формално независна од надворешни влијанија на законодавната и извршната власт, сепак секој судија треба да покаже дека во пракса делува независно од каква било форма на притисок, инаку јавната доверба ќе биде изгубена, а владеењето на правото ќе биде под знак прашање*. Стандардните забелешки за непостоење на стратешка рамка за реформи во судството, за потреба од зајакнување на мандатот на судиите и допрецизирање на критериумите за избор, напредување и разрешување остануваат во овој дел само како општа формулација. (Деталната анализа видете ја во поглавјето 23).

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Јавно обвинителство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Укинато е учеството по службена должност на Министерот за правда во Совет на јавни обвинители. - СЈО назначи 23 обвинители. 	<p>1. Јавно обвинителство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стручната служба на СЈО сè уште нема доволно кадар. Таа е финансиски зависна од буџетот на Јавниот обвинител и е сместена во изнајмени работни простории. 	<p>1. Јавно обвинителство</p>	<p>1. Јавно обвинителство</p>
<p>2. Судски совет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Со измените на законската рамка укинато е правото на глас на Министерот за правда во Судскиот совет во согласност со европските стандарди. - Донесен е пакетот закони за реформа на правосудниот систем. - СС назначи 43 судии од прв степен и 27 судии од повисок степен. - Во април Собранието го разреши Претседателот на Уставниот суд откако Врховниот суд ги потврди наодите на Комисијата за лустрација. 	<p>2. Судски совет</p> <ul style="list-style-type: none"> - При изборот на судиите во основните судови, СС продолжи да им дава предност на кандидатите кои немаат завршено на АОСЈО, занемарувајќи ја законската обврска дека при секој избор 50% од назначувањата треба да ги опфатат дипломците на АОСЈО. Ова ги доведува во прашање кредитилитетот на сегашните одредби за избор на судии и определбата на СС за избирање на судиите според систем заснован на заслуги. - Најчесто користениот основ за разрешување на судиите е широк и општ (нестручно, ненавремено и несвесно вршење на судската 	<p>2. Судски совет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постои загриженост за тоа како судовите функционираат во практика. Ова се однесува на независноста на судството (и целиот систем за спроведување на законите) како и квалитетот на правдата во општа смисла. - Во однос на независноста постојат наводи за селективна правда, индиректен политички притисок, пресуди кои необично се решени во смисла на нивниот содржински исход или брзината на постапката како и страв дека содржината на некои пресуди (особено оние од висок профил или политички сензитивни случаи) има 	<p>2. Судски совет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребна е не само структурна туку и функционална независност на судиите, која ќе го подобри квалитетот на правдата и стандардите за услуги кои се нудат на граѓаните зголемувајќи ја ефикасноста и исплатливоста на судскиот систем, обезбедувајќи подобро стратешко планирање, почеста употреба на вонсудските правни лекови и на алтернативните начини на решавање на споровите како и подобрен пристап до правдата за ранливите општествени групи. - Еден од главните предизвици е растечката загриженост за селективноста на институциите кои го спроведуваат законот и судовите како и за влијанието врз нив.

СУДСКИ СИСТЕМ

<ul style="list-style-type: none"> - Зајакнување на човечките ресурси и подобрување на просторните услови на АОСО. - 22 од кандидатите за судии и обвинители кои во последните три години завршија на АОСО сè уште не се вработени. 	<p>функција).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се напори за натамошна заштита на мандатот на судиите со обезбедување на јасни, прецизни и предвидливи основи за разрешување. Примената на овие правила треба да го почитува принципот на пропорционалност. - Кај критериумите за оценување применувани од СС преовладуваат квантитативните, притоа нема никаква поврзаност меѓу стручната евалуација на судиите и определувањето на нивните потреби за идни обуки. - Петтиот годишен прием на кандидати за судии и обвинители на АОСЈО закажан за есен 2011 беше одложен и споен со приемот во есен 2012. Ова се должи на новововедениот тест за интегритет како дел од приемниот испит којшто беше делумно укинат од Уставниот суд. - Од 80 кандидати кои успешно ја завршија АОСЈО од јануари 2009, само 54 се избрани за судии или обвинители, а 24 од нив сè уште чекаат на своето прво именување. - Главната причина за намалување на заостанатите предмети беше високата стапка на пресудени предмети од основните судови во последните три години (до 170% во 2011), благодарейќи на процедуралната дисциплина и индивидуалниот мониторинг на судиите. Само Врховниот и Административниот суд акумулираат заостанати предмети наместо постепено да ги намалуваат, а итно треба да се обрне внимание на соодветна распределба на човечките ресурси со цел да се реши овој проблем. - Иако подобрувањето на ефикасноста 	<p>директни последици врз кариерата на судиите кои одлучуваат во тие случаи.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фактот дека вакви сомнежи постојат, сам по себе претставува проблем за независноста на судството и јавната доверба во него. - Потребни се подобрувања во однос на квалитетот на правдата со цел да се осигури дека начинот на кој е организиран судскиот систем и системот за кариера на судиите не ги наведува кон формалистичко донесување на одлуките за да постигнат краткорочно зголемување на продуктивноста отколку да ги мотивира за вистинско решавање на споровите, градење на стабилно правораздавање, донесување на јасни, аргументирани пресуди и обезбедување на долгорочна правна сигурност во интерес на граѓаните. - Квалитетот на правдата зависи непосредно од компетентноста на судиите и принципот на нивен избор според заслуги, затоа овие принципи треба доследно да се спроведуваат. - Се уште постои проблем со премногу долготрајни судски процеси, вклучувајќи ги постојано укинуваните пресуди и враќањата на постапката на почеток од повисока на пониска судска инстанца. - Бројот на жалби од граѓаните до националните и меѓународните тела за предолгото траење на постапките останува висок. За да се реши проблемот потребна е обука, но и суштинска промена во однесувањето на ниво на индивидуални судии, но исто така и на ниво на телата кои го обликуваат развитокот на судството, особено Судскиот Совет и Врховниот суд. 	<ul style="list-style-type: none"> - Основниот принцип на владеење на правото, согласно кој правдата не само што треба да биде спроведена туку тоа треба да биде видливо за сите (за сите да имаат доверба во институциите дури и ако се незадоволни од нивните одлуки н.з.) не е целосно разбрана ниту почитувана од властите во смисла на акциите за спроведување на законите кон одредени личности или сектори. - И понатаму се отвораат прашања во и вон државата за можни политички влијанија врз одредени судски процеси. - Иако судската структура е формално независна од надворешни влијанија на законодавната и извршната власт, сепак секој судија треба да покаже дека во пракса делува независно од каква било форма на притисок, инаку јавната доверба ќе биде изгубена, а владеењето на правото ќе биде под знак прашање. - Потребни се системски подобрувања во однос на квалитетот на правдата, особено појасно аргументирање и транспарентност во судското одлучување (со цел да се зголеми јавната доверба и да се решат грижите во врска со независноста). - Почесто и подоследно користење на судската практика на повисокиот суд и на Европскиот суд за човекови права (за да се подобри предвидливоста и правната сигурност за поединците и компаниите кои ги користат судовите) и поширока имплементација на постоечките Етички кодекси. - Исто така се потребни зајакнати заштитни мерки кои ќе гарантираат дека судските назначувања и напредувања се засновани на систем на заслуги.
---	---	--	---

СУДСКИ СИСТЕМ			
	<p>на правдата е значајно достигнување, сепак мора да се внимава квалитетот на пресудите да претставува еднакво висок приоритет.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во моментот не постои сеопфатна стратегија за реформи во судството ниту пак акциски план за имплементација. - Методологијата за водење судска статистика од 2011 сè уште не е системски спроведена и не е спроведена соодветна обука или подигање на свеста на судовите за тоа како да ги користат новите статистички алатки. - Стратегијата за определување на бројот на судии и обвинители 2011-2013 не содржи никаква анализа која дава податоци за управувањето или распоредот на постоечките ресурси за да ги направат поефикасни низ целата судска мрежа, ниту пак ги предвидува идните потреби во форма на јасни и проверливи индикатори. - ИТ стратегијата на судството допрва треба целосно да се имплементира и да се прошири на обвинителската служба. - Потребни се напори за подобрување на индивидуалните стратегии или креирање на општа стратегија која ќе ги обедини сите нив, на кохерентен начин, и ќе се фокусира на останатите предизвици во судскиот систем. - Советот за судски реформи треба да ја интензивира својата работа и да го предводи креирањето на нова рамка за продолжување на реформата. 		
<p>3. Буџет на судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Несоодветното финансирање на судовите го попречува понатамошниот напредок во пракса. 	<p>3. Буџет на судство</p>	<p>3. Буџет на судство</p>	<p>3. Буџет на судство</p>

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА

Пристапно партнерство - Адекватно следење на препораките на ДКСК и на ДЗР, Целосно спроведување на препораките од ГРЕКО, Зајакнување административни капацитети заради спроведување на правилата за финансирање на политичките партии и на изборните кампањи. Изрекување ефективни казни во случаи на прекршување, Проследување на спроведените ревизии во врска со дискреционите права на одредени јавни службеници, Целосна примена на Законот за пристап до информации од јавен карактер, Натамошно зајакнување на соработката меѓу институциите.

Среднорочни приоритети - Заокружена стратегија за борба против корупција, Примена на одредбите за спречување на конфликт на интереси согласно меѓународните стандарди.

КОМЕНТАР – Во ова поглавје првичниот заклучок е повторно како лани дека главните забелешки во ова поглавје со години се повторуваат. И покрај тоа што постоечката легислатива ги задоволува европските стандарди, она што недостасува е доследната имплементација. Оваа година, меѓутоа, е различно тоа што недвосмислено Комисијата укажува на тоа дека успешноста на оваа област страда од недостаток на политичка волја кај властите и сериозно политичко влијание кое го поткопува јавниот имиџ на институциите кои работат во оваа област. Имплементацијата е повторно означена како најслаба алка во борбата против корупцијата, а недостатокот на институционален капацитет и стратегиска рамка само ја надополнуваат сликата во областа на борбата против корупцијата. Распространетоста на корупцијата повторно се оценува како широко распространета, согласно регионалните трендови на Западниот Балкан. Конечно, ЕК повикува научените лекции од досегашните политики и минато искуство во борба против корупцијата треба повеќе да се користат во пракса. Целокупниот коментар укажува на тоа дека во оваа област се бара суштинска, независна и непристрасна институционална реакција за да може да се каже дека Македонија има сериозна политика за борба против корупцијата.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се измени на Законот за финансирање на политичките партии (финансирањето на политичките кампањи и санкционирањето). - Царинската управа треба да биде приоритизирана како висок корупциски ризик при развивањето и имплементирањето на идни антикорупциски програми. - Потребни се законски измени пред да бидат спроведени системски проверки на содржината на изјавите за конфликт на интереси. - Потребни се законски измени на Законот за пристап до информации заради обезбедување на целосна транспарентност. - Сè уште се слаби механизмите за внатрешна контрола во јавната администрација. - Новите одредби од Кривичниот законик за проширена	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слабата подготовка за влегување на сила на Законот за кривична постапка (ЗКП) значеше натамошно одложување на неговата имплементација, за декември 2013 г. - Општиот капацитет на судството да се справи со случаите на корупција останува мал. - Иако ДЗР добил финансиски извештаи од само 16 од регистрираните 40 политички партии во 2011г., уште не се преземени никакви мерки кон ниедна политичка партија која ја прекршила оваа законска обврска. - Корупцијата во јавните набавки останува сериозен проблем. Затоа е потребно натамошно подобрување на постојното законодавство, за да се увидат ризиците за корупција и зголеми транспарентноста во јавните набавки. - Внатрешната контрола на централната и локалната администрација и натаму е слаба. - Сè уште не се создадени ефикасни механизми за заштита на субјектите кои пријавуваат корупција во јавниот и	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Корупцијата останува распространета во многу области и продолжува да биде сериозен проблем што укажува дека имплементацијата на постоечката легислатива допрва треба да има конкретно влијание како и дека ефективноста на постоечките мерки треба да се подобри. - Казните кои треба да спречат корупција не се употребувани на начин на кој нивниот одвраќачки ефект би дошол до израз. - Општиот капацитет на судовите за справување со случаи на корупција, а особено со корупција на високо ниво, мора да биде подобрен, а загриженоста околу селективноста на правдата мора да се биде адресирана. - На корупцијата во јавните набавки и финансирањето на политичките партии треба да се обрне особено внимание.	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако правната и институционалната рамка се поставена на место, сепак треба да се видат во пракса поконкретни резултати во смисла на намалување и сузбивање на корупцијата. - Човековите и финансиските ресурси на различни тела за спроведување на законите и агенции за надгледување на овој процес остануваат слаби, а нивниот статус, независност и видливост треба да се зајакнат за да се вклучат во ефективни операции. - Научените лекции од претходните антикорупциски мерки и политики треба да бидат искористени многу поефективно. - Има многу малку стратегиско планирање во оваа област, а идните политики треба подобро да целат кон вистински проблематичните области, вклучувајќи ги јавните набавки, политичката корупција и корупцијата од висок ранг. - Итно се потребни мерки за подигање на свеста и поголема политичка волја во оваа област. - Како и секаде во регионот, корупцијата останува рапространета во многу области и

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА			
<p>конфискација, неосновано збогатување и кривична одговорност на правните лица треба допрва да се спроведуваат.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Судирите на интереси во пракса не се санкционирани. - Слаб капацитет на судството да се справи со чувствителни случаи на корупција на високо ниво. - Треба зајакнување на механизмот за надворешен надзор. - Транспарентноста на јавната потрошувачка не е доволна. - Нема изградено успешно досие за проверка на декларациите на именуваните и избраните лица. - Правната и институционална заштита на поткажувачите е недоволна и поради тоа ретко се пријавува корупција. 	<p>приватниот сектор.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостига анализа за постоењето корупција и начините за спречување. Статистичкиот систем за следење на антикорупциските политики е недоволно развиен. - Јавната свест за борба против корупција останува ниска. - Потребни се поголеми напори во имплементацијата на постоечките антикорупциски закони. - Сè уште не постои досие за примена за справувањето со случаите на корупција од високо ниво. 		<p>продолжува да биде сериозен проблем.</p>
<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавната доверба на ДКСК останува слаба. - Кратењето на буџетот и мандатот на ДКСК ја доведува во прашање политичката волја за успешна борба против корупцијата. - Спорни критериуми за избор на новите 7 члена на ДКСК. 	<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p>		<p>2. Државна комисија за спречување корупција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавната доверба во антикорупциските тела останува ниска.
<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слаба соработка помеѓу ДКСК, Министерството за правда и другите надлежни органи. - Допрва треба да се направи значајна анализа на нивото и видот на корупција во различни области. - Собирањето и обработката на релевантни податоци за мерење на степенот и природата на 	<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребен е проактивен и координиран пристап од страна на надзорните тела и агенциите за спроведување. - Ресурсите за борба против корупцијата се сè уште недоволни за истата да биде ефикасна. 	<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Агенциите за спроведување на законот мора да бидат повидливи и проактивни, како и да ја подобрат меѓусебната соработка. 	<p>3. Координација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соработката и комуникацијата меѓу агенциите треба и натаму да се подобрува, додека размената и споделувањето на податоци се ограничени. Проблемите вклучуваат недостатокот на компјутерско-техничка поврзаност меѓу судовите и службите на обвинителството како и недостаток на единствен регистар на јавни функционери, што ја отежнува работата на ДКСК.

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА ПРОТИВ КОРУПЦИЈА			
<p>корупцијата, како и на делотворноста на антикорупциските мерки, остануваат непотполни.</p> <p>- Сите надлежни органи остануваат без доволен број на кадри и финансиски средства.</p>			<p>- Остануваат тврдењата за селективно спроведување на законите и политичко влијание во оваа област, затоа е потребен проактивен пристап за да се отстранат овие сериозни грижи.</p>

ПОЛИТИКА ЗА БОРБА ПРОТИВ ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ

Пристапно партнерство - Адекватно следење на препораките на ДКСК и на ДЗР, Целосно спроведување на препораките од ГРЕКО, Зајакнување административни капацитети заради спроведување на правилата за финансирање на политичките партии и на изборните кампањи. Изрекување ефективни казни во случаи на прекршување, Проследување на спроведените ревизии во врска со дискреционите права на одредени јавни службеници, Целосна примена на Законот за пристап до информации од јавен карактер, Натамошно зајакнување на соработката меѓу институциите.

Среднорочни приоритети - Заокружена стратегија за борба против корупција, Примена на одредбите за спречување на конфликт на интереси согласно меѓународните стандарди.

КОМЕНТАР – Во овој дел од Извештајот, ЕК укажува дека досегашните напори иако добри се сепак далеку од доволни за сериозна борба против организираниот криминал. Особено постојат сериозни недостатоци во делот на меѓусебна координација, размена на информации и оперативност меѓу веќе постоечките институции или пак оние институции кои се законски предвидени, а власта се уште не ги обезбедила во пракса. Општиот капацитет за вистинска борба против корупцијата се уште е оценет како недоволен и отежнат. (За подетални информации и коментари види Поглавје 23 – Судство и темелни права)

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
		<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот за спроведување на законодавството треба да се зајакне особено во поглед на интердисциплинарната обука, употребата на посебните истражни мерки и истрагата на комплексните финансиски криминали. 	<p>1. Правна рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Составено е досие за учинокот за сите случаи на организиран криминал и корупција иницирани од МВР (Оддел за сузбивање на организиран и сериозен криминал) од 2008 година до сега, но потребни се повеќе напори надгледување на сите случаи од фазата на истрага до конечното изрекување санкција, преку подобрена соработка и размена на информации помеѓу полицијата, обвинителството и судовите. - Општиот капацитет за борба против организираниот криминал останува отежнат заради фактот дека ниту Националниот центар за координација за борба против организираниот криминал ниту Националната разузнувачка база на податоци не се во функција, додека се уште постојат задоцнувања во поставувањето на истражните центри предвидени со новиот ЗКП.

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

Пристапно партнерство - Целосна примена на Европската конвенција за човекови права, препораките на Комитетот за спречување тортура и Рамковната конвенција за заштита на национални малцинства, Целосна примена на правилата кои се однесуваат на етиката, внатрешната контрола, професионалните стандарди и стандардите за човекови права во агенциите што го спроведуваат законот, судството, администрацијата на затворите и во редовната обука, Доволно ресурси за обезбедување повисоки стандарди во затворите, Воспоставување ефективни механизми за идентификување, гонење и казнување на сите форми на дискриминација од страна на државните и недржавните тела спрема поединци или групи, Натамошно зајакнување на заштитата на правата на жените и на децата, Имплементација на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници преку адекватни ресурси и ефективни казни за неисполнување на поставените цели, Промоција на пристапот до образование, правда и социјална заштита за малцинските групи.

Среднорочни приоритети - Натамошно почитување на ЧП од страна на извршните тела, центрите за притвор и затворите, Натамошно спроведување на стратегијата за правична застапеност на немнозинските заедници.

КОМЕНТАР – Комисијата продолжува и оваа година со методологијата која ја востанови со Извештајот од 2013. Најголемиот дел од коментарите во однос на човековите права и малцинствата се поместени во Поглавјето 23 (Судство и темелни права). Такви се, на пример, деловите за почитување на меѓународното право за човекови права, спречувањето тортура, затворски систем, слобода на здружување и собирање, права на жената и децата, работничките права, културни права, бегалци и внатрешно раселени лица, баратели на азил, ромските прашања и сл. Сепак одредени права кои суштински допираат во демократијата и во функционирањето на системот се обработени во овој дел во рамки на политичкиот критериум. Такви се три крупни прашања: 1) Слобода на изразување, каде што недвосмислено се укажува дека државата одамна ја напуштила групата на држави со демократски практики. Во овој дел особено се посветува внимание на нарушената доверба помеѓу новинарите и Владата, а се посочува и на постојаните притисоци и тужби за клевета со што се доведува во прашање успехот со декриминализацијата на клеветата и навредата. Оттаму, Комисијата препорачува развивање на вонсудски механизми и нивно сериозно промовирање, особено од страна на јавните личности. Се повторува загриженоста за поларизираност на медиумски простор и контроверзните владини реклами за кои се нотира дека иако се објавени податоците за финансиското учество во рекламирањето, сепак тоа не е до крај транспарентно. Конечно, повторно се укажува на пристрасноста на најголем дел од медиумите, вклучително и јавниот сервис кон власта за време на изборите (според забелешката на ОБСЕ/ОДИХР). Исто така се укажува дека за заживување на саморегулацијата потребно е севкупна поддршка на Медиумскиот етички совет.) Загрозеност и дискриминација на ЛГБТ, каде што ЕК укажува дека лошиот статус на овие лица поради нетолеранцијата во јавниот дискурс кон нив продолжува. Овој пат, Комисијата укажува дека нетолеранцијата кон ЛГБТИ се шири од одредени медиуми и јавни личности. Извештајот укажува дека физичките напади на ЛГБТИ лицата и на нивните застапници и поддржувачи (ЛГБТИ Центарот за поддршка во Скопје) не се повториле, но забележува дека полициската истрага не била доволна и не вродила со плод. 3) Малцинства (Етнички заедници), каде ЕК нотирала горливи проблеми кои во најголема мерка се повторуваат две и повеќе години. Такви се: спроведување на ОРД и препораките од неговиот преглед (review), мониторингот на контроверзните Закон за употреба на знамињата на заедниците и Закон за употреба на јазиците, функционалност на локалните комисии за односи меѓу заедниците, поддршката на Стратегијата за интегрирано образование, работата на Секретаријатот за ОРД и другите надлежни институции кои не се подобриле, слабата застапеност на помалите етнички заедници во јавната администрација (Роми, Турци и др.), меѓуетничките насилни инциденти и сл. ЕК нагласува дека е потребно да се да се зајакне принципот на вработување според заслуги при вработувањето на лицата од немнозинските заедници во државните институции, а оние кои се вработени што поскоро да бидат назначени на конкретно работно место (околу 1500).

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1.Почитување на меѓународното право за ЧП</p> <p>1.1. Ратификација инструментите за ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е ратификувана Европската повелба за регионални или малцински јазици. <p>1.2. Европски суд за човекови права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Осум нови судски пресуди дека РМ ги прекршила правата загарантирани со Европската конвенција за човекови права 	<p>1.Почитување на меѓународното право за ЧП</p> <p>1.1. Ратификација инструментите за ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е ратификувана Европската повелба за регионални или малцински јазици. <p>1.2. Европски суд за човекови права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Седум нови судски пресуди дека РМ ги прекршила правата загарантирани со Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП); 341 нови поднесоци до ЕСЧП; вкупно 969 тековни поднесоци во постапка пред Судот. 	<p>1.Почитување на меѓународното право за ЧП</p> <p>1.1. Ратификација инструментите за ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> / <p>1.2. Европски суд за човекови права</p> <ul style="list-style-type: none"> / <p>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> / 	<p>1.Почитување на меѓународното право за ЧП</p> <p>1.1. Ратификација инструментите за ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> / <p>1.2. Европски суд за човекови права</p> <ul style="list-style-type: none"> / <p>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рамката за заштита на темелните права постои, но потребен е поголем фокус на нејзината имплементација.

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА			
<p>(ЕКЧП); 374 нови поднесоци до ЕСЧП; 1111 поднесоци во постапка пред Судот.</p> <p><i>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничен напредок со нееднакво спроведување на правната рамка. 	<p><i>1.3. Промоција и спроведување на ЧП</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничен напредок со напори во насока на зајакнување на спроведување на правната рамка и зголемување на кадарот во институциите. - На Народниот правобранител сè уште му е потребен целосен мандат за промоција и заштита на човековите права во согласност со Париските принципи. 		
<p>2. Граѓански и политички права</p> <p><i>2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Законските одредби допрва треба да се применат. - Системски недостатоци во однос на борбата против неказнување. - Продолжуваат наводите за деградирачкото однесување на Алфите, а член на оваа единица е обвинет за убиство на млад човек. - Успешноста на обвинителите и судиите во преземање соодветни дејствија кога има индикации за деградирачко однесување од страна на полицијата останува загрижувачка; само до Народниот правобранител во 2010 година биле поднесени 238 жалби во однос на полициско однесување. - Познавањето на европските стандарди меѓу полициските службеници е ниско; сè уште не се спроведени одлуките на ЕСЧП што бараат независен механизам за надзор на полицијата. <p><i>2.2. Пристап до правда</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Само две граѓански организации се регистрираат како даватели на правна помош; не е обезбедена 	<p>2. Граѓански и политички права</p> <p><i>2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничени резултати во работата на Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди. - Во практика постојат недостатоци при имплементацијата на формалните заштитни механизми против деградирачко однесување, вклучувајќи ја и стратегијата за нулта-толеранција за деградирачко однесување. - Загрижувачки се слабостите во системот на жалби и истрагите поврзани со нив. - И покрај Акцискиот план за реновирање на притворските установи, условите во бројни притворски установи се под бараните стандарди. - Сè уште нема одговор на препораките на Европскиот Парламент за следењето на случајот Калед Ел-Масри за наводното вонсудско притворање. <p><i>2.2. Пристап до правда</i></p> <p><i>2.3. Затворски систем</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Затворскиот систем останува да биде со сериозен недостаток на средства и кадар. - Прашањата кои сè уште загрижуваат се: лошо управување, лоши материјални услови, ограничено обезбедување на здравствена заштита, недостаток на 	<p>2. Граѓански и политички права</p> <p><i>2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување</i></p> <p>/</p> <p><i>2.2. Пристап до правда</i></p> <p>/</p> <p><i>2.3. Затворски систем</i></p> <p>/</p> <p><i>2.4. Слобода на изразување</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - И покрај законскиот напредок постигнат во оваа област, репутацијата на државата за слободата на медиумите се влоши на домашен и на меѓународен план. - Довербата меѓу медиумите и Владата беше сериозно нарушена со настаните од 24 декември 2012 година. - Медиумскиот дијалог, кој претставуваше позитивен пример во целиот регион, беше прекинат. - Медиумскиот простор останува високо поларизиран. - За време на локалните избори во март 2013 година, Советот за радио-дифузија (СРД) и ОБСЕ/ОДИХР забележаа недостаток на балансирано покривање од страна на повеќе медиуми, вклучувајќи го и јавниот сервис (МТВ). - Иако се одвиваа интензивни консултации со домашни и меѓународни експерти и засегнати страни при подготовката на двата нови нацрта на медиумски закони, сепак 	<p>2. Граѓански и политички права</p> <p><i>2.1. Спречување тортура, деградирачко однесување и борба против неказнување</i></p> <p>/</p> <p><i>2.2. Пристап до правда</i></p> <p>/</p> <p><i>2.3. Затворски систем</i></p> <p>/</p> <p><i>2.4. Слобода на изразување</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Покрај донесувањето на ново и сеопфатно законодавство за областа кон крајот на 2013 година состојбата со слободата на изразување продолжува да биде исклучително проблематична. - Користејќи ги рекламните кампањи и погодните медиуми Владата остварува индиректна контрола врз медиумите. - Јавниот радиодифузен сервис не ја извршува целосно својата улога за да обезбеди балансирано и објективно информирање, а неговата политичка пристрасност беше евидентирана и од ОБСЕ/ОДИХР за време на минатогодишните и годинешните избори. - Сето ова резултира со недостаток на навистина независно, точно и објективно информирање кое јавноста би го добила од традиционалните медиуми, а состојбата е дополнително влошена со лошите етички стандарди во фелата. - Позитивен развој на состојбата е основањето на саморегулаторно тело во

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЉЦИНСТВА

<p>правна помош за баратели на азил.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не се постапува по Препораката на ЕП за случајот Ел-Масри. <p>2.3. <i>Затворски систем</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Пренатрупаност и ниско ниво на здравствена заштита. - Потребен е ефективен независен инспекциски механизам за заштита од повреда на човековите права по затворите. <p>2.4. <i>Слобода на изразување</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е внимание да се обезбеди доследна и транспарентна примена на севкупната уставна и правна рамка во согласност со судската пракса од ЕСЧП. - Потребни се дополнителни напори за обезбедување на одржливо финансирање на СРД. - Сопствеништвото на медиумите останува нејасно, високо концентрирано и со силни политички врски. - Владата е еден од најголемите огласувачи и постои загриженост дека средствата се наменети за телевизиите кои ја поддржуваат. - Одредени телевизиски канали се главни донатори на политички партии. - Истрагата околу А1 и подоцнежното затворање доведе до загриженост за пропорционалноста и селективноста н на постапката; ослабена е разновидноста медиумскиот пејсаж. - Уредниците и новинарите се соочуваат со зголемен и несоодветен политички притисок и заплашување. 	<p>образовни и рехабилитирачки активности, особено за малолетните деликвенти, и недостаток на независен механизам за инспекција кој би постапувал по прекршувањата на правилата и би ги казнувал сторителите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пренатрупаноста на затворите продолжува да биде 20% во просек. <p>2.4. <i>Слобода на изразување</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни напори за да се обезбеди доследно спроведување на стандардите утврдени со член 10 од ЕКЧП и пресудите на ЕСЧП. - Треба да се зајакнат професионалните стандарди кај медиумите. - Постојана загриженост за недостаток на плурализам и постоење на самоцензура во медиумите. - Не постои активно саморегулаторно тело за медиумите. - СРД ја одзема дозволата на ТВ А2 заради неусогласеност на програмската шема со барањата од дозволата. СРД треба да докаже дека во постапувањето има недискриминаторски и транспарентен пристап. - Огромен дел од рекламните кампањи спонзорирани од Владата се доделени на медиуми кои ја поддржуваат Владата. - Државниот трудов инспекторат да продолжи со спроведување на правата од работен однос на медиумските работници. <p>2.5. <i>Слобода на здружување и собирање</i></p> <p>2.6. <i>Организации на граѓанско општество</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната комисија за доделување статус на јавен интерес основана во септември 2011 сè уште не е целосно функционална. - Даночното законодавство сè уште не е усогласено со Законот за здруженија и 	<p>клучните разлики меѓу страните не беа разрешени.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остана постојаната загриженост за трошењата средства со владините раклами, за кои многумина тврдат дека се насочени само кон провладините медиуми, овозможувајќи им сериозна финансиска предност во однос на останатите на пазарот. - Висококвалитетното истражувачко новинарство, можноста на јавноста да чуе балансирано известување и разноликост на мислења треба да бидат зајакнати. - Треба допрва да се воспостават систем на саморегулација на медиумите како и кохерентна стратегија за подигање на медиумските стандарди раководена од професијата. - Натамошни напори се неопходни во сите овие области за да се подобри медиумскиот простор. <p>2.5. <i>Слобода на здружување и собирање</i> /</p> <p>2.6. <i>Организации на граѓанско општество</i> /</p>	<p>декември 2013 кои за да може да биде оперативно мора да биде поддржано.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако во септември 2014 Владата ги објави податоците за владините кампањи кои содржат и одредени износи исплатени за истите, сепак не е јасно кои медиуми се директни корисници и на кој начин е направен изборот при исплатите. - Тужбите за навреда и клевета се стандардна акција на новинари против новинари (покажувајќи го ниското ниво на солидарност во професијата), на политичари против новинари (што ја нарушува слободата на изразување) и на политичари проти политичари (наместо да се води отворен дебата). - Иако пресудите со кои се уважуваат тужбените барања се малубројни, а судиите се конзервативни во одредувањето на казните. Сепак, постојат исклучоци, вклучувајќи и случаи кои инволвираат јавни личности. Сето ова испраќа лоша порака за слободата на говорот и за независноста на судството. - Треба да се развијат начини за вон-судско разрешување на случаите на навреда и клевета и истите да бидат промовирани од страна на Владата и новинарите, а јавните личности треба да покажат пример за нивното користење. <p>2.5. <i>Слобода на здружување и собирање</i> /</p> <p>2.6. <i>Организации на граѓанско општество</i> /</p>
--	--	---	--

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА			
<ul style="list-style-type: none"> - Клеветата не е декриминализирана , а казните се со неограничени парични казни. - Заплашувањето и самоцензура остануваат причина за загриженост. - Со измените на Законот за радиодифузна дејност, усвоени без консултации и јавна дебата, се зголеми бројот на членови кои ги назначуваат тела под владина контрола што доведе до загриженост за намалување на независноста и зголемена бирократија. <p><i>2.5. Слобода на здружување и собирање</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребен е приод за за охрабрување на сеопфатно јавно учество во донесувањето одлуки, вклучително и соодветни институционални механизми. <p><i>2.6. Организации на граѓанско општество</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - НВО и натаму значително се зависни од странски средства и недостигот на финансиски средства е сериозна пречка. - Функционери на политички партии и пратеници во Собранието и одредени медиуми пласираа јавни напади врз критички настроените НВО, со обвинувања за политизација и перење пари; извршниот директор на институтот „Отворено општество“ беше прогласен за виновен од страна на Комисијата за лустрација. 	<p>фондации спречувајќи го пристапот до даночни бенефиции и одредени економски активности.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за доделување на државни финансии на граѓанските организации треба да се подобри и стандардизира. - НВО и натаму значително се зависни од странски средства. - Треба да се зајакнат постоечките владини системи за спроведување на Стратегијата за соработка со граѓанското општество, вклучувајќи го Одделението за соработка на Владата со НВО при ГС. - Не беа преземени никакви мерки за развивање на граѓанското општество во руралните средини и на локално ниво. - Единиците на локалната самоуправа немаат доволно капацитет за да обезбедат стандардизирана соработка со локалните граѓански организации и нивно финансирање. - Има загриженост за пропорционалноста и уставноста на Законот за лустрација од јуни. - Две апликации за регистрација на верски заедници беа одбиени. - Бекташката заедница е нерегистрирана. 		
<p>3. Економски и социјални права 3.1. Права на жената</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прашањето за еднакви можности 	<p>3. Економски и социјални права 3.1. Права на жената</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дискриминаторските обичаи, традиции 	<p>3. Економски и социјални права 3.1. Права на жената</p> <p>/</p>	<p>3. Економски и социјални права 3.1. Права на жената</p> <p>/</p>

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЉЦИНСТВА

<p>не е политички приоритет на Владата; дискриминаторските обичаи, традиции и стереотипи се широко распространети.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Учеството на жените во политиката на локално ниво останува ниско, а Ромките сè уште страдаат од расна и родова дискриминација. <p><i>3.2. Права на децата</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се соодветни финансиски и административни ресурси и блиска меѓуинституционална соработка за правилно спроведување на изменетиот Закон за малолетничка правда, а недостасува и специјализиран кадар. - Келиите за притвор и воспитно-поправните центри не ги исполнуваат стандардите. - Процентот на деца кои живеат под прагот на сиромаштија се искачи на 37%. - Потребни се стратегии за вклучување на ромските деца во образовниот процес, а има и неопходна потреба за вработување специјализиран кадар како психолози и образовни специјалисти за работа со деца со посебни потреби. <p><i>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Материјалните услови и нехуманото и деградирачко однесување во психијатриските институции, особено Демир Капија, Демир Хисар и Негорци загрижуваат, а општвената интеграција на лицата со посебни потреби останува ограничена.	<p>и стереотипови се широко распространети и ги подриваат основните права на жената, особено во руралните средини.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Активното учество на жените во политичкиот живот, особено на локално ниво, останува мало. - Жените се исто така несоодветно застапени на пазарот на трудот, а се преземени ограничени активности за Ромките. - Институциите не ја играат соодветно својата улога во подобро интегрирање на родовата димензија во нивните политики. - Не постои стратешки пристап во имплементацијата на националните стратегии и акциски планови. <p><i>3.2. Права на децата</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Институциите надлежни за администрирање на малолетничка правда сè уште немаат средства и кадар. - Водењето и координацијата на реформскиот процес треба да се зајакнат. - Условите за притвор на малолетниците во полициските станици не ги исполнуваат правните стандарди. - Бесплатната правна помош за малолетници не е систематски обезбедена. - Програмата за компензација на жртвите малолетници не е функционална. - Ситуацијата во воспитно-поправниот дом во Велес останува сериозна грижа (здравствена помош, образовните и рехабилитација). - Недоволен бројот од психолози и социјални работници. - За превенцијата, заштитата, достапноста и услугите за основна грижа сè уште нема доволно финансиски и човечки ресурси, особено	<p><i>3.2. Права на децата</i> /</p> <p><i>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</i> /</p> <p><i>3.4. Работнички права и синдикати</i> /</p> <p><i>3.5. Политики за анти-дискриминација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Постојат знаци на зголемена нетолеранција кон ЛГБТ популацијата, како што се постојани физички напади на ЛГБТ Центарот за поддршка во Скопје и хомофобни медиумски содржини. - Иако полицијата соодветно реагираше на насилните инциденти, потребни се целосни истраги, но уште повеќе потребно е да направат официјалните лица и медиумските професионалци (новинари), сопственици и организации за јавно да ги осудат нетолеранцијата и незнаењето. <p><i>3.6. Право на сопственост</i> /</p>	<p><i>3.2. Права на децата</i> /</p> <p><i>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</i> /</p> <p><i>3.4. Работнички права и синдикати</i> /</p> <p><i>3.5. Политики за анти-дискриминација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Инцидентите во кои настрада Центарот за поддршка на ЛГБТИ не се повториле, но сторителите се уште не се откриени и обвинети. - Потребни се сериозни напори за подигање на свеста кај јавноста за почитувањето на различностите во општеството и за да се одговори на нетолеранцијата која се шири од некои медиуми и преку социјалните мрежи. - Податоците за известување, истраги и покренати обвиненија за говор на омраза и кривични дела од омраза не се собираат системски, а обуката на полицијата, обвинителството и судиите треба да се засили. - Законот за спречување и заштита од дискриминација треба да биде усогласен со правото на ЕУ со цел да ја вклучи и дискриминацијата врз основа на сексуалната ориентација. <p><i>3.6. Право на сопственост</i> /</p>
---	--	--	--

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА			
<p><i>3.4. Работнички права и синдикати</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Синдикатите сè уште немаат стабилни финансиски средства и капацитети за управување. <p><i>3.5. Политики за анти-дискриминација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува рамката целосно да се усогласи со acquis, особено изоставувањето на дискриминацијата врз основа на сексуалната определба, а потребно е да се зајакнат и капацитетите на Комисијата како и да се зголеми свеста не само во однос на новите законски одредби, туку и во однос на начелата на почитување и толеранција на различностите. <p><i>3.6. Права на сопственост</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Денационализацијата значително ги надминува законски утврдените рокови. 	<p>за децата со посебни потреби, зависници од дрога, жртви на домашно насилство, сексуална злоупотреба или трговија со луѓе.</p> <p><i>3.3. Социјално ранливи лица со посебни потреби</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискалната и административната децентрализација на социјалните услуги е сè уште ограничена. - Имплементацијата на усвоените политики оди бавно. - Треба да се решат лошите материјални услови и нечовечкиот и деградирачки третман во психијатриските установи. - Социјалната интеграција на лицата со посебни потреби е многу органичена. - Стапката на сиромаштија останува премногу висока. <p><i>3.4. Работнички права и синдикати</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Бипартитниот социјален дијалог, особено во приватниот сектор, останува слаб. - Останува слаб капацитетот на социјалните партнери, бидејќи синдикатите немаат стабилно финансирање и капацитет за менаџирање. <p><i>3.5. Политики за анти-дискриминација</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Општиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација останува слаб, а нејзината јавна видливост и достапност на ниско ниво. - Многу е ограничена јавната свест за потребата од недискриминација. - Законот за антидискриминација сè уште не е целосно усогласен со правото на ЕУ (сексуална ориентација). - ЛГБТ заедницата и понатаму страда од дискриминација и стигматизација. <p><i>3.6. Права на сопственост</i></p>		
<p>4. Малцински и културни права и заштита на малцинства</p>	<p>4. Малцински и културни права и заштита на малцинства</p>	<p>4. Малцински и културни права и заштита на малцинства</p>	<p>4. Малцински и културни права и заштита на малцинства</p>

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЛЦИНСТВА

<p>4.1. <i>Културни права</i></p> <p>4.2. <i>Малцинства</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Секретаријатот за спроведување на Охридскиот рамковен договор (ССОРД) има проблеми во однос на вработување на доволно квалификуван виш кадар. - Не е воспоставен јасен механизам за мониторинг и евалуација на спроведувањето на Законот за јазиците. - На Министерството за образование му недостасуваат финансиски и човечки капацитети за спроведување на Стратегијата за интегрирано образование, а во некои од училиштата продолжува практиката на поделба на учениците по етничка линија или јазични смени. - Скопје 2014 создаде меѓуетничка чувствителност, а во февруари 2011 дојде и до насилни судири поради изградбата на музеј-црква на Кале. - Погolem дел од општинските Комитети за односи меѓу заедниците се соочуваат недостиг на средства, нејасни надлежности и недоволна застапеност. - Поради нејасен мандат и намален буџет Агенцијата за остварување на правата на заедниците не е во состојба да ги врши задачите дефинирани со закон. - Повеќето нововработени државни службеници од редовите на заедниците примаат плата и покрај тоа што не им се доделени никакви задачи и одговорности. <p>4.3. <i>Бегалци и баратели на азил</i></p>	<p>4.1. <i>Културни права</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Малцинските заедници и натаму се соочуваат со нееднаков пристап до настава на мајчин јазик заради ограничениот број на квалификувани наставници и наставни материјали. <p>4.2. <i>Малцинства</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Во првата половина на 2012, имаше бројни инциденти и убиства во државата, кои резултираа со зголемени етнички тензии меѓу заедниците и јавни протести. - Потребно е да се продолжи со пристапот смирено и одмерено да се реагира на овие настани, и да се избегнува политизација на инцидентите. - Од клучно значење е судските и полициските служби да спроведат ригорозна и објективна истрага за да се осигураат дека сторителите на кое било кривично дело ќе бидат изведени пред правдата. - Започнатиот преглед (review) на Охридскиот рамковен договор раководен од Секретаријатот треба да продолжи, а препораките треба да се спроведат на конкретен начин. - Односите во Владата беа нарушени заради различните гледишта во врска со статусот на жртвите од кофликтот во 2001. Коалиционите партнери треба да го продолжат дијалогот за да изнајдат решение и да ја одржат стабилноста. - Комисијата за труд и социјална политика продолжува да го дискутира опсегот на владиниот Предлог-закон за бранителите којшто се однесува на (финансиска н.з.) поддршка на жртвите. Треба да се пронајде заеднички прифатливо решение кое ќе го олесни помирувањето, врз база на неодамнешниот извештај на Владата за	<p>4.1. <i>Културни права</i></p> <p>4.2. <i>Малцинства</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако Охридскиот рамковен договор (ОРД) е на сила од 2001 година, се уште се потребни напори за напредок на полињата на децентрализацијата, недискриминацијата, правичната застапеност, употребата на јазиците и образованието. - Недостасува мониторинг на проблемите како што се употребата на јазиците, спроведувањето на Законот за употребата на знамињата на заедниците, а локалните комисии за односи меѓу заедниците и понатаму се со недоволни ресурси со нејасно дефинирана улога и надлежност поврзани со општинските совети, што води кон нивна неупотребливост. - Допрва треба да се обезбеди државно финансирање на спроведувањето на Стратегијата за интегрирано образование. - Продолжуваат трендовите на поделби по етничка линија во училиштата и инциденти со меѓуетничко насилство. - Првата фаза од прегледот (review) на спроведувањето на ОРД беше објавена на 11 април 2013 година. Конференцијата на која требаше да се презентираат резултатите од прегледот и неговите препораки се уште се нема одржано, а препораките кои таму требаше да се презентираат треба да бидат спроведени во практика. - Треба да се подобри координацијата меѓу Секретаријатот за спроведување на ОРД и другите надлежни институции, вклучувајќи ја Агенцијата за заштита на етнички заедници кои се помалку од 20% од населението и министерот без ресор надлежен за спроведувањето на Стратегијата за Роми.	<p>4.1. <i>Културни права</i></p> <p>4.2. <i>Малцинства</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Напредокот во однос на заштитата на малцинствата продолжува да биде отежнат со недостаток на финансиски средства и човечки ресурси, како и од лошата соработка помеѓу вклучените власти. - Потребен е проактивен пристап за да се гарантира етничкиот, културниот и лингвистички идентитет на сите заедници. - Има простор за подобрување особено во областите како што се забраната на дискриминацијата, правичната застапеност и употребата на јазиците и образованието. - Локалните комитети за односи помеѓу заедниците страдаат од недостаток на ресурси. - Законот за употреба на јазиците и Законот за употреба на знамињата на заедниците се уште не се правилно спроведени. - Прегледот (review) на имплементацијата на Охридскиот Рамковен договор се уште не е комплетирана а препораките уште не се објавени. - Секретаријатот за спроведување на ОРД и Генералниот секретаријат продолжуваат да вработуваат државни службеници од заедниците кои не се во мнозинство без притоа да утврдат работни места и опис на работните задачи, често на штета на принципот на кариера. - Мерките за справување со недоволната застапеност на помалите етнички заедници, како што се Ромите, Турците и другите се уште не се соодветни. - Засилената политичка поддршка и буџетско финансирање се потребни за да се обезбеди ефикасното спроведување на Стратегијата за интегрирано образование. - Големи протести на етничките Албанци беа организирани во јули по пресудата во случајот „Монструм“ за убиствата во 2012 година.
---	--	--	---

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЉЦИНСТВА

<p>- Механизмот за определување статус на бегалец сè уште има недостатоци.</p> <p>4.4. <i>Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</i></p> <p>- Поголемиот број од жалбите поднесени од страна на ВРЛ против државата за штети причинети во конфликтот од 2001 сè уште се во судска постапка.</p> <p>4.5. <i>Роми</i></p> <p>- Системски не е решено прашањето со издавање на лични документи на Ромите.</p> <p>- Децата Роми се презастапени во одделенијата за деца со посебни потреби (половина се Роми, иако Ромите се само 2,6% од населението).</p> <p>- Темпото на спроведување на Стратегијата за Ромите и акциските планови во рамки на Декадата за вклучување на Ромите 2005-2015 забавува, додека средствата де одговараат на потребите.</p> <p>- Нема подобрување на административните капацитети на кабинетот на министерот од ромската заедница.</p> <p>- Остануваат високата стапка на невработеност кај ромските жени и младина, како и несигурните услови за домување и живеење, лошото здравје, ниската посетеност на училиштата, ниските приходи и високата стапка на морталитет.</p> <p>- Продолжија обвинувањата за полициска бруталност и прекумерна употреба на сила врз Ромите.</p>	<p>ОРД.</p> <p>- Иако Секретаријатот за ОРД неодамна вработи нов искусен кадар, сепак потребни се значајни чекори за да се зајакне капацитетот на Секретаријатот.</p> <p>- Агенцијата за остварување на правата на заедниците (кои се помалку од 20%) не е во состојба да извршува бројни надлежности и обврски, заради ограничени ресурси.</p> <p>- Потенцијалот на комисиите за односи меѓу заедниците на локално ниво за водење на интеркултурен дијалог не е соодветно искористен.</p> <p>- Потребно е да се воведат механизам за набљудување и евалуација во рамките на Законот за јазиците.</p> <p>- Некои активности предвидени со стратегијата на МОН за интегрирано образование се финансирани од странски донатори, но ниту еден дел од државниот буџет не беше наменет за имплементација на стратегијата.</p> <p>- Јазичната и етничка сегрегација во училиштата останува широко распространета. Се случуваат постојани инциденти со меѓуетничко насилство во средните училишта.</p> <p>- Дистрибуцијата на кадри според правичната застапеност низ министерствата е нееднаква и недоволна во повисоките ешалони на јавната администрација.</p> <p>- Некои од помалите заедници (Турците и Ромите) сè уште не се правично застапени во институциите.</p> <p>4.3. <i>Бегалци и баратели на азил</i></p> <p>4.4. <i>Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</i></p> <p>- Најголем број од тужбите за оштета на ВРЛ против државата од 2001 уште се во судовите.</p> <p>4.5. <i>Роми</i></p> <p>- Неодамнешните законски измени со кои</p>	<p>- Иако буџетот на Секретаријатот за спроведување на ОРД се зголеми во 2013 година, тоа не беше соодветно проследено со напори за зајакнување на капацитетите и внатрешното функционирање.</p> <p>- Општиот удел на државни службеници од немнозинските заедници се зголеми на една третина во 2012 година, но голем број од нив (околу 1500) се уште не се назначени на конкретно работно место.</p> <p>- Ромите, Турците и другите помали заедници се уште се недоволно застапени во јавната администрација, особено на повисоко раководно ниво.</p> <p>- Потребно е да се зајакне принципот на вработување според заслуга при вработувањето на лицата од немнозинските заедници во државните институции.</p> <p>- Прашањето за социјалните права на некои учесници во конфликтот од 2001 година (бранителите) останува точка на сериозни несогласувања меѓу членките на владејачката коалиција, но и меѓу етничките заедници.</p> <p>- Имаше неколку меѓуетнички инциденти во периодот на извештајот. Инцидентите меѓу младите луѓе продолжуваат да ги ограничуваат меѓуетничкиот дијалог и доверба. Говор на омраза на спортските натпревари, насилство на јавни места и собири, зголемени тензии влошени од честото пристрасно медиумско известување.</p> <p>- Ретки се иницијативите кои промовираат меѓуетничка хармонија.</p> <p>- ОБСЕ/ОДИХР утврди дека реториката на етничка поделеност ги зголеми тензиите во некои општини за време на мартовските локални избори.</p> <p>- Политичките лидери треба да</p>	<p>- Убиството на тинејџер во скопската општина Ѓорче Петров во мај кое иако не беше етнички мотивирано сепак предизвика протести и ги засили меѓуетничките тензии како резултат на недостатокот на доверба помеѓу заедниците.</p> <p>- Коалициските партнери направија заеднички напори за да ги смират протестите, но некои политички лидери од обете заедници продолжија да користат етноцентристички и говори на поделба за време на изборната кампања.</p> <p>- Повеќе напори се потребни за да се промовира ОРД и да се унапредат односите меѓу заедниците.</p> <p>4.3. <i>Бегалци и баратели на азил</i></p> <p>4.4. <i>Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</i></p> <p>4.5. <i>Роми</i></p> <p>- Ромите продолжуваат да живеат во длабока сиромаштија и страдаат од лошите општествени и економски услови.</p> <p>- Предрасудите и дискриминацијата против Ромите продолжува да опстојува особено при вработувањето.</p> <p>- Проектите во неколку приоритетни области продолжуваат но тие се главно финансирани од странски донатори, додека буџетските алокации се непроменети.</p>
--	--	--	--

ЧОВЕКОВИ ПРАВА И МАЉЦИНСТВА

	<p>требаше да се реши проблемот на преголема застапеност на децата Роми во специјалните училишта сè уште не се имплементирани.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пристапот до основните здравствени услуги е тежок. Кај Ромите се среќава натпросечна стапка на смртност кај децата, а многу деца Роми се или нецелосно вакцинирани или воопшто не се вакцинирани. - Високите стапки на невработеност остануваат исти, а пристапот до социјална помош останува проблематичен. - Останува дискриминацијата кон Ромите, вклучувајќи го нивното стереотипно претставување во медиумите и на социјалните мрежи преку Интернет. - Ромките и Ромите со посебни потреби се соочуваат со небезбедни животни услови заради двојната дискриминација.	<p>продолжат да се справуваат со меѓуетничките предизвици во духот на заемна почит и толеранција.</p> <p><i>4.3. Бегалци и баратели на азил</i></p> <p><i>4.4. Внатрешно раселени лица (ВРЛ)</i></p> <p><i>4.5. Роми</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Напредокот на почитувањето и заштитата на маџинствата останува попречен заради ограничените финансиски средства, несоодветната меѓуинституционална соработка и значајна потреба од проактивна имплементација на релевантните политики, особено на Стратегијата за Ромите.	
--	--	--	--

РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ

Пристапно партнерство - Целосна соработка со Хашкиот трибунал и исполнување на сите потребни предуслови за обезбедување добар процес за можното враќање на случаите од Хаг, Натамошна промоција на транзицијата на Пактот за стабилност кон регионална рамка за соработка и ефективна имплементација на ЦЕФТА, Обезбедување добрососедски односи преку интензивирање на напорите со конструктивен приод да се изнајде взаемно прифатливо решение за името со Грција, во рамките на Резолуциите на Советот за безбедност на ОН бр. 817/93 и 845/93, и да се избегнуваат акции коишто би можеле негативно да влијаат, Негување соработка со соседните држави и обезбедување на ефективна имплементација на прекуграничната соработка, борба против организираниот криминал, трговија на луѓе и шверцување, судска соработка, гранично управување, реадмисија и животна средина.

Среднорочни приоритети - Промоција на регионален дијалог, стабилност, добро соседство и соработка.

КОМЕНТАР – ЕК постојано посочува на потребата да се избегнуваат активности и изјави што би можеле негативно да влијаат врз добрососедските односи, имајќи го предвид нерешениот спор со Грција. Исто така, континуирана забелешка на ЕК е неусогласеноста со Заедничките позиции на ЕУ за интегритетот на Статутот од Рим, во врска со билатералната спогодба со САД за изземањето од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд. Во овој извештај, за првпат се појавува делот кој се однесува на бегалците и на внатрешно раселените лица, односно на Ромите од Косово. Кај соработката со Косово се посочува загриженоста од спорот што се случи во септември и начинот на којшто истиот се разрешил – надвор од процедурите на ЦЕФТА.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во јули Собранието на РМ донесе автентично толкување на Законот за амнестија и определи амнестијата да ги опфати осомничените од сите случаи што нема да бидат процесирани пред МКСЈ. Еден од случаите беше запрен од страна на Кривичниот суд во Скопје на барање на ЈО. Статусот на останатите случаи останува да се определи. 	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p>	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p>	<p>1. Меѓународен кривичен суд за поранешна Југославија</p>
<p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште има билатералната спогодба со САД за изземање од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд што не е во согласност со Заедничките позиции на ЕУ за интегритетот на Римскиот Статут ниту со поврзаните принципи на ЕУ за билатералните спогодби за имунитет. Земјата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште ја одржува билатералната спогодба со САД за изземање на нејзините државјани од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд од 2003 што не е во согласност со Заедничката позиција на ЕУ за интегритетот на Римскиот статут ниту со поврзаните принципи на ЕУ за билатералните спогодби за имунитет. Државата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште ја одржува билатералната спогодба со САД за изземање на нивните државјани од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд од 2003 што не е во согласност со Заедничката позиција на ЕУ за интегритетот на Римскиот статут ниту со поврзаните принципи за билатералните спогодби за имунитет. Државата треба да се усогласи со ставот на ЕУ. 	<p>2. Меѓународен кривичен суд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Македонија сè уште ја одржува билатералната спогодба со САД за изземање на нивните државјани од надлежноста на Меѓународниот кривичен суд од 2003 што не е во согласност со Заедничката позиција на ЕУ за интегритетот на Римскиот статут ниту со поврзаните принципи за билатералните спогодби за имунитет. Државата треба да се усогласи со ставот на ЕУ.
		<p>3. Бегалци и внатрешно раселени лица</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има 2240 бегалци и внатрешно 	<p>3. Бегалци и внатрешно раселени лица</p> <ul style="list-style-type: none"> - На 1^{ва} јануари имало 2074 бегалци од

РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕЃУНАРОДНИ ОБВРСКИ			
		<p>раселени лица од кои 1043 се Роми од Косово. 59 се вратија доброволно во Косово и Србија. Законскиот статус на мнозинството го ограничува нивниот пристап до основните услуги и до нивно целосно интегрирање.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште има судски случаи за оштети уште од 2001 г. и повеќето се уште сместени во колективни центри. 	<p>кои 955 се Роми од Косово и 229 се внатрешно раселени лица.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Судските процеси за раселените лица од конфликтот од 2001 се уште трае и тие лица се сместени кај други фамилии.
4. Регионална соработка	4. Регионална соработка	4. Регионална соработка	4. Регионална соработка
<p>5. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки</p> <p>4.1. Албанија</p> <p>4.2. Босна и Херцеговина</p> <p>4.3. Хрватска</p> <p>4.4. Црна Гора</p> <p>4.5. Турција</p> <p>4.6. Србија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува нерешениот спор на црквите <p>4.7. Косово</p> <p>4.8. Грција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Односите и натаму се негативно засегнати од нерешеното прашање со името. - Владата постави статуа во центарот на Скопје што од Грција беше видено како провокација поради сличноста на истата со Александар Велики. - Треба да се избегнуваат активностите и изјави што би можеле негативно да влијаат врз добрососедските односи вклучувајќи и договарање на взаемно прифатливо решение за името, под покровителство на ОН. <p>4.8. Бугарија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прашањата поврзани со етничката припадност 	<p>5. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки</p> <p>4.1. Албанија</p> <p>4.2. Босна и Херцеговина</p> <p>4.3. Хрватска</p> <p>4.4. Црна Гора</p> <p>4.5. Турција</p> <p>4.6. Србија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема нов развој на настаните во врска со спорот помеѓу православните цркви во двете држави. <p>4.7. Косово</p> <ul style="list-style-type: none"> - Заедничките патроли на границата со Косово ќе мораат да одговорат на предизвиците што ги претставуваат нелегалната трговија со стоки и нелегалната миграција. <p>4.8. Грција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Односите помеѓу двете држави и понатаму се отежнати поради нерешеното прашање со името. - Преговорите кои се водат за изнаоѓање на заемно прифатливо решение за името треба да бидат со поголем интензитет, што ќе биде резултат на последните директни контакти и средби. - Треба да се избегнуваат активности и изјави кои можат негативно да влијаат врз добрососедските односи. <p>4.9. Бугарија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Последните случувања во овој 	<p>5. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се склучи билатерална конвенција со Србија согласно член 12 од ССА <p>4.1. Албанија</p> <p>4.2. Босна и Херцеговина</p> <p>4.3. Хрватска</p> <p>4.4. Црна Гора</p> <p>4.5. Турција</p> <p>4.6. Србија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема нов развој на настаните во врска со спорот помеѓу православните цркви во двете држави. <p>4.7. Косово</p> <ul style="list-style-type: none"> - Заеднички патроли на границата ќе мора да одговорат на предизвиците од нелегалната трговија со стоки и нелегалната миграција. - Спорот што во септември изби и начинот на кој се реши – надвор од правилата на ЦЕФТА – загрижува. <p>4.8. Грција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Односите меѓу двете држави и натаму се отежнати поради нерешениот спор името. - Треба да се избегнуваат активности и изјави кои можат негативно да влијаат врз добрососедските односи. <p>4.9. Бугарија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Односите главно се затегнати поради 	<p>5. Билатерални односи со другите држави од проширувањето и со соседните држави-членки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се склучи билатерална конвенција со Србија согласно член 12 од ССА <p>4.1. Албанија</p> <ul style="list-style-type: none"> -Краткотрајните тензии во врска со пресудата за случајот ”Монструм” не ги нарушија фреквентните билатерални средби <p>4.2. Босна и Херцеговина</p> <p>4.3. Хрватска</p> <p>4.4. Црна Гора</p> <p>4.5. Турција</p> <p>4.6. Србија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема нов развој на настаните во врска со спорот помеѓу православните цркви во двете држави. <p>4.7. Косово</p> <p>4.8. Грција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Односите меѓу двете држави и натаму се отежнати поради нерешениот спор името. <p>4.9. Бугарија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Односите главно се затегнати поради недоразбирањата и различните гледишта на историјата.

РЕГИОНАЛНИ ПРАШАЊА И МЕГУНАРОДНИ ОБВРСКИ

продолжуваат да бидат предмет на загриженост.	извештаен период укажуваат на потребата од засилен дијалог за надминување на можните недоразбирања и различните гледишта на историските, културните и етнички прашања.	недоразбирањата и различните гледишта на историјата.	
---	--	--	--

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

Пристапно партнерство - Натамошна регистрација на земјиштето и имотот, зајакнување на катастарот заради подобрување на правната сигурност на економските оператори и за подобро функционирање на механизмите на пазарната економија, Подобрување на ефикасноста на јавните услуги преку обезбедување дополнителни средства за обука и надградба на тековната инфраструктура.

Среднорочни приоритети - Забрзување на напорите за добивање одржлив пазар на електрична енергија согласно обврските за либерализација преку елиминација на постојните искривувања поради цените кои не го вклучуваат покривањето на трошоците и зајакнување регулаторните институции и физичката инфраструктура, Подobar квалитет на јавната потрошувачка преку зајакнување на капацитетот за среднорочни планирање и за подобро извршување на буџетот на јавниот сектор, Натамошно подобрување на квалитетот на образованието, преку последователно финансирање на инфраструктура/персонал неопходен за спроведување на новите реформи во образованиот сектор, Натамошно подобрување на пазарот на трудот и намалување на невработеноста преку дополнителни мерки за младите, долгорочно невработените и преку модернизирање на социјалната сигурност и образованиот систем, Натамошно интегрирање на неформалниот сектор во формалната економија, Надградба на инфраструктурата за енергија и транспорт заради зајакнување на конкурентноста на економијата.

КОМЕНТАР – ЕК и оваа година прецизно ги констатира состојбите во македонската економија - огромна невработеност, посебно кај младите; зголемен дефицит во трговскиот и платниот биланс; зголемен буџетски дефицит; зголемено финансирање на дефицитите со задолжување во земјата и во странство; зголемен надворешен и внатрешен јавен долг; недоволен квалитет на човечки и капитални ресурси; непостоење на еднакви правила на игра на пазарот за странските и за домашните компании; голема правна несигурност поради честото менување на законите и тоа без консултација со засегнатите страни; континуиран недостиг на капитал за бизнисите; корупција; нетранспарентност во известувањето за државната помош и нејзина неусогласеност со стандардите на ЕУ; високо концентриран банкарски сектор и недоволно развиен финансиски сектор; висок процент на нефункционални заеми. Главната критика и оваа година се однесува на управувањето со јавните финансии каде што ЕК констатира натамошно влошување на начинот на кој се води фискалната политика, потенцирајќи дека фискалната дисциплина и транспарентност се многу влошени во последниве години. Ова се должи пред сè на тоа што таргетите на буџетскиот дефицит упорно растат, а прибирањето на приходите во континуитет потфрлува, т.е. постои отсуството на среднорочни буџетски проекции, а оние што ги има се преоптимистички и нереални. ЕК укажува дека јавните расходи се несоодветни и непродуктивни, а забележува и дека јавните трошења биле сконцентрирани исклучиво во предизборниот период, така што сериозно забележува што до крајот на јули околу 85% од предвидениот буџетски дефицит бил веќе реализиран. Во извештајот на неколку места се подвлекува дека континуираниот пораст на вкупниот јавниот долг на сите нивоа ја зголемува загриженоста за неговата долгорочна одржливост и се бара од Владата да преземе чекори за да ги стабилизира нивоата на долгот. ЕК исто така, констатира дека предложените амандмани на Уставот со кои се одредуваат лимити за буџетскиот дефицит и за јавниот долг, не предвидуваат и соодветни детали за нивна имплементација. ЕК ја критикува и инвестиционата политика на Владата од аспект на малиот удел на трошоците предвидени за капитални инвестиции (само 12%) во вкупните трошоци. Во однос на слободните економски зони, ЕК упатува на нееднаквиот третман на домашните компании, кои не уживаат подеднакви услови со странските.

Важноста на економските критериуми треба да се гледа во контекст на зголемената улога на економското управување и неговиот мониторинг од страна на ЕК во рамки на процесот на проширување, согласно одлуките и заклучоците на Советот за општи работи (General Affairs Council), на 17 декември 2013 година. Во контекст на ова во мај 2014 година, ЕКОФИН донесе насоки со кои се утврдуваат целни вредности кои треба да се постигнат со спроведувањето на релевантните економски политики (targeted policy guidance) во секоја од државите кандидатки, па така и во Македонија.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p><i>Постоење на функционална пазарна економија</i></p> <p>Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поднесена е Петтата Претпристапна економска програма (ПЕП). Таа претставува изводлива, иако понекогаш оптимистичка макроекономска и фискална рамка и покажа подобрени капацитети за изготвување на ПЕП. - Политичкиот консензус за 	<p><i>Постоење на функционална пазарна економија</i></p> <p>Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рамката за економската политика на среден рок е опишана во различни програми, како што е 6 Претпристапна економска програма (ПЕП) 2012-2014, Стратегијата за пазарот на труд за 2015 и Националниот акциски план за 2011-2013. Започна ПДВН со ЕУ што овозможи друга платформа за забрзување на реформите во 	<p><i>Постоење на функционална пазарна економија</i></p> <p>Основи на економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Парламентот го донесе државниот буџет во контроверзни околности. - Макроекономската стабилност беше сочувана наспроти постојаното проблематично надворешно окружување и високата невработеност. - Светска банка во јануари 2013 година ѝ одобри на Владата гаранција во износ од 155 милиони евра за да ѝ помогне на 	<p><i>Постоење на функционална пазарна економија</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Структурната ригидност продолжува да го попречува правилното функционирање на пазарот на трудот, а фискалната дисциплина и транспарентноста страдаат од краткорочни и ад хок решенија. - Развојот на конкурентен приватен сектор е попречен од тешкото спроведување на договорите, честите промени во легислативата без соодветна консултација со засегнатите страни и нерамномерната

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>основите на економската политика се одржува.</p>	<p>економијата кои се поврзани со интеграцијата во ЕУ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Политичкиот консензус за основите на економската политика се одржува. 	<p>државата да се задолжи кај странски комерцијални банки, а заради финансирање на буџетскиот дефицит во 2013 година.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Политичкиот консензус за основите на економската политика се одржува. 	<p>примена на барањата за правна усогласеност.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реализацијата на реформите кои што треба да го подобрат бизнис опкружувањето, останува бавна. - Потребно е подобрување на излезот и влезот на пазарот. <p>Економската политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста останува упорно висока, особено меѓу младите. - Фискалната дисциплина и транспарентноста уште повеќе се влошија, влијаејќи врз порастот на капиталните трошења. - Макроекономската и фискалната рамка на Претпристапната економска програма е премногу оптимистична. - Државата треба да ги забрза своите напори согласно Заклучоците од Министерскиот дијалог помеѓу министрите за економија и финансии на државите-членки на ЕУ и државите-кандидатки од мај 2014 година, со цел да го зајакне среднорочното планирање и извршување на буџетот и да ја подобри вработливоста на работниците. - Во согласност со истите заклучоци, натамошни напори ќе бидат потребни за да се подобри бизнис опкружувањето, особено процедурите за излез од пазарот и пристапот до финансии. - Економската политика и управувањето со јавните трошења остануваат да бидат водени од ад хок проблеми наспроти долгорочните потреби на економијата.
<p>Макроекономска стабилност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реалниот БДП порасна за 1,8% во 2010 споредено со падот од 0.9% во 2009. БДП продолжи да расте за 5.2% во првата половина од 2011. Главен двигател на растот во вториот квартал од 2011 беше приватната потрошувачка. 	<p>Макроекономска стабилност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Економијата порасна за 3% во 2011, но се намали за околу 1% во првата половина на 2012 во споредба со претходната година. - Намалувањето на јавната потрошувачка имаше негативен придонес кон растот, а доста отпорната приватна 	<p>Макроекономска стабилност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Производството се намали за 0,2% во 2012 главно поради намалувањето на приватната потрошувачка и влошувањето на билансот во трговската размена, иако порастот на инвестициите продолжи да биде солиден. - Порастот на инвестициите забави и тоа 	<p>Макроекономска стабилност</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инвестициската активност која што значително беше забавена во 2013 година, се подобри привремено во првиот квартал на 2014 година, за потоа повторно да се забави. - БДП по глава на жител останува на нивото од околу 35% од просекот на ЕУ.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

<p>Силниот пораст е одраз на слабата база во претходната година. Вкупното ниво на индустриско производство е сè уште на ниво пониско од она пред кризата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Економската активност започна повторно да се засилува почнувајќи од есента 2010 год. Значаен удел во силниот пораст на бруто инвестициите во фиксен капитал одиграа владините расходи во градежништвото.	<p>потрошувачка спречи поостро намалување.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пад на индустриското производство за просечни 9% од октомври 2011 година.	<p>од просечните 16% во 2012 на 8,2% во првиот квартал од 2013.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просечниот приход по глава на жител, сметан според куповната моќ, се задржа на 35% од нивото на ЕУ-27.	<ul style="list-style-type: none"> - Зголеменото владино позајмување во странство и потрагата по странски кредити за јавните претпријатија беа главните сили кои што предизвикаа зголемување на бруто надворешниот долг. На крајот на првиот квартал од 2014 година, тој изнесуваше 66% од проектираниот БДП и оттогаш постојано се зголемува, а пред се како резултат на издавањето на владината Еврообврзница на износ од 500 милиони евра во јуни 2014. - Во иднина, со оглед на очекувањето трансферите да бидат непостојани, странските инвестиции и владиното надворешно позајмување ќе треба да го понесат товарот и да бидат главни извори за финансирање на дефицитот на тековната сметка, кој пак, веројатно на краток рок ќе се зголеми уште повеќе, ако се има предвид значајната потреба за увоз, која што произлегува од проектите за јавната инфраструктура и воспоставувањето на нови странски ентитети. - Условите на пазарот на трудот остануваат да бидат предизвик. - Невработеноста на младите е над 50% и четворица од 5 регистрирани невработени се невработени повеќе од една година. - Во 2013 година, стапката на вработеност остана релативно ниска на ниво од 50,3%. - Иако целосна информација за вработувањата во јавниот сектор не беше доставена ниту пак јавно објавена, се проценува дека нивниот удел во вкупната вработеност изнесува 20%. - Пазарот на трудот продолжува да се карактеризира со структурна ригидност, како што е ниското учество на работната сила, недостиг на секторска мобилност на работниците, бавни реформи на системот на образование и обука, и ниска продуктивност на трудот. - Во целина, реформите кои што се
--	--	--	--

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

		<p>однесуваа на структурната ригидност на пазарот на трудот имаа само ограничен напредок.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискалната дисциплина и квалитетот на јавните трошења се влошија во 2013 и 2014. - Во двете години, Владата беше приморана да направи ребаланс на буџетот поради притисокот кој што произлегуваше од намалените приходи и отплаќањето на доспеаните обврски кон приватните фирми во првата половина од годината. - Таргетот на дефицитот на државниот буџет во 2013 година порасна од 3,6% на 3,9% од БДП поради значителното зголемување на плаќањата по основ на пензиите и доспеаните обврски кон фирмите, а пак реалниот дефицит го достигна нивото од 4,1% и со тоа го надмина дури и ревидираното ниво. - Јавните трошења беа концентрирани исклучиво во предизборниот период и до крајот на јули околу 85% од предвидениот буџетски дефицит беше веќе реализиран. - Капиталните трошења се релативно мал дел од вкупните трошоци и тие изнесуваа 12% од вкупните трошоци во 2013 и се подложни на нецелосна реализација. - Владините таргети за консолидација на тековните трошења не е поддржано со соодветни мерки. Пензиите и земјоделските субвенции беа покачени во пролетта 2014 година а планирани се и покачувања на платите во јавниот сектор. - Недостатоците во управувањето со јавните финансии резултираа со значителен пад во фискалната транспарентност и дисциплина во последните години. За да ги пресретнат овие проблеми на буџетските корисници од јануари 2014 им беше побарано да евидентираат повеќегодишните обврски и да ги почитуваат лимитите во трошењето согласно повеќегодишните планови.
--	--	--

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

			<ul style="list-style-type: none"> - Иако во јули Владата предложи амандмани на Уставот со кои се одредуваат лимити за буџетскиот дефицит и за јавниот долг, не предвиде соодветни детали за нивна имплементација која што ќе обезбеди правилна примена на овие одредби. - Законот за финансиска дисциплина содржи бројни дерогирања и одложена примена за владините субјекти со што се попречува неговата ефективност. - Долгот на централната влада беше 40,8% од БДП на крајот на јули 2014 година, пред издавањето на Еврообвзницата, споредено со нивото од 34,1% на крајот на 2012 година, и 20,6% на крајот на 2008. Долгот акумулиран од јавните претпријатија и делот на владините обврски поради гаранциите за долговите на јавните претпријатија, кој е проценет на 8% од БДП, се сериозна грижа, бидејќи Владата префрли голем дел од нејзиното трошење на изградба на патишта надвор од буџетот на новото јавно претпријатие. Па така, вкупниот јавен долг изнесува близу 50% од БДП и најверојатно ќе расте понатаму на краток и среден рок имајќи ги предвид сериозните финансиски потреби поврзани со планираните инвестициски проекти. - Континуираниот пораст на сите нивоа на владиниот и јавниот долг ја зголемува загриженоста за неговата долгорочна одржливост. Владата треба да преземе чекори да ги стабилизира нивоата на долгот.
<p>Надворешен сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дефицитот на тековната сметка се зголеми значително како резултат на зголемената економска активност. Главна причина за порастот на трговскиот дефицит беше зголемениот увоз. Но порастот на дефицитот на тековната сметка 	<p>Надворешен сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надворешната нерамнотежа се намали (од -3,5% на -2,8%), но дојде до влошување на финансирањето на дефицитот. Најзначаен фактор кој придонесе за подобрувањето беше натамошното зголемување на странските дознаки на околу 10% од годишниот БДП. 	<p>Надворешен сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надворешната нерамнотежа се зголеми во 2012 и дефицитот на тековната сметка се зголеми од 3% во 2011 на 3,9% во 2012. Ова пред сè се должи на зголемувањето на дефицитот на трговската сметка, што достигна 24% од БДП. Неговото финансирање се обезбедуваше во голем дел на странски 	<p>Надворешен сектор</p>

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>беше придружуван од уште поголем пораст на капиталните приливи главно од два извори: 1. Делумно повлекување на кредитот за внимателност од ММФ и 2. од СДИ, но исто така и од заемите од други меѓународни финансиски институции.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надворешниот долг се зголеми во првиот квартал на 2011 и тоа главно како резултат на порастот на јавниот долг. 	<ul style="list-style-type: none"> - Трговскиот биланс малку се влоши (од -11% на -12% од проценетиот вк. годишен БДП) како резултат на намалените приходи од извоз. - Суфицитот на капиталната и финансиската сметка се намали во истиот сооднос, од 4% во 2011 на 2.6% до јуни 2012 г. Приливот на СДИ и други инвестиции се намали на околу 1% од проценетиот годишен БДП споредено со 2 % во претходната година. Како резултат на тоа, финансирањето на дефицитот на тековната сметка се базираше многу помалку на приливи од инвестиции, а повеќе на странски кредити. - Бруто надворешниот долг малку се зголеми на 61,2% во првиот квартал на 2012 г. споредено со 59,7% во претходната година. Главна причина за ова покачување беше јавниот надворешен долг кој порасна за 2,2 п.п. од БДП, а приватниот долг се намали за 0.7 п.п. 	<p>кредити затоа што приливот на странските директни инвестиции се намали за околу две третини во 2012 и падна на нивото од 1,4% од БДП.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Приватните трансфери во 2013 се намалија за 11% и сега изнесуваат 18% од БДП. - Бруто надворешниот долг порасна на 65% од БДП на крајот на првиот квартал од 2013, споредено со нивото од 62% кое го имаше една година претходно. Порастот се должи на владиното финансирање од надворешни извори, што го подигна надворешниот јавен долг на 27,3% од БДП, споредено со 24,4% претходната година. - Надворешниот долг на приватниот сектор се зголеми за 0,9% и достигна ниво од 38,4%. - Ослабната е позицијата на меѓународните резерви. Намалени се девизните резерви, кои на крајот на август 2013 изнесувале 2,1 милијарда евра или околу 26% БДП, што е помалку во споредба со нивото од 30% од БДП претходната година. Резервите покриваат 4 месеци од планираниот увоз на стоки и услуги, што е помалку отколку претходната година. - Генерално постои ограничен ризик по макроекономската стабилност од надворешна страна. Билансот на тековната сметка во голема мерка зависи од кредитирањето од странство, со несигурна перспектива за движењето на приватните трансфери. 	
<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста во 2010 беше многу висока и изнесуваше во просек 32%. - Состојбата со невработеноста малку се подобри во првиот квартал од 2011. 	<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста беше многу висока (31,2%) и се одржа на тоа ниво во вториот квартал од 2012 споредено со лани, а за време на зимата беше повисока за 1 % во однос на лани. - Вработеноста беше 1% повисока од 	<p>Пазар на труд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста останува упорно висока, особено кај младите и долгорочната невработеност, што укажува на длабоко вкоренети пречки на пазарот на трудот кои имаат структурен карактер. 	<p>Пазар на труд</p>

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<ul style="list-style-type: none"> - Во првиот квартал од 2011 дојде до зголемување на вработеноста од 5.5% во споредба со 2010. Вработувањата беа главно во земјоделскиот сектор и производството. Сепак вработувањата во земјоделскиот сектор главно се должат на регистрирањето на фармери кои egzистираат од земјоделството по прв пат. - И покрај тоа што постоењето на значителен неформален сектор сè уште води до значајно преценување на реалната невработеност, многу високата невработеност сè уште останува значајно прашање, посебно кај младите и помалку образованите. 	<p>претходната година, но нејзиното влијание врз невработеноста беше ограничено, бидејќи најголем дел од нововработените претходно не биле регистрирани на пазарот на трудот. Главните сектори во кои имаше пораст на вработеноста беа образованието, текстилната индустрија и општинските услуги. Вработувањето во јавниот сектор се зголеми за 1% на годишна основа (образование).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста кај младите малку се намали на 54,6% во вториот квартал на 2012 г. споредено со 54,9% во вториот квартал на 2011 г., но во истиот тој период се зголеми нивното учество во невработеноста од 18,5 % на 18,8%. - Се намали невработеноста на помалку образованите од 39% во вториот квартал на 2011 г. на 36% во вториот квартал на 2012 г. што е 30% од работната сила. 	<ul style="list-style-type: none"> - Во јуни 2013 вкупната невработеност е на ниво од 28,8% од работната сила. Кај популацијата на возраст од 15-24 години невработеноста се намалила на 51,7% во споредба со 54,9 % претходната година. Стапката на вработеност се зголемила на 40,7%, споредено со 38,8% претходната година. Ваквото движење на вработеноста е резултат на зголемувањето на вработувањето на скратено време (part-time), на самовработувањето, но и како резултат на порастот на вработувањата во јавниот сектор. - Генерално политиките кои се однесуваат на пазарот на трудот имаат ограничен успех во справувањето со упорно високата невработеност. Структурните предизвици на пазарот на трудот треба да бидат во фокусот. 	
<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монетарната политика претпазливо го поддржуваше економското заздравување, додека политиката на девизниот курс беше насочена кон одржување на ценовната стабилност и кон одржување на нивото на курсот на денарот кој е врзан за еврото. 	<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монетарната политика внимателно го поддржуваше постепеното заздравување, а политиката на девизниот курс беше насочена кон одржување на ценовната стабилност и нивото на курсот на денарот кое е врзано за еврото. 	<p>Монетарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Монетарната политика беше конзистентна и адекватна имајќи го предвид економското окружување и состојбата со домашниот банкарски сектор. Со цел да го поддржи заздравувањето и да се справи со млитавиот кредитен раст Народната банка ја релаксираше монетарната политика неколкупати во текот на 2013. 	<p>Монетарна политика</p>
<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просечната инфлација за првите пет месеци од 2011 изнесуваше 4.2%. - Базната инфлација мерена без влијание на цената на енергијата и храната, во 2010 беше близу нула но порасна на 1.3% во 	<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просечната инфлација за првите 6 месеци од 2012 изнесуваше 2,4% -, намалување од истиот период лани кога таа изнесувае 4,4%. - За време на последните месеци се зголемија инфлаторните притисоци поради високите цени на енергијата, 	<p>Инфлација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инфлацијата на цените на мало беше значително зголемена во споредба со претходната година, и во просек во првите осум месеци од 2013 таа изнесуваше 3,5 % споредено со 2,5% во истиот период во 2012. - Повисоките цени за електрична 	<p>Инфлација</p>

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>првите пет месеци од 2011.</p>	<p>растечките цени на храната и трошоците за домување.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Базната инфлација мерена без влијание на цената на енергијата и храната, беше доста стабилна на ниво под 2%. 	<p>енергија и храна како и повисоките административни цени беа главните причинители за качување на процентот на инфлацијата над 4% на годишно ниво во последните месеци од 2012.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Генерално, монетарната политика остана ориентирана кон обезбедување стабилност. Енергетските трошоци и цените на храната беа главни причинители на растечката инфлација. 	
<p>Фискална политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - За да го постигнат зацртаниот дефицит за 2010 год., а поради помали буџетски приходи од планираните, властите значително ги намалија трошењата за стоки и услуги и со значајно ограничување на планираниот пораст на капиталните инвестиции. - Во првите седум месеци од 2011 год. приходите беа на слично ниво од БДП како и во 2010, што доведе до повисок акумулиран дефицит во јули 2011 во споредба со јули 2010 год. Дел од овој пораст е одраз главно на расходите во градежништвото, а во врска со предвремените избори во јуни. - Квалитетот на јавните финансии и понатаму страда поради слабостите во буџетското планирање и одлуки за трошења на краток рок, што ја одложува акумулацијата на продуктивни инвестиции. - Високите дефицити но исто така и зголемените јавни расходи финансирани преку задолжувања придонесоа за зголемување на процентот на јавниот долг. 	<p>Фискална политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Објавениот дефицит на централната влада за 2011 г. беше главно усогласен со целта од 2,5% од БДП. Приходите беа за околу 7,5% пониски од првично очекуваните. За да се постигне таргетот за дефицитот, расходите беа намалени за околу 7%, главно за купување на добра и услуги. Се намалија и капиталните инвестиции за околу 16% од првично планираните. Во 2012 г. приходите беа под прогнозите и се намалија реално за 3%. За да компензираат властите донесоа дополнителен буџет и го зголемија таргетот за дефицитот од -2,5% на -3,5%. Досега главно подрачје на кастреење на трошењата беа капиталните инвестиции кои во јули изнесуваа 1,8% од проценетиот вкупен годишен БДП во споредба со 2,4% во претходната година. - Процентот на владиниот долг порасна на околу 30% од БДП во јули 2012 споредено со околу 25% лани, поради зголеменото домашно позајмување. - И покрај важечките законски обврски не беа ажурирани ниту Стратегијата за фискален и јавен долг, ниту Програмата за јавни инвестиции за периодот 2012-2014. Властите исто така не поднесоа Фискална нотификација до ЕК, која треба да ги презентира податоците на 	<p>Фискална политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискалната дисциплина беше релаксирана во 2012, а со тоа квалитетот на јавните финансии уште повеќе се влоши. Вкупниот буџетски дефицит достигна 3,8% со што беше надминат и ревидираниот таргет на дефицитот, што властите го покачија за 1% до нивото од 3,5%, есента 2012. - Заради драстични потфрлувања на страната на приходите, со друг ребаланс на буџетот беа намалени само трошењата поврзани со инвестициите. - Вкупните расходи како процент од БДП пораснаа од 31% во 2011 на 34% во 2012, а во 2013 планирано е да го достигнат нивото од 35%. - Буџетскиот дефицит порасна на 3,1% од БДП во 2012 споредено со нивото од 1,7 во 2011. - Расходите за капитални инвестиции во 2012 го задржаа нивото од 2011 и изнесуваа 12% од вкупните расходи, односно само 4% од БДП, со проекција да паднат на 11,3% од вкупните расходи односно 3,9% од БДП во 2013. - Уделот на социјалните трансфери во вкупните расходи благо паднал во 2012 на ниво од 44,7% во споредба со 45,2% претходната година и планирано да останат непроменети во 2013. - Буџетот за 2013 предвидува благо намалување на дефицитот на 3,5% 	<p>Фискална политика</p>

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
	<p>централната влада во формат кој е споредлив со стандардите на ЕУ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискалната децентрализација продолжи со влез на 84 од вкупно 85 општини во втората фаза на децентрализацијата. Ефикасноста на локалните одделенија за финансиско управување треба да бидат дополнително зајакнати со подобрување на менаџментот и надлежностите и преку обезбедување на соодветно ниво на кадарот и кретење на административните постапки. - Планирањето и извршувањето на буџетот се влошија, а квалитетот на јавните трошења и натаму е низок. Буџетскиот процес и натаму е оптоварен со преоптимистички проценки за приходите, недостаток на среднорочно планирање, ориентација кон краткорочно ориентирани одлуки за трошење и влошување на управувањето со јавните расходи, што резултираше со зголемени долгови, натамошно намалување на транспарентноста на одлуките за трошење и намалена сигурност на сметките на јавниот сектор. Ова не само што ги замаглува информациите за фискалната позиција на државата, туку има и негативни придружни ефекти врз ликвидноста на приватниот сектор. 	<p>базирано на оптимистичките очекувања за голем пораст на приходите кои се проектирани да бидат за 7,2% повисоки во споредба со 2012. Сепак по првите седум месеци од 2013 буџетскиот дефицит го достигна нивото од 80% од таргетот на вкупно проектираниот дефицит за 2013.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Порастот на владиниот долг во последните години ја зголемува загриженоста. Долгот на централната власт беше на ниво од 33,6% од БДП на крајот од јули 2013 спореден со 27,8% на крајот на 2011. Згора на тоа, буџетот на новоформираното јавно претпријатие за државни патишта беше изземен од централниот буџет во 2013, а со тоа и неговиот долг не е вклучен во износот на долгот на централната власт. - Генерално, управувањето со фискалната политика и фискалната дисциплина се влошени и евентуално би се подобриле доколку се спроведува среднорочна стратегија. 	
<p>Микс на макроекономски политики.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Структурата на јавните расходи главно се одржа и се фокусираше на трансферите со мал пораст на капиталните инвестиции и понатамошно намалување на расходите за набавка на стоки и услуги. - Дел од јавните инвестиции можеа да бидат потрошени на начин кој 	<p>Микс на макроекономски политики.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетското планирање и менаџирањето со јавните расходи значително се влошија, додека квалитетот на јавните трошоци продолжи да биде на ниско ниво. - Невработеноста и натаму е многу висока, посебно кај младите и останува да биде клучен предизвик за политиките. - Макро-фискалните ризици се главно 	<p>Микс на макроекономски политики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Миксот на макроекономските политики е влошен. Иако монетарната политика ја обезбедува клучната поддршка на макроекономската стабилност, фискалната политика слабее и процентот на долгот и натаму се зголемува. Јавните финансии можат да имаат поголем придонес за стабилноста ако ги поврзат приоритетите за трошење со структурните проблеми и 	<p>Микс на макроекономски политики</p>

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>во поголема мера го подржува растот.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Квалитетот на јавните инвестиции не се подобри значително и прашањето на високата невработеност, посебно кај младите останува да биде клучен предизвик за политиките. 	<p>поврзани со надворешни шокови, како што се на пр. натамошниот пад на надворешната побарувачка, повисоките увозни цени и/или пад на тековните трансфери.</p>	<p>ако ги зголемат капитални расходи кои ќе обезбедат зголемување на растот.</p>	
<p>Слободно дејствување на пазарните сили.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Улогата на државата се зголеми како резултат на кризата, а државната сопственост е сконцентрирана главно во телекомуникациите, енергијата и јавни услуги. 	<p>Слободно дејствување на пазарните сили.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Владата донесе некои одлуки, како на пример замената на долговите со влогови на државата во неколку проблематични компании, со што се зголеми државната улога во економијата. - Не успеаја обидите за продажба на неколку компании во државна сопственост. - Јавниот сектор вработува околу 20% од работната сила а јавните набавки чинат околу 11% од БДП. - Учеството на администрирани и регулирани цени во Индексот на потрошувачки цени не се промени и остана на ниво од 13,1%, но цените на електричната енергија сè уште се искривени како резултат на упорно високите технички загуби и цени на инпутите кои не ги покриваат трошоците. Администрираните цени, како на пр. за вода и за комуналии обично не ги покриваат трошоците. 	<p>Слободно дејствување на пазарните сили</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вредноста на основните средства на компаниите кои се во целосна или делумна сопственост на државата се зголеми на 15,7% од БДП во средината на 2013, споредено со 12,7% претходната година и тоа поради зголемување на капиталот во јавните претпријатија. - Бројот на претпријатија кои се во целосна сопственост на државата порасна од 12 на 15, поради реструктурирањето во јавниот сектор. Најголемиот дел од државниот капитал е сконцентриран во пет претпријатија кои пред се занимаваат со обезбедување јавни услуги. - Учеството на администрираните и регулирани цени во Индексот на потрошувачки цени не се промени и остана на ниво од 13%. Некои од администрираните цени, како на пр. за вода и за комуналии обично не ги покриваат трошоците. 	<p>Слободно дејствување на пазарните сили</p>
<p>Влез и излез на пазарот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако е постигнат напредок во намалувањето на пречките за влез и излез од пазарот, постои значителен простор за понатамошно скратување на времетраењето на процедурите за банкротирање. 	<p>Влез и излез на пазарот</p> <ul style="list-style-type: none"> - И покрај продолжените напори на владата за зајакнување на влезот и излезот на пазарот, а делумно како резултат на помалку поволното меѓународно економско опкружување, бројот на ново основани претпријатија се намали на малку под 10% од вкупниот број. бр. на претпријатија. - Ограничениот пристап до финансии и 	<p>Влез и излез на пазарот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ликвидноста на компаниите страдеше во 2012 поради акумулацијата на неисплатените доспееани обврски на Владата кон стопанството по основ на повратот на ДДВ и извршените работи на фирмите согласно потпишаните договори со Владата. - Има ограничен напредок во реформите на процедурите за излез од пазарот. 	<p>Влез и излез на пазарот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фирмите сеуште се соочуваат со потешкотии при обезбедувањето на лиценци и дозволи, бидејќи едношалтерскиот систем се развива многу бавно и треба да се прошири на бизнис активностите кои не се само издавање на дозволи за градба. - Подобрувањето на процедурите за излез од пазарот е ограничено.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
	<p>натаму го попречува растот на многу компании, посебно на МСП.</p>	<p>Подобрувањето на опциите за излез од пазарот преку олеснување на процедурите за банкрот се покажува како проблематично.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Просечното времетраење на процедурите за доброволна ликвидација на компаниите е незначително скратено. - Генерално слабостите во процедурите за банкрот и ликвидација продолжуваат да предизвикуваат сериозна пречка за инвестиции и пристап до финансии за компаниите. 	<ul style="list-style-type: none"> - Во однос на слободните економски зони, домашните компании не уживаат подеднакви услови со странските компании, особено во поглед на повластиците. - Доспеаните обврски на Владата кон фирмите претставуваат закана за ликвидноста на бизнисот и покрај скорешното заострување на правните процедури.
<p>Правен систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извршувањето на договорите сè уште оди тешко и го попречува деловното опкружување, посебно за малите и средните претпријатија (МСП). - И покрај зајакнатата правна и финансиска независност на регулаторните и надзорните тела, административниот капацитет и досието на остварување на некои од нив (агенцијата за регулирање на железничкиот сообраќај, регулаторите на пазарот на енергија и телекомуникации (АЕК, РКЕ), агенциите за регулирање и супервизија на доброволните пензиски фондови и комисијата за хартии од вредност) сè уште треба да се зајакнуваат. - Слабостите во владеенето на правото (посебно во правосудството), што се карактеризира со бавни процедури, недоволни ресурси и несигурно спроведување на договорите како и општото присуство на корупцијата, и понатаму продолжуваат погубно 	<p>Правен систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Траењето на судските постапки во голема мера е непроменето. И покрај упростените постапки и воведувањето на нови правни инструменти за јакнење на платежната дисциплина, тешко оди спроведувањето на договорите, што ја попречува деловната клима, посебно за МСП. - Понекогаш на законодавниот процес му недостасува поголема дискусија со засегнатите страни што води до потребата од зачестени ревизии на тукушто усвоеното законодавство. Потребно е да се зајакне имплементацијата на постојната регулатива. - Правната независност и опременоста со ресурси на некои регулаторни и надзорни тела е зајакната, но во некои случаи (МАПАС, ДКЖЈН и ДКСК) расположливоста со ИТ опрема и/или соодветна поддршка се недоволни. - Квалитетот на одлуки на КЗК треба да се подобрува и понатаму. - Реакциите на извештаите на ДЗР од Парламентот не се соодветни, а фалат и владини механизми за справување со системските недостатоци. - Слабостите во правниот систем кои се 	<p>Правен систем</p> <ul style="list-style-type: none"> - Времетраењето на судските постапки е загрижувачко. - Иако правната и финансиската независност на некои од регулаторните и супервизорските тела беше формално зајакната влијанието врз бизнис опкружувањето е ограничено. - Институционалните и административните капацитети како на пр. недоволно оспособениот кадар или недоволниот број вработени го загрозуваат соодветното функционирање на некои од овие агенции како на пр. на Државната комисија за жалби по јавни набавки и на Државниот завод за ревизија. - Генерално, правниот систем потребен за функционирање на пазарната економија постои во голем дел, но сепак слабостите поврзани со должината на постапките спроведувањето на договорите и корупцијата и натаму постојат. 	<p>Правен систем</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на договорите е отежнато за приватните компании и се карактеризира со долги и скапи процедури, неефикасна процедура за дозволи и често нерамномерна примена на правото. - Големината на сивата економија продолжува да ја загрозува конкуренцијата и развојот на приватниот сектор. - Има малку расположливи информации за акцискиот план за намалување на сивата економија во 2013 изготвен од Министерството за труд и социјална политика, иако Министерот презентираше сличен план и за 2014 година, без притоа да обезбеди податоци за резултатите кои се постигнати со претходните мерки. - Бизнисите се оптоварени од чести менувања на законите без доволна јавна консултација. Само 44,5% од нацрт-законите беа објавени на ЕНЕР во 2013 во споредба со 61,3% во 2012 година.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
да делуваат на деловното опкружување.	однесуваат на долгите процедури, корупцијата и тешкото спроведување на договорите и натаму ја попречуваат деловната клима.		
<p>Финансиски сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секторот и понатаму е доминиран од странски банки (14 од вкупно 17). Концентрацијата на пазарот и натаму е висока (петте најголеми банки достигнуваат над 77% од пазарот). - Ефикасноста на банкарскиот сектор останува во голема мера непроменета, а профитабилноста во целина останува ниска (поголемите банки оствариле подобри перформанси од помалите). - Соодветното функционирање на регулаторните и супервизорски агенции (МАПАС и КХВ) е сè уште попречено или од постојано недоволната финансиска независност и/или од недоволните човечки и ИТ ресурси. Институционалните надлежности понекогаш не се доволно јасно дефинирани. Како резултат на тоа влијанието на тие институции сè уште не го достигнало потребното ниво. - Нивото на финансиска интермедијација и конкуренција е ниско, деловното опкружување сè уште страда поради спорното правосудство. 	<p>Финансиски сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секторот и натаму е доминиран од странски банки (13 од вкупно 17). Странското учество и натаму се зголемува на 75% од БДП во средината на 2012 споредено со 73% од лани - Главното државно учество во овој сектор е сè уште нејзиниот удел во единствената развојна банка и малиот број на други малцински удели. - Концентрацијата на пазарот и натаму е висока. Капиталот на петте најголеми банки како нивно учество во вкупниот капитал незначително се намали од 67 % во средината на 2011 на 66% во средината на 2012. Се зголеми разликата меѓу активните и пасивните каматни стапки на 3,4%. Учеството на нефункционални заеми се зголеми кај големите и малите банки. - Значењето на небанкарски посредници за финансискиот сектор е ограничено со капитал еднаков на околу 10% од вкупниот. - Нивото на финансиско посредништво и конкуренција е сè уште ниско што го ограничува подинамичниот раст на приватниот сектор, посебно на МСП. Некои регулаторни и надзорни тела се ограничени поради недостигот на ресурси и поддршка. 	<p>Финансиски сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забавеноста на кредитниот раст продолжи и во 2013. Годишниот пораст на кредитите за приватниот сектор се намалува уште од мај 2012 и го достигна нивото од 3,5% на крајот на јули 2013. Растот беше поттикнуван единствено со порастот на кредитите кон домаќинствата кои се зголемија за 7,8%. Кредитите кон фирмите се намалија за 0,5% , а квалитетот на кредитните портфолијата на компаниите и натаму се влошија. - Учеството на нефункционалните заеми (кон домаќинства и фирми) во јули 2013 изнесуваше 12,3%, што покажува пораст во однос на 2012, кога тие изнесувале 10% од вкупните заеми. - Заемите во странска валута се намалија но се уште зафаќаат скоро 40% од вкупно издадените заеми што претставува потенцијален ризик по стабилноста, имајќи притоа предвид дека курсот на денарот е de facto врзан за еврото. - Значењето на небанкарски посредници за финансискиот сектор е ограничено со капитал еднаков на околу 10% од вкупниот. - Вложувањата во задолжителните целосно финансирани фондови за пензиско осигурување пораснаа за 30% во периодот февруари 2012 – февруари 2013, а оние во доброволните фондови за пензиско осигурување за 66%. 	<p>Финансиски сектор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пристапот до финансии продолжува да биде отежнат и небанкарските сегменти на финансискиот пазар треба уште да се развиваат, со цел да се прошират можностите за финансирање на приватниот сектор. - Натомашни мерки се потребни за да се поправат процедурите за банкарското кредитирање, вклучувајќи и „чистење“ на нефункционалните кредитни портфолија.
3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата	3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал	3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал	3.2. Капацитет за справување со конкурентскиот притисок и пазарните сили во рамки на Унијата Човечки и физички капитал

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ

Човечки и физички капитал

- Општото ниво на образование и обука на работната сила е сè уште релативно ниско, јазот меѓу квалификациите на работната сила и барањата на пазарот е сè уште значаен.
  - Сè уште постои значителен простор за подобрување на ефикасноста на јавните инвестиции во образованието и за подигнување на квалитет на образованието.
  - Сè уште ниското ниво на образование бара понатамошни зајакнати напори со цел да се подобри расположивоста со човечки капитал на земјата.
  - Земјата располага со релативно мал капитал и неговиот квалитет е многу низок како резултат на декадите на дезинвестирање.
  - Ниското образовно ниво и расположливоста со малку капитал водат до ниско општо ниво на продуктивност.
  - Општото ниво на инвестиции во 2010 и рана 2011 беа пониски отколку во претходната година.
  - Во некои случаи бавните правни процедури (на пр. процедурите за обезбедување работни дозволи за странци) и фрагментација на одговорности меѓу централната и локалната власт и натаму претставуваат препрека за СДИ.
  - Расходите за јакнење на економија заснована на знаење и натаму се ниски.
  - Акумулацијата на јавен капитал е попречена од слабите капацитети за имплементација, но исто така и од употребата на средствата за
- Политиката за зголемување на вклученоста во образованието се соочи со тешкотии.
  - Буџетските ставки за образование се намалија од 4,7% на 4,5% во 2012 година.
  - Општото ниво на образование и обука на работната сила е сè уште релативно ниско, јазот меѓу квалификациите на работната сила и барањата на пазарот е сè уште значаен.
  - Сè уште постои значителен простор за подобрување на ефикасноста на јавните инвестиции во образованието и за подигнување на квалитетот на образованието.
  - Сè уште ниското ниво на образование бара натамошни напори за подобрување на расположивоста со човечки капитал.
  - Земјата и натаму располага со релативно мал капитал и неговиот квалитет е многу низок како резултат на декадите на дезинвестирање.
  - Јавните инвестиции се зголемија на околу 3,8% од БДП во 2011, но има многу ограничени информации за приоритетите на фактичките трошења. Бруто инвестициите се намалија на 22% во првиот квартал од 2012. Властите не обезбедуваат аналитички податоци за бруто инвестициите кои би овозможиле подобро разбирање на мотивационите фактори кои стојат зад инвестиционите одлуки.
  - Преземени се некои ограничени чекори за подобрување на транспортната инфраструктура на државата.
  - Расходите за јакнење на економија заснована на знаење и натаму остануваат ниски.
  - Акумулацијата на јавен капитал и натаму е попречена од слабите капацитети за имплементација, но исто
- Општото ниво на образование и обука на работната сила е сè уште релативно ниско, јазот меѓу квалификациите на работната сила и барањата на работодавачите останува проблем и понатаму.
  - Постои мал напредок во имплементација на реформите кои се однесуваат на образованието за возрасни и покрај усвоената стратегија.
  - Тешко е да се утврди влијанието на јавните инвестиции во образованието врз растот и вработеноста пред сè поради непостоењето на расчленети податоци и детали за имплементацијата.
  - Јавните расходи не се доволно фокусирани на градењето општество базирано на знаење туку се користат за декорирање на главниот град.
  - Странските инвестиции кои во минатото беа распоредени помеѓу производството и услугите сега се пренасочени кон потрадиционалните производствени сектори.
  - Генерално човечкиот капитал останува скромно а јавните расходи не беа доволно фокусирани на активности кои го зголемуваат растот.
- Ниското учество на пазарот на трудот, особено на жените, и ограничените можности за вработувања во развиените индустриски сектори ги намалуваат можностите за развој на вештините на работната сила.
  - **Нивото на образование и обука на работната сила не соодветствува со потребите на економијата.**
  - 1/4 од работниците со високо образование се невработени бидејќи најголем дел од понудата на работни места во последните години беше во ниско продуктивните сектори.
  - Мерките на Владата со кои се адресираат предизвиците на пазарот на трудот (субвенции за вработување и грантови за почеток на бизнис) не ги третираат структурните причини на невработеноста.
  - Иако Владата донесе неколку стратегии со кои се адресира структурната ригидност на пазарот на трудот, како што е планот за образование на возрасни, практичаната примена на истите заостанува.
  - Состојбата со транспортот и енергетската инфраструктура го попречува економскиот развој во многу сектори.
  - Уделот на странски директни инвестиции во БДП останува релативно низок и само 40% од нив имаат форма на green field инвестиции во 2013 година.
  - Владата треба да ја подобри структурата на трошоците со давање приоритет на инвестициски проекти според нивниот потенцијал за продуктивност базиран на анализа на придобивките во однос на трошоците.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
<p>некои помалку продуктивни намени како на пр. за разубавување на главниот град.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Расположивоста на државата со капитал останува релативно ниска. - И натаму инфраструктурата бара реконструкција и модернизација. 	<p>така и од употребата на средствата за некои помалку продуктивни намени како на пр. декорација на главниот град.</p>		
<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пазарите на гас и електрична енергија и натаму се доминирани од многу мал број моќни добавувачи што ја поткопува ефективната конкуренција. Нема значајни структурни промени во транспортниот сектор. - Порастот на вработеноста во земјоделскиот сектор со истовременото намалување на продуктивноста на секторот упатуваат на заклучокот дека станува збор за „административно“ креирање на работни места, а не за нови капацитети. - Неформалниот сектор поттикнат од даночната и фискалната политика, како и од спроведувањето на правото и борбата против корупцијата претставуваат и понатаму клучни предизвици. - Ограничени се структурните промени кон диверзификација и кон активности со висока новододадена вредност. - Конкуренцијата во мрежните индустрии и понатаму е ограничена од неколку доминантни добавувачи. - МСП сè уште се соочуваат со проблеми во пристапот до 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мрежните индустрии и натаму се доминирани од многу мал број моќни добавувачи што често ја поткопува ефективната конкуренција. - МСП се најголемата група која обезбедува 80% од вработеноста во приватниот сектор или 60% од вкупната вработеност. - Владата го намали субвенционирањето на кредити од кредитната линија на ЕИБ во буџетот за 2012. - Неформалниот сектор поттикнат од даночната и фискалната политика, како и од спроведувањето на законот и понатаму е клучен предизвик. Тоа ја намалува даночната основа и ефикасноста на економските политики. - И натаму се ограничени структурните промени кон диверзификација и кон активности со висока новододадена вредност. - Конкуренцијата во мрежните индустрии и натаму е ограничена од неколку доминантни добавувачи. - МСП сè уште се соочуваат со проблеми во пристапот до капитал и до пазари и покрај зголемената поддршка. 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Развојот на МСП е попречен од тешкиот пристап до финансии. - Конкуренцијата во мрежните индустрии и натаму е ограничена од неколку актуелни добавувачи. - Неформалниот сектор е сè уште голем и претставува предизвик за креаторите на политиките, заради тоа што ја намалува даночната основа и ефикасноста на економските политики. 	<p>Секторска и структура на претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секторската структура и структурата на фирмите во економијата стагнира и е фокусирана на активности што имаат ниска продуктивност.

ЕКОНОМСКИ КРИТЕРИУМИ			
капитал и до пазари и покрај зголемената поддршка.			
<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на систематска државна интервенција е сè уште многу ниско; според официјалните податоци тоа е помалку од 1% од БДП, но оваа бројка е сепак неспоредлива со податоците за државна помош кои се добиваат според стандардите на ЕУ. - Обезбеденоста со ресурси на КЗК е сè уште недоволна за да може Комисијата целосно да ги обавува сите свои надлежности. 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на систематска државна интервенција е сè уште многу ниско; според официјалните податоци тоа е помалку од 1% од БДП, но оваа бројка е неспоредлива со податоците за државна помош според стандардите на ЕУ. - Квалитетот на одлуките на КЗК и понатаму треба да се подобрува, а недоволно е развиена свеста за пријавување на државна помош кај оние институции кои одобруваат државна помош. - Државното влијание врз конкурентноста и понатаму е ограничено. 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државното влијание врз економијата се наметнува преку директните субвенции и даночните олеснувања за компаниите, вклучувајќи ги пред сè странските инвеститори, како и преку програмите за активни мерки на пазарот на трудот. - Известувањето за државна помош и компатибилноста со стандардите на ЕУ во оваа област е ограничено. - Генерално, постои недостиг на транспарентност за деталите околу реализацијата на државната помош и износите поради недостаток од известување. 	<p>Државно влијание врз конкуренцијата</p> <ul style="list-style-type: none"> - Известувањето за државна помош е ограничено. - Постои широк асортиман на инструменти преку кои Владата има зголемено влијание врз конкурентноста на економијата и различните сектори и компании како што се: директните субвенции и даночните изземања, особено за странските инвеститори; директни инспекции во фирмите и казни; присилно репрограмирање на договорите за плаќање; јавни гаранции за заемите на претпријатијата во сопственост на државата; јавни инфраструктурни проекти и активни програми за пазарот на труд. .
<p>Економската интеграција со ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извозната структура и натаму е концентриран на ограничен број на производи кои се ценовно чувствителни. - Меѓународната ценовна конкурентност на македонската економија и понатаму е непроменета. 	<p>Економската интеграција со ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Извозната структура се подобри со зголемување на учеството на стоки со повисока вредност по единица производ, како на пр. со катализатори за емисија на возила. Но сепак, текстилот, облеката и преработките од железо и натаму сочинуваат повеќе од 1/3 од вкупниот извоз. - Ценовната конкурентност е главно непроменета што се одразува во непроменетиот реален ефективен девизен курс. 	<p>Економската интеграција со ЕУ</p>	<p>Економската интеграција и конвергенција со ЕУ</p>

ПОГЛАВЈЕ 1. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ

Пристапно партнерство - Донесување и спроведување на хоризонтална законска рамка за заокружување на неопходната инфраструктура и за раздвојување на надлежностите на различните функции (регулација, стандардизација, акредитација, метрологија, процена на усогласеноста и инспекциски надзор) заради постигнување на процедурите за процена на усогласеноста, Изготвување стратегија за спроведување на европското законодавство за релевантните хоризонтални организации (стандардизација, акредитација, метрологија и инспекциски надзор) со крајни датуми и јасни надлежности за воведување и спроведување законодавни мерки и за јакнење на административниот капацитет во различните сектори, Изготвување Акциски план за сообразност со членовите 28-30 од ДЕЗ со точки определени за внатрешно скенирање на домашното законодавство и на административните практики заради воведување клаузули за взаемно признавање и за неопходните амандмани, Забрзано донесување на европските стандарди и забрзани напори за да се стане полноправен член на Европските организации за стандардизација.

Среднорочни приоритети - Развој на структура за инспекциски надзор согласно со европското законодавство

КОМЕНТАР – Постои мал напредок во сферата на градење на капацитетите на телата кои потпаѓаат во ова Поглавје, но законската рамка назадува. Најмногу загрижува Законот за акредитација кој ја нарушува конкуренцијата, со тоа што не ги признава сертификатите издадени од тела за сертификација на ЕУ.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постои јасно одложување на спроведувањето на акциониот план. 	<p>1. Општи принципи</p>	<p>1. Општи принципи</p>	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - 9 законски измени (од 42 идентификувани) се уште е потребно да се направат - Потребни се натамошни напори во однос на Договор за оцена на сообразност и прифаќање на индустриски производи (АСАА)
<p>2. Хоризонтални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рамковното законодавство сè уште не е целосно усогласено со хоризонталното acquis во областа на слободното движење на стоки. <p>2.1 Стандардизација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет не е доволен посебно во однос на обврската на ИСРМ да стане членка на CEN и CENELEC. - Владата не распределува доволно средства за членарини во Европските организации за стандардизација, спротивно на Законот за стандардизација. Недостатокот на средства се надополнува со скромните приходи на ИСРМ. <p>2.2 Тела за оцена на сообразноста</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за безбедност на производите беше ревидиран во 2011, но сè уште не е целосно усогласен со хоризонталните 	<p>2. Хоризонтални мерки</p> <p>2.1 Стандардизација</p> <p>2.2 Тела за оцена на сообразноста</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за безбедност на производите сè уште не е целосно усогласен со хоризонталните acquis. <p>2.3 Акредитација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институтот за акредитација треба да создаде или да ги надгради своите акредитациски капацитети и во нови области. <p>2.4. Биро за метрологија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на бирото за метрологија за калибрација на мерачките инструменти не е доволно искористен. <p>2.5. Инспекциски надзор на пазарот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Човечките и финансиските ресурси се недоволни за да се изврши сеопфатна проверка на техничката сообразност на производите. 	<p>2. Хоризонтални мерки</p> <p>2.1 Стандардизација</p> <p>2.2 Тела за оцена на сообразноста</p> <p>2.3 Акредитација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институтот за акредитација треба да создаде или да ги надгради своите акредитациски капацитети и во нови области. <p>2.4. Биро за метрологија</p> <p>2.5. Инспекциски надзор на пазарот</p>	<p>2. Хоризонтални мерки</p> <p>2.1 Стандардизација</p> <p>2.2 Тела за оцена на сообразноста</p> <p>2.3 Акредитација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за акредитација признава само сертификатите издадени од тела акредитирани од страна на релевантните национални институти, а не и оние кои ги издаваат телата за сертификација на ЕУ, што ја нарушува - конкуренцијата и предизвикува загриженост во врска со спроведувањето на обврските што произлегуваат од Мултилатералната спогодба за заемно признавање на сертификатите <p>2.4. Биро за метрологија</p> <p>2.5. Инспекциски надзор на пазарот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државниот пазарен инспекторат во 2013 спроведе за 50% помалку контроли во однос на 2012 по Законот за безбедност на производите, а 4 пати повеќе инспекции во однос на Законот за градежни производи

ПОГЛАВЈЕ 1. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА СТОКИ			
<p>acquis.</p> <p>2.3 Акредитација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не се потпишани мултилатерални договори за тестирање на лаборатории, инспекциски тела и тела за сертификарање на производи со ЕА. <p>2.4. Биро за метрологија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Најголем дел од буџетот на БМ се употребува за набавка на опрема за лабораториите . - Опремата во лабораториите не се калибрира редовно, ниедна од лабораториите не е акредитирана. - Планираното зголемување на персоналот не се случи и административниот капацитет останува незадоволителен. <p>2.5. Инспекциски надзор на пазарот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Органите за истражување на пазарот сè уште имаат ограничени човечки и финансиски капацитети за спроведување на сеопфатна проверка на техничка сообразност. 			
<p>3. Законодавство за производи од стариот приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Беше донесен нов Закон за хемикалии, но целосно транспонирање на законодавството на ЕУ во оваа област допрва треба да се обезбеди. 	<p>3. Законодавство за производи од „стариот приод“</p>	<p>3. Законодавство за производи од „стариот приод“</p>	<p>3. Законодавство за производи од „стариот приод“</p>
<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста 	<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се потврди усогласеноста. 	<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p>	<p>4. Законодавство за производи од „новиот и глобален приод“</p>
<p>5.Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок. Во оваа област државата е во напредна фаза. 	<p>5. Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забележан е напредок, иако целосното прилагодување сè уште не е остварено. 	<p>5. Процедурални мерки</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законодавството кое ќе се применува по пристапувањето во ЕУ е проблематично. 	<p>5. Процедурални мерки</p>

ПОГЛАВЈЕ 2. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА РАБОТНИЦИ**Пристапно партнерство**

КОМЕНТАР – Подготовките во ова Поглавје се во многу рана фаза и одат бавно. Карактеристично е што во ова поглавје одредени забелешки се повторуваат по 3 или 4 години пред да бидат надминати. Дури по три години повторување на истата забелешка направен е единствено напредок во подготовките за членство во EURES. Остануваат забелешките во однос на усогласувањето на Законот за јавните службеници со цел да им биде овозможен пристап до работните места во јавните служби на граѓаните на ЕУ.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Пристап на пазарот на трудот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е забележан напредок во областа на пристап до пазарот на труд. - Треба да се измени Законот за јавни службеници за да им се овозможи пристап до работни места во јавните служби на граѓаните на ЕУ. 	<p>1. Пристап на пазарот на трудот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за јавни службеници сè уште не е изменет за да им биде овозможен пристап до работните места во јавните служби на граѓаните на ЕУ. 	<p>1. Пристап на пазарот на трудот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за јавни службеници сè уште не е изменет за да им биде овозможен пристап до работните места во јавните служби на граѓаните на ЕУ. 	<p>1. Пристап на пазарот на трудот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за јавни службеници сè уште не е изменет за да им биде овозможен пристап до работните места во јавните служби на граѓаните на ЕУ
<p>2. Европската мрежа на служби за вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се имплементира акцискиот план за мерките и активностите за учество во EURES. 	<p>2. Европската мрежа на служби за вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во подготовките за членство во EURES. 	<p>2. Европската мрежа на служби за вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во подготовките за членство во EURES. - Ратификацијата/потпишувањето на договорите со Унгарија, Данска и Италија се уште чека. 	<p>2. Европската мрежа на служби за вработување</p>
<p>3. Координацијата на системите за социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведена е обука за јакнење на капацитетите на службите. 	<p>3. Координацијата на системите за социјална заштита</p>	<p>3. Координацијата на системите за социјална заштита</p>	<p>3. Координацијата на системите за социјална заштита</p>
<p>4. Европската карта за здравствено осигурување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовките се во почетна фаза. 	<p>4. Европската карта за здравствено осигурување</p>	<p>4. Европската карта за здравствено осигурување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовките одат бавно. 	<p>4. Европската карта за здравствено осигурување</p>

ПОГЛАВЈЕ 3. ПРАВО НА ОСНОВАЊЕ ПРЕТПРИЈАТИЈА И СЛОБОДА НА ДАВАЊЕ НА УСЛУГИ

Пристапно партнерство - Отстранување на другите пречки за основање и обезбедување прекугранични услуги за физички и правни лица од ЕУ. Дефинирање на разликата меѓу обезбедувањето услуги преку постојана деловна единица и на времена основа во законодавството.

Среднорочни приоритети - Усогласување со *acquis* на взаемното признавање на професионалните квалификации, за обука и развој на потребните административни структури, Усогласување со *acquis* за поштенски услуги, вклучувајќи го воспоставувањето на независен национален регулатор

КОМЕНТАР – И оваа година како и минатите две се повторуваат забелешките во однос на подрачјето на признавање на стручните квалификации. Либерализација на пазарот на поштенски услуги е одложена до 2017 година.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Право на основање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Режимот за издавање дозволи во изменетиот Закон за градба не е хармонизиран. - И покрај измените на Законот за туристичка дејност, условите за лиценцирање на туристички водичи не се изменети. - Хоризонталниот закон за транспонирање на Директивата за услуги сè уште не е усвоен. Сè уште и не е назначена „единствена контакт точка“. - Локалните и судските власти сè уште не се дел од процесот на координација што има за цел зголемување на познавањата од судската пракса на ЕУ за релевантните услуги. 	<p>1. Право на основање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште е ниска свеста за електронско основање на претпријатија. - Практиките кои се забранети со Директивата за услуги сè уште се присутни во одредени сектори: ветеринарна медицина, приватно образование, туризам и слободни професии. - Сè уште е ниска свеста за придобивките на Директивата за услуги и потребно е засилување на административните капацитети на различните тела за авторизација. - Минималните тарифи предвидени со Законот за градба не се во согласност со <i>acquis</i>. 	<p>1. Право на основање</p>	<p>1. Право на основање</p>
<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Странските оператори треба да основаат подружница или филијала со цел да нудат услуги во земјата, што не е во согласност со <i>acquis</i>. - Не постои општа правна одредба на сила која овозможува нудење на прекугранични услуги. - Националноста е сè уште услов во неколку услужни сектори. - Административниот капацитет на различните тела останува слаб. 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Странските оператори треба да основаат подружница или филијала со цел да нудат услуги во земјата, што не е во согласност со <i>acquis</i>. - Иако за некои услуги е отстрането ова ограничување, сепак стапувањето во сила е одложено за по влезот на Македонија во ЕУ. 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во услужните сектори вклучувајќи ги ветеринарната медицина, приватното образование, градежништвото, туризмот и регулираните професии. 	<p>2. Слобода за обезбедување прекугранични услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во услужните сектори вклучувајќи ги ветеринарната медицина, приватното образование, градежништвото, туризмот и регулираните професии, кои не се во согласност со <i>acquis</i>

<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребна е понатамошна работа на планот на усогласување на законодавството посебно во делот на понатамошна либерализација на пазарот итн. - Потребно е зајакнување на надзорот на пазарот со цел да се оневозможи избегнувањето на постоечките законски прописи. - Потребно е натамошно подобрување на квалитетот на услугите на назначениот давател на универзалната поштенска услуга. - Капацитетот за креирање политики на МТСП во полето на поштенските услуги, останува слаб. 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне целосна хармонизација на постојниот Закон за поштенски услуги. - Давателот на универзална поштенска услуга допрва треба да воспостави одвоено сметководство за своите универзални услуги. - Работата на давателот на универзални поштенски услуги е монополска кога станува збор за пратки под 50 грама, а од друга страна е слаба - Нема напредок во однос на приватизацијата на државниот давател на универзалната поштенска услуга. - Капацитетот за креирање политики на МТСП во полето на поштенските услуги, останува слаб. 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во однос на периодот за именување на давателот на универзални поштенски услуги, посебниот сметководствен систем како и финансирањето на нето трошоците поврзани со обврската за универзална поштенска услуга. 	<p>3. Поштенски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Остануваат недостатоци во однос на периодот за именување на давателот на универзални поштенски услуги, посебниот сметководствен систем како и финансирањето на нето трошоците поврзани со обврската за универзална поштенска услуга. - Либерализацијата на поштенските услуги е одложено до 2017
<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усвоен е законот за признавање на професионалните квалификации, но сè уште не е во целост со Директивата за признавање на професионалните квалификации, посебно во делот кој се однесува на привремената мобилност. - Дополнително, законодавството кое ги регулира различните професии сè уште содржи услови во однос на националност, јазик и реципроцитет. - Сè уште не е формирана координативна група помеѓу тела за авторизација. Не е номиниран ни Национален координатор на телата одговорни за признавање на професионалните квалификации. - Допрва треба да се усогласува законодавството со Директивата за адвокати. 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на повеќе различни тела продолжува да биде слаб. - Законот за признавање на професионалните квалификации сè уште не е комплетно усогласен со <i>acquis</i>. - Допрва треба да се усогласува законодавството со Директивата за адвокати. - Допрва треба да се усогласува законодавството со директивата за трговски агенти и токсични производи 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за признавање на професионалните квалификации сè уште не е комплетно усогласен со <i>acquis</i> во однос на адвокатите, трговските агенти и токсични производи. 	<p>4. Взаемно признавање на стручни квалификации</p> <ul style="list-style-type: none"> - Голем број на овластени тела се уште не го применуваат принципот на меѓусебно признавање на професионални квалификации како што се бара од страна на Директивата за професионални квалификации. - Законодавството за трговски агенти и професионална употреба на токсични производи се уште не е усогласен со <i>acquis</i>.

- Допрва треба да се усогласува законодавството со директивата за трговски агенти и токсични производи.			
---	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 4. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛ			
Пристапно партнерство - Натамошно зајакнување на рамката против перење на пари преку подигнување на свеста на институциите кои известуваат и создавање веродостојна евиденција од примената на релевантните институции. Зајакнување на капацитетот и споделување на истражни информации меѓу институциите, - Натамошен напредок во отстранувањето на пречките за движење на капиталот			
КОМЕНТАР – Во ова подрачје постои одреден напредок, но остануваат одредени забелешки кои се повторуваат од година во година. Едно од нив е нискиот број на судски случаи и пресуди кои постојат во однос на борбата против перење пари. Исто така постои мален број на пријавени сомнителни случаи на трансакции пријавени од Единицата за финансиско разузнавање до органите за истрага.			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
1. Движење на капитал и исплати <ul style="list-style-type: none"> - Иако имаше некакво релаксирање на условите, сите ограничувања за државјаните во однос на портфолио инвестиции во странство се задржани. - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. - Рестрикцијата на пренесувањето кеш износи преку граница не е сосема во согласност со европското законодавство - На граѓаните на ЕУ сè уште не им е дозволено да купуваат земјоделско земјиште. - Мора да се спроведе модернизација на инфраструктурата. - Државјаните сè уште не смеат да купуваат имот во странство, да отвараат сметки во странски банки или да купуваат хартии од вредност. 	1. Движење на капитал и исплати <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. - На граѓаните на ЕУ сè уште не им е дозволено да купуваат земјоделско земјиште. - Државјаните сè уште не смеат да купуваат имот во странство, да отвараат сметки во странски банки или да купуваат хартии од вредност. 	1. Движење на капитал и исплати <ul style="list-style-type: none"> - Државјаните на РМ сè уште не смеат да купуваат имот во странство, да отвараат сметки во странски банки или да купуваат хартии од вредност. - Државјаните на ЕУ сè уште не можат да купуваат земјоделско земјиште. - Сè уште има ограничувања на износите што нерезидентите можат да ги префрлат преку нивните денарски и девизни сметки. 	1. Движење на капитал и исплати <ul style="list-style-type: none"> - Државјаните на ЕУ сè уште не можат да купуваат земјоделско земјиште. -
2. Платен промет <ul style="list-style-type: none"> - Таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат. 	2. Платен промет <ul style="list-style-type: none"> - Таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат. 	2. Платен промет <ul style="list-style-type: none"> - Повеќето од таксите за прекугранични платежни трансакции по електронски пат и натаму се диспропорционални со домашните платежни трансакции по електронски пат. 	2. Платен промет
3. Борба против перење пари	3. Борба против перење пари	3. Борба против перење пари	3. Борба против перење пари

ПОГЛАВЈЕ 4. СЛОБОДНО ДВИЖЕЊЕ НА КАПИТАЛ

<ul style="list-style-type: none"> - Бројот на извештаи за сомнителни трансакции опадна за дополнителни 15%.	<ul style="list-style-type: none"> - Нивото на пријавување продолжува да биде незадоволувачко и укажува на постојани недостатоци во имплементацијата. - Во 2011 бројот на извештаи за сомнителни трансакции опадна за 32%. - Бројот на судски случаи и пресуди останува многу низок.	<ul style="list-style-type: none"> - Бројот на судски случаи и пресуди останува многу низок.	<ul style="list-style-type: none"> - Бројот на судски случаи и пресуди останува многу низок (бројот на пресуди останува ист, односно 4, а пак незавршен судски случаи оваа година се 3, односно еден повеќе од 2012) - Дополнително се забележува пад на бројот на сомнителни трансакции пријавени од Единицата за финансиско разузнавање до органите за спроведување на истрага. Бројот на пријавени сомнителни трансакции за 2013 е за 31% помал во однос на 2012 односно единствено 25 нотификации (во 2012 се 29)
---	---	---	---

ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ			
<p>Пристапно партнерство - Зајакнување на комисиите за жалби заради обезбедување ефективен систем на правни лекови.</p> <p>Среднорочни приоритети - Целосно функционални структури за јавни набавки за да се гарантира дека јавните набавки се спроведуваат во целосна согласност со стандардите на ЕЗ. Развој на е-набавки.</p>			
<p>КОМЕНТАР – Во ова подрачје забелешките се слични како и во минатите години. Иако законската регулатива редовно се менува со цел усогласување со европското право, секоја година се појавуваат проблеми со неусогласеноста на некои од одредбите. Уште поважно, и покрај добрата усогласеноста најголем проблем останува недоволната координација на институциите, па така честопати и кога ќе се утврдат некакви неправилности при набавките изостанува реакција од институциите на прогонот. И во овој извештај како пример за нетранспарентно трошење на јавните пари надвор од процедурите се наведуваат набавките поврзани со мегапроектот Скопје 2014. И во овој извештај, се посочува на недоволните кадровски и финансиски капацитети на институциите кои се важна алка во системот за јавни набавки што укажува на непостоењето реална волја за суштински промени во оваа политика.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за концесии и јавно-приватни партнерства не се во согласност со <i>acquis</i>. - Треба да се зајакне судската статистика за јавни набавки поврзана со судските предмети. - Продолжува трендот на поништувања и неуспешни тендерски постапки. - Капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е недоволен за справување со големи проекти. - Треба да се зајакне координацијата со други државни тела во областа на јавни приватни партнерства. 	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Изменет Законот за јавни набавки, но неговата усогласеност со <i>acquis</i> допрва треба да се потврди. - 16 секторски закони треба допрва да се усогласат со Законот за концесии и јавно-приватни партнерства (ПДВН). - Капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е недоволен за да одговори на зголемените надлежности за имплементација на Законот за концесии и јавно-приватни партнерства. - Сè уште не се транспонирани директиви на ЕУ за набавки во областа одбрана и безбедност како и Директивата за задоцнети плаќања. 	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е ограничен да обезбеди ефективна имплементација на Законот за концесии и јавно-приватни партнерства. - Негативната референтна листа сè уште не е усогласена со случајот С-465/11 Европскиот суд за правда. - Сè уште не е транспонирана Директивата на ЕУ за набавки во областа одбрана и безбедност. 	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште не е транспонирана Директивата на ЕУ за набавки во областа одбрана и безбедност
<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Некои од договорите за работата од проектот „Скопје 2014“ беа изменети во однос на критериумите кои важеа во периодот на нивното доделување со зголемување на договорените суми и зголемување на обемот на работите. - ДКСК потврди дека државните фондови често се злоупотребуваат за јавни кампањи и предметот на 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Забавено е обучувањето на договорните органи и економските оператори. - Зголемен е број на поништувања на тендери и пораснат број на постапки со преговарање без објавување на оглас . - Допрва треба да се испорачаат наменски обуки на договорните органи за критериуми за квалитет, тендерски спецификации и менаџмент со договори. 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Министерството за економија сè уште нема регистер на доделени договори. - Останува загриженоста околу транспарентноста, доверливоста и правичноста на електронските аукции. - Употребата на критериумот на “најниска цена“ може да води во помал квалитет на набавеното на сметка на принципот “вредност за вложените пари”. - Некои од критериумите вклучувајќи ги и сумите за договорите во рамките на 	<p>2. Доделување јавни договори</p> <ul style="list-style-type: none"> - Новите одредби на Законот, според кои е потребна согласност на Советот за јавни набавки за одбирање на најниската понуда, не се во согласност со европското законодавство - Постојат сомнежи за неправилности во проектот Скопје 2014 . Општината Центар издаде извештај, според кој, одлуките за набавките биле пристрасни. До денес, ниту ДЗР, ниту ДКЗК, ниту Обвинителството не преземаа никакви мерки - Тендерските услови не овозможуваат

ПОГЛАВЈЕ 5. ЈАВНИ НАБАВКИ			
тендерот бил испорачуван додека соодветниот тендер сè уште бил во тек.		Скопје 2014 беа постојано менувани. - Тендерските услови допрва треба да овозможат пошироко учество на малите и на средните претпријатија во јавните набавки.	пошироко учество на малите и средните претпријатија - Административниот капацитетот на одделението за концесии во Министерството за економија е недоволен да обезбеди ефективна имплементација на Законот за концесии и јавно-приватни партнерства.
3. Правни лекови - Државната комисија за жалби за јавни набавки останува со сериозно недоволен буџет и кадар. - Допрва треба да се постигне усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови.	3. Правни лекови - ДКЖН има намален буџет и 33 непополнети работни места. - Допрва треба да се постигне усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови. - Судската статистика е делумно достапна, а методологијата на собирање не е сеопфатна.	3. Правни лекови - Судските процеси се долготрајни - Правото на жалба против негативната референтна листа допрва треба да се воспостави во Законот за јавни набавки. - ДКЖН останува со недоволен кадар и недоволен буџет, со голем број на непополнети работни места. - Допрва треба да се постигне целосна усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови.	3. Правни лекови - Кадровските и финансиските ресурси на ДКЖН остануваат недоволни. - Употребата на негативната референтна листа се уште не е усогласена со Случајот С-465/11 Европскиот суд на правдата. - Не постои систематско гонење на прекршувањата на процедурите за јавни набавки, што е видно во фактот дека имаше само една пресуда. - Допрва треба да се постигне целосна усогласеност со изменетата Директива на ЕУ за правни лекови.

ПОГЛАВЈЕ 6. ПРАВО НА ТРГОВСКИ ДРУШТВА

Пристапно партнерство - Развој на ефективни и независни системи за гаранција на квалитет и за јавен надзор за овластените ревизори и за ревизорските фирми. Зајакнување на релевантните административни капацитети

КОМЕНТАР – Овој е четвртиот извештај на Комисијата каде се нотира неусогласеноста со Директивата т.е. на учеството на вработените во одлучувањето. За потсетување, ова може да се одрази негативно на социјалниот дијалог како и на економско-социјалните права и правата од работен однос. Во областа за корпоративно сметководство и ревизија и натаму главната забелешка е слабата имплементација на законодавство поради слабиот административен капацитет.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласувањето со член 16 за учество на вработените во одлучувањето.	<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласување со член 16 од десеттата директива за право на друштвата која се однесува на прекуграничните спојувања.	<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласување со член 16 од Десеттата директива за правото на друштвата која се однесува на прекуграничните спојувања.	<p>1. Право на трговски друштва</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се доврши усогласувањето со член 16 од Десеттата директива за правото на друштвата која се однесува на прекуграничните спојувања.
<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласеност со седмата директива на Законот за трговски друштва, вклучително и условите за подготовка на консолидирани сметки. - Допрва треба да се усвои Законот за јавен надзор во областа на сметководството. - ИОР иако има статус на правно лице, сепак работи со недоволен број вработени.	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none"> - ИОР го зголеми бројот на вработени на 3, но тоа сè уште не е доволно за ефективна и квалитетна контрола. - Квалификациите на овластените ревизори стекнати во странство сè уште не се признаени.	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none"> - ИОР го зголеми бројот на вработени од 3 на 4, но тоа сè уште не е доволно за ефективна и квалитетна контрола. - Квалификациите на овластените ревизори стекнати во странство сè уште не се признаени.	<p>2. Корпоративно сметководство и ревизија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институтот за овластени ревизори не е сè уште оперативен и ги нема преземено своите одговорности - Има задоцнување во делот на обуките за професионалните сметководители

ПОГЛАВЈЕ 7. ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ

Пристапно партнерство - Изготвување национална стратегија/акциски план за градење капацитети за спроведување на европското законодавство во секоја од областите опфатени во ова поглавје, со фокус на потребата за обезбедување специјализирана обука за органите кои го спроведуваат законот, за судии, обвинители и царински работници, Правење кампањи за развивање на јавната свест, подобрување на соработката меѓу органите кои го спроведуваат законот и меѓу сите релевантни засегнати страни.

Среднорочни приоритети - Градење капацитети за спроведување/ примена на европското законодавство и воспоставување евиденција за добро водена истрага, прогон и судска разрешница на пиратството и фалсификувањето.

КОМЕНТАР – Овој извештај на Комисијата ги потврдува забелешките и заклучоците на минатогодишните – напредокот во областа е скромн. ЕК посебно ја акцентира сложеноста на системот кој ја спречува ефективната заштита на правата од интелектуална сопственост. Забелешките дека јавноста нема свест за штетноста на фалсификуваните стоки е веќе редовна содржина на извештаите, а коментарите за непризнавањето на резултатите од лабораториите како доказ во судска постапка станаа практика. Потребно е сеопфатно и значително подобрување во секторот на заштитата на правата од интелектуална сопственост.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се потврди усогласеноста на Законот со европското законодавство. - Здруженијата за управување со колективни права (ЗУКП) остануваат неактивни и/или сè уште немаат добиено лиценца согласно новиот Закон за авторски права. - Административниот капацитет на Одделението за авторски права при Министерството за култура е сè уште недоволен. 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се потврди усогласеноста на Законот со европското законодавство. - Соработката на Одделението за авторски права при Министерството за култура со другите релевантни институции е ограничена. 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за авторските и други сродни права не е усогласен со Договорот за изведби и фонограми на Светската организација за интелектуална сопственост. - Исклучувањата на фонограмските права и неколкуте спорови го отежнаа работењето на двете лиценцирани здруженија кои управуваат со колективни права. - Раководителот на одделението за авторски и други сродни права во Министерството за култура беше отпуштен од работа поради што се намали капацитетот, а соработката со другите релевантни институции сè уште е ограничена. 	<p>1. Авторски и сродни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на одделението за авторски и други сродни права останова недоволен. - Соработката помеѓу институциите одговорни за индустриска сопственост треба да се подобри
<p>2. Права на индустриска сопственост</p>	<p>2. Права на индустриска сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националната стратегија за интелектуална сопственост допрва треба да се ажурира. 	<p>2. Права на индустриска сопственост</p>	<p>2. Права на индустриска сопственост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државниот завод за индустриска сопственост нема доволно кадровски капацитет за да овозможи квалитна услуга и да ги поддршка на иновациите. - Обуките за средните и мали претпријатија за заштита и примена на интелектуалната сопственост се ограничени
<p>3. Спроведување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поделбата на на надлежностите меѓу телата за спроведување на законите е нејасна. 	<p>3. Спроведување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поделбата на надлежностите меѓу телата за спроведување на законите создаваат еден комплексен и нејасен 	<p>3. Спроведување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подобрениот систем за собирање и размена на статистички податоци ќе биде достапен дури по 2013. 	<p>3. Спроведување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на контроли и мерки опаѓа, а посветеноста за сузбивањето на прекршителите на правата од интелектуална

ПОГЛАВЈЕ 7. ПРАВО НА ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОПСТВЕНОСТ

<ul style="list-style-type: none"> - Свеста за ризиците по безбедноста и здравјето од фалсификувани фармацевтски производи е ниска. - Пиратеријата и фалсификувањето и натаму распространети. - Продажбата на фалсификувани фармацевтски производи преку интернет сè уште не е инкриминирана. - Сè уште нема успешно досие од спроведувањето на правата. - Методот за собирање на статистички податоци за спроведување на интелектуалните права сè уште не е развиен. - Допрва треба да се развие систем за размена на информации меѓу телата за спроведување на законот. - Фалсификаторските канали ретко се следат и многу малку се прави за да се урне врвот на пирамидата. - Потребно е централно тело кое ќе ги обедини различните институции и служби инволвирани во спроведувањето на интелектуалните права и ќе направи процена на состојбата и ќе направи акциски план. 	<ul style="list-style-type: none"> систем наместо да го направат поефикасен. - Методологија за собирање и размена на статистички податоци за спроведувањето на интелектуалните права сè уште не е развиена. - Размената на податоци меѓу институциите за спроведување на интелектуалните права сè уште не е систематска. - Свеста дека се фалсификуваат и прехранбени, козметички, медицински производи, како и играчки, техничка и електронска опрема е ниска, а фалсификатите се продаваат на улиците и на зелените пазари. - Продажбата на фалсификувани фармацевтски производи преку интернет сè уште не е инкриминирана. - Соработката меѓу институциите за следење и откривање на каналите за продажба на фалсификати, како и за уривање на фалсификаторската пирамида е ограничена, како на национално така и на локално ниво. 	<ul style="list-style-type: none"> - Фалсификувана храна, козметички и хигиенски производи, лекови, играчки и техничка и електронска опрема сè уште се наоѓаат насекаде а свеста за опасноста по здравјето на луѓето од истите е ниска. - Лабораториските резултати со кои се потврдува дека одреден лек е фалсификат сè уште не се прифаќа како доказ во судската постапка што го отежнува гонењето на фалсификаторите. - Системот за заштита на правата и натаму е сложен наместо ефективен. - Фалсификувањето не се смета за организиран криминал и поради тоа и напорите за справување со истото се недоволни. - Соработката на национално и меѓународно ниво допрва треба да се унапредува. - Свеста за фалсификуваните производи е ниска и кај институциите и кај јавноста. 	<ul style="list-style-type: none"> сопственост не се подобрува. - Свеста за повредата на интелектуалната сопственост и ризиците по безбедноста и здравјето од фалсификувани фармацевтски производи е ниска. - Обуките за средните и мали претпријатија за заштита и примена на интелектуалната сопственост се ограничени - Трите јавни лаборатории не се правно овластени да откриваат фалсификувани лекови и нивните анализи не се прифатени како доказ во судска постапка - Методот за собирање на статистички податоци за спроведување на интелектуалните права сè уште нема точна евиденција - Системот за заштита на правата и натаму е сложен наместо ефективен.
--	---	---	--

ПОГЛАВЈЕ 8. ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЈА

Пристапно партнерство - Воспоставување веродостојна евиденција од примената во областа на антитруст и фокус на најсериозните прекршувања на законот за конкуренција, Воспоставување ефективна *ex-ante* контрола на државната помош, Зајакнување на административниот капацитет на Комисијата за заштита на конкуренцијата и обезбедување адекватен буџет и персонал, Целосно обезбедување транспарентна и недискриминаторска примена на Законот за конкуренција.

Среднорочни приоритети - Натамошно усогласување на законодавството со правото на ЕУ за антитруст и државна помош, Натамошно подобрување на евиденцијата од примената во областа на антитруст и контрола на државна помош, Зголемување на свеста кај државните институции, бизнисот и кај општата јавност.

КОМЕНТАР – Иако Извештајот за напредокот нотира дека подготовките во ова Поглавје се во напредна фаза, анализата покажува поинаква состојба. Забелешките кои се повторуваат неколку години како и дополнување со нови, укажуваат дека нема сериозен напредок во ова Поглавје. Како главен недостаток и оваа година се нотира финансиската ограниченост на КЗК која се должи на малиот буџет кој и е доделен од Владата. Финансиската зависност на КЗК доведува до нејзина не ефективна борба во областа антитруст и државна помош. Нетранспарентноста која постои во однос на пријавувањето од страна на корисниците на државна помош е исто така проблем кој ја доведува во прашање законитоста на државната помош, односно ефективното воспоставување на *ex-ante* контрола од страна на КЗК.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во случај на прекршочните постапки, клаузулата за суспензија може да го одложи спроведувањето на одлуките на Комисијата за заштита на конкуренцијата (КЗК). - Кадрите во КЗК кои работат на анти-труст и спојувања и натаму се неадекватни. - Евиденцијата за примената во областа на картелите останува на ниско ниво. - Буџетот на КЗК останува несоодветен. 	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кадрите во Комисијата за заштита на конкуренцијата (КЗК) кои работат на анти-труст и спојувања треба да се користат поефикасно. - Кадарот на КЗК се стекнал со добри основни вештини, но му недостасува понапредна обука. - Вкупниот буџет на КЗК е неадекватен - Имплементација на мерките за помилување од Законот за заштита на конкуренција е ограничена поради спротивните одредби во кривичниот законик. - Во случај на жалба одлуката на КЗК се суспендира до донесување на конечна одлука од Управниот суд што ја намалува ефективностa на одлуките на КЗК. 	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Досието на примена на Комисијата за заштита на конкуренцијата (КЗК) малку се влоши. - На кадарот на КЗК му недостасува напредна обука. - Кадарот кој се занимава со антитруст и спојувања не е ефикасно искористен. - Оперативниот буџет на КЗК останува ограничен. - Имплементација на мерките за помилување од Законот за заштита на конкуренција е ограничена поради спротивните одредби во кривичниот законик. - Во случај на жалба одлуката на КЗК се суспендира до донесување на конечна одлука од Управниот суд. 	<p>1. Антитруст и спојувања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Оперативниот буџет на КЗК останува ограничен - Од 2012 наваму КЗК нема издадено решение за картел. - Управниот суд има отфрлено 7 одлуки на КЗК, од кои 6 поради процедурални недостатоци, 6 од нив се и потврдени од Вишиот управен суд.
<p>2. Државна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Квалитетот на одлуките во однос на прашањето за квалификација на државната помош треба да се подобри. - Кај одредени институции постои колебање за известување за помош до КЗК. - Повеќето од резервите на лигнит сè уште се управувани од страна на компанијата за производство 	<p>2. Државна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Квалитетот на некои од одлуките на полето на државната помош би можел да се подобри. - Нема напредок на полето на пазарна либерализација. <p><i>(подетално види во делот на економските критериуми)</i></p>	<p>2. Државна помош</p>	<p>2. Државна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Свеста кај давателите на државна помош за користењето на системот за известување останува ниска, заобиколувајќи ги механизми за мониторинг кои се на сила. - Де минимис прагот од 200000 € е премногу висок и непропорционален со пазарот на земјата и претставува ризик за нарушување на конкуренцијата . - транспарентност во однос на деталите и

ПОГЛАВЈЕ 8. ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЈА

<p>на електрична енергија и сè уште не постои правно и финансиско разграничување помеѓу активностите за ископување на лигнит и работењето на термоцентралите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - На пазарите на гас и електрична енергија доминираат поединечни снабдувачи кои ја поткопуваат ефективната конкуренција.			<p>сумите на доделената државна помош е потребно да се подобри.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постои нецелосно известување за државната помош - Владата преку широк спектар на инструменти има влијание врз економијата, односно влијае на конкурентноста на различните сектори и фирмите. Вакви инструменти вклучуваат: директните субвенции и даночни олеснувања, особено за странските инвеститори; инспекции на лице место на фирмите и изрекувањето на казни; присилно одложување на договори за плаќање; јавни гаранции за кредити на претпријатијата во државна сопственост; јавно инфраструктурни проекти; и активни програми на пазарот на трудот<p><i>(подетално види во делот на економските критериуми)</i></p>
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ			
Пристапно партнерство - Зајакнување на законодавството, рамката за надзор и примена, за финансискиот сектор, особено за секторот на осигурување и за пазарот на хартии од вредност, Обезбедување оперативна и независна надзорна власт за секторот осигурување која е правилно кадровски екипирана.			
Среднорочни приоритети - Создавање досие од примената на борбата против возење без осигурување, Натомашно усогласување со европското законодавство			
КОМЕНТАР – Извештајот во својот заклучок по поглавјето вели дека државата остварила благ напредок, но сепак сите забелешките се повторуваат две и повеќе години. Повеќе во <i>Економските критериуми</i> .			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
1. Банки и финансиски конгломерати <ul style="list-style-type: none"> - Слабо следење на последниот регулаторен развој на меѓународно ниво. - Нема активности за подобрување на заштитата на потрошувачите. - Слаба конкуренција во финансиско посредништво. Банките не се склони кон прифаќањето на ризици. - Не е завршено транспонирањето на Директивата за адекватност на капиталот за инвестициските фондови и кредитните институции. 	1. Банки и финансиски конгломерати <ul style="list-style-type: none"> - Заштитата на потрошувачите и натаму е предизвик и треба соодветно да се реши. - Новата методологија за потребниот капитал за покривање на ризиците (пазарни, кредитни, валутни и оперативни) е делумно усогласено со Директивата за адекватност на капиталот. <i>(подетално види во делот на економските критериуми)</i>	1. Банки и финансиски конгломерати <ul style="list-style-type: none"> - Централната банка воспостави специјален тим кој треба да се справува со поплаки на потрошувачите, но административниот капацитет на овој тим е потребно да се засили. - Заштитата на потрошувачите и натаму е предизвик и треба соодветно да се реши. 	1. Банки и финансиски конгломерати <ul style="list-style-type: none"> - Ниската свест за заштита на потрошувачите останува проблем за што доказ е нискиот број на поднесени претставки.
2. Осигурувањето и професионални пензии <ul style="list-style-type: none"> - Агенцијата за супервизија на осигурувањето сега врши надворешна и внатрешна супервизија. - Нема резултати од постапките за извршени прекршоци од страна на неосигурени возачи. - Законодавството за осигурување на моторните возила ќе се применува од 1 јануари 2012. - Законот за задолжително осигурување на патни возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании. 	2. Осигурувањето и професионални пензии <ul style="list-style-type: none"> - Неосигуреното возење и натаму претставува проблем, како и немањето евиденција за успешно справување. - Законот за задолжително осигурување на патнички возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите за осигурување на возилото, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании и не е во согласност со <i>acquis</i>. - Ограничување за инвестирањето во странски обврзници од 50%, што е спротивно на правото на ЕУ и натаму постои. - Се воведоа нови законски одредби со кои им се забранува на пензиските друштва да инвестираат во обврзници и 	2. Осигурувањето и професионални пензии <ul style="list-style-type: none"> - Не постојат цврсти податоци за неосигуреното возење, иако МВР го проценува на 10%. - Потребни се дополнителни напори во борбата против неосигуреното возење. - Законот за задолжително осигурување на патнички возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите за осигурување на возилото, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании и не е во согласност со <i>acquis</i>. - Ограничувањето од 50% за инвестирање во странски обврзници не се промени што е спротивно со правото на ЕУ. 	2. Осигурувањето и професионални пензии <ul style="list-style-type: none"> - Се уште не постојат цврсти податоци за неосигуреното возење. - Потребни се дополнителни напори во борбата против неосигуреното возење. - Планираната либерализација на пазарот осигурување на моторни возила е одложен за заштита на осигурување на индустрија. - Законот за задолжително осигурување на патнички возила, според кој Министерството за финансии ги одредува премиите за осигурување на возилото, е ефективна пречка за конкуренција меѓу осигурителните компании и не е во согласност европското законодавство. - Планираната либерализација на пазарот за осигурување на моторни возила беше одложена за да се заштити индустријата на осигурување.

ПОГЛАВЈЕ 9. ФИНАНСИСКИ УСЛУГИ			
<ul style="list-style-type: none"> - Соодветното <i>acquis</i> на ЕУ за супервизија не може да се применува поради пензиската шема која е разликува од онаа во ЕУ. - Ограничување во инвестирање во странски обврзници продолжува споротивно на <i>acquis</i> на ЕУ. Лимитот е поставен на 50% (30% во 2010). - Нецелосна финансиска независност на МАПАС. 	<p>др. хартии од вредност издадени и гарантирани од државата, кои не се тргуваат на домашниот пазар.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Севкупниот капацитет на МАПАС за спроведување на одлуките е недоволен. - МАПАС сè уште има ограничено влијание врз организациите кои се предмет на неговата супервизија. - Во областа на осигурувањето и професионалните пензии сè уште нема доволна усогласеност со <i>acquis</i>. 		<ul style="list-style-type: none"> - Ограничувањето од 50% за инвестирање во странски обврзници повторно не се промени што е спротивно со законодавството на ЕУ.
<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесен е нов Закон за лизинг 	<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сите регулатори на финансискиот пазар ја променија регулативата за анализа на ризикот врз основа на оценките на меѓународните агенции наместо врз база на критериумите за членство во ЕУ и ОЕЦД. - Усогласувањето со измените на Директивата за наредување и Директивата за финансиски залог сè уште не е спроведено. 	<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со измените на Директивата за наредување и Директивата за финансиски залог сè уште е делумно односно не е воопшто започнато. 	<p>3. Инфраструктура на финансиски пазар</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со измените на Директивата за финансиски залог се уште е само делумно започната, додека Директивата за наредување воопшто не е започната.
<ul style="list-style-type: none"> - 	<ul style="list-style-type: none"> - 4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги. - Иако повеќе директиви се транспонирани, усогласувањето треба да се потврди. - Зачестените измени на супервизиските прописи создава потешкотии при имплементацијата на преземањата на пазарот на капитал. - Членовите на КХВ сè уште не се со полно работно време, недоволен е и бројот на кадар во КХВ. 	<p>4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p> <ul style="list-style-type: none"> - Зачестените измени на прописи за супервизија ја поткопуваат правната сигурност за учесниците на пазарот (за честото менување на прописите види и во делот на <i>Економските критериуми</i>). 	<p>4. Пазар со хартии од вредност и инвестициски услуги</p>

ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ

Пристапно партнерство - Да се отстрани прекршувањето на ССА преку преземање на сите неопходни мерки за либерализација на секторот за електронски комуникации, донесување на потребните подзаконски акти и натамошно зајакнување на регулаторните тела, Примена на заштитни механизми за конкуренција за операторите со значителна пазарна моќ, Зајакнување на независноста и административниот капацитет на регулаторните власти за електронски комуникации и медиуми, Обезбедување стабилен и одржлив извор на финансирање на јавниот дифузен сервис и за Советот за радиодифузија.

КОМЕНТАР - Во однос на ланските оценки како и оценките од минатото генерално, очигледно е дека главните забелешки остануваат. Најголем напредок има во усогласувањето на законодавството како и во градењето на капацитетите на регулаторите. Од друга страна, кога станува збор за реалните резултати на реформите, тие повторно изостануваат. Во таа смисла, Македонија е повторно критикувана за превисоките такси кои АЕК ги наметнува на регулаторите, а со кои се финансираат проекти кои немаат поврзаност со природата на неговата работа. На тој начин, овој регулатор функционира како нарушувач на пазарот кој на операторите им наметнува давачки со цел да пополнува дупки во државниот буџет. Најзагрижувачки, и покрај промената на регулативата и ресурсите потрошени во насока на изградба на модерен регулатор, АВМУ (поранешниот СРД) се уште функционира, како што забележале творците на извештајот, пристрасно, политизирано и нетранспарентно, во корист на политиката, а не на јавноста, што е во спротивност со природата на неговите надлежности. Истото, според составувачите на Извештајот за напредокот, важи и за јавниот сервис.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процесот на назначување на директор на регулаторот покренува грижа за можна политизација. - Високите такси кои ги наплаќа регулаторот на операторите кои го надминуваат нивото неопходно за покривање на управните трошоци го ставија под знак прашалник непрофитабилниот карактер на регулаторот и претставува бариера за влез на пазарот, што е спротивно од законодавството. - Да се зајакнат капацитетите во ресорното министерство - Не е воведен бројот 112 за итни случаи, но е остварен напредок. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е транспонирана регулаторната рамка на ЕУ од 2009 година. - Да се зајакнат капацитетите на ресорното министерство. - Измените на законодавството со кои се овозможува префрлување на вишокот пари во области кои се надвор од надлежностите на АЕК го поткопува авторитетот на регулаторот. - Да се подобри координацијата на мерките на АЕК и КЗК. - Не е воведен бројот 112 за итни случаи, поради финансиски ограничувања. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Практиката на АЕК да го користи вишокот средства за цели кои не се поврзани со развојот на електронските комуникации продолжува да биде загрижувачка и да го поткопува авторитетот на регулаторот. - Се уште не е воведен бројот 112 за итни случаи - Да се зајакнат капацитетите на ресорното министерство. - Фиксната пенетрација на користењето на интернет достигна 14,4% од населението наспроти просекот во ЕУ кој изнесува 28,2%. 	<p>1. Електронски комуникации и медиуми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административните такси наметнати на операторите се уште се над нивото потребно за финансирање на работата на АЕК - Практиката на АЕК да го користи вишокот средства за цели кои не се поврзани со развојот на електронските комуникации продолжи поткопувајќи го авторитетот на регулаторот. - Координацијата помеѓу АЕК и КЗК останува слаба - Се уште не е воведен бројот 112 за итни случаи - Да се зајакнат капацитетите на ресорното министерство.
<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се утврди национална точка за размена на интернет сообраќајот. - Интернет трговијата е на ниско ниво, а новиот „праг“ за интернет трговија со висока царинска тарифа не е во согласност со 	<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Премала побарувачка за сертификати за електронски потписи и отежнат пристап до пазарот. - МАРНет останува единствен регистар за интернет домени. - Сè уште постојат бариери за електронска трговија како на пример „праговите“ за интернет трговија 	<p>2. Услуги на информатичко општество</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште постојат бариерите за електронска трговија. 	<p>2. Услуги на информатичко општество</p>

ПОГЛАВЈЕ 10. ИНФОРМАТИЧКО ОПШТЕСТВО И МЕДИУМИ			
тековната стратегија.	поставени од царинските власти.		
<p>3. Аудиовизуелна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за радиодифузија не се применува целосно, особено во однос на концентрацијата на медиумската сопственост. - Сè уште нема одржлив систем на финансирање на МРТВ и на Совет за радиодифузија. - Сè уште не е доволно мониторирањето на пазарот. - Спречени се инвестиции во пазарот на медиуми, поради одложување на преминот на дигитална телевизија за 2013. - Пиратеријата е се поприсутна, особено во кабелските ТВ оператори. - Искористувањето на средствата предвидени за дигитализација на јавниот радиодифузен сервис не е во согласност со европските практики. - Упадот во медиумската слобода го спречува непреченото функционирање на медиумите без политичко мешање. - Големите казни за клеветење на јавните личности се спротивни од европската пракса. 	<p>3. Аудиовизуелна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има грижи за независноста на СРД. - Недоволни напори за спроведување на законодавството за авторски права и медиумска концентрација. - Одземањето на дозволата на А2 покренува прашања и идентификува слабости во правната рамка и практиката за изрекување санкции – СРД да ги преиспита практиките и правната рамка. - На СРД му недостасуваат ресурси за мониторирање и спроведување на законот на регионално и локално ниво. - Потребни натамошни значајни напори за МРТВ да ја исполнува својата мисија на јавен сервис, меѓу другото преку балансирано и плуралистичко известување. - Да се обезбеди инклузивност во процесот на изготвување на новото законодавство. - Премалку институционална координација на преминот кон дигитална телевизија. - Нема постојан механизам за планирање и надзор на преминот кон дигиталната телевизија. - Треба да се одбере посебен DVB-T мултиплекс оператор, кој ќе ги пренесува програмите на приватните телевизии. 	<p>3. Аудиовизуелна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одреден број на засегнати страни изразуваат на загриженост дека предложените закони за медиуми и аудиовизуелни медиумски услуги можат да бидат искористени за ограничување на медиумските слободи. - Сè уште има грижи за независноста на СРД. - Потребни натамошни значајни напори за МРТВ да ја исполнува својата мисија на јавен сервис, меѓу другото преку балансирано и плуралистичко известување (особено по забелешките изнесени од ОБСЕ/ОДИХР за пристрасно известување од кампањата за локалните избори 2013 година). 	<p>3. Аудиовизуелна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Амандманите на законот беа усвоени во услови на ограничена консултација со засегнатите - Сè уште има грижи за правичноста, објективноста и транспарентноста на Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги. (АВМУ) - Политичката и финансиската независност на АВМУ и јавниот сервис се уште не се воспоставени. Потребни се чекори за обезбедување на нивната независност

ПОГЛАВЈЕ 11. ЗЕМЈОДЕЛСТВО

Пристапно партнерство - Забрзување на регистрацијата на земјоделското земјиште и катастарот за недвижен имот, Собирање и обработка на сигурни и веродостојни земјоделски податоци, Натамошни подготовки за воспоставување ефективни и финансиски здрави платежни тела за управување и контрола на земјоделските средства, согласно барањата на ЕУ и меѓународните стандарди за ревизија.

Среднорочни приоритети - Надградба на капацитетот на администрацијата и заокружување на подготовките за практична примена на управувачките механизми на Заедничката земјоделска политика, особено интегрираниот систем за администрација и контрола (IACS) и постоење на функционален систем за идентификација на земјишни парцели (LPIS).

КОМЕНТАР – Според ЕК постигнат е определен напредок во областа, а тоа се должи на фактот дека се направени минимални промени. И натаму еден од најголемите недостатоци во овој сектор продолжува да биде недоволниот административен капацитет. За прв пат оваа година се наведуваат субвенциите на национално ниво кои директно се исплаќаат на земјоделците во износ околу 103 милиони евра за 2014 година. Ако минатата година неповратно се изгубени 7,5 милиони евра, оваа година тоа се 11.5 милиони евра. Дополнително оваа година се нотира и целокупниот дизајн на програмата - од квалификуваноста и правилата за финансирање до типовите на дозволени инвестиции во текот на фазите на мониторинг. Сето ова се должи на хронично лошиот административен капацитет во Платежната агенција и на слабиот апсорпцискиот капацитет за средствата програмирани во петтата компонента од ИПА.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институционалниот капацитет останува недоволен со значително намален буџет во 2011 г. за плати на јавните службеници во секторот и застој во пополнувањето на упразнетите места. - Регистар на земјоделски стопанства е конечно оперативен, но автоматски систем за поддршка и интернет серверот се слаби. - Компатибилноста на регистрите сè уште не е постигната. - Човечките ресурси не се доволно за одржување и управување на интегрираниот административен и контролен систем. - Капацитетот на платежната агенција е зајакнат, а вработените се обучени и мотивирани, но нивниот број не соодветствува на обемот на нивните задолженија. - Ограничен напредок е постигнат во развојот на одржлив и ефикасен земјоделски информативен систем. 	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Само некои од подзаконските акти, првенствено од техничка природа, беа усвоени во областите земјоделство и рурален развој, квалитет на земјоделските производи и вино. - Загрижува институционалниот капацитет. - Регистрите не се компатибилни. - Институционалниот капацитет за одржување и управување со функционален интегриран административен и контролен систем е недоволен. - Капацитетот на Платежната агенција и понатаму предизвикува загрижување, особено поради широките надлежности кои истата ги има. - Вработените во Платежната агенција се одговорни за системот за национална финансиска поддршка, како и за управување со мерките од ИПАРД. Оттаму и покрај новите вработувања нивниот број е недоволен. 	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Интегрираниот систем за административна контрола и системот за земјишна идентификација се интерконтектирани и оперативни, но сепак податоците на различните системи не се компатибилни. - Институционалниот капацитет за одржување и управување со интегрираниот систем за административна контрола е недоволен. - Покрај новите вработувања институционалниот капацитет сè уште загрижува. - Се преземаат чекори за подобрување на капацитетот на Платежната агенција која има обврски и кај системот за национална поддршка, но, ниту опремата, ниту персоналот не се доволни. 	<p>1. Хоризонтални прашања</p> <ul style="list-style-type: none"> - Околу две третини од Буџетот за земјоделството и рурален развој (155 милиони €), претставуваат директни плаќања на земјоделците. Влијанието на овие директни плаќања за одржливоста, продуктивноста и конкурентноста на фармите останува да се оцени. - Недоволниот број на вработени во единицата одговорна за системот за идентификација на земјишни парцели го доведува во ризик редовното одржување, ажурирање и севкупниот квалитет на системот. - Квалитетот на податоците од мрежата за сметководствени податоци од фарма уште треба да се подобрува. - Пристапот до квалитетни советодавни услуги за земјоделците и малите земјоделски бизниси треба дополнително да се подобри. - Ефикасното користење и одржување на објектите за наводнување останува предмет на загриженост.

ПОГЛАВЈЕ 11. ЗЕМЈОДЕЛСТВО			
2. Организации на заеднички пазар	2. Организации на заеднички пазар	2. Организации на заеднички пазар - Подготовките се во рана фаза.	2. Организации на заеднички пазар - Ограничен напредок
3. Производи од животинско потекло	3. Производи од животинско потекло	3. Производи од животинско потекло	3. Производи од животинско потекло
4. Посебни култури - Законодавството за географски ознаки за вино треба да се усогласи со ЕУ законодавство.	4. Посебни култури	4. Посебни култури	4. Посебни култури
5. Рурален развој - Капацитетот на апсорпција на алоцираните средства од петтата компонента на ИПА за 2007 и 2008 година загрижува.	5. Рурален развој - Капацитетот за апсорпција на алоцираните средства од петтата компонента на ИПА и натаму загрижува.	5. Рурален развој - Се имплементира петтата компонента на ИПА, но напредокот во подготовките за другите технички мерки од програмата е ограничен и мора да се интензивира. - Капацитетот за апсорпција на средствата во петтата компонента и натаму загрижува. - Дури 7,39 милиони евра од ИПА 2009 останаа неискористени.	5. Рурален развој - Во 2013, вкупно 11.5 милиони евра, од инструментот за претпристапна помош за рурален развој (ИПАРД) останаа неискористени и се вратени во буџетот на ЕУ. - Целокупниот дизајн на програмата - од квалификуваноста и правилата за финансирање и типовите на дозволени инвестиции во текот на фазите на мониторинг - треба да се подобрат.
6. Политика на квалитетни производи	6. Политика на квалитетни производи	6. Политика на квалитетни производи	6. Политика на квалитетни производи
7. Органско земјоделство - Усогласувањето со законодавството на ЕУ во овој сектор допрва треба да се постигне. - Административниот капацитет е незадоволителен.	7. Органско земјоделство - Административниот капацитет е незадоволителен.	7. Органско земјоделство - Производителите на органска храна добиваат третина повеќе од државните плаќања наспроти конвенционалното производство, па сепак капацитетот за органско производство е опаднат. - Административниот капацитет е незадоволителен.	7. Органско земјоделство - Административниот капацитет е незадоволителен.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

Пристапно партнерство - Натомошно усогласување на законодавство со ветеринарно и фитосанитарното *acquis*, со фокус на законодавна рамка компатибилна со *acquis*, Натомошно јакнење на капацитетот на ветеринарните услуги на централно/локално ниво заради воспоставување контролен систем за контрола на увозот компатибилен со ЕУ, Обезбедување оперативен систем за идентификација на говеда и регистрација на движења, започнување на систем за идентификација на прасиња, овци и кози, Натомошно усогласување на контролните системи за болести и здравје на животните со оние на ЕУ како и вонредни планови за болести што се пријавуваат, Процена на работата на операторите за сточна храна заради изготвување план за надградба во иднина.

Среднорочни приоритети - Натомошно усогласување на законодавството (пренослива спонгиоформна енцефалопатија) и животинските нус-производи, спроведување/контрола на примената и воспоставување систем за собирање/третман, Воспоставување на кадровски адекватна управа за здравје на растенијата. Натомошно усогласување на фитосанитарното законодавство, Донесување на план за надградба на операторите за сточна храна и почеток на имплементацијата, Зајакнување на капацитетите од доменот на безбедност на храна, ветеринарство и фитосанитарна заштита

КОМЕНТАР – Свкупно земено, државата постигнала делумен напредок во овој сектор, но деталната анализа покажува дека голем дел од забелешките се повторуваат во повеќе извештаја по ред. Како главен недостаток повторно се појавува недоволниот административен капацитет на Агенцијата за ветерина и храна (АВХ), како и неволноста на приватните учесници во секторот да ги вршат услугите за кои државата подолг рок одбива да им плати. Од анализата на извештајот може да се посечи и тоа дека во делот на фитосанитарна политика нема никаков напредок и дека сите забелешки од минатиот извештај се повторуваат и во новиот извештај.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има потреба од зајакнување на административниот капацитет на Агенцијата за ветерина и храна (АВХ). 	<p>1. Општи принципи</p>	<p>1. Општи принципи</p>	<p>1. Општи принципи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште има потреба од зајакнување на административниот капацитет на Агенцијата за ветерина и храна (АВХ).
<p>2. Ветеринарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - АВХ има потреба од зајакнување на административниот капацитет. - Треба да се потврди усогласеноста со <i>acquis</i> за мерките за контрола и истребување на Болеста Њукасл, како и Африканската коњска болест. - Не се применува Националниот акциски план за контрола на салмонелата кај пилињата поради недостиг на финансии. - Административниот капацитет за спроведување на одредбите за систематска контрола на преносливите зоонози кај АХВ не е доволен. - Буџетот во 2011 година за трошоци за мерки за спречување 	<p>2. Ветеринарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за редуцирани контроли на пратки на граничните премини сè уште не се применува. - Покрај вакцинацијата на домашните свињи против класичната свинска треска, постои загриженост за тоа како се спроведува вакцинацијата, односно за ниското ниво на имунитет. - Иако буџетот во делот за здравје на животните е зголемен за 45% споредено со 2011, сепак има значителни доцнења во плаќањата кон овластените приватни ветеринарни центри кои учествуваат во официјални програми на Агенцијата за ветерина и храна со што се загрозува нивната имплементација. 	<p>2. Ветеринарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за редуцирани контроли на пратки на граничните премини допрва треба да биде имплементиран. - Систем за идентификација и регистрација на свињите допрва треба да се востанови. - Контролата на движењето, регистрацијата и идентификацијата на животните не се спроведува соодветно секогаш и поради тоа не обезбедува веродостојни податоци. - Значителното одолговлекување во исплатите на приватните ветеринарни станици останува проблем за спроведувањето на програмата за здравјето на животните. 	<p>2. Ветеринарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот за идентификација и регистрација на свињи се уште не е воспоставен. - Контролата на движењето, регистрацијата и идентификацијата на животните треба да биде поефектно спроведена. - Значителното одолговлекување во исплатите на приватни ветеринарни станици продолжи да предизвика проблеми за спроведување на здравствената заштита на животните.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

<p>и контрола на болести кај животните беше намален за 18% во споредба со истиот за 2010 година.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Трошоците за имплементација на програмата за 2011 година е предвидено да се платат во 2012. - Останува да се потврди усогласеноста на одредено законодавство за добросостојба на животните. - Треба да се доусогласи законодавството за трговија со живи животни, семе, јајце клетки и ембриони. - Треба да се потврди усогласеноста на законодавството за домашни миленици и условите за увоз на животни и производи од животинско потекло со <i>acquis</i>. - Административниот капацитет на ветеринарниот инспекторат не е доволен. 			
<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Операторите со храна не секогаш ги применуваат НАССР стандардите, а контролата не се спроведува во согласност со законот. - Евалуацијата на постројките за преработка на храна за нивната усогласеност со ЕУ стандардите не се спроведува соодветно. - Сè уште има одредени правила за хигиена, за производи од животинско потекло, контрола и специфична контрола на производите од животинско потекло кои не се усвоени. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Операторите со храна не секогаш ги применуваат НАССР стандардите, а контролата не се спроведува во согласност со законот. - Планираните активности за подобрување на квалитетот на свежото млеко не се спроведени. - Недостатокот на утврдена локација за одложување на нус производи од животинско потекло е најголемата пречка за имплементирање на стратегијата. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредувањето на соодветна локација за одложување и натаму претставува најголема пречка за управувањето со нус производите од животинско потекло. 	<p>3. Пуштање во промет прехранбени производи и добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одредувањето на соодветна локација за одложување и натаму претставува најголема пречка за управувањето со нус производите од животинско потекло.

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА			
<ul style="list-style-type: none"> - Планираните активности за подобрување на квалитетот на свежото млеко не се спроведени. - Сè уште не се воспоставени системите за контрола и третман на нус производи од животинско потекло. 			
<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е донесено имплементационото законодавство за разредувачи и збогатена храна. - Капацитетот на лабораторијата при Институтот за јавно здравство нема доволен капацитет за да обезбеди поверливи резултати како во однос на човечки ресурси, така и за постапките кои ги применува. - Капацитетот на Инспекторатот за храна во Дирекцијата за храна е зајакнат, но бројот, обуката и капацитетот на персоналот останува недоволен. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесено е имплементирачко законодавство за безбедност на додатоци на храна, храна за исклучителни хранливи и дитетски употреби, нова храна и минерални води чија усогласеност со европското законодавство допрва треба да се утврди. - Нема критериуми засновани на ризикот за категоризација, ниту пак за инспекција на оператори со храна која не е од животинско потекло. - Капацитетот на Инспекторатот за храна во Дирекцијата за храна е зајакнат, но бројот на вработени и постапките за контрола се недоволни. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Инспекторатот за храна останува недоволен во однос на човечките ресурси. 	<p>4. Правила за безбедност на храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Годишната мониторинг програма за безбедноста на храната не е целосно спроведена поради недостаток на средства. - Капацитетот на Инспекторатот за храна останува недоволен во однос на човечките ресурси.
<p>5. Посебни правила за добиточна храна</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е транспонирано законодавството. 	<p>5. Посебни правила за добиточна храна</p>	<p>5. Посебни правила за добиточна храна</p>	<p>5. Посебни правила за добиточна храна /</p>
<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не се преземени активности за имплементирање на меѓународните стандарди за фитосанитарни мерки, особено за надзор, извоз, сертификација и утврдување на статус на штетник во одредена област. - Покрај одредени нови вработувања, капацитетот на Фитосанитарната управа сè уште не е доволен. - Подобрениот капацитет на фитосанитарната лабораторија не 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е преземена акција за имплементација на меѓународните стандарди за фитосанитарни мерки, особено набљудување, сертификација при извоз, и утврдување на статус на штетник во одредена област. - Контролата на пазарите на производи од растително потекло и растенија се врши нередовно и нема контрола на примената на правилата. - Координацијата на сите чинители од фитосанитарната политика не се врши. - Административниот капацитет на 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесени се повеќе подзаконски акти, но сепак недостига сериозна активност за имплементација на меѓународните стандарди, особено во однос на надзорот, извозното сертификавање и утврдување на статус на штетник. - Контролата на пазарите за производи од растително потекло и растенија се врши нередовно. - Координацијат на сите чинители од фитосанитарната политика не е подобрена. - Административниот капацитет на 	<p>6. Фитосанитарна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се усвоија програми за надгледување на штетните организми и за производите за заштита на растенија, но се имплементираа само делумно. - Контролата на пазарите за производи од растително потекло и растенија се врши нередовно. - Бројот на персонал, обука и експертиза се уште се недоволни. - Координација помеѓу надлежните органи во секторот останува слаба и неефикасна. - Административниот капацитет на Фитосанитарниот директорат и натаму е

ПОГЛАВЈЕ 12. БЕЗБЕДНОСТ НА ХРАНА, ВЕТЕРИНАРНА И ФИТОСАНИТАРНА ПОЛИТИКА

<p>се користи доволно бидејќи нејзината улога не е докрај дефинирана.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во однос на пуштање во промет на генетски изменети организми и храна добиена од генетски изменети организми.	<p>Фитосанитарниот директорат е слаб.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Државната фитосанитарна лабораторија и понатаму е неискористен поради неодредената улога во националниот систем за мониторинг на безбедност на храна и недостатокот на примероци за контрола на редовна основа.	<p>Фитосанитарниот директорат и натаму е слаб.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната фитосанитарна лабораторија не се користи доволно поради неодредената улога во системот за безбедност на храна и недостатокот од примероци за контрола.	<p>слаб.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Координација помеѓу надлежните органи во секторот останува слаб и неефикасен. - Фитосанитарен информативниот систем се уште не е утврден.
--	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 13. РИБАРСТВО			
Пристапно партнерство			
КОМЕНТАР – Нема некоја голема промена во овој сектор освен забелешката дека нема постигнато постојат формални меѓународни договори. Среќна околност е тоа што Република Македонија како континентална држава нема обврска за целосно усогласување со политиката за рибарство.			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
1. Управувањето со ресурсите и флоти	1. Управувањето со ресурсите и флоти	1. Управувањето со ресурсите и флоти - Правилата на ЕУ за ресурси и управување со флоти и инспекција не се однесуваат на внатрешно рибарство, освен кај контролата на маркетингот и следливоста на рибните производи.	1. Управувањето со ресурсите и флоти - Правилата на ЕУ за ресурси и управување со флоти и инспекција не се однесуваат на внатрешно рибарство, освен кај контролата на маркетингот и следливоста на рибните производи.
2. Инспекција и контрола - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во МЗШВ и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен.	2. Инспекција и контрола - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во МЗШВ и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен.	2. Инспекција и контрола - Административниот капацитет на одделението за рибарство и аквакултура во МЗШВ и во Земјоделскиот инспекторат сè уште е недоволен.	2. Инспекција и контрола
3. Пазарна политика - Националните шеми на државна помош треба да бидат усогласени со структурните политиката за државна помош на ЕУ, особено помошта за порибување на риболовните води.	3. Пазарна политика - Националните шеми на државна помош треба да бидат усогласени со структурните политиката за државна помош на ЕУ, особено помошта за порибување на риболовните води.	3. Пазарна политика	3. Пазарна политика - Не постојат формални меѓународни договори.
4. Структурна политика	4. Структурна политика	4. Структурна политика - Државата нема оперативна програма за рибарство која би послужила како основа за структурната политика во комерцијалното рибарство од мал обем и рибарството од внатрешни води.	4. Структурна политика
5. Државна помош	5. Државна помош	5. Државна помош	5. Државна помош

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА

Пристапно партнерство - Натамошно спроведување на Меморандумот за разбирање за развој на South East Europe Core Regional Transport Network и јакнење на соработката со опсерваторијата за SouthEast Europe Transport, Усогласување на законите за патишта – превоз на опасни стоки, пристап до пазар, социјални услови, имплементација на дигитални тахографи и подобрување на безбедноста на патиштата, Во железница, воспоставување на регулаторно тело независно од инфраструктурата и операторот, како и управа за безбедност што ќе издава сертификати за безбедност, усогласување со ЕУ правилата за транспорт на опасни стоки со железница. Гаранција на финансиска стабилност преку компензирање на јавните услуги во патничкиот сообраќај и намалување на долгови, Спроведување на обврските од 1-ва транзициона фаза на European Common Aviation Area Agreement (ЕСААА) и релевантното законодавство, Јакнење на административниот капацитет на Агенцијата за цивилно воздухопловство.

Среднорочни приоритети - Заокружување на *acquis*: патен (дигитален тахограф), железница (1и 2 пакет и интероперабилноста), воздушен и примена на соодветното законодавство, Спроведување на обврските од 2 транзициона фаза на ЕСААА.

КОМЕНТАР – Годинава е регистриран напредок во однос на транспортната политика. Сепак, и покрај одредени усогласувања, остануваат уште многу проблеми врзани за слабите административни, технички и финансиски капацитети на институциите надлежни за различните видови транспорт. Како и во изминатите години, остануваат ограничувањата на европските субјекти за влез на пазарот во Македонија и се разбира тенденцијата за негрижа за безбедносните стандарди поради непостоење на капацитет при истражувањето.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на инспекции од Државниот инспекторат за транспорт сè уште не е доволен. - Административните капацитети за спроведување на политиката за безбедност на патиштата и социјалното <i>acquis</i> треба да се подобрат. 	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба уште напредок во законодавството за пристап до меѓународниот пазар за автобуски услуги. - Поради намалениот буџет, Републичкиот совет за безбедност на патишта го намали бројот на кампањи за безбедност. - Натамошно зајакнување на административен капацитет за безбедност на патиштата. - Натамошно зајакнување на административен капацитет на Државниот транспортен инспекторат. - Сè уште е неопходно усогласување во безбедноста на патишта и опасни материи. 	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е натамошно зајакнување на административниот и оперативниот капацитет на Државниот транспортен инспекторат. 	<p>1. Патен сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Легислативата треба и понатаму да се хармонизира со <i>acquis</i> - Потребно е натамошно зајакнување на административниот и оперативниот капацитет на Државниот транспортен инспекторат.
<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административните капацитети на надлежниот орган за безбедност при Министерството за транспорт треба да се зајакне. - Телото за истражување на несреќи, основано во 2010, не беше ефикасно. - Сè уште се потребни напори за доследно спроведување на <i>acquis</i>. 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надоместокот на користење на пруги за товарните возови има негативно влијание на конкурентноста на железницата во однос на патиштата. - Долгите процедури за лиценци и безбедносни сертификати ги одбиваат операторите од влез на пазарот. - Измената на Законот за железници да се оневозможат други оператори, освен 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Надоместокот на користење на пруги за товарните возови има негативно влијание на конкурентноста на железницата во однос на патиштата. - Пазарот останува затворен за лиценцирани ЕУ оператори до зачленување во ЕУ. - Административниот капацитет на органот за безбедност сè уште треба да 	<p>2. Железнички сообраќај</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пазарот останува затворен за лиценцирани ЕУ оператори до зачленување во ЕУ. - Надоместокот на користење на пруги за товарните возови има негативно влијание на конкурентноста на железницата во однос на патиштата. - Административниот капацитет на органот за безбедност сè уште треба да се зајакне. - Комитетот за истражување несреќи

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА			
<ul style="list-style-type: none"> - Висината на наплатата за пристап до железницата сè уште негативно влијае врз конкурентноста на железничкиот сообраќај наспроти патничкиот сообраќај. - Мачните, нетранспарентните и скапите постапки за издавање дозволи, безбедносни сертификати и судски постапки ги обесхрабруваат компаниите кои влегуваат во овој монополистички пазар. 	<p>оној во државна сопственост до зачленување во ЕУ претставува назадување во однос на остварено во претходните години.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се влошува приходната состојба мај МЖ и административниот капацитет на органот за безбедност сè уште треба да се зајакне. - Процедурата за основање ново тело за истражување несреќи се уште не е завршена. 	<p>се зајакне.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурите за безбедносна сертификација се долги. - Основањето на нов ентитет за истражување несреќи сè уште не е завршено. - Неопходно е натамошно усогласување со европското законодавство. 	<p>останува без човечки капацитет.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Прекуграничниот договор со Србија се уште не е склучен
3. Внатрешен воден сообраќај	3. Внатрешен воден сообраќај	3. Внатрешен воден сообраќај	3. Внатрешен воден сообраќај
4. Комбиниран транспорт	4. Комбиниран транспорт	4. Комбиниран транспорт	4. Комбиниран транспорт
5. Воздушен сообраќај <ul style="list-style-type: none"> - Човечките ресурси на АЦВ сè уште не се зајакнати. - Намалувањето на финансиските ресурси на Надлежниот орган за цивилно воздухопловство не е решено со измените на Законот за воздухопловство. - Потребни се значителни напори за да се комплетира усогласувањето со правната рамка за Единственото европско небо. - Потребни се дополнителни напори за исправно функционирање и одржлива структура на заедничкиот Национален надзорен орган. - Треба да се основа Комисија за истражување на несреќи во воздушниот сообраќај. - Кадарот во управата за контрола на летање нема соодветна стручност. - Сè уште недостасува административниот капацитет во секторот за воздушен сообраќај. 	5. Воздушен сообраќај <ul style="list-style-type: none"> - Се истражува компатибилноста на субвенциите за оператори воведени со измените на законот за авијација со провизиите од Заедничка европска авијација. - Кадарот во управата за контрола на летање нема соодветна стручност. - Човечките ресурси за вршење инспекции во АЦВ сè уште треба да се зајакнат. - Независноста на Комисија за истражување на несреќи во воздушниот сообраќај треба да се потврди. 	5. Воздушен сообраќај <ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на Договорот за заедничката европска авијација (ЕСАА) не е завршена. - Европската комисија ја истражува компатибилноста на субвенциите за оператори воведени со измените на законот за авијација со одредбите од Заедничка европска авијација. - Капацитетот на контролата на летање треба да се зајакне. - Комисијата за истражување на несреќи и сериозни инциденти е воспоставена, но не е целосно оперативна. 	5. Воздушен сообраќај <ul style="list-style-type: none"> - Понатамошни чекори треба да се направат за усогласување на националното законодавство со ревидираниот Анекс 1 на ЕССА - Комисијата за истражување на несреќи и сериозни инциденти е воспоставена, но не е целосно оперативна. - Националната одредба која го дозволува финансирањето на оператори е основа за загриженост за примена на барањата од фазата 1 од Договорот.

ПОГЛАВЈЕ 14. ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА			
6. Државна помош и сателитска навигација	6. Државна помош и сателитска навигација	6. Државна помош и сателитска навигација	6. Државна помош и сателитска навигација

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА

Пристапно партнерство - Натамошно со усогласување на законодавството за внатрешните пазари за електрична енергија и гас, енергетската ефикасност и обновливите извори на енергија со *acquis* со цел постепено отворање на пазарот за енергија за конкуренција, Натамошно зајакнување на независноста на Регулаторната комисија за енергетика, Исполнување на обврските од Договорот за енергетска заедница за целосно спроведување на *acquis* за внатрешниот пазар на гас и електрична енергија и за прекуграничната размена на електрична енергија, Зајакнување на административниот капацитет во сите енергетски сектори, вклучувајќи ја и Агенцијата за енергетика во областа на енергетска ефикасност и обновливите извори на енергија, Изградба и соодветен објект за складирање на радиоактивни материјали, Обезбедување правилно и независно функционирање на Дирекцијата за радијациона сигурност.

Среднорочни приоритети - Натамошни напори за обезбедување на соодветно снабдување со енергија и развој и спроведување на енергетска политика во согласност со обврските од Договорот за енергетска заедница.

КОМЕНТАР – Одреден напредок е направен во енергетскиот сектор. ЕК ги проблематизира одредбите на договорот за кракот на Јужниот поток кој треба да се гради во Македонија. Остануваат и незадоволителни трендови во однос на користењето на обновливите извори на енергија. Мерките поврзани со обновливи извори на енергија и енергетската ефикасност не се целосно спроведени и целите за 2013 не беа исполнети. Регулаторот треба да има поголема моќ да ги спроведе своите одлуки, а лиценцираните бизниси треба подобро да ги исполнуваат обврските наметнати врз нив. Треба да се зајакнат напорите за целосно транспонирање и спроведување на третиот енергетски пакет.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Безбедност при снабдување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се постигне усогласување со новите директиви за резерви на нафта. 	<p>1. Безбедност при снабдување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државните резерви на нафта се ниски (34 дена просечна потрошувачка). 	<p>1. Безбедност при снабдување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ратификувањето на договорот со Руската Федерација околу кракот на гасоводот Јужен поток предизвикува загриженост во однос на неговата усогласеност со обврските кои произлегуваат од Европската енергетска заедница. 	<p>1. Безбедност при снабдување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Меѓувладиниот договор потпишан со Русија во 2013 година во однос на кракот на гасоводот Јужен поток не е усогласеност со обврските кои произлегуваат од Европската енергетска заедница.
<p>2. Внатрешен пазар на енергија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Цените на електрична енергија за домаќинства, во 2011 се зголемија за повеќе од 5%, но сè уште не ги одразуваат реалните трошоци. - Пазарните правила сè уште се во подготовка. - Стапката на наплата на сметките останува недоволна за обезбедување на одржливост на системот - Сопственоста на системот за пренос на гас останува нерешена меѓу Владата и компанијата за дистрибуција на гас. 	<p>2. Внатрешен пазар на енергија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Донесувањето на секундарно законодавство за отворање на пазарот доцни. Поради тоа, сите потрошувачи на дистрибутивната мрежа, освен домаќинствата, кои требаше да имаат пристап до пазарот, остана во регулираниот систем. - Спорот меѓу владата и приватната компанија за сопственоста на гасоводот остана нерешен. - Административниот капацитет на Министерството за економија останува недоволен за да се справи со сите предизвици во енергетската политика. - Статистиката која ја водат 	<p>2. Внатрешен пазар на енергија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Домашното производство на електрична енергија останува недоволно. - Спорот меѓу владата и приватната компанија за сопственоста на гасоводот остана нерешен. - Административниот капацитет на одделението за енергија во Министерството за економија треба да се зајакне - Се уште треба да се донесат неколку подзаконски акти за мрежите на електрична енергија и за гас. - Отворањето на пазарот за средни претпријатија се одложи за јануари 	<p>2. Внатрешен пазар на енергија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спорот околу сопственоста на гасоводот не е решен, задржувајќи го развојот на овој сектор. - Пазарот за дистрибуција и снабдување со природен гас остана високо концентриран, иако беа лиценцирани две нови јавни претпријатија.

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА			
<ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на Секторот за енергетика во Министерството за економија останува недоволен за да се справи со сите предизвици во енергетската политика. 	<p>институциите не ги исполнува секогаш барањата на Енергетската заедница.</p>	<p>2014 поради страхувањата на Владата дека тоа може да влијае врз цената на потрошувачите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потрошувачите поврзани на дистрибутивната мрежа немаат пристап до конкурентен пазар. 	
3. Државна помош	3. Државна помош	3. Државна помош	3. Државна помош
4. Обновлива енергија <ul style="list-style-type: none"> - Земјата за прв пат е квалификувана за поднесување на предлози за Програмата за интелегентна енергија во 2011, сепак, Меморандумот за учество во програмата сè уште не е потпишан. - Земјата не го искористува целосно потенцијалот на обновливите извори на енергија. Потребни се напори за зголемување на уделот на обновливата енергија во крајната потрошувачка на енергија. 	4. Обновлива енергија <ul style="list-style-type: none"> - Ниските цени на струјата за крајните корисници и тешките административни процедури за авторизација, дозвола и лиценцирање продолжуваат да бидат пречки за адекватно искористување на обновливите извори. 	4. Обновлива енергија <ul style="list-style-type: none"> - Регулираните цени на енергијата и комплексните административни процедури продолжуваат да бидат пречки за поинтензивно инвестирање во областа. 	4. Обновлива енергија <ul style="list-style-type: none"> - Националниот акциски план за обновливи извори на енергија не е усвоен од страна на Владата, а крајниот рок за негово поднесување до Енергетската заедница не е исполнет. - Националното законодавство сè уште не е изменето на начин што ја одразува обврзувачката цел на Енергетската заедница од 28% од бруто финалната потрошувачка од обновливи извори, или условите на механизмите за соработка. - Критериумите за одржливо производство и увоз на течни биогорива не се спроведени. - Промените на националното законодавство за изедначување со Директивата на ЕУ за обновливи извори на енергија треба да се забрзаат.
5. Енергетска ефикасност <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет и потребните ресурси на Агенцијата за енергетика сè уште се недоволни за ефективно да промовира енергетска ефикасност и обновливи извори на енергија. 	5. Енергетска ефикасност <ul style="list-style-type: none"> - Агенцијата за енергетика има ограничен административен капацитет да ги спроведе сите нејзини задачи. - Сè уште недостасува целокупното секундарно законодавство. 	5. Енергетска ефикасност	5. Енергетска ефикасност <ul style="list-style-type: none"> - Вториот акциски план за енергетска ефикасност беше изготвен и дискутиран со засегнатите страни, но до прва треба да биде усвоен од страна на Владата - Во 2013 целната посветеност за 4% заштеда на енергија не се исполни. - Четири нови членови на персонал се назначи на Агенцијата за енергетика, но нејзиниот капацитет останува недоволен.
6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се потврди усогласеноста на постојните важечки регулативи со <i>acquis</i>. - Спроведувањето на законот не 	6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација	6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација <ul style="list-style-type: none"> - Дирекцијата за радијациона сигурност нема доволен капацитет да ги извршува правните обврски и нејзиниот финансиски капацитет треба да се 	6. Нуклеарна безбедност и заштита од радијација

ПОГЛАВЈЕ 15. ЕНЕРГИЈА			
<p>може да се следи ефикасно бидејќи Дирекцијата за заштита од радијација има само два инспектори.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетот на Дирекцијата за 2011 беше значително намален, и таа сè уште не е финансиски независна од Министерството за здравство иако е задолжена за лиценцирање на медицинска пракса. - Објектот предвиден за складирање на радиоактивен отпад сè уште не е лиценциран (не ги исполнува меѓународните стандарди и не е извршена проценка на влијанието врз животната средина). 		<p>зајакне.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бидејќи се уште нема воспоставено склад за радиоактивен отпад, Македонија беше исклучена од регионален ИПА проект. 	

ПОГЛАВЈЕ 16. ОДАНОЧУВАЊЕ			
<p>Пристапно партнерство - Да се зголеми административниот капацитет за спроведување на законодавството за даноци и за борба против фискална евазија, Итно да се преземат структурни мерки за реформирање на политиката за контрола и за подобрување на капацитетот за контрола, Да се подготви стратегија за инспекциска контрола и соодветни информатички системи, Да се почитуваат начелата на етичкиот кодекс за деловното оданочување и да се обезбеди усогласеност на новите мерки за оданочување со начелата</p>			
<p>КОМЕНТАР – Одреден напредок е постигнат и во областа на оданочувањето. Законодавството за директно и индиректно оданочување треба да се усогласи со барањата на европското законодавство.. Повеќе напори треба да се вложат за поврзување и интероперабилност со ЕУ.. Законот за посебните технолошки индустриски развојни зони уште не е во согласност со Кодексот за деловно оданочување на ЕУ. Проблематично е доцнењето на исплата на поврат на ДДВ веднаш. Потребни се понатамошни напори за борба против даночната измама, даночното затајување и сивата економија. Загрижуваат критиките за ИТ-капацитетот со оглед на тоа дека реформата во оваа област е започната уште од 2005 година.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Индиректно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за ДДВ и за акцизи се само делумно усогласени со acquis-то, некои стапки и понатаму остануваат пониски од она што е минимално неопходно. 	<p>1. Индиректно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законите за ДДВ и за акцизи се само делумно усогласени со acquis, некои стапки и натаму остануваат пониски од она што е минимално дозволено со европското законодавство. 	<p>1. Индиректно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за ДДВ има и стапка од 5% (компјутери, софтвер, термални и соларни системи) и тие не се усогласени со европското законодавство. - Некои стапки кај акцизата остануваат пониски од она што е минимално дозволено со европското законодавство. 	<p>1. Индиректно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Акцизните стапки се зголемени, сепак, некои се уште остануваат пониски од минималните барањата на европското законодавство.
<p>2. Директно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок, и покрај измените на Законот за данок на 	<p>2. Директно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок кај директното оданочување. 	<p>2. Директно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за Персонален данок на доход беше сменет, но примената на 	<p>2. Директно оданочување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за посебните зони за технолошки индустриски развојни не е во согласност со

ПОГЛАВЈЕ 16. ОДАНОЧУВАЊЕ			
<p>добивка допрва треба да се решат прашањата како потенцијалната дискриминација на правни лица нерезиденти во поглед на плаќање данок на дивиденда и идната примена на Директивата за матични претпријатија и зависни друштва.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ослободувањето од персоналниот данок на доход за вработените во технолошко-индустриските развојни зони се зголеми од 5 на 10 години. 	<ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се усогласи законодавството со директивите на ЕУ (Parent-Subsidiary, Merger и Interest and Royalties). - Некои национални одредби за посебните технолошки зони сè уште не се усогласени со Кодексот за однесување при оданочување на бизнисот на ЕУ. 	<p>оданочувањето на капиталните добивки е одложена за 2016, а данокот на камати за по пристапувањето во ЕУ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се усогласи законодавството со директивите на ЕУ (Parent-Subsidiary, Merger и Interest and Royalties). - Законот за посебните технолошки зони сè уште не се усогласени со Кодексот за однесување при оданочување на бизнисот на ЕУ. 	<p>Кодексот за деловно оданочување на ЕУ.</p>
<p>3. Административен капацитет и взаемна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потпишаните договори за избегнување на двојното оданочување не опфаќаат враќање на долгот и автоматска размена на податоци. 	<p>3. Административен капацитет и взаемна помош</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бројот на потпишаните договори со државите-членки на ЕУ и натаму е 23. - Договорите не се однесуваат на враќање на долгот ни на автоматска размена на податоци. 	<p>3. Административен капацитет и взаемна помош</p>	<p>3. Административен капацитет и взаемна помош</p>
<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кусок на персонал особено во полето на ревизија - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб. - Потребно е подобрување на внатрешната ревизија, присилната наплата, даночното истражување, даночната ревизија како и напорите за намалување на неформалната економија. - УЈП има недостиг од капацитет за даночно истражување и разузнавачки капацитет. - Координацијата со финансиската полиција треба да биде значајно зајакната. - Кодексот за оданочување на деловни субјекти уште не е поставен. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - И натаму има кусок на персонал особено кај борбата против високоризична даночна измама и даночна евазија. - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб. - Потребно е подобрување на инспекциите, присилната наплата и внатрешната контрола. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни напори за намалување на доцнењата на повратот на ДДВ согласно законот. - Воспоставена е форензична лабораторија за борба против даночната измама, но таа се уште не е оперативна. - Борбата против даночната евазија и натаму е предизвик. - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб. 	<p>4. Оперативен капацитет и компјутеризација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Управата за јавни приходи се уште не спроведе анализа на недостатоците и потреби во поглед на поврзување и интероперабилност со ЕУ. - Намалувањето на големината на неформалната економија останува предизвик. - Продолжуваат доцнењата во исплатата на поврат на ДДВ, кои можат да влијаат на ликвидноста на претпријатијата. - ИТ капацитетот на даночната администрација останува слаб.

ПОГЛАВЈЕ 17. ЕКОНОМСКО-МОНЕТАРНА УНИЈА			
Пристапно партнерство - Среднорочен приоритет - Да се усогласи правната рамка, заради обезбедување целосна независност на Централната банка			
<p>КОМЕНТАР - Додека монетарната политика на НБРМ се оценува како усогласена со европските барања, критиките за економската политика се многубројни и постојани. Така и оваа година, економската политика сè уште се карактеризира со истите слабости кои се провлекуваат со години наназад. ЕК и оваа година го критикува квалитетот на новата Претпристапна економска програма (ПЕП) 2014-2016, која претставува сеопфатен водич за структурните реформи во државата, како во однос на лошите предвидувања на кои се базира, така и во однос на квалитетот на податоците кои ги содржи, особено од аспект на усогласеноста со стандардите на Европскиот систем на сметки (ЕСА). Владата и во 2014 година не поднела фискална нотификација, што е редовна годишна обврска кон ЕУ, а со што се презентираат информациите за фискалната позиција на државата. ЕК забележува дека фискалната стратегија не е донесена во законскиот рок, како и тоа дека недостига среднорочно буџетско планирање, иако е законска обврска. Повторена е забелешката за недоволниот административен капацитет за креирање и имплементација на економските политики и значителната разлика во капацитетот меѓу централните и локалните власти. ЕК за првпат оваа година потенцира дека ќе бидат потребни значителни напори за усогласување на националното законодавство со Директивата 85/2011 поврзана со барањата за буџетските рамки на државите-членки на ЕУ вклучувајќи го и барањето да се воведат фискално правило.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Монетарна политика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подобен е квалитетот на монетарните статистики и нивната усогласеност со меѓународните стандарди. - Во областа на монетарната политика, земјата е усогласена со барањата. 	<p>1. Монетарна политика.</p>	<p>1. Монетарна политика.</p>	<p>1. Монетарна политика.</p>
<p>2. Економска политика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Петтата ПЕП е доставена на време - Подобрено е претставувањето на информации, особено за макроекономската и фискалната рамка. - Сè уште постои простор за подобрување на пресметките за аутпутот и на квалитетот на податоците за залихата на акумулиран капитал и за пазарот на работна сила. - На структурниот дел му недостасува посеопфатен опис на реформските стратегии. - ПЕП сè уште не се употребува како основен документ за креирање на економските политики. - Административниот капацитет за имплементација на економските политики на некои општини, 	<p>2. Економска политика.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Со зголеменото потпирање на надворешни заеми за финансирање на буџетскиот дефицит, економијата стана многу поранлива на надворешни ризици. - Не е поднесена фискална нотификација во 2012. - Информации што се претставуваат во ПЕП-от мора да се подобрат според својата содржина, квалитетот и квантитетот на податоците. - Структурниот дел на ПЕП-от опфаќа широк спектар на структурни реформи, но без да ги преведе во специфични мерки поставени во јасна концептуална рамка. - Спротивно на законската обврска за ажурирање на Стратегијата за буџетски и јавен долг и Програмата за јавни инвестиции за периодот 2012-2014 тоа не е сторено. <p><i>(види повеќе во економските критериуми)</i></p>	<p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Употребната вредност на Претпристапната економска програма (ПЕП) 2013-2015 е крајно ограничена, поради слабиот квалитет на предвидувањата, некомпатибилноста со стандардите на Европскиот систем на сметки (ЕСА) 95 и недостигот на фискална нотификација. - Нарушена е конзистентноста и транспарентноста на фискалната политика. - Капацитетот за стратегиското креирање на политики и нивна имплементација останува несоодветен на сите нивоа на администрацијата. - Приоритетите на економската и на фискалната политика не се во корелација со специфичните предизвици на структурната реформа. - Недостига среднорочно буџетско планирање иако Законот за буџет беше променет со цел обезбедување 	<p>2. Економска политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако Претпристапната економска програма 2014 – 2016 содржи доволно информации за макроекономската и фискалната рамка, останува нејасно како планираните економски таргети ќе бидат достигнати. Неконзистентноста на презентираниите податоци и неусогласеноста со стандардите на Европскиот систем на сметки (ЕСА) и недостигот на фискална нотификација создаваат пречки за употребата на овој документ како централен документ за оваа политика. - Капацитетот за стратегиското креирање на политики и нивна имплементација останува несоодветен на сите нивоа на администрацијата. - Планот за структурна реформа треба да биде компатибилен со фискалната стратегија и да ги адресира структурните ограничувања за раст. - Фискалната стратегија не беше донесена во законскиот рок.

ПОГЛАВЈЕ 17. ЕКОНОМСКО-МОНЕТАРНА УНИЈА

<p>посебно на помалите и понатаму е слаб.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Капацитет за формулација и координација на економските политики и понатаму е недоволен и многу се разликува на централно и на општинско ниво.	<p>конзистентност на стратегиското планирање со буџетскиот процес.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Фискалната стратегија за периодот 2014-2016 не е усвоена иако законот тоа го бараше, а ни инвестицискиот план. - Институционалниот капацитет значително варира меѓу централно и локално ниво на власт.	<ul style="list-style-type: none"> - Транспарентноста и управувањето со јавните финансии треба да биде подобро преку подготовката на среднорочни буџетски рамки и преку ажурирање на планот за јавни инвестиции. - Значителни напори ќе бидат потребни за усогласување на националното законодавство со Директивата 85/2011 за барањата за буџетските рамки на државите-членки на ЕУ вклучувајќи го и барањето да се воведат фискално правило.
---	---	---	--

ПОГЛАВЈЕ 18. СТАТИСТИКА			
<p>Пристапно партнерство - Зајакнување на капацитетот на Државниот завод за статистика за да се обезбеди навремено спроведување на наредниот попис на населението и да се овозможи постојан развој на националните сметки и статистиките што тие ги содржат; особено да се решат преостанатите недостатоци во прибирањето и обработката на земјоделските статистики и деловните статистики во согласност со ЕУ- стандардите и методологијата и да се зголеми испраќањето на статистички податоци до Евростат, Заокружување на воспоставувањето статистички деловен регистар и регистар на фарми, вклучувајќи стандардни процедури за регистрите да содржат ажурирани информации.</p> <p>Среднорочни приоритети - Натамошен развој на сите области на статистиката, целосно усогласување во клучните области, во однос на фреквентност, опсег, класификација, рокови и квалитет и поставување единствен систем за управување и обработка, Воспоставување добро координиран национален статистички систем.</p>			
<p>КОМЕНТАР - Основниот проблем во ова поглавје и оваа година е недоволното вложување во подобрувањето на состојбата со човечки, финансиски и технички ресурси на ДЗС. Иако постојат подобрувања на секторските статистики (што секако се должи на помошта од ЕУ), најслаба алка претставува неусогласеноста со европската методологија ЕСА 2010, а што остава простор за сомнежи околу вистинитоста и целовитоста, па и интерпретацијата на статистичките податоци. Оваа година во ова поглавје ЕК констатира дека има напредок во полето на статистиката особено во сатистичката инфраструктура и усогласувањето на секторските статистики со <i>acquis</i>. Сепак недостатокот за актуелни податоци за населението продолжува да има негативен ефект на прецизноста и расположливоста на податоци за различни секторски статистики.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Статистичката инфраструктура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Општата состојба со ресурси во ДЗС и натаму треба да се подобрува. 	<p>1. Статистичката инфраструктура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Општата состојба со ресурси во ДЗС и натаму треба да се подобрува. 	<p>1. Статистичката инфраструктура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува загриженоста за состојбата со ресурсите во ДЗС. 	<p>1. Статистичката инфраструктура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува загриженоста за состојбата со ресурсите во ДЗС.
<p>2. Класификациите и регистрите</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовките во оваа област скромно напредуваат. 	<p>2. Класификациите и регистрите</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неопходна е посилна меѓуинституционална координација за да се подобри усогласеноста на административните податоци со стандардизираниите класификации/дефиниции. 	<p>2. Класификациите и регистрите</p>	<p>2. Класификациите и регистрите</p>
<p>3. Секторски статистики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државната пописна комисија (ДПК) постигна спогодба за пописните комисиони дури во септември поради што се одолжи на ангажирањето на попишувачи. - Не е одлучено која институција ќе биде одговорна за статистиките на финансиските сметки. - Ќе бидат потребни значителен напор и финансиски ресурси за да се постигне целосна усогласеност со ЕСА 95, вклучително и подобрена сеопфатност на податоците. 	<p>3. Секторски статистики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пописот на населението и домаќинствата беше прекинат откако ДПК даде оставка. - Како резултат на тоа нема актуелни податоци за населението и домаќинствата што има одраз врз квалитетот, прецизноста и расположливоста на податоци за различни секторски статистики. - Потребен е натамошен напредок кон ЕСА 95 стандардите за усогласување. - Подготовките во секторските статистики се умерено напреднати, но има недостиг на ажурирани податоци од пописот . 	<p>3. Секторски статистики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поголеми напори се потребни за да се обезбеди усогласеност со Европскиот систем на сметки (ЕСА) 95. 	<p>3. Секторски статистики</p> <ul style="list-style-type: none"> - Поголеми напори се потребни за да се обезбеди усогласеност со Европскиот систем на сметки (ЕСА) 2010. - Недостатокот за актуелни податоци за населението продолжува да има негативен ефект на прецизноста и расположливоста на податоци за различни секторски статистики

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ			
<p>Пристапно партнерство - Натамошно транспонирање на acquis и зајакнување на административните и оперативните структури, вклучувајќи го Инспекторатот за труд, Обезбедување административен капацитет за спроведување на политики за социјална инклузија и социјална заштита, Обезбедување функционален и репрезентативен социјален дијалог, Натамошни напори за подобрување на состојбата на лицата со посебни потреби.</p> <p>Среднорочни приоритети - Развој на постојан механизам за социјален дијалог, Развој на долгорочни политики за социјална вклученост и подобрување на пристапот до пазарот на трудот за ранливите групи, Натамошно подобрување на политиките за социјална заштита, Развој на механизми за следење на состојбата на лицата со пречки во развојот.</p>			
<p>КОМЕНТАР - Погolem дел од забелешките се буквално препишани од лани и минатите години. ЕК во голем дел од текстот не се ни потрудила да ги промени ниту речениците. Поглавјето 19 е едно од најслабо оценетите поглавја во овогодишниот извештај за напредокот. Доколку погледнеме во индикаторите од Пристапното партнерство, можеме да заклучиме дека она што се планирало да се оствари на среден рок, не е остварено ниту на долг, па така тој документ од денешна перспектива можеме да го оцениме како исклучително амбициозен, иако не бевме на тоа мислење кога беше направен. Главните коментари се упатени кон бавниот или неефикасен процес на имплементација на законодавството од оваа област. Како најголема пречка се посочува на слабиот капацитет на јавната администрација и слабата соработка на релевантните институции, кои имаат заеднички надлежности. Исклучително негативни се оценките во однос на состојбата на Ромите во општеството како и оние за состојбата на полето на заштитата од дискриминација. ЕК се впушта и во директна критика на мерката на Владата за вработување на 1600 корисници на социјална помош и 300 лица со посебни потреби поради неможноста да се утврди влијанието на оваа мерка како и поради фактот што истата не е спроведена според принципот на заслуги.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Трудово законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бавна имплементација на изменетиот Законот за работни односи и Законот за агенциите за привремено вработувања. - Административниот капацитет и натаму е недоволен. - Националното трудово законодавство сè уште не е ефективно усогласено со ЕУ. 	<p>1. Трудово законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соработката меѓу релевантните институции останува на незадоволително ниво. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ е сè уште во рана фаза. 	<p>1. Трудово законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ефективната примена на законодавството е бавно. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ е сè уште во рана фаза. 	<p>1. Трудово законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соработката меѓу релевантните институции не е подобрена
<p>2. Здравје и безбедност при работа</p> <ul style="list-style-type: none"> - И покрај зголемениот број на обучени инспектори, инспекцискиот капацитет е недоволен. - Нема хармонизирани критериуми и методи за евидентирање на повреди на работно место и нивна анализа за соодветно да се развие национална стратегија за заштита. - Треба да се зајакнат административните капацитети. 	<p>2. Здравје и безбедност при работа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инспекцискиот капацитет останува недоволен. - Имплементација на Стратегијата за здравје и безбедност при работа и нејзиниот акциски план оди бавно и има недостаток на координација на релевантните институции. - Националниот Совет за здравје и безбедност при работа не е оперативен. - Сè уште нема хармонизирано евидентирање на повреди на работно место. - Усогласувањето на националното трудово законодавството со ЕУ во оваа област слабо напредува. 	<p>2. Здравје и безбедност при работа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инспекцискиот капацитет не е подобрен. - Имплементација на Стратегијата за здравје и безбедност при работа и нејзиниот акциски план оди бавно и има недостаток на координација на релевантните институции. - Националниот Совет за здравје и безбедност при работа се среќава спорадично. - Усогласувањето на националното законодавството со ЕУ во оваа област слабо напредува. 	<p>2. Здравје и безбедност при работа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на Стратегијата за здравје при работа и акциските планови треба да се забрза. - Националниот совет за здравје и безбедност при работа се среќава спорадично - Инспекцискиот капацитет не е подобрен.
<p>3. Социјален дијалог</p>	<p>3. Социјален дијалог</p>	<p>3. Социјален дијалог</p>	<p>3. Социјален дијалог</p>

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ			
<ul style="list-style-type: none"> - Бипартитниот и трипартитниот социјален дијалог сè уште треба да се подобри. - Социјалните партнери сè уште немаат капацитети за развој, примена и евалуација на социјалните политики. 	<ul style="list-style-type: none"> - Бипартитниот и трипартитниот социјален дијалог се малку унапредени особено во приватниот сектор и колективното договарање. - Редовно учество на социјалните партнери во процесите на донесување на политики е ограничено само на трудовото законодавство. - Капацитетот на социјалните партнери останува слаб. 	<ul style="list-style-type: none"> - Локалните економски и социјалните совети во неколку општини се уште не се многу активни. - Правото на штрајк беше суспендирано кај лекарите. - Социјалниот дијалог во приватниот сектор останува слаб, особено кај колективното договарање. - Учесството на социјалните партнери во процесите на донесување на политики е слабо. - Капацитетот на синдикатите останува слаб. 	<ul style="list-style-type: none"> - Трипартитниот дијалог на локално ниво напреднал само умерено - Општата свест за важноста на бипартитниот дијалог е слаба - Некои синдикати известија за потешкотии при воспоставувањето на синдикално присуство во некои компании - Капацитетот на социјалните партнери останува слаб, а нивното учество во креирањето на политиките е ограничено
<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не е намалено вработувањето во сивата економија. ДИТ спроведе некои иницијативи на централно ниво за подигање на свесноста за потребата од борба со непријавената работа но со ограничен резултат. - Недостасува ефикасна соработка и координација меѓу релевантните институции. - Учесството на пазарот на трудот и натаму е многу ниско, а невработеноста висока. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот за труд се намали втора година по ред и сè уште не е адекватен. - АВРМ сè уште нема сеопфатен пристап кон мониторинг и евалуација на активните мерки за вработување. 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е намалено вработувањето во сивата економија. ДИТ спроведе некои иницијативи на централно ниво за подигање на свеста за потребата од борба со непријавената работа. - Соработката и координацијата меѓу релевантните институции не е подобрена. - Учесството на пазарот на трудот и натаму е многу ниско. - Долготрајната невработеност, високата стапка на невработеност на младите и ниското учество на жените на пазарот на трудот се сериозни причини за грижа. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот на труд е мал. - АВРМ има проблеми во имплементацијата на активните мерки за вработување. Мониторингот и евалуација на активната програма на пазарот се слаби и се базираат на основни квантитативни методи. 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Учесството на пазарот на трудот е сè уште многу ниско. - Јавниот сектор и натаму е најголемиот работодавец. - Соработката и координацијата меѓу релевантните институции не е подобрена. - Долготрајната невработеност, високата стапка на невработеност на младите и ниското учество на жените на пазарот на трудот се сериозни причини за грижа. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот на труд е мал, дури и намален. - АВРМ има проблеми во имплементацијата на активните мерки за вработување. 	<p>4. Политика на вработување</p> <ul style="list-style-type: none"> - Јавниот сектор и натаму е најголемиот работодавец. - Не е видлив ефектот на мерките за вработување - Учесството на пазарот на трудот е сè уште многу ниско. - Буџетот наменет за активната програма на пазарот на труд е намален и недоволен.
<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Започнаа проекти кофинансирани од IV ИПА компонента, но поради значајни одложувања постои ризик да се 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Контрактирањето на проекти кофинансирани од IV ИПА компонента е во финална фаза и скоро сите проекти се отпочнати со имплементација. 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слабиот административен капацитет и недостатокот на стратемско планирање и интеринституционалната соработка негативно се одразуваат на квалитетот 	<p>5. Европски социјален фонд</p> <ul style="list-style-type: none"> - Локалните институции со водечка улога во менаџирањето на ИПА фондовите немаат мотивација и посветеност - Слабиот административен капацитет и

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ			
<p>изгубат дел од средствата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е доволен административниот капацитет во рамки на ресорните министерства, вклучени во имплементацијата, и во смисла на бројност на кадарот и во смисла на стручност. 	<ul style="list-style-type: none"> - Слабиот административен капацитет негативно се одразува на квалитетот на проектите и менаџментот на програмата. 	<p>на проектите и менаџментот на програмата.</p>	<p>недоволната интеринституционалната соработка негативно се одразуваат на имплементацијата на проектите.</p>
<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е обезбеден буџет за имплементација на оперативните програми од Стратегијата за борба против сиромаштијата и социјалната исклученост. - Напредокот на планот на административната и фискалната децентрализација на социјалните услуги е и натаму ограничен. - Допрва треба да се процени целосното влијание на економската ситуација врз сиромаштијата, стапката на сиромаштија е сè уште многу висока. - Стапка на осипување на ученици во раните училишни години, посебно кај децата Роми, иако малку се намали сепак е многу висока. - Нема напредок во имплементацијата на Националната стратегија за еднаквост на лицата со посебни потреби 2010-2018. 	<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соодветни институционални и финансиски ресурси треба да бидат обезбедени за ефикасно да се имплементираат стратегиите и политиките усвоени во оваа област. - Сè уште недостасува буџет за имплементација на Стратегијата за борба против сиромаштијата и социјалната исклученост, која е усогласена со ЕУ 2020 приоритетите. - Имплементацијата на националниот акциски план и оперативниот план за вклучување на Ромите оди бавно. - Нема напредок во имплементацијата на Националната стратегија за еднаквост на лицата со посебни потреби 2010-2018. 	<p>Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште недостасува буџет за имплементација на Стратегијата за борба против сиромаштијата и социјалната исклученост, која е усогласена со ЕУ 2020 приоритетите. - Сиромаштијата останува висока, а политиките од оваа област бараат соодветни институционални и финансиски ресурси за ефикасно имплементирање - Нема интегриран приод од релевантните тела. - Имплементацијата на националниот акциски план и оперативниот план за вклучување на Ромите оди бавно. - Дискриминацијата на ромските ученици продолжува, а осипувањето на Ромите се уште е високо и покрај законите. - Проблемот на Ромите без документи е голем – помалку од ¼ добија документи. - Ограничен напредок има кај имплементацијата на Националната стратегија за еднаквост на лицата со посебни потреби 2010-2018. - Луѓето со попреченост се соочуваат со предрасуди и стереотипови што го отежнува нивниот влез на пазарот на трудот. 	<p>6. Социјална вклученост</p> <ul style="list-style-type: none"> - Реалното влијание на мерката за вработување на 1600 корисници на социјална помош и 300 граѓани со посебни потреби е под прашање поради соодветната подготовка (на пример преку обуки) за нивно интегрирање како и поради принципот на заслуги - Напредокот во имплементацијата во 2014 година ревидираната национална Стратегија за намалување на сиромаштијата е ограничен - Сиромаштијата останува висока, а институциите задолжени за политиките и стратешките акции од оваа област немаат доволен капацитет - Податоците за сиромаштијата, вклучувајќи ја и онаа кај децата, не се редовни ажурирани поради што е тешко да се постават цели - Проблемот на Ромите без документи останува голем – од 530 случаи регистрирани до 2014 година, само четвртина обезбедиле добија документи - Административниот капацитет на институциите не е подобрен и е најнесоодветен на локално ниво - Координацијата меѓу институциите останува несоодветна
<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Продолжува бавното спроведување на Законот за социјална заштита. 	<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на Законот за социјална заштита како и националната програма за развој на социјалната заштита 2010-2021 треба да се забрза. 	<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на институциите што го спроведуваат Законот за социјална заштита треба да се зајакне. 	<p>7. Социјална заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на институциите што го спроведуваат Законот за социјална заштита не е подобрен.

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ			
<ul style="list-style-type: none"> - Не е доволен административниот капацитет за да развие одржлив и правичен систем за социјална заштита. 	<ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет треба да се зајакне. 		
<p>8. Антидискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Формирана е Комисија за заштита на дискриминација, но постои загриженост околу функционалноста и независноста на ова тело. - Треба да се зајакне финансискиот и административниот капацитет и експертиза на Комисија и треба да се утврди водење на евиденција. - Критична е административниот капацитет на Секретаријатот на Комисијата. - Сè уште е ограничено собирањето, обработката и анализата на податоци. 	<p>8. Антидискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансискиот и кадровскиот капацитет на Комисијата и нејзиниот секретаријат останува недоволен. - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Структурирана и систематска анализа на податоци за дискриминација не е формирана. - Не се прави разлика меѓу дискриминација и родова еднаквост. Потребно е да се интензивираат активностите за подигнување на свеста. 	<p>8. Антидискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансискиот и кадровскиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација е недоволен. - Одделението против дискриминација во Секторот за еднакви можности во Министерството за труд има сериозен недостиг на кадар. - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Структурирана и систематска анализа на податоци за дискриминација не е формирана. - Има ограничени напори за подигнување на свеста од областа на дискриминацијата и родова еднаквост. 	<p>8. Антидискриминација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансискиот и кадровскиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација е недоволен за да го исполнува својот мандат. - Законот за антидискриминација не е целосно во согласност со законодавството на ЕУ, поради тоа што експлицитно не забранува дискриминација врз основа на сексуална ориентација при вработување или занимање. - Собирањето на податоци за дискриминација и нивната анализа се подобрени, но се уште ограничени.
<p>9. Еднакви можности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика сè уште нема соодветни финансиски и човечки ресурси. - Се зголемува стапката на вработеност кај жените на 36%, но сè уште е мала во споредба со просекот на ЕУ. - Сè уште не е адекватен капацитетот на комисиите за еднакви можности на локално ниво. 	<p>9. Еднакви можности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика е низок (финансиски и човечки ресурси). - Стапката на вработеност на жените е ниска во споредба со просекот на ЕУ. - Механизмите при МТСП кои треба да ги решаваат поплаките за нееднаков третман не функционираат. - Се мешаат концептите на еднакви можности со антидискриминација. - Националната програма за родова рамноправност 2008-2012 се 	<p>9. Еднакви можности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика е низок. - Стапката на вработеност на жените останува ниска во споредба со просекот на ЕУ. - Механизмите при МТСП кои треба да ги решаваат поплаките за нееднаков третман не функционираат. - Се уште се мешаат концептите на еднакви можности со антидискриминација. - Капацитетот на комисиите за еднакви 	<p>9. Еднакви можности</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стапката на вработеност на жените останува ниска во споредба со просекот на ЕУ, а и покрај одредени подобрувања капацитетот на Секторот за еднакви можности во рамки на Министерството за труд и социјална политика останува низок. - Мерките кои се однесуваат на подобрување на состојбата на Ромките останаа ограничени - Дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови остануваат распространети особено во руралните средини.

ПОГЛАВЈЕ 19. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА И ВРАБОТУВАЊЕ

<ul style="list-style-type: none"> - Останува ограничена поддршка на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови.	<p>имплементира само во мал дел, и во голема мера зависи од странските донатори.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот на комисиите за еднакви можности на локално ниво останува ограничен. - Малку беше остварено за подобрување на положбата на жените во руралните средини и Ромките. - Останува ограничена поддршката на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови.	<p>можности на локално ниво останува ограничен.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Малку беше остварено за подобрување на положбата на жените во руралните средини и Ромките. - Останува ограничена поддршката на иницијативите за борба против дискриминаторски обичаи, традиции и стереотипови.	
---	--	--	--

Поглавје 20. Претпријатија и индустриска политика			
<p>Пристапно партнерство - Дефинирање и спроведување на стратегија за индустријата што поттикнува развој и иновации, Воведување на систематска проценка на влијанието на новите прописи врз претпријатијата, Зајакнување на ресурсите на одделот /Агенцијата за МСП и обезбедување примена на стратегијата и Акцискиот план за МСП како и Европската повелба за мали претпријатија, Натамошно поедноставување на прописите, „регулаторна гилотина“ и намалувањето на бирократските пречки за бизнис; воведување проценка на влијанието на прописите.</p> <p>Среднорочни приоритети - Натамошен развој на механизмите за поддршка на МСП и подобар пристап до финансиските услуги, Дефинирање и спроведување на стратегија за индустријата што поттикнува развој и иновации, Заокружување на спроведувањето на стратегијата за вградување на претприемачкото образование во општествените текови врз основа на успешните донаторски пилот-проекти</p> <p>КОМЕНТАР – Кај ова поглавје забележуваме мал напредок. Како и да е, треба да се поработи на поголема интеграција на Агенцијата за промоција и претприемништво, а остануваат и големи предизвици во обезбедувањето поддршка и услуги за МСП и унапредувањето на иновациите. Иако финансирањето за привлекување странски инвестиции е зголемено повеќе треба да се направи за обезбедувањето пристап до финансии. Во делот на секторските политики се нотира зголемување на туризмот за 5,8% за разлика од претходната година.</p>			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дополнително треба да се обезбедат внесот на податоци, функционалноста и интероперабилноста на новите регистри. - Органите го зедоа в предвид принципот „Малите пред се“, меѓутоа неопходна е дополнителна работа на овој план. - Централната база на податоци за сите правни акти не се ажурира редовно и сè уште не е целосно функционална. - Се усвои Стратегијата за развој на занаетчиството, но не се доделени буџетски средства за нејзина имплементација. - Човечките ресурси на Одделението за МСП и Агенцијата за мали и средни претпријатија и понатаму се недоволни. - И покрај умерениот напредок, бизнис климата и понатаму е слаба со ниски стапки на инвестиции. 	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Централната база на податоци за сите предлог правни акти е оперативна, но користењето од страна на засегнатите страни за коментари и/или реакција на правните предлози, и натаму останува многу слабо. 	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p>	<p>1. Начела на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Агенцијата за промоција на претприемништвото жостанува слабо финансирана и не е доволно вклучена во владините мерки за развој на реалниот сектор

<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - И покрај преземањето на нови мерки за подобрување на бизнис климата, услугите кои ги нудат некои централни и локални власти сè уште претставуваат пречка за непреченото одвивање на бизнис. - Иако привлекувањето на СДИ и промоцијата на извозот и понатаму се главен фокус на економската политика, инструментите допрва треба да ги испорачаат посакуваните резултати. - Подготовките во делот на инструментите се умерено напреднати, но релативно неефективни. 	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетот за програмите за поддршка од страна на Секторот за МСП и Агенцијата за МСП е недоволен. - Законот за задолжница донесен за подобро извршување на договорите, е применлив само за трансакции меѓу приватните, но не и меѓу јавните и приватните претпријатија. - Земјата покажува слаби резултати во користење на фондовите овозможени од програмата на ЕУ за конкурентност и иновации (ЦИП). - Информативниот портал за МСП треба допрва да биде воспоставен, што го отежнува обезбедувањето информации релевантни за МСП. - Подготовките во оваа област се скромно напреднати, но се релативно неефективни. 	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Пристапот до финансии за малите и за средните претпријатија (МСП) е голем проблем. Мерките на Министерството за економија и Агенцијата за МСП за развој на приватниот сектор се сè уште ограничени во обем и опфат. - Подготовките во оваа област се умерени. 	<p>2. Инструменти на индустриска политика и претпријатија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со Директивата за задоцнето плаќање останува да биде потврдено - Пристапот до финансии за малите и за средните претпријатија (МСП) е голем проблем. - Треба да се подобри информирањето т.е да се доставуваат ажурни податоци на малите и средните претпријатија за промените во законодавството
<p>3. Секторски политики.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направени се измени на Законот за туристичка дејност и на поврзаните акти за да се поедностави неговата имплементација за субвенциите да станат попривлечни за странците. - Буџетот на Програмата за развој на туризмот е зголемен за 32% во однос на 2010 (на 932.000 €). 	<p>3. Секторски политики.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Буџетот за стратегијата за занаетчиство е ограничен. - Рамката за политиките за „Зелен развој“ треба да биде зајакната. - Интензивни промотивни кампањи продолжија и сè уште се доделуваат субвенции за привлекување на странски туристи. 	<p>3. Секторски политики.</p>	<p>3. Секторски политики.</p>

ПОГЛАВЈЕ 21. ТРАНСЕВРОПСКИ МРЕЖИ (TENS)**Пристапно партнерство**

КОМЕНТАР – Генерален коментар на Комисијата во оваа област е дека работите се напреднати. Забелешката околу административниот и техничкиот капацитет за имплементација на законодавството се повторува и годинава. Позитивно е што реализацијата на големите проекти е помрдната од мртва точка. Сепак, останува забелешката дека се уште не се преземаат мерки за максимално искористување на ИПА фондовите (трета компонента – Регионален развој) за што говорат и анализите на МЦЕО за искористеноста на ИПА фондовите. Потребно е активирање на 4G мрежата во целата земја.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
1. Сообраќајни мрежи - Процесот на набавки за делницата на автопатот Демир Капија Смоквица, кофинансиран од ИПА фондовите, сè уште не е завршен. - Сè уште останува да се зајакне административниот капацитет со соодветна техничка стручност. - Сè уште е одложено спроведувањето на Коридорот X, бидејќи беше потребно дополнително време за воспоставување на финансиската рамка.	1. Сообраќајни мрежи - Административниот и техничкиот капацитет треба да се зајакне. - Делот од Коридорот 8 што недостасува (кон Бугарија) што се кофинансира од Инвестициската рамка за Западен Балка (WBIF) ќе влезе во фаза на проектен дизајн.	1. Сообраќајни мрежи - Административниот и техничкиот капацитет треба да се зајакне.	1. Сообраќајни мрежи - Административниот и техничкиот капацитет треба да се зајакне.
2. Енергетски мрежи	2. Енергетски мрежи - Има мал напредок.	2. Енергетски мрежи - Нема никаков напредок.	2. Енергетски мрежи - Има мал напредок
3. Телекомуникациски мрежи	3. Телекомуникациски мрежи - Потпишан меморандумот за потпрограмата за поддршка на политиките за ИКТ од ЦИП.	3. Телекомуникациски мрежи - Откажано е учеството во потпрограмата за поддршка на политиките за ИКТ од ЦИП поради финансиски причини.	3. Телекомуникациски мрежи - 4G мрежата е активна но само во ограничен домен

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ

Пристапно партнерство - Зајакнето воспоставување на институционалните структури и зајакнет административен капацитет за програмирање, подготовка на проекти, мониторинг, евалуација и финансиско управување и контрола, особено кај ресорните министерства, заради спроведување на претпристапните програми на ЕУ, како подготовка за спроведување на кохезионата политика на Заедницата, Заокружување на националната стратегија за регионален развој.

Среднорочни приоритети - Зајакнување на централно ниво и развој на административни капацитети на регионално и локално ниво. Јасно распределување на одговорностите и јакнење на капацитетите за координација меѓу надлежните тела/ структури за спроведување, вклучувајќи ги и локалните власти.

КОМЕНТАР – Како и во претходната година, речиси сите забелешки се поврзани со слабиот административен капацитет на оперативните структури. Вработените се обучуваат, но сепак доаѓа до честа промена на кадарот што ја става сета структура под ризик. Најстрашно е тоа што се потенцира дека состојбата е влошена по пренесувањето на управувањето со овие компоненти од страна на ЕК на нашата држава. Повторно се нагласува опасноста од губење на парите од ИПА. Очигледно дека е потребна поголема транспарентност во управувањето со ИПА. Капацитетот за финансирање ЕУ проекти на локално ниво повторно останува ограничен.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за да се осигури имплементацијата на Кохезионата политика во согласност со правилата и политиките на ЕУ, особено во секторот на животна средина. - Повеќегодишното програмирање и буџетската флексибилност и понатаму се недоволни. 	<p>1. Законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок кај повеќегодишното програмирање, буџетската флексибилност и кофинансирањето на национално и локално ниво. - Потребни се дополнителни напори за имплементација на Кохезионата политика во согласност со правилата и политиките на ЕУ, особено во секторот на животна средина. 	<p>1. Законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште не се имплементираат средства од централниот буџет наменети за регионалниот економски развој. Потребна потранспарентна алокација на владин капитал во проектите на министерствата. - Капацитетот за финансирање ЕУ проекти на сите нивоа останува ограничен. - Допрва следуваат подготовките за примена на Структурните фондови. 	<p>1. Законска рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Се уште не се имплементираат средства од централниот буџет наменети за регионалниот економски развој. - Капиталните инвестиции за министерствата треба да бидат потранспарентни. - Капацитетот за финансирање ЕУ проекти на локално ниво останува ограничен.
<p>2. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неопходни се значителни натамошни подобрувања со цел да се зголеми ефикасноста на ИПА оперативните структури за III и IV компонента. Ова вклучува и надминување на недостатокот на меѓуминистерска координација во оперативните структури. 	<p>2. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неопходни се значителни натамошни подобрувања со цел да се зголеми ефикасноста на ИПА оперативните структури за III и IV компонента за изготвување и спроведување на проекти – претходница на Структурните фондови. - И натаму загрижува подготовката на проекти за животна средина од страна на министерството. - Потребни се поефикасни системи за менаџмент и контрола заради континуитет на работата кај ИПА III и IV и за да не се повторат претходните проблеми. - Меѓуминистерската координација во оперативните структури треба да се зајакне. 	<p>2. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се значителни подобрувања за забрзување на подготовките и имплементацијата на ЕУ-проектите, особено во секторот на животна средина. - Има недостиг на соработка меѓу институции и недоволна техничка експертиза на национално и на локално ниво. 	<p>2. Институционална рамка</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се подобрувања во подготовката и спроведувањето на програмите кои се однесуваат на институционалната рамка. - Има недостиг на соработка меѓу институции и недоволна техничка експертиза на национално и на локално ниво.

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ			
<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ограничената достапност на соодветни експерти го попречува процесот на набавка во повеќето програми; соодветните министерства допрва треба да демонстрираат сопственост при имплементацијата на програмите. - Неопходно е јакнење на административните капацитети во сите институции со извлекување на целосна корист од обуките и учење од стекнатото досегашно искуство со различните компоненти. - Административниот капацитет во земјата во оваа област е и понатаму недоволен. 	<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има ограничен напредок. - Планот за обука на структурите само делумно се спроведува, поради преголемите работни обврски. - Состојбата со вработените се влоши по преносот на управувањето на државата во 2009 и 2010. - Потребно е значително зголемување на капацитетот на вработените. - Исклучително е важно да се донесе ефективна политика за задржување на обучениот кадар. - Неопходни се поголеми напори за да се обезбеди ефикасно управување и координација на сите тековни и планирани проекти. - Административниот капацитет во оваа област и натаму е недоволен. 	<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има ограничен напредок поради што има и бавно тендерирање на ИПА - Потребно е значително зголемување на капацитетот на вработените. - Исклучително е важно да се донесе ефективна политика за задржување на обучениот кадар. - Неопходни се поголеми напори за да се обезбеди ефикасно управување и координација на сите тековни и планирани проекти. 	<p>3. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Институциите кои се вклучени во спроведувањето на ИПА се уште го немаат потребниот административен капацитет. - Условите за работа, како и задржувањето на обучениот кадар се уште проблем.
<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Главен проблем останува развојот на низа на последователни проекти, посебно во областите образование и животна средина. - Неопходно е значително јакнење на административните капацитети за програмирање и подготовка на проекти. 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ревизијата на Оперативната програма за регионален развој (ИПА III-компонента) не е завршена. - И натаму тешко се развиваат зрели проекти, согласно целите на оперативните програми. - Неопходно е јакнење на тендерските постапки. - Потребни се поблиска координација и активно учество на сите засегнати страни во процесот на програмирање. 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неопходно е подобрување на тендерските постапки поради кои доаѓа до големи доцнења, а со тоа и се зголемува опасноста од неповлекување на ИПА средствата. - Потребни се поблиска координација и активно учество на сите засегнати страни во процесот на програмирање. 	<p>4. Програмирање</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е подобрување на капацитетот за програмирање и подготовка на проектите. - Развивањето на проектите треба да се комплетира со цел да се спречи зголемениот ризик за укинување на средствата.
<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е спроведена периодичната евалуација на III Компонента. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни и континуирани подобрувања на инструментите. - Мора да се спроведуваат препораките - Административниот капацитет за мониторинг и евалуација мора да се зајакне. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Не се следат систематски препораките од Секторските мониторинг комитети. - Мора да се спроведуваат препораките за користење на систем за менаџмент. - Административниот капацитет за мониторинг и евалуација мора да се зајакне. - Треба да се зголеми транспарентноста на ИПА средствата. 	<p>5. Мониторинг и евалуација</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се зголеми транспарентноста на ИПА средствата. - Информативниот систем треба целосно да се користи.

ПОГЛАВЈЕ 22. РЕГИОНАЛНА ПОЛИТИКА И КООРДИНАЦИЈА НА СТРУКТУРНИ ИНСТРУМЕНТИ

6. Финансиски менаџмент и контрола <ul style="list-style-type: none"> - Номинацијата на шефот на ревизорскиот орган покрена прашања за критериумите на избор. - Административниот капацитет на Децентрализираниот систем за спроведување (ДСС) иако подобрен, и натаму е незадоволителен.	6. Финансиски менаџмент и контрола <ul style="list-style-type: none"> - Прашањето на недостиг на кадар во CFCD се повторува и мора да се реши итно. - Капацитетот за финансиско управување и контрола мора да се зајакне за да обезбеди ефикасно трошење на ЕУ фондовите. - Во внатрешната ревизија во министерствата се вработени лица, но тие недоволно ги разбираат целите и процедурите на ИПА.	6. Финансиски менаџмент и контрола <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е подобрување во управувањето за да се обезбеди континуитет во работата и плаќањето кај ИПА 3 и 4 компонента. - Дојде до откажување на битен тендер кај ИПА 3 поради непочитување на принципите на еднаков третман и пропорционалност. - Потребни се системски мониторинг, проверки на самото место, внатрешна и надворешна контрола за да не дојде до повторување на ваквите неправилности.	6. Финансиски менаџмент и контрола <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет во областа на финансискиот менаџмент, контрола и ревизија треба дополнително да се подобри. - Потребен е дополнителен развој на капацитетот во оваа област со цел да се обезбеди стабилно финансиско управување со средствата од ЕУ.
--	---	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

Пристапно партнерство - Спроведување на националниот закон за заштита на лични податоци. Да се потпише и ратификува дополнителниот Протокол кон Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на лица во однос на автоматска обработка на лични податоци од страна на надзорни тела и кај прекуграничниот проток на податоци.
- *За другите приоритети, да се види во делот за политички критериуми.*

КОМЕНТАР – Овој дел од Извештајот оваа година содржи многу остри и сериозни критики за судството, темелните права и борбата против корупцијата. Во општите забелешки за судството ЕК укажува на недостаток на стратегиска рамка и акциски план за идните реформски потфати во оваа област и предлага нова општа стратегија со цел да се олесни стратегиското планирање, буџетирање и мониторирање на идниот развој во овој сектор. Втор пат по ред ЕК посочува на нерационално трошење на средствата во судството и за превработеност во оваа област и во таа смисла предлага рационализација на судската мрежа, бидејќи најголем дел од судскиот и обвинителскиот буџет се троши за плати. Упорното избегнување од СС и СЈО на квотата од 50% за прием на кандидатите кои се дипломци на АОСЈО ги доведува во прашање кредибилитетот на сегашните одредби за избор на судии и јавни обвинители и определбата за избирање на судиите според систем заснован на заслуги. Сето тоа резултира во темелна незаинтересираност на правниците за аплицирање на АСЈО. На ова пола ЕК бара сериозна анализа од властите и пресретнување на загриженоста за преголемиот бирократски, но и политички притисок врз судиите како гранка на власта. Во тој критичен тон ЕК утврдува дека системот за избор, напредување и разрешување се концентрира исклучиво на месечните норми кои судиите треба да ги постигнат без притоа да им се даде поттик за независно, аргументирано и транспарентно донесување на пресудите. На ваков начин се нанесуваат сериозни штети врз квалитетот на правдата. Системот за разрешување е оценет како застрашувачки кој изгледа како да има цел да врши притисок наместо да служи како крајна мерка која ретко ќе се употребува. ЕК дава јасни препораки за мерки кои можат дисциплински и поучно да делуваат врз судиите како што се суспензии, скратување од плата, дополнителна обука и сл. Жестоки се оценките за процедурата за годишно оценување на судиите која според ЕК треба да претрпи итна ревизија, бидејќи има штетни ефекти врз независноста и квалитетот на правдата. Според ЕК, оваа алатка се користи пред се повеќе за надгледување на продуктивноста на судиите отколку на стручноста и интегритетот, квалитетот на нивната работа и нивната служба кон граѓаните и професијата. Оваа алатка служи како основа за разрешување или напредување заснована исклучиво врз квантитативни критериуми. ЕК утврдува дека системот врши непотребен притисок на судиите и ги лишува од нивната автономија да управуваат со случаите на кои работат на оптимален начин, посредно поттикнувајќи негативни методи на работа. Во овој домен ЕК препорачува оценувањето треба да е издвоено од системот на дисциплински и мерки за разрешување и треба повеќе да се фокусира на оценување на суштинските способности на судиите, како што се правно изразување и аргументирање, организациски вештини, учество на обуки и ниво на специјализација. Во однос на пристап до правдата не се преземени никакви чекори за поставување на пултови за информирање на влезовите од судските згради ниту кон воспоставување на лесно достапна функција за пребарување на пресудите објавени на веб страната на судовите. И покрај законската обврска за транспарентност преку објавување на судските пресуди во рок од два дена по нивното донесување и потпишување, сепак оние пресуди кои се сметаат за најбитни или контроверзни и би предизвикале јавен интерес воопшто не се објавуваат, што може да доведе до недостаток на информации кои јавно може да се верификуваат и до нарушено медиумско изјаснување. Во делот на **политиката за антикорупција** оваа година значително се зголемени забелешките. Прва група на проблеми се административните капацитети на целиот спектар на институции од секторот, особено неусогласеноста меѓу нивните надлежности, одговорности и обемот на работа и условите. Во тој однос довербата на јавноста во нивната ефикасност и независност треба да се подобри за да ги поттикне граѓаните да се спротивстават и ја изложуваат корупцијата, а поголемата независност на судството и слободата на медиумите треба да ги зајакнат напорите за борба против корупцијата. Втора група на проблеми се однесуваат на финансирањето на изборни кампањи на политичките партии, Затворањето на банкарска сметка од кампања, како и недостатокот на транспарентност и одговорност на политичките партии во однос на финансирањето на партиите. Се нотира повторно дека системот на внатрешна контрола во централната и локалната администрација останува слаб, а механизмите за поткажување (whistle-blowing) во јавниот и приватниот сектор допрва треба да се постават. Клучните забелешки кои се повторуваат секоја година, остануваат да важат и оваа година, дополнети со нови и пооштри критики. Условите во затворите, одредувањето на мерката притвор, не извршувањето на одлуките на ЕСЧП, неефикасната контрола на полицијата во однос на прекумерната употребата на сила се најкритичните моменти во областа на темелните права. Сепак, оваа година најострите критики се на упатени кон попречувањата на слободата на изразување. Слободата на изразување е нарушена со многубројните тужби за клевета од страна на политичарите, како и владиното рекламирање во одредени медиуми. Исто така јавните политики кои се поврзани со деца, маргинализираните групи и Ромите, остануваат финансирани единствено од донатори, поради ограниченоста на државниот буџет во ова поле.

Дополнителни коментари види во Политички критериуми (судски систем и човекови права и малцинства)

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за заштита на безбедноста на мандатот на судиите, вклучувајќи ја и потребата од 	<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Иако основните заштитни мерки се воведени, вклучувајќи ги улогата и составот на Судскиот совет (СС), потребни се натамошни напори кои во 	<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се подобрувања во практиката со цел да се обезбеди точна имплементација на европските стандарди во однос на независноста и 	<p>1. Судство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се подобрувања во практиката со цел да се обезбеди точна имплементација на европските стандарди во однос на независноста и

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>јасно дефинирано и предвидливо законодавство изложувајќи помалку широки и попречни основи за разрешување, како и подобра рамнотежа помеѓу дисциплинските и постапките за разрешување.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Последните измени во Законот за судовите не ги реши недостатоците, туку само ги надополни причините за разрешување на судиите кои може да го загорат независното донесување одлуки. - Одредбите кои го изменија Законот за судовите во насока на утврдување на условите за образование и тестирање на судските кадри, влегуваат во сила дури во средината на 2013 со што значително се одложува позитивното влијание врз професијата. - Бројот на избрани судии од редот на кандидатите кои доаѓаат од АОСЈО е далеку помал отколку кандидатите од другите правни професии (значително многу повеќе од 50%). - Новите одредби за следење и оценување на работата на судиите во Законот за судски совет, не се однесуваат на квалитетот на пресудите ниту на потребите за обука и можат да имаат негативен ефект врз независноста. - Да се внимава при воведување на квантитативни мерила при оценување на судиите (пр. број на месечно обработени предмети) да не се применуваат премногу формалистички со што 	<p>практика ќе гарантираат независно и квалитетно донесување на судските одлуки.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба подобрувања во системот на оценување и напредување, каде што фокусот е повеќе на квантитативните отколку на квалитативните критериуми за оценување, а тоа создава ризик за формално донесување на одлуките. - Сегашните основи за разрешување на судиите не се јасни, прецизни и предвидливи што е закана за независноста на судството. - Буџетот на АОСЈО во 2012 е зголемен, но има недостаток на простории и кадар. - Условот сите новоназначени судии во основните судови да имаат завршено на АОСЈО сè уште не е на сила. - Иако 50% од именувањата во основните судови треба да бидат од дипломците на АОСЈО, СС сè уште им дава предност на оние кои не завршиле на АОСЈО (од 26 именувања во 2011 само 2 биле од АОСЈО). - Ова ги доведува во прашање кредибилитетот на сегашните одредби за избор на судии и определбата на СС за избирање на судиите според систем заснован на заслуги. - Потребни се поголеми напори за да се обезбеди прибирање и мониторинг на точни статистички индикатори (стапка на решавање на предмети и број на предмети решени во разумен рок). - Методологијата за судската статистика за 2011 г. не е сè уште системски имплементирана, а софтверот сè уште не е функционален. - Сè уште се потребни обуки и механизми за судовите на ист начин да ги користат истите статистички алатки. - Нема механизам за мониторинг на 	<p>квалитетот на правдата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со независноста и непристрасноста, потребно е решавање на неколку прашања за да се заштити независноста на судиите, особено сигурноста на нивниот мандат. - Потребни се заштитни мерки со кои ќе се гарантира дека дисциплинските мерки кои ги спроведува СС се пропорционални. - Има тенденција разрешувањето на судиите да се користи како најчеста дисциплинска мерка наместо помалку строги санкции. Општиот основ за разрешување „нестручно и несвесно вршење на судската функција“ се користи во речиси сите случаи на разрешување. - Сегашниот систем на оценување и напредување на судиите става акцент на продуктивноста и месечната норма за број на предмети, а не на квалитетот и решавањето на проблемите, а тоа ги мотивира судиите да заземат формалистички наместо независен пристап при пресудувањето. Треба да се отстрани директната поврзаност меѓу оценката за работата и разрешувањето, кое треба да се користи само во случаи на сериозни дисциплински прекршувања. - Во врска со стручноста и компетентноста на судството, СС продолжи да ги игнорира законските барања именувајќи 39 првостепени судии во 2012 година, при што само 4 од нив се дипломци на Академијата за судии и јавни обвинители (АСЈО), додека во првата половина од 2013 година именувани се 13 од кои само 1 е дипломец на АСЈО (а законот наложува задолжително 50% н.з.). Од друга страна, 13 од 80 кандидати за судии и 	<p>квалитетот на правдата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во однос на независноста, дефектите во постоечкиот систем на кариера на судиите се уште не се решени и покрај потенцијалната закана која ја претставуваат за независноста и непристрасноста. - Сигурноста на мандатот на судиите треба да биде посилено заштитена преку измена на законодавството кое ги регулира дисциплинските постапки и разрешувањето, затоа што тоа сега е премногу комплексно и недоволно прецизно и предвидливо. - Практиката на СС поврзана со дисциплинските постапки и разрешувањето треба да биде повеќе пропорционална и потранспарентна. - Лошото работење на судиите треба да се решава преку поправни мерки како што се организациски подобрувања и обука, отколку посегање кон разрешување. Разрешувањето треба да биде ограничено само на сериозни и долготрајни повреди на професионалноста и да биде искористено само откако претходно ќе бидат употребени другите помалку остри санкции, како што се предупредување, намалување на платата и сл., кои сега ретко се употребуваат. - Во однос на објективноста во одлучувањето, продолжуваат тврдењата за индиректно политичко влијание врз однесувањето на судиите и врз исходот на судските постапки од висок ранг, особено во однос на обвиненијата за организиран криминал и корупција, како и случаи во кои се инволвирали политичари и медиуми. - Во однос на стручноста и компетентноста, амандманите на Законот за судовите кои влегоа во сила уште во 2013 година, се уште, во пракса, не доведоа до никакво
---	---	---	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>би можел да се занемари квалитетот и независноста на донесувањето одлуки наспроти ефикасноста при донесувањето.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вкупното траење на судските постапки сè уште е долго и со тоа е попречена способноста на државата да се справи со несоодветноста на статистичките податоци. - Важно е да се препознаат и посочат неразумно долгите постапки и заостанати случаи кои негативно влијаат врз основните права на граѓаните за пристап до правдата, како и за атрактивноста на земјата за странски директни инвестиции. - Сè уште не е доволен бројот на извршители. - Реорганизацијата на надлежноста на судовите (Виш Административен Суд) не може сама по себе да обезбеди ефикасност и квалитет на правдата без соодветни ресурси, обука и подобрена процедура за непречено функционирање на судскиот систем. - Нивото на преземање медијација при алтернативното решавање на спорови е сè уште ниско. - Натамошниот напредок на судството е попречен од несоодветно финансирање. - Стратегијата за подобрување на условите за работа и ИТ инфраструктура на ЈО не се спроведени поради буџетските ограничувања, а АОСЈО е во недостаток на кадар и на соодветни простории, со оглед на големиот број организирани 	<p>вкупното траење на судските постапки (во сите фази и степени) и на извршувањето на пресудите, сега во надлежност на извршителите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема систем за идентификација и доделување на приоритетен статус на т.н. „стари случаи“ кои се пред судовите повеќе години. - И покрај неколкуте законски измени и кампањи кои ја промовираат медијацијата, користењето на алтернативното решавање спорови е сè уште на многу ниско ниво. - Иако е потребно намалувањето на заостанатите судски предмети, продуктивноста не треба да е поважна од квалитетот на судските одлуки. - Сè уште постојат проблеми во Врховниот и Управниот суд, кои акумулираат заостанати предмети веќе неколку години. - Нема систем кој ќе одреди пропорционално колку од активните судски предмети претставуваат „стари случаи“, а колку се дел од редовниот тек на решавање на предметите. - Во однос на различниот обем на работа во различните судски степени, треба да се обезбеди поефикасна дистрибуција на човечките ресурси таму каде што се тие најпотребни. - Идните стратегии за човечките и финансиските ресурси треба повеќе да ги имаат предвид актуелните и проектираните потреби на судскиот систем и да се базираат на кредибилни индикатори од работата на судовите. - Сегашниот број на судии (678) е поголем за повеќе од 50% од европскиот просек во однос на бројот на популацијата, а судскиот буџет е еден од највисоките процентуално во однос на БДП по глава на жител. 	<p>јавни обвинители кои дипломираа на АСЈО во 2009 се уште чекаат именување на нивното прво работно место. Сето ова ја доведува во прашање ефективноста на новата законска рамка и почитувањето на системот на вработување базирано на заслуги. Исто има негативен ефект на мотивацијата на идните кандидати кои би сакале да аплицираат на АСЈО. И покрај информативните кампањи, постојаните повици за аплицирање и зголемувањето на стипендијата за кандидатите на АСЈО сепак немаше доволен број на нови апликации за почетната обука во 2013 г. со што е неизвесен почетокот на обуката.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се разгледаат мерки за охрабрување на кандидатите од немнозинските заедници за пријавување на професионалните обуки. - Буџетот на АСЈО во 2013 г. беше намален. А АСЈО нема доволен број на вработени и работни простории за да ги извршува своите редовни обврски и надлежности. Потребни се поголеми напори за поддршка на работата на АСЈО за да се привлечат високопрофилирани кандидати за судските и обвинителските функции и да се промовира системот на вработување базиран на заслуги. - Во врска со отчетноста, три судии беа разрешени во 2012 година. СС разгледа 879 претставки против судии и судови, а најголем дел од нив се однесуваат на должината на времетраењето на судските постапки. МП прими 509 претставки. Врховниот суд прими зголемен број на жалби за должината на времетраењето на судските постапки (1906). 203 жалби беа уважени, а €158.000 беа платени како надомест на 	<p>значајно зајакнување на системот на заслуги за избор и напредување на судиите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во 2013 година, СС не успеа да го запази законскиот критериум според кој сите новоизбрани судии во прв степен мора да ја имаат поминато обуката на АСЈО, бидејќи избра многумина кандидати кои не го исполнуваа овој критериум. - Законскиот критериум според кој судиите во повисоките судови мора да имаат претходно судско искуство исто така беше заобиколен со бројни именувања направени непосредно пред амандманот со овој критериум да стапи на сила, а дури беше игнориран за некои именувања по неговото стапување на сила. - Ова продолжува да фрла сомнеж за посветеноста на градење систем на избор на судиите заснован на заслуги. - Процесот на избирање судии од страна на СС, особено оценувањето на соодветните квалитети на кандидатите, треба да биде транспарентен. - Во декември 2013 година започна обуката на петтата генерација на АСЈО која оваа година е една од најмалобројните од 2009 година (брои само 13 лица). - И покрај бројните јавни кампањи и подготвителни мерки преземени во последната година, АСЈО не може да ги пополни слободните 29 места за тековната академска година. - Потребни се постојани напори, вклучувајќи блиска соработка со универзитетите, кои ќе донесат повеќе кандидати до задоволително ниво соодветно на критериумите за прием во АСЈО. - Останува тешко да се мотивираат младите професионалци да ги гледаат судството и обвинителството како атрактивна опција за нивната кариера. Релевантните власти
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>обуки.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Системот на правна помош сè уште е во рана фаза на развој.	<ul style="list-style-type: none"> - Идните судски стратегии треба да ја проценат одржливоста на ваквото трошење во судскиот буџет и да започнат планирање на постепена рационализација на судската мрежа. - Најголем дел од буџетот на Јавното обвинителство (83%) се троши на плати, додека остатокот е недоволен за неопходната компјутерска надградба, со цел да се поврзат со информатичкиот систем за автоматско управување со судските случаи што сè уште не е направено. - Системот за интернетски пристап до објавените пресуди треба да биде направен попростапен за корисниците по пат на класификација на судските пресуди според правната област и вклучување на функција за пребарување. - Бројот на случаи на бесплатна правна помош е сè уште на многу ниско ниво. - Нема стратегија за судски реформи (ниту АП) која би ја продолжила онаа од периодот 2004-2009.	<p>штета. Државата плати исто толку во спогодбено решавање на барања на надомест на штета пред ЕСЧП.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со ефикасноста, се уште не постојат релевантни информации за просечното вкупно времетраење на судските постапки од почеток до крај во сите инстанции. Нема систем за идентификација и доделување на приоритетен статус на т.н. „стари случаи“ кои се пред судовите повеќе години. - Судскиот буџет во 2013 г. изнесува €29,6 милиони (0.4% од БДП), а 80% од тие средства се исплаќаат за плати на судиите и судската администрација. Сегашниот број на судии (670) е се уште поголем за повеќе од 50% од европскиот просек во однос на популацијата. - Треба да се процени одржливоста на ваквото трошење во судскиот буџет и да започне планирање на постепена рационализација на судската мрежа. - Буџетот на ЈО изнесува €6,6 милиони, а од нив 75% се потрошени на плати додека остатокот е недоволен за да го покрие одржувањето и надградбата на ИТ мрежата на ЈО. - Потребна е долгорочна стратегија за правилно распределување на човековите ресурси во судскиот систем. - Во врска со пристапот до правда се уште се недоволно застапени случаите поврзани со социјална заштита и работни спорови, но исто така недостасува системска правна помош за малолетни засегнати лица. - Се уште се потребни мерки за судовите да бидат подостапни на јавноста, како на пример отворање на информативни шалтери на влезот од секоја судска зграда и подостапни функции за	<p>треба да ги испитаат причините за оваа ниска заинтересираност и да ги адресираат сомнежите (на кандидатите н.з.) од непотизам, преголем притисок за продуктивност (исполнување на норми н.з.) и политичко влијание, кои можат да бидат обесхрабрувајќи за потенцијалните кандидати.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурата за годишно оценување на судиите треба да претрпи итна ревизија, бидејќи има штетни ефекти врз независноста и квалитетот на правдата. - Оваа алатка се користи пред се повеќе за надгледување на продуктивноста на судиите отколку на стручноста и интегритетот, квалитетот на нивната работа и нивната служба кон граѓаните и професијата. - Оваа алатка служи како основа за разрешување или напредување заснована исклучиво врз квантитативни критериуми. - Системот врши непотребен притисок на судиите и ги лишува од нивната автономија да управуваат со случаите на кои работат на оптимален начин, посредно поттикнувајќи негативни методи на работа. - Оценувањето треба да е издвоено од системот на дисциплински и мерки за разрешување и треба повеќе да се фокусира на оценување на суштинските способности на судиите, како што се правно изразување и аргументирање, организациски вештини, учество на обуки и ниво на специјализација. - Квантитативните критериуми кои сега се користат (број на процесирани случаи, број на вратени случаи од апелационите судови и број на запазени процедурални рокови) се несоодветни за евалуација на судскиот систем во целина, отколку за поединечните судии. - Се уште е потребно да се осмисли
--	---	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>пребарување на судските веб страници.</p>	<p>кохерентен систем за оценка на квалитетот и задоволство на корисниците наменет за судовите.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со отчетноста, институциите добиле преку 2000 жалби во 2013 година поврзани со работата на судството од кои СС- 1061 жалба, Министерството за правда- 339 жалби и Народниот правобранител- 732 жалби. - Најчестата основа во жалбите е должината на судската постапка, но растечки се жалбите за недостаток на објективност и еднаков пристап до правдата. - Врховниот суд продолжи да добива барања за компензација за неразумно траење на судските постапки (434 такви барања во 2013 година) и додели 116.000 евра за трошоци и компензација. - Државата се согласи да исплати 445.000 евра на пријателско спогодување со апликантите пред ЕСЧП, најголем дел од случаите се однесуваат на премногу долго траење на постапката. - Пет судии беа разрешени врз основа на општата флоскула на „нестручно и несовесно вршење на судската функција“, а еден самиот поднесе оставка во текот на постапката за разрешување. - СЈО разреши двајца обвинители врз основа на нестручност. - Во однос на ефикасноста на судството, сериозниот проблем со должината на постапките треба допрва да се реши. Поединечни фази од постапките се завршуваат во предвидените рокови, но сепак генералната должина на постапката од почетокот до донесување на пресуда останува една од клучните причини за жалби и барања за компензација од граѓаните. - Крупните чекори преземени во последните неколку години за надминување на заостатокот на судски случаи, вклучувајќи
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

			<p>го и воведувањето на месечните норми и преголемиот фокус на продуктивноста во годишните извештаи за оценување, носат со себе ризик да доведат до наштетување на квалитетот на правдата како резултат на ограничените можности на судиите да посветат соодветно време и внимание на подготовка на аргументирани и добро издржани пресуди засновани на расположливите докази.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наместо да се забрзаат постапките, ваквиот пристап може да придонесе кон долготраен проблем на постојани преиспитувања, поништувања на пресудите и повторување на судските постапки што ќе доведат до подолго траење на постапките. - Системот за алтернативно решавање на споровите, воспоставен со Законот за медијација, се уште е неразработен во пракса, а неопходни се повеќе мерки за подигање на свеста за да овој систем стане дел од редовната работа на институциите. - При анализата на МП и СС за пронаоѓање на „стари судски случаи“ беа добиени следните резултати: 3155 случаи се во судскиот систем повеќе од три години, а од нив 822 случаи се повеќе од пет години додека 56 случаи стојат во судовите над десет години. (Оваа анализа земала предвид само ограничен број на случаи, што значи дека вистинската бројка на вакви „стари случаи“ е далеку поголема). - АСЈО има годишен буџет во висина од 0,68 милиони евра од судскиот буџет (кој вкупно изнесува 30,83 милиони евра). Имајќи го предвид опсегот на обуките и централната улога на Академијата во професионализација на судството, износот за оваа институција треба да се зголеми. - Убедливо најголем дел од судскиот буџет се уште е наменет за плати, додека соодносот меѓу вкупниот број на судии и
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

			<p>бројот на население во државата се уште е за 50% над европскиот просек. Од друга страна, бројот на активни судски случаи е драстично намален во последните четири години од скоро еден милион во 2009 година на 180.000 на крајот од 2013 година, што се должи пред се на реорганизацијата на надлежностите во областите на извршување и наследство.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Овие фактори ја подвлекуваат потребата за рационализација на судскиот систем и поефикасна прераспределба на финансиските и човековите ресурси. - Во однос на пристап до правдата потребни се натамошни подобрувања за да ги направат судовите подостапни за јавноста. - Не се преземени никакви чекори за поставување на пултови за информирање на влезовите од судските згради. - Физичкиот пристап до најдинамичниот суд во државата, Основен суд Скопје 2, е несоодветен бидејќи нема лифтови ниту пристап за лицата со посебни потреби. - Не се преземени никакви чекори кон воспоставување на лесно достапна функција за пребарување на пресудите објавени на веб страната на судовите. - И покрај законската обврска за транспарентност преку објавување на судските пресуди во рок од два дена по нивното донесување и потпишување, сепак оние пресуди кои се сметаат за најбитни или контроверзни и би предизвикале јавен интерес воопшто не се објавуваат, што може да доведе до недостаток на информации кои јавно може да се верификуваат и до нарушено медиумско изјаснување.
<p>2. Политика за антикорупција - Треба да се донесат Државната програма 2011-2015 за</p>	<p>2. Политика за антикорупција - Потребни се дополнителни напори за ДЗР да заземе практична проактивна</p>	<p>2. Политика за антикорупција - Иако административниот капацитет на надлежните институции е малку</p>	<p>2. Политика за антикорупција - Конвенцијата на ОЕЦД за спречување на поткуп на странски јавни</p>

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>превенција и сузбивање на корупцијата и Државната програма за намалување на судирот на интереси, проследени со акциски планови.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се измени Законот за финансирање на политичките партии (земајќи ги предвид препораките од GRECO). - Треба да биде ратификувана Конвенцијата на ОЕЦД за спречување на поткупот на странски јавни службеници во меѓународните деловни трансакции. - ДКСК, Антикорупциската единица при Одделот за организиран криминал на МВР, ОЈО за борба против организиран криминал и корупција се во недостиг на персонал и финансии. - Понатаму останува недоволна специјализација на судските извршители и судството на локално ниво, особено за борба со ситната корупција. - Довербата на јавноста во независноста и непристрасноста на ДКСК останува кривка и покрај измените на Законот за спречување на корупцијата кои целеа во оваа насока. Нејзиниот пристап е реактивен, а не проактивен, а влијанието врз антикорупциските политики е слабо. - Капацитетот на судството да се справи со чувствителните корупциски случаи на високо ниво останува слаб. - Отсутствува консолидирана статистика која јасно ги следи 	<p>урога во истрагите и спроведувањето на законот, како и да се обезбеди задолжителна ревизија на годишните извештаи на политичките партии и ефективна примена на санкции за повреди на финансиските правила, согласно препораките на ГРЕКО.</p> <ul style="list-style-type: none"> - КЗ треба да се измени и да се укине можноста судот да го врати поткупот на давателот на поткуп кој го пријавил делото пред да биде откриено. - Сите програми и акциски планови усвоени од ДКСК не се усвоени и поддржани на владино ниво што може да влијае негативно на нивната видливост и влијание. - Одделението за антикорупција во Одделот за организиран криминал при МВР сè уште функционира само со 65% од својот капацитет. - Наредбите за задржување и конфискација на имот се сè уште исклучок. - Одредбите на КЗ за проширена конфискација, недозволно збогатување и кривична одговорност на правните лица треба допрва да се спроведат. - Посебните истражни мерки ретко се користат за наоѓање и истрага на случаи на корупција. - Барањата на ДКСК и ДЗР до ЈО за иницирање на кривични постапки не резултираат со обвиненија, што значи дека ефективноста на постоечките механизми за упатување треба да се подобри. - Несоодветното прибирање и споделување на статистички податоци меѓу различните органи за спроведување на законот и превенција го попречува идентификувањето на проблематичните области. - Општиот капацитет на судовите да се 	<p>зајакнат сепак ДКСК и антикорупцискиот сектор во МВР се несоодветно кадровски опремени и финансиски поддржани.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ДЗР е исто така недоволно кадровски опремен и финансиски поддржан со оглед на новите доделени надлежности за финансиска супервизија на политичките партии и изборните кампањи. - Ограничените надлежности на ДКСК ја спречуваат да стане ефективно антикорупциско тело. - Загрижува разрешувањето на поранешниот претседател на ДКСК без јасна правна основа. - Човечките и материјалните капацитети на ОЈО за организиран криминал треба да бидат значително зајакнати за да ја подготват оваа институција за предизвиците на новиот ЗКП чија примена треба да започне во дек. 2013 г. - Општиот капацитет на судовите за справување со корупција, особено од високо ниво, е слаб, а постапките долги и неефикасни. - Барањата на ДКСК до ЈО за поведување на кривична постапка се неефективни, бидејќи ретко резултираат со успешни обвиненија. - Наредбите за задржување и конфискација на имот се сè уште исклучок и не се користат за системско откривање/истражување корупција - Треба да се види како новиот ЗКП ќе ја подобри антикорупциската рамка во практика. - Отсуството на регистер на избрани и именувани функционери и натаму ја попречува ефективната контрола на имотот и конфликтот на интереси на функционерите. - Системот за внатрешна контрола на 	<p>службеници во меѓународните деловни трансакции се уште не е ратификувана.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во однос на административниот капацитет, релевантните тела остануваат недоволно екипирани, без доволно ресурси и несоодветно опремени со оглед на нивните одговорности и обемот на работа, што претставува сериозен предизвик за ефикасна борба против корупцијата. - Одделението за борба против корупцијата во МВР се унапреди во Сектор за борба против корупцијата, но неговиот статус останува слаб, со 19 позиции од кои повеќе од една третина се уште треба да бидат пополнети. - Значителни човечки и материјални ресурси се потребни за обвинителството да обезбеди целосна имплементација на новиот Закон за кривична постапка. - Некои од ОЈО работат во несоодветни простории со недоволна поддршка. - Истражниот центар во рамките на ЈО за борба против организиран криминал и корупција, иако формално е основан во 2011 година, допрва треба да стане оперативен, а другите истражни центри не се основани. - Во државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) само 40% од 45 предвидени позиции се пополнети, а останува недостатокот на ограничени овластувања. - Иако на Сектор за внатрешна контрола и професионални стандарди (СВКПС) на МВР доделени се нови овластувања во делот на интегритетот, сепак му недостасува независност. - Целокупниот капацитет на судовите да се занимаваат со случаи на корупција и понатаму е слаб, особено во однос на случаите на високо ниво, каде постапките се долги и неефикасни.
--	---	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>истрагата, гонењето, пресудата и изрекувањето на казна поврзани со случаите на корупција. Тоа е слабост која бара внимание, а со цел да се олесни подготовката на стратегии за борба против криминалот и подобро информирање на јавноста за напредокот на тој план.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Царинската управа треба да дава предност на ризиците на високо ниво во развојот и спроведувањето на идните антикорупциски програми. - Информациите од јавен карактер кои се поврзани со трошењето на јавните средства и понатаму се предмет на бројни исклучоци утврдени со Законот за пристап до информации од јавен карактер што ги прави недостапни.	<p>справат со корупциски случаи, особено оние од високо ниво треба да се подобри. Само неколку корупциски случаи се процесирани и речиси сите остануваат во судскиот систем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се види ефективност на новото законодавство за системска верификација и проверка на имотните листови. - Законот за пристап до информации е слаб. Исклучоците се двосмислено формулирани оставајќи простор за арбитрарно толкување. Санкциите се нејасни и не се применуваат во практика, а политичките партии се исклучени од листата на иматели на информации.	<p>централната и локалните власти е слаб и допрва треба да се воспостават ефективни механизми за поткажување (whistle-blowing) во јавниот и во приватниот сектор.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Правната рамка за финансирање на политички партии е неефикасна. Загрижува нетранспарентноста и неотчетноста на политичките партии за законските прекршувања за финансирање на партиите. - Многу малку е направено за информирање на политичките партии за нивните обврски за известување, а неопходни се и понасочени и поактивни системи за супервизија и санкции. - ОБСЕ/ОДИХР забележа масовна појава на злоупотреба на јавни средства за време на локалните избори 2013 година, а загрижувачки е неуспехот на надлежните институции да се спротивстават на оваа појава. - Непристрасноста на ДКСК беше доведена во прашање со тоа што на неколку дена пред изборите беше објавена неправилност во имотните листови на еден опозициски кандидат за градоначалник. - Корупцијата при јавните набавки останува да биде сериозен проблем. Не постои надлежна институција која обезбедува ефикасна и навремена контрола и супервизија на јавните набавки (вклучувајќи ги и концесиите, јавно-приватните партнерства и извршување на договорите). - Нема санкции за повреда на административните правила додека кривични истраги и обвиненија за злоупотреба на правилата за јавни набавки се вистинска реткост. Институционалната рамка и преземените мерки треба да се	<ul style="list-style-type: none"> - Понатамошни подобрувања за кривичната постапка се потребни, особено за отстранување на тактиката за намерно одложување од страна на обвинетите лица и нивните претставници. - Фактот дека измените, со цел спречување повторно враќање на случаи од апелационите судови на пониските судови за повторно судење, се применува само на нови случаи, значително ја попречува нивната ефикасност. - Случаите наведени од страна на ДКСК до ОЈО ретко доведуваат до успешни обвиненија и ЈО треба да обезбеди повеќе повратни информации за случаите, за да се обезбеди поголема стапка на успех. - Имаше голем пад на конфискации на имот во случаите на корупција (10 случаи во 2013 година во споредба со 70 во 2012 година), а употребата на посебните истражни мерки во случаите на корупција останува ретка. - ДКСК иницира прекршочна постапка против 36 јавни службеници во 2013 година за неподнесување анкетни листови и 9 претставници потоа беа казнети од страна на судовите. - ДКСК побара Управата за јавни приходи да спроведе испитување на потеклото на имотот во 30 нови случаи во 2013 година, а од нив казни три службеници со даночна стапка 70% на непријавени средства, по завршувањето на процедурите кои биле започнати во претходните години. - Вкупно 196 случаи на потенцијален конфликт на интереси беа обработени од страна на ДКСК во 2013 година, а во 15 случаи изречена е јавна опомена. ДКСК не е овластена да наметне било која друга казна за судир на интереси, по поништување на делови од Законот за судир на интереси од страна на Уставниот суд во 2010 г.
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>прошират за да го решат овој проблем.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Законот за пристап до информации од јавен карактер и неговата примена остануваат слаби. Санкциите се нејасни и не се применуваат, а политичките партии се исклучени од листата на имател на информации. Недоволни се транспарентноста и отчетноста на јавните институции и претпријатија за трошењето јавни пари. - Уште многу треба да се направи за подигање на свеста во врска со антикорупцијата. Примената на антикорупциските политика остана невидлива за јавноста. Бројот на претставки до ДКСК се намалува секоја година. Оперативната соработка меѓу институциите останува слаба, а спроведувањето на законот и органите кои ја вршат супервизијата и се вклучени во борбата и превенцијата се недоволно активни. 	<ul style="list-style-type: none"> - Отсуството на регистар на избрани и именувани функционери продолжува да ја отежнува ефективна контрола на средствата и конфликтот на интереси. - Во случаите каде што ДКСК иницира прекршочна постапка за недоставување анкетен лист или изјава за интереси, слабата е примената на расположливите казни од судовите, со што тие ја поткопуваат својата работа и не испратат соодветни предупредувачки пораки на државните службеници кои ги злоупотребуваат правилата. - Секторот за внатрешна контрола на МВР започна дисциплински постапки поврзани со корупција против 12 полициски службеници во 2013 година, од кои 6 беа казнети. - Царинската управа треба да ги засили напорите за борба против корупцијата и треба да се здобие со технички капацитет самостојно да врши посебни истражни мерки, кои спаѓаат во рамките на нејзините законски надлежности. - Кај финансирањето на изборната кампања на политичките партии, недостатоците опстојуваат и во законската регулатива и во нејзиното спроведување. Овластувањата и ресурсите на Државниот завод за ревизија треба да се подобрат за да се овозможи ефективна контрола на потеклото на донации. Правилата за верификација на трошоци треба уште повеќе да се зајакнат - Затворањето на банкарска сметка од кампања и третманот на долговите од кампања допрва треба да се регулираат за да се спречи злоупотреба. Казните за прекршување на соодветното законодавство почнаа да се применуваат во пракса, но веродостојна евиденција допрва треба да се развива во оваа област
--	--	---	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

			<ul style="list-style-type: none"> - Недостатокот на транспарентност и одговорност на политичките партии во однос на финансирањето на партиите и понатаму останува загриженост. - Обвиненијата за злоупотреба на постапките за јавни набавки се сведоа на 6 во 2013 година, во споредба со 12 во претходната година. - Законот за јавни набавки беше изменет за да вклучи криминални казни (затвор) за прекршување на тендерските постапки, сепак нивното позитивно влијание врз интегритетот на системот за јавни набавки, како и нивните пропорционалност и спроведливоста, допрва треба да се докажат во пракса. - Административни казни не се предвидени за поблаги прекршувања на законот за јавни набавки. - Не постои институција надлежна за да се обезбеди ефективна и навремена контрола и надзор на јавните набавки, концесиите, јавно-приватни партнерства и извршувањето на договорите. - Корупцијата во јавните набавки останува сериозен проблем. - Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер и неговата примена и понатаму се недоволни. Механизмот на спроведување при прекршување на овој закон е неефикасен и казните не се наметнуваат во пракса. - Политичките партии остануваат исклучени од листата на иматели на информации. - Јавната свест за Националната комисија за заштита на правото за слободен пристап до информации од јавен карактер сè уште е мала. - Транспарентноста и отчетноста на јавните институции и претпријатијата, како и за јавните расходи, и понатаму се недоволни. - Во однос антикорупцијата останува
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

			<p>уште многу да се направи во однос на јакнењето на капацитетите и подигањето на свеста на граѓаните.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на антикорупциското законодавство и резултатите остануваат во голема мерка невидливи за јавноста. - Системот на внатрешна контрола во централната и локалната администрација останува слаб, а механизми за поткажување (whistle-blowing) во јавниот и приватниот сектор допрва треба да се постават. - Релевантните тела за борба против корупцијата треба да бидат проактивни и да се фокусираат на системски проблеми. Довербата на јавноста во нивната ефикасност и независност треба да се подобри за да ги поттикне граѓаните да се спротивстават и ја изложуваат корупцијата, а поголемата независност на судството и слободата на медиумите ќе ги зајакнат напорите за борба против корупцијата.
<p>3. Темелни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Второстепените комисии на Владата и натаму најмалку одговараат на упатствата на Омбудсманот, а веднаш зад нив се ЕЛС. - За ефективно исполнување на мисијата на националниот превентивен механизам на факултативниот протокол кон Конвенцијата против тортура, нема овластувања и ресурси. - Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди при МВР треба допрва да стане орган кој е потполно независен од полицијата со способност за спроведување ефикасни истраги. - Покрај реконструкцијата на полуотвореното крило на 	<p>3. Темелни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Народниот правобранител треба допрва да се обезбеди со потребен буџет и човечки ресурси. - Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди при МВР треба да изгради авторитет за да наметне ефективни санкции. Недостатокот на независност во внатрешната контрола во полицијата останува проблем. - Продолжуваат обвинувањата за деградирачко однесување кон лицата притворени во полициските станици од страна на инспекторите и членовите на единицата Алфа. - Треба да се состави сеопфатна национална стратегија за затворскиот систем. - Административниот капацитет на 	<p>3. Темелни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Европската повелба за регионални и малцински јазици е потпишана но не и ратификувана. - Европски суд за човекови права (ЕСЧП) донесе 6 нови судски пресуди дека државата ги прекршила правата загарантирани со ЕКЧП; ЕСЧП се произнесе за случајот Ел Масри дека државата меѓу другото го прекршила членот 3 од ЕКЧП (забрана за тортура, нечовечко и деградирачко третирање). Од државата беше побарано да воведо ефективен правен лек против неразумно долгите судски постапки. Останува да се реализираат преку 50 пресуди на ЕСЧП против државата за право на судење во разумен рок. - Меѓуресорската комисија за спроведување на одлуките на ЕСЧП 	<p>3. Темелни права</p> <ul style="list-style-type: none"> - Европски суд за човекови права (ЕСЧП) донесе 6 нови судски пресуди дека државата ги прекршила правата загарантирани со ЕКЧП - Владиниот агент разви план за извршување на 50 одлуки на ЕСЧП против државата, најмногу поради неразумно траење на судските постапки, сепак вкупен број од 92 пресуди остануваат да се спроведат. - Потребни се поголеми напори за докажување дека секое одредување на мерка притвор и негово продолжување се во согласност со ЕКЧП и потребно е да бидат добро образложени. - Новите измени и дополнувања на Кривичниот законик, за обезбедување на хемиска кастрација на повратници осудени за сексуална злоупотреба на деца, треба да биде придружена со соодветни заштитни

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>Идризово, некои делови сè уште се субстандардни.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба стратешки план за решавање на управувањето со затворскиот систем согласно меѓународните стандарди. - Управата за извршување на санкции треба да го зајакне капацитетот за проследување на реформите во затворот. - Треба доследно и транспарентно спроведување на законската рамка за слободата на изразување и медиумите, согласно со судската пракса на ЕСЧП. - Одредени обуки за новинари и судии не беа извршени, но во секој случај неопходна е посистематска обука и подигање на свеста за прашањата од оваа област. - Клеветата не е декриминализирана, нивото на наметнатите санкции честопати е повисоко од просечната месечна плата, што може да води до самоцензура. - Медиумите и понатаму се предмет на влијание на економски и политички интереси. - Заплашувањето на новинарите и селективното спроведување на законите против медиумските компании ги зголемуваат причините за загриженост. - Водењето на евиденција на податоци против недозволена медиумска концентрација е слабо, делумно попречено од недостатокот на транспарентност во сопствеништвото. - Во однос на слободата на 	<p>Управата за извршување на санкции и притворските установи останува слаб.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Програмите за специјализиран третман на ранливите групи треба да се спроведат. - Недостатокот на финансиски средства и натаму го ограничува пристапот на обвинетите до соодветни здравствени услуги. - Стручните, образовните и рехабилитационите активности за притворените се сè уште несоодветни. - Во однос на слободата на изразување и медиумите донесена е општата правна рамка, но посебно внимание треба да се обрне на доследната и транспарентна имплементација во согласност со ЕСЧП. - Потребно е продолжување на обуката на сите судии кои постапуваат во случаи на клевета, со цел да се обезбеди практична примена на принципите од ЕКЧП. - Секторот за еднакви можности при МТСП сè уште нема соодветна експертиза, кадар и буџет. Експертиза им недостасува и на локалните комисии за еднакви можности. - Загрижувачки е тоа што не се разликуваат концептите на еднакви можности и антидискриминација. - Поради финансиски ограничувања само ограничен број на жени ги почувствуваат подобрувањата од направените напори. - Недоволната поддршка за Националниот Акциски план за Ромките ја прави неговата имплементација речиси невозможна. - Учеството на жените во политиката, особено на локално ниво, останува на ниско ниво. - Се проценува дека само 15 % од децата со посебни потреби се вклучени во 	<p>беше формирана но нејзиното влијание останува допрва да се види.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неодложни напори се потребни за спроведување на барањето на Комитетот на министрите на СЕ за целосно спроведување на одлуките на ЕСЧП и донесување на потребните системски промени. - Потребни се поголеми напори за докажување дека секое одредување на мерка притвор и негово продолжување треба да бидат во согласност со ЕКЧП и одлуките на Судот во врска со член 5 (право на слобода и безбедност). - 511 нови поднесоци до ЕСЧП, вкупно 593 тековни поднесоци во постапка пред Судот. - Во врска со превенција на тортура и несоодветен третман генералниот број на претставки до Народниот правобранител за работата на полицијата е зголемен иако претставките за прекумерна употреба на сила се намалени. - Годишниот извештај на Народниот правобранител нотира постоење на случаи на прекумерна употреба на сила особено од специјалните полициски единици, како и потребата од зајакнување на независноста и ефикасноста на Секторот за внатрешна контрола и професионални стандарди на МВР во решавањето на овие случаи. - Обвинувањата за насилство кон затворниците од затворските стражари се уште постојат (12 случаи од 88 претставки се однесуваат на тортура). - Остануваат недостатоците за имплементација на формалните заштитни мерки и стратегијата за нулта-толеранција кон тортурата во полициските станици и затворите. - Загрижувачки се слабостите во 	<p>мерки кои ќе обезбедат третманот да е даден на чисто доброволно и информирани основа, во согласност со забраната за нечовечко или понижувачко постапување или казна.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 407 нови поднесоци пред ЕСЧП - Во врска со превенција на тортура и несоодветен третман иако без доволно ресурси, Народниот правобранител одржува цврст пристап кон идентификување на нечовечки или деградирачки услови во местата на притвор, вклучувајќи ги организации на граѓанското општество во својата работа. НПП направи 32 превентивни посети во 2013 година и предупреди за ниските услови број на објекти за притвор. Сепак, НПП не го следеше целосно имплементирањето на препораките за понижувачки услови во објектите. - Кривично обвинение е покренато против еден полицаец за прекумерна употреба на сила. - Останува загриженоста во врска со малиот број на завршени истраги во случаи на прекумерна употреба на сила. Постои континуирана неказниност во врска со активностите на безбедносни сили. - Бројот на претставките на затворниците поднесени до Канцеларијата на Народниот правобранител продолжи да се намалува, со 247 претставки поднесени во 2013 година (278 во 2012 година), сепак беа потврдени 93 повреди, во споредба со 84 во 2012 година - Годишниот буџет на <i>Затворскиот систем</i> се зголеми за 11% во 2014 година и изградбата на нови затвори продолжи, сепак некои затвори добија намалено финансирање и покрај растот на затвореници и не беа во можност да ги покријат своите основните трошоци за одржување.
--	---	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>собирање и здружување, сè уште не е формирана владина Комисија за статус на јавен интерес, даночното законодавство не е усогласено со Законот за здруженија и фондации, што го спречува пристапот до даночните бенефиции и одредени економски активности.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Секторот за еднакви можности при МТСП има недостаток од соодветна стручност, финансиски и човечки ресурси. Се спроведуваат само многу ограничени акции кон жените Роми. - Учеството на жените во политичкиот живот на локално ниво останува слабо. - Потребни се дополнителни финансиски и административни ресурси, поблиска институционална координација, донесување на стандарди и протоколи и сеопфатен систем за следење за правилно спроведување на Законот за малолетничка правда и Акцискиот план 2010-2012. - Децата со психолошки и интелектуални посеби потреби и понатаму се високо ранлива група, притоа нема специјализирани медицински установи посветени на нив. - Критичен е недостатокот на ресурси и капацитети на центарот за социјална работа. - Социјалната интеграција на лицата со посебни потреби останува ограничена. - Конвенцијата на ОН за правата 	<p>образованието, повеќето во специјализирани институции.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостатокот на психолози и образовни специјалисти вработени во училиштата како и постоечката дискриминација на децата со посебни потреби го спречуваат нивното вклучување во образовниот систем. - Се проценува дека има околу 1000 деца на улица речиси исклучиво Роми. - Бројот на пријавени случаи на сексуална злоупотреба и педофилија е константен. - Имплементацијата на новата Национална стратегија за еднакви права на лицата со посебни потреби (2010 – 2018) е многу бавна. - Интеграцијата на лицата со посебни потреби останува ограничена. - Материјалните услови, нечовечкиот и деградирачки третман во психијатриските институции не се подобриле. - Комисијата за заштита од дискриминација сè уште нема доволни финансиски и човечки ресурси, а капацитетот на секретаријатот на комисијата е особено слаб. - Јавната свест за работата на Комисијата и за законот остануваат на многу ниско ниво. - Се помал е бројот на препораки од Комисијата кои се прифатени од властите, а загрижува и нејзината независност. - Законот за антидискриминација сè уште не е во согласност со ЕУ (сексуална ориентација при вработување и занимање). - 168 претставки за повреда на правото на сопственост до Народниот правобранител во 2011 се поврзани со денационализација. 	<p>жалбениот систем и механизмите за прибирање на податоци на полицијата и затворите. Допрва треба да се воспостават механизми за детално испитување на сите случаи на наводна тортура на лицата лишени од слобода.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за подобрување на материјалите услови за притворените лица бидејќи деградирачките услови се уште широко распространети во притворските единици. - Затворскиот систем останува недоволно финансиран и кадровски опремен што го попречува неговото стабилно функционирање во согласност со меѓународните стандарди за човекови права. - Затворите се уште пренатрупани за околу 20-35%. - Посебните програми за ранливите групи се уште не се имплементирани во практика. - Не постои систематско спроведување на соодветна медицинска помош, а нечовечките материјални услови постојат во некои затворски институции (вклучувајќи ги притворските единици и затворите за малолетници). - Не е обезбедено правото на образование за малолетните деликвенти. - Се уште постои потреба од систематска обука на затворскиот кадар. Допрва треба да се решат случаите на наводна затворска корупција и насилство меѓу затворениците. - Потребно е да се води грижа новите затворски простории да не бидат само изградени туку и целосно опремени, добро менаџирани и долгорочно одржувани. - Националната стратегија за затворските служби треба допрва да се донесе. 	<ul style="list-style-type: none"> - Затворскиот систем останува недоволно финансиран и кадровски опремен. - Постојат супстандардни услови во затворските објекти, особено се загрижувачки објектите за малолетниците. - Потребно е да се употребуваат повеќе алтернативни санкции и други мерки за обезбедување на присуство на осомничениот - Ограничениот капацитет на човечки и финансиски ресурси го попречуваат обезбедувањето на здравствена грижа и има итна потреба од пристап до психијатриски служби за затворениците кои боледуваат од тешки ментални болести. - Менаџерскиот и административниот капацитет на затворскиот систем останува многу слаб. - Овластувањата на Управата за извршување на санкции треба да се прошири за да се обезбеди ефикасно управување и надзор на затворскиот систем. - Соодветни мерки за борба против насилството меѓу затворениците допрва треба да се преземат. - Овластувањата на Директоратот за извршување на санкции треба да бидат проширени со цел да се обезбеди ефективен менаџмент и супервизија на затворскиот систем. - Национална стратегија за затворскиот систем допрва треба да се развива. - Соодветни мерки за борба против корупцијата меѓу затворскиот персонал и насилството меѓу затворениците допрва треба да се преземат - Службата за условна казна допрва треба да се развива. - Големата употреба на тужбите за клевета продолжува да ја загрозува слободата на изразување - Во втората половина на 2012 околу 580
---	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

<p>на лицата со посебни потреби сè уште не е ратификувана.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет на општините за преземање на неопходните обврски од социјалната политика останува недоволен. - Законот за антидискриминација сè уште не е целосно усогласен со <i>acquis</i> бидејќи е испуштена дискриминација врз основа на сексуална ориентација. - Треба да се зајакне административниот, финансискиот и техничкиот капацитет на Комисијата за заштита од дискриминација. - Процесот на враќање на конфискуван имот за време на СФРЈ продолжува значително да се шири надвор од законските рокови. - Нема напредок за враќање на имотот на верските заедници. - Јавната администрација треба да вработува поквалификувани и искусни државни службеници од немнозинските заедници. - Да се зајакне и финансира спроведувањето на Стратегијата за Ромите и нејзините АП. - Во измените на Законот за заштита на лични податоци нема упатување на каква било форма на судска интервенција. - Буџетската распределба за ДЗЛП е намалена. - Конвенцијата на СнЕ за заштита на лицата во однос на автоматската обработка на податоци сè уште не е потпишана. 	<ul style="list-style-type: none"> - Сè уште доцни спроведувањето на конечните одлуки за реституција, а заостатокот на имотни спорови и натаму предизвикува застој во Управниот суд. - Секретаријатот за ОРД уште има недоволен капацитет за стратегиско планирање и стандарди за внатрешна контрола. - Надлежните институции за промоција на правата на помалите етнички заедници и Ромите се недоволно финансирани, претставувајќи сериозна пречка за имплементација на постоечките стратегии. - Меѓуинституционалната соработка е слаба. - Текот на имплементација на Стратегијата за Роми е забавена во здравството и културата. - Остануваат грижите за одржливоста на неколку успешни проекти, како што се Ромските информативни центри. - Серија на насилни инциденти ги загрози меѓуетничките односи. - Бројот на потврдени повреди на заштитата на личните податоци е зголемен од 176 во 2010 на 319 во 2011, а повеќе медиуми не го почитуваат правото на приватност на лицата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Реформите и развојот на затворскиот систем и натаму страда од недоволни менаџерски и административни капацитети. - Во врска со слободата на изразување новите нацрт закони за медиуми и аудиовизуелни медиумски услуги беа критикувани во фазата на консултација од некои засегнати страни како потенцијално погодни за злоупотреба. - Продолжува загриженоста за недоволната транспарентност на Владата во доделувањето на владините реклами и самоцензурата базирана на економски притисок врз новинарите и медиумските сопственици. - Поларизацијата на медиумите и слабите професионални стандарди го попречуваат правото на јавноста на пристап до различни мислења и точни информации. - Во врска со слободата на мисла, совест и верување Уставниот суд ја одби тужбата во врска со верската слобода поднесена од бекташката заедница од Тетово во врска со одлуката на судот за одбивање на нивната регистрација. - Во врска со правата на жените и родовата еднаквост, учеството на жените на пазарот на трудот останува многу ниско. - Генералната експертиза и активностите на локалните комисии за еднакви можности остануваат ограничени. - Секторот за еднакви можности при МТСП се уште нема соодветни ресурси. - Дискриминаторските обичаи, традиции и стереотипови се широко распространети, ги подриваат основните права на жената и создаваат назадувачки општествени трендови. - Имплементацијата на Националната стратегија за борба против семејното 	<p>граѓански тужби се поднесени пред судовите, против новинари и политичари против политичари, со што се праќа негативна порака до јавноста и медиумите. Многу судски случаи за клевета се иницирани и повлечени што укажува дека тужбата за клевета се користи за притисок.</p> <ul style="list-style-type: none"> - И Законот за граѓанска штета за навреда и клевета и новиот Закон за медиуми содржат мал број на одредби за вон судски лекови како што се правото на одговор или исправка. Алтернативни механизми за решавање на овие видови на спорови треба да се развијат и промовираат, со цел да се подобри медиумска култура. - Работните права се уште недоволно се спроведуваат во медиумските куќи, и тоа придонесува за зголемување на проблемот со автоцензурата. - Што се однесува до јавното рекламирање, одредбите на транспарентност во Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги, треба да се почитуваат во целост. Поголема грижа треба да се преземе за да се осигури дека јавните средства се користат за да се обезбедат информации од вистински јавен интерес, наместо да се промовираат активностите на Владата. - Се воспостави Совет за етика на медиумите, но се уште не е оперативен - Истражувачкото новинарство се уште е слабо и треба да биде негува преку континуирана едукација и обука на новинари, вклучувајќи и примената на најдобрите практики во други земји. Медиумите во моментот играат занемарлива улога во истражувањето и откривањето на корупцијата и организираниот криминал - Во врска со <i>правата на жените и родовата еднаквост</i>, останува да се работи на долгорочни резултати во однос на еднаквоста. Дискриминирачките традиции
--	---	---	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>насилство 2012-2015 е бавна.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во областа на правата на децата се уште постои недостаток од систематско прибирање и анализа на податоците кои се однесуваат на децата со посебни потреби. Тие остануваат најранлива група, а нивната социјална инклузија е попречена од стигматизација, дискриминација, недоволна инфраструктура и социјални услуги. - Се уште има проценка за учество од само 15% на децата со посебни потреби во образовниот систем и тоа во специјализираните институции. - Центрите за социјална работа се во сериозен недостаток на средства и кадри. - Буџетот на програмата за надомест на штета на малолетните жртви кој изнесува само 8.150 евра е недоволен и треба да биде значително зголемен. - Нема соодветни финансиски и административни ресурси за координација меѓу органите вклучени во малолетничката правда. - Усвојувањето на новиот Закон за малолетничка правда е одложено. - Сериозна загриженост предизвикуваат условите во воспитно-поправните установи во Велес и малолетничкиот затвор во Охрид, а повеќето полициски станици не ги задоволуваат стандардите за притвор и сослушување на малолетници. - Не постои системско обезбедување на бесплатна правна помош на малолетници и не постои систематско образование за малолетници лишени од слобода. - Во врска со социјално ранливите лица со посебни потреби нивната интеграција останува многу ниска, а нивото на сиромаштија многу високо. 	<p>и стереотипи се присутни, а социјалните назадувачки трендови се поткрепени понекогаш и од медиумите како и од страна на државните јавни политики и иницијативи</p> <ul style="list-style-type: none"> - И покрај подобрувањата на правната рамка за <i>правата на децата</i>, лошите материјални услови, недостаток на основно образование и систематска рехабилитација за малолетници лишени од слобода продолжува да биде предмет на сериозна загриженост. - Центрите за социјална работа кои работат со малолетни престапници се со сериозен недостаток на средства и кадри - Се уште постои недостаток од систематско прибирање и анализа на податоците кои се однесуваат на правата на децата. - Сè уште се потребни понатамошни напори за подобрување на здравјето на децата и исхраната, каде што особено е загрижувачка состојбата со ромските деца. - Повеќе треба да се направи за да се подобри инклузијата на маргинализираните деца, особено на децата со посебни потреби, во образовни и социјални системи. Деца со посебни потреби и децата од ромската заедница најмногу страдаат од стигма, дискриминација и сегрегација. - Потребни се дополнителни напори за да се обезбедат национални институции со квалификуван персонал и соодветна инфраструктура, неопходна за поддршка на процесот на инклузијата. - Во врска со <i>социјално ранливите лица со посебни потреби</i>, состојбата воопшто не е подобрена. - Скоро една третина од населението живее во сиромаштија - Националното координативно тело воспоставено за да ја надгледува имплементацијата на Конвенцијата на ОН
--	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<ul style="list-style-type: none"> - Останува бавно спроведувањето на Националната стратегија за еднакви права на лицата со посебни потреби 2010-2018. - Во врска со политиките за антидискриминација останува загриженоста за независноста на Комисијата за антидискриминација со оглед на постојаниот недостаток на финансии и човекови ресурси. - Постои значителна потреба од активности и кампањи за подигање на свеста за спречување на дискриминацијата и промоција на знаење за Законот за антидискриминација и работата на Комисијата за антидискриминација. - Законот за антидискриминација не е целосно усогласен со правото на ЕУ бидејќи не ја забранува сексуалната ориентација како основа за дискриминација. - Не постои систематско собирање на податоци за пријавување, истрага и гонење на случаи на говор на омраза и кривично дело предизвикано од омраза, а обуката на полицијата, обвинителите и судиите на оваа тема треба да се забрза. - Во врска со правата на ЛГБТ лицата ситуацијата е влошена. Постојат знаци на зголемена нетолеранција кон ЛГБТИ популацијата, како што се постојани физички напади на ЛГБТИ Центарот за поддршка во Скопје и хомофобни медиумски содржини. - Иако полицијата соодветно реагираше на насилните инциденти, потребни се целосни истраги, но уште повеќе потребно е да направат официјалните лица и медиумските професионалци (новинари), сопственици и организации за јавно да ги осудат нетолеранцијата и 	<p>за правата на лица со посебни потреби не се има сретнато во 2014.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува бавно спроведувањето на Националната стратегија за еднакви права на лицата со посебни потреби 2010-2018 - Во врска со политиките за антидискриминација останува загриженоста за независноста на Комисијата за антидискриминација со оглед на постојаниот недостаток на финансии и човекови ресурси - Прегледот спроведен од страна на Министерството за труд и социјална политика ја потврдија потребата за измена на законот за антидискриминација. Како најитни идентификувани прашања се утврдени професионализација на Комисијата за заштита од дискриминација, вклучувајќи го и воспоставувањето на својот технички секретаријат и менувањето на товарот на докажување. - Работата на Комисијата која постапува по претставки треба да биде надополнета со активностите за подигање на свеста во насока на спречување и заштита од дискриминацијата и промовирање на подобро разбирање на антидискриминаторската политика - Во врска со правата на ЛГБТ лицата, насилниците од минатогодишните напади се уште не се кривично гонети. - Потребни се долгорочни напори за да се зголеми свеста за почитување на различностите, и да се отстрани нетолеранцијата промовирана во медиумите. - Во врска со <i>работничките права и синдикатите</i>, синдикатите пријавија потешкотии за формирање во одредени компании. И синдикатите и вработувачите се борат за привлекување на нови членови со цел да се зголеми нивното влијание.
--	--	---	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>незнаењето и да влијаат врз подигање на јавната свест против овие појави.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во врска со работничките права и синдикатите правото на штрајк беше попречено во случајот на штрајкот на лекарите. Не се подобри бипартитниот социјален дијалог, а капацитетите на синдикатите се уште се слаби. - Во врска со имотните права, во 110 случаи од 272 имотни претставки (најчесто денационализација) до Народниот правобранител е утврдена повреда на имотните права. - Некои случаи се заглавени во прв степен преку 10 години. - За да се обезбеди правната сигурност потребна е доследност во решавањето на имотните спорови во втор степен и од Управниот суд. - Во однос на правата на малцинствата, Агенцијата за заштита на заедниците помали од 20% од населението е попречена во работата заради ограничени финансиски средства и финансирањето на некои активности од странските донатори. Нема назначено нов кадар, а надлежните институции за образование и култура на заедниците се соочуваат со сериозни потешкотии за исполнување на нивниот мандат заради ограничени ресурси и недостаток на стабилен однапред утврден буџет. - Бројот на учебници и наставниот кадар за јазиците на заедниците се ограничени. - Никакви јавни средства не беа наменети за имплементација на Стратегијата за интегрирано образование. - Продолжи трендот на етничка поделеност во училиштата и меѓуетничките инциденти. - Во врска со стратегијата за Ромите нејзината генерална имплементација е 	<ul style="list-style-type: none"> - Во врска со <i>имотните права</i>, беа утврдени прекршувања во 109 случаи во 2013 година - 7% од надоместоците што се наплатуваат од страна на Канцеларијата на Катастарот не се во согласност со законски применливи стапки - Потребна е поголема транспарентност во однос на наплата на административни такси. - Во однос на правата заштитата на <i>малцинствата</i> напредок е попречуван поради недоволните финансиски и човечки ресурси, како и неадекватна соработка помеѓу надлежните органи. - Агенцијата за заштита на заедниците помали од 20% од населението е попречена во работата заради ограничени државни финансиски ресурси. - Постои недостаток на средства за вработените во Управата за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците како и за Управата за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Македонија. - Спроведувањето на Стратегијата за интегрирано образование е оневозможено поради ограничените средства. - Продолжи трендот на етничка поделеност во училиштата и меѓуетничките инциденти. - Се појавува етнички поделби на интернет и социјалните мрежи . - Навреди по етничка линија се извикуваат и на спортските настани и демонстрации кои понекогаш се влошуваат поради неизбалансираните медиумски известувања. - Во врска со стратегијата за Ромите координацијата помеѓу релевантните власти останува несоодветна. - Реализацијата на акциите поврзани со Ромите се попречени од страна поради
--	--	--	--

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА

		<p>забавена.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Загрозена е одржливоста на тековните проекти во областа на здравството, образованието, вработувањето, домувањето и социјалната политика бидејќи се финансирани од странски донатори. - Механизмите за мониторинг и евалуација се слаби и неефикасни. - Единицата задолжена за имплементација на Стратегијата за Роми во МТСП има недоволен кадар. - Се уште постои сегрегацијата на Ромите во училиштата. - Никакви сериозни мерки не беа преземени да се намали преголемото учество на децата Роми во посебните училишта ниту пак нивна интеграција во редовното образование. - Отворената дискриминација, особено при вработувањето, кон Ромите продолжува. - Се уште треба да се преземат законски мерки за да се реши проблемот со матичната евиденција и издавањето на лични документи. - Ромите се уште живеат во кругот на сиромаштијата и невработеноста во супстандарни животни услови. - Во однос на заштитата на лични податоци секторското законодавство се уште не е хармонизирано со законодавството за заштита на личните податоци, а Дирекцијата за заштита на лични податоци не е систематски консултирана за политиките и нацрт-законите. - Потребно е усвојување на амандмани на Законот за заштита на личните податоци за да се усогласи со правото на ЕУ. - Различни медиуми, особени интернет медиуми, не го почитуваат 	<p>ограничените финансиски ресурси.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Активните мерки на пазарот на трудот за Ромите се неефективни поради постоењето на административни побарувања кои Ромите не можат да ги исполнат. - Предрасудите и дискриминацијата против Ромите продолжуваат, особено во областа на вработувањето. - Се уште постои сегрегацијата на Ромите во училиштата. - Бројот на ромските деца во специјални училишта е несразмерно висока. - Голем број на стереотипи насочени кон Ромите се среќаваат по социјални мрежи. - Иако неколку проекти се во тек на реализација сепак тие се финансирани од странски донатори, додека финансиите од буџетот не се променети. - Потребни се законски измени со цел решавање на прашањата поврзани со матичната евиденција и добивање на лични документи за идентификација за лица кои биле одбиени во минатото. - Во однос на <i>заштитата на лични податоци</i> бројот на контролори и службеници вработени во Дирекцијата за заштита на лични податоци се зголеми, но сепак други четворица вработени си заминаа. - Секторското законодавство се уште не е хармонизирано со законодавството за заштита на личните податоци, а Дирекцијата за заштита на лични податоци не е систематски консултирана за политиките и нацрт-законите. - Потребно е усвојување на амандмани на Законот за заштита на личните податоци за да се усогласи со правото на ЕУ.
--	--	--	---

ПОГЛАВЈЕ 23. СУДСТВО И ТЕМЕЛНИ ПРАВА			
		индивидуалното право на приватност.	
<i>4. Права на граѓаните на ЕУ</i> - Нема посебен напредок.	<i>4. Права на граѓаните на ЕУ</i> - Нема напредок.	<i>4. Права на граѓаните на ЕУ</i>	<i>4. Права на граѓаните на ЕУ</i>

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

Пристапно партнерство - Натамошно спроведување на АП за интегрирано гранично управување (ИГУ) бази на поврзани податоци за ГУ, надградба на опремата за анализа на документи и надзор на границата, спроведување на барањата за доставување на патни документи со висок квалитет и натамошна обука, Соодветно финансирање/обука за спроведување на реформите во полицијата, јакнење на координацијата меѓу полициските тела и другите органи, зајакнување на соработката меѓу крим-полицијата и ЈО, Развој и спроведување на стратегија за човечките ресурси и за обука, и надградба на нивната опрема, Натамошно јакнење на борбата против организираниот криминал преку употреба на посебните истражни мерки и со правилно издавање и следење на меѓународни налози за апсење (компјутерски криминал, детска порнографија), и да се формира интегриран систем за разузнавање меѓу надлежните органи во борбата против организираниот криминал, трговијата со луѓе, оружје и дрога, Зајакнување на напорите за спроведување на националниот акциски план за борба против трговија со луѓе и капацитетот за истрага на компјутерски криминал, Спроведување на Спогодбата за реадмисија меѓу ЕК/РМ и водење преговори со земји на потекло на мигранти што транзитираат, Зајакнување на воведувањето правни инструменти за гарантирање на правата на лица со потреба од (меѓународна) заштита, Усогласување на актите за азил и странци со соодветното *acquis*.

Среднорочни приоритети - Усогласување на актите за азил и странци со соодветното *acquis*

КОМЕНТАР – Иако постои законска усогласеност со *acquis*, сепак остануваат многу нерешени прашања. Конечно е воспоставена националната база на податоци за странци, но националната база за кривично разузнавање се не е воспоставена. Проблемите кои се нотираат околу азилот (правна помош, превод, пристап до социјални права), бараат итна реакција на Владата. Државата неколку години по ред не успева да се справи со напливот на баратели на азил и на нелегални имигранти, а прифатните центри се користат како канали за трговија со луѓе. Потребни се стратегиски документи и долгорочни мерки поткрепени со финансиски средства кои ќе ги таргетираат ранливите групи, кои на долг рок ќе го намалат бројот на баратели на азил. Исто така потребна е ефикасна надворешна контрола на полицијата, која ќе ја зголеми ефикасноста на истата во борбата против криминалот и истовремено ќе ги намали злоупотребите.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Миграција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подзаконските акти потребни за употреба и одржување на Националната база за странци допрва треба да се донесат. - Буџетот и човечките ресурси на МТСП се само незначително зголемени. 	<p>1. Миграција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Базата на податоци за странци, а која вклучува и азил, миграција и визи, иако бавно напредува, сепак е сè уште во фаза на тестирање. - Висока концентрација на незаконски имигранти беше забележана на границата со Србија. - Стратегискиот капацитет за управување со напливи на мигранти е недоволен за да се справи со зголемениот број на мигранти кои поминуваат низ државата. 	<p>1. Миграција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Базата на податоци за странци, а која вклучува и азил, миграција и визи сè уште е во фаза на тестирање. - Во 2012, дури 682 незаконски мигранти беа забележани, а најголемиот број од нив се забележани на границата со Србија. - Стратегискиот капацитет за управување со напливи на мигранти е недоволен за да се справи со зголемениот број на мигранти кои поминуваат низ државата. - Граничните контроли не се доволни за да се открие и спречи нелегалната миграција од Грција и натаму кон Србија. - Во оваа област законската и институционалната рамка се на место, но потребни се значителни напори за да се обезбеди подобра имплементација и стратегиско планирање. 	<p>1. Миграција</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стратегискиот капацитет за управување со напливи на мигранти е недоволен за да се справи со зголемениот број на мигранти кои поминуваат низ државата. - Потребни се значителни напори за да се обезбеди подобра имплементација и стратегиско планирање. - Државата има недоволен капацитет да задржи и идентификува мигранти без документи
<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Голем број на засегнати семејства, во пракса, останаа без 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во 2011 биле направени дури 740 апликации за азил, што е сериозен 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Центарот за интеграција кој обезбедува услуги на бегалците со признаен статус, 	<p>2. Азил</p> <ul style="list-style-type: none"> - Центарот за азил продолжува да биде мета на организирани криминални

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

<p>поддршка за вдумување неколку месеци, што се должи на задоцнувањето во спроведување на програмата за интеграција на лицата со доделен азил.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Барателите на азил сè уште се соочуваат со потешкотии при пристап до информации за постапките, социјалните права и обезбедување на лични документи. Тие немаат пристап до бесплатната правна помош. - Недостасува правна рамка за пристап до јавно здравствено осигурување на лица со доделен азил. - Ефикасноста на Одделението за азил во МВР при донесување на првостепените одлуки за азил не е задоволителна и треба да се подобри. - Треба да се најде начин за спречување на потенцијалната злоупотреба на системот за азил. - Понатаму постојат проблеми со обезбедувањето превод при постапките за азил. - Одлуките по жалби од Управниот суд и понатаму се донесуваат во голема мера по процедурален отколку суштински основ. - Спроведувањето на постојното законодавство и стратегии е недоволно и потребни се дополнителни напори. 	<p>пораствот од примените 180 во 2010. Во таа смисла, капацитетот на Одделот за азил во МВР е недоволен.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурата за решавање по барање за азил во прв степен е бавна и незадоволителна. - Системот за жалба по одлуките за утврдување на статус на бегалец се подобрува, но одлуките сè уште се носат на процедурална основа, наместо на материјална основа. - Нема напредок во забрзувањето на постапката за издавање на лични документи за барателите на азил. - Преводот на мајчиниот јазик на барателите на азил и натаму останува пречка. - Законодавната и институционална рамка се задоволителни, но имплементацијата мора да се подобри. - Имајќи го предвид забележаниот пораст на барателите на азил мора да се посвети повеќе внимание на стратешко планирање. 	<p>како и на лицата со дополнителна заштита продолжи да ги изградува своите капацитети со зголемување на физичкиот простор.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во 2012 имаше 527 нови барања за азил, што претставува намалување од претходната година. Притоа, дури 95% од постапките беа запрени поради тоа што барателите ги напуштиле приемните центри предвремено. - Треба да се засилат напорите за да се спречи центрите за азил да бидат таргетирани и користени од организираните криминални групи како канал за трговија со луѓе и нелегална миграција. - Сè уште има проблеми во обезбедувањето на пристапот за толкувачите до барателите на азил. 	<p>групи вклучени во шверцот на мигранти, затоа потребни се поцврсти мерки за да се возврати на овој феномен.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Соработка помеѓу единиците за азил при Министерството за внатрешни работи и Центарот за азил треба да се зајакне со цел да се подобри пристапот до постапката за азил - Сè уште има проблеми во обезбедувањето на пристапот до толкувачите за барателите на азил. - Воспоставување на база на податоци за верификување на лични податоци, фотографии и отпечатоци од прсти на баратели на азил напредува многу бавно - Управниот суд продолжува да ги процесира жалбите за азил во голема мера на техничка отколку суштински основа.
<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усолгасувањето со негативните и позитивните визни листи на ЕУ сè уште не е целосно завршено. - Има зголемување на бројот на неосновани барања за азил во неколку држави-членки на ЕУ 	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Долгорочните политики за економска и социјална инклузија на ранливите групи кои имаат најповеќе потенцијал да емигрираат се недоволно финансирани и слабо развиени. - Натамошни напори се потребни за да се 	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националните власти успешно соработуваат во спречувањето на неоснованите барања за азил во државите од ЕУ и Шенген, но тоа сепак не го намали бројот на овие барања. - Долгорочните политики за економска и 	<p>3. Визна политика</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неоснованите барања за азил во 2013 е пораснат за 15% - Долгорочните политики за економска и социјална инклузија на ранливите групи кои имаат најповеќе потенцијал да емигрираат и натаму се недоволно

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ			
иако се признаваат напорите кои се прават во оваа насока.	усогласи државата со негативната листа на ЕУ до моментот на пристапување.	социјална инклузија на ранливите групи кои имаат најповеќе потенцијал да емигрираат и натаму се недоволно финансирани и слабо развиени и наметнуваат потреба од итно подобрување.	финансирани и слабо развиени и наметнуваат потреба од итно подобрување.
4. Надворешните граници и Шенген <ul style="list-style-type: none"> - Граничната полиција сè уште нема соодветна техничка опрема и буџетски ресурси. - Полициските станици надлежни за надзор на границите сè уште немаат пристап до централната база на податоци на МВР. 	4. Надворешните граници и Шенген <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се натамошни напори за да се комплетираат капацитетите во однос на човечките ресурси кај внатрешната мобилна единица на централно ниво. - Потребни се дополнителни напори за да се зајакнат капацитетите на телата за ИГУ, особено за стратеско планирање и управување со човечки ресурси. 	4. Надворешните граници и Шенген <ul style="list-style-type: none"> - Институционалниот и функционалниот капацитет на Националниот координативен центар за гранично управување, владиното тело задолжено за мониторинг на имплементацијата на стратегијата за ИГУ и натаму се мошне слаби, а воедно покажува и ограничени човечки ресурси. - Потребно е сериозно подобрување на управувањето со Националниот координативен центар за гранично управување, како и на внатрешната координација и соработка меѓу релевантните министерства. 	4. Надворешните граници и Шенген <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е сериозно подобрување на управувањето со Националниот координативен центар за гранично управување, како и на внатрешната координација и соработка меѓу релевантните министерства. - Уште 6 полициски станици за граничен надзор треба да се поврзат со дата базата на Министерството за внатрешни работи
5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети <ul style="list-style-type: none"> - Донесен е нов Закон за меѓународна соработка во кривична материја обезбедувајќи обемна правна рамка, но неговата примена ќе започне со примена на новиот ЗКП во ноември 2012. - Испраќање на офицер за врска во Европрава дополнително ќе ја зголеми соработката. 	5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети <ul style="list-style-type: none"> - Примената на Законот за меѓународна соработка во кривични предмети од 2011 е одложена како резултат на одложувањето на примената на новиот Закон за кривична постапка. 	5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети	5. Судска соработка во граѓански и кривични предмети
6. Полициска соработка и борба против организираниот криминал <ul style="list-style-type: none"> - Заклучокот од оперативниот договор со Европол значително ќе ја олесни размената на аналитички податоци со цел да се подобри борбата против организираниот криминал и тероризам. - Формирана е работна група со цел да развие стратегија за обука 	6. Полициска соработка и борба против организираниот криминал <ul style="list-style-type: none"> - Спогодбата за оперативна и стратеска соработка со ЕУРОПОЛ стапи во сила, но сè уште не е именуван службеник за врски. - Единицата за заштита на сведоци доби дополнителни простории, но сè уште нема доволно опрема за правилно функционирање. - Имплементацијата на законодавството 	6. Полициска соработка и борба против организираниот криминал <ul style="list-style-type: none"> - Сè уште не е именуван офицер за врска со ЕУРОПОЛ. - Беше изменет Законот за полиција за да се усогласи со Законот за кривичната постапка, но сепак одредни правила за лишување од слобода и за собирање и складирање податоци не се доволно јасни. - Треба дополнителни напори за да се 	6. Полициска соработка и борба против организираниот криминал <ul style="list-style-type: none"> - Се уште недостига независен и целосен систем за надворешна контрола на полицијата. - Протокол за соработка во кривични постапки беше потпишан помеѓу Министерството за внатрешни работи, Јавното обвинителство и Царинската управа, но практична соработка се уште треба да се подобри.

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

<p>на полицијата, но ова сè уште не е направено.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Целосното спроведување на новите организациони шеми на регионалните СВР сепак е попречено поради недостаток на персонал. - Постојат интереси за политизација на полицијата и нејзината работа вклучувајќи го спроведувањето на истраги. - Измените во Законот за внатрешни работи создаде можност за намалување на платите за вработените во МВР во случај на распоредување на пониско работно место како резултат на промени во систематизацијата, што може да ја намали стабилноста на вработувањето во полицијата. - Фактот дека Центарот за обуки нема посебен буџет во рамки на МВР го ограничува капацитетот за теренско и стратешко планирање на обуки. - Пријавени се околу 160 случаи на нетранспарентни вработувања на места на службеници во СВР, без претходно на огласување на слободни работни места. - Одлението за заштита на сведоци сè уште нема соодветна опрема. Не се доволни мерките за обезбедување надомест на жртвите на организиран криминал. 	<p>за обезштетување на жртвите на организираниот криминал мора да биде подобро.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на известување и истрага за перење на пари и финансиски криминал останува слабо. Потребен е многу проактивен став кон истите. 	<p>имплементира Законот за кривична постапка кој ќе стапи во сила во дек. 2013.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Обуката за полицијата и за јавните обвинители е во тек, но Истражните центри и Судската полиција кои се воведуваат со новиот закон сè уште не се основани. - Некои одредби од Законот за приватно обезбедување оставаат простор за злоупотреби на слободата на движење на лицата и зајакнување на положбата на припадници на приватното обезбедување. - Измените на Законот за следење на комуникациите стапија на сила, но подзаконските акти за прецизно регулрање на материјата и за спречување можни злоупотреби се уште не се донесени. - Законот за електронски комуникации треба да биде изменет за да се земе предвид поништувањето на неколку одредби кои се однесуваа на обезбедувањето слободен пристап до мрежите за комуникација од страна на Уставниот суд. - Спроведувањето на стратегијата за обука бавно напредува. - Професионализацијата и воведувањето на систем на кариера на заслуги во полицијата треба да биде приоритет. - Се уште недостига независен и целосен систем за надворешна контрола на полицијата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Голем број на важни правни акти кои се однесуваат на Законот за кривична постапка се уште не се усвоени - Од 2011 година па досега, донесена е единствено една одлука за воспоставување на истражниот центар, но се уште не се спроведува - Борбата против организираниот криминал и корупцијата е од фундаментално значење за спречување на криминална инфилтрација во политичките, правните и економските системи. - Во 2013 година, Единицата за финансиско разузнавање (ФИУ) Пријавени 25 случаи на сомнителни трансакции поврзани со перење пари на истражните власти и јавното обвинителство (во споредба со 29 во 2012 година)
<p>7. Трговија со луѓе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се обезбеди сеопфатен, мултидисциплинарен, и пристап ориентиран кон жртвите на 	<p>7. Трговија со луѓе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за да се обезбеди одржливоста и способноста на Центарот за заштита на жртвите од 	<p>7. Трговија со луѓе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Во споредба со лани, беа забележани само 8 жртви на трговијата со луѓе. - Потребни се дополнителни напори за да 	<p>7. Трговија со луѓе</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата и натаму останува да биде извор, одредиште и канал за трговија со луѓе за сексуално и работно

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

<p>нелегална трговија со луѓе, како и да се подобри проактивната идентификација на жртвите од странство и оние во земјата.</p>	<p>трговијата со луѓе да обезбеди сеопфатна заштита.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Треба да се развие сеопфатен мултидисциплинарен и пристап ориентиран кон жртвите на трговијата со луѓе, а проактивната идентификација на жртвите треба да биде подобрена. 	<p>се обезбеди одржливоста и способноста на Центарот за заштита на жртвите од трговијата со луѓе да обезбедува сеопфатна заштита.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сеопфатен и мултидисциплинарен и пристап ориентиран кон жртвите од трговијата со луѓе треба да биде развиен, а идентификувањето на жртвите треба да биде подобро. - Државата и натаму останува да биде извор, одредиште и канал за трговија со луѓе за сексуално и работно искористување. - Националните власти во соработка со граѓанското општество треба да обезбедат неограничен пристап до помош, поддршка и заштита, како и реинтеграција на жртвите во општеството. - Треба да се засилат напорите за превенција и ефективно намалување на побарувањето на трговија со луѓе. 	<p>искористување.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националните власти во соработка со граѓанското општество треба да обезбедат неограничен пристап до помош, поддршка и заштита, како и реинтеграција на жртвите во општеството - GRETA го објави својот прв извештај за државата во 2014 година, со кој утврди дека се направени неколку важни чекори во оваа област, но дека остануваат бројни предизвици, вклучувајќи го и развојот на мулти-дисциплинарен пристап кон идентификација и помош на жртвата и натамошно зголемување на мрежата на социјални работници. - Потребни се дополнителни напори за да се обезбеди одржливоста и способноста на Центарот за заштита на жртвите од трговијата со луѓе да обезбедува сеопфатна заштита, особено заштита на машки жртви, реинтеграција на жртвите во општеството и медицинска грижа
<p>8. Борба против организиран криминал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Само 64% од вкупниот број на работни места во Центарот за сузбивање на организиран и сериозен криминал се пополнети, со што се попречува нивната ефикасност. - Национална база за разузнавачки податоци нема да биде функционална пред крајот на 2012. - Меѓународниот центар за координација, кој може да ја подобри размената на информации помеѓу органите за спроведување на законот, сè уште не е формиран. Владата донесе Стратегија и Акционен план за таа цел но недостакуваат 	<p>8. Борба против организиран криминал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Човечките ресурси не се балансираат правилно меѓу различните агенции за спроведување на законите. - Целосна имплементација на новата структура на Бирото за јавна безбедност и регионалните сектори за внатрешни работи сè уште не е оперативна поради недоволно финансии и недоволен кадровски потенцијал. - Потребна е целосна професионализација на Полицијата и строго имплементиран систем за именување по заслуга во Полицијата за да се подобри оперативниот капацитет и ефикасноста на истрагите. - Натамошната обука и воспоставување на робустен систем за надворешна контрола на Полицијата е суштински за реформите. 	<p>8. Борба против организиран криминал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националната база на податоци за кривично разузнавање се уште не е оперативна, а Националниот координативен центар за борба против организираниот криминал допрва треба да биде востановен. - Потребно е да се интензивираат координираните напори на релевантните извршители во борбата против организираниот криминал. - Употребата на специјални истражни мерки и систематското користење на финансиските истраги треба да се засили. - Капацитетите за примена на специјални истражни мерки кај Царината и Финансиската полиција треба да се надгради. - Организираниот криминал останува 	<p>8. Борба против организиран криминал</p> <ul style="list-style-type: none"> - Користењето на посебните истражни мерки од страна на Царинската управа и финансиската полиција останува ограничена, делумно поради неадекватниот човечки и технички капацитет. - База на податоци за Националниот криминалистичко разузнавање се уште не е во функција - Во 2013 година, Единицата за финансиско разузнавање (ФИУ) пријави 25 случаи на сомнителни трансакции поврзани со перење пари на истражните власти и јавното обвинителство (во споредба со 29 во 2012 година)

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

<p>соодветни буџетски средства.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Директната вмешаност на министерот за внатрешни работи при одобрување на следење останува во сила и Законот за следење на комуникации допрва треба да се измени. - Постоечкиот парламентарен надзор над корситењето на наредби за следење треба да се зајакне. - Премногу рестриktivна и централизирана примена на следењето несоодветно го третира зголемувањето на заканата од организиран криминал. - Царинската управа и финансиската полиција немаат технички капацитет за примена на специјалните истражни мерки. - Употребата на специјални истражни техники е сè уште недоволна и треба да се зголеми, како и систематската употреба на финансиски истраги. - Структурни проблеми сè уште се видливи во спроведувањето на законите за борба против организираниот криминал. - Човечките ресурси не се ефикасно балансирани во различните органи за спроведување на законите (вишок на полициски и царински службеници за сметка на истражни судии). - Останува загриженоста за политизацијата на полицијата. 	<ul style="list-style-type: none"> - Имплементацијата на Законот за кривична постапка кој беше донесен во 2010, со одложена примена од ноември 2012 сега ќе биде одложен до декември 2013 поради буџетски и персонални капацитети. - Истражните центри и судската полиција предвидени од ЗКП сè уште не се формирани. - Натамошни напори се потребни за да се имплементира АП за имплементација на ЗКП, особено во делот на ресурси, организација, опрема и обука на агенти и обвинители. - Сè уште нема напредок во персоналната подготвеност на Центарот за сузбивање на организиран и сериозен криминал со пополнети само 62% од местата (мал пад во однос на минатата година). - Националната база на податоци за криминално разузнавање не е оперативна, а Националниот координативен центар за борба против организиран криминал уште не е формиран. - Релевантните тела за борба против организираниот криминал мора да бидат засилени. - Сè уште има структурни проблеми кај агенциите кои се борат со организиран криминал. - Користењето на специјални истражни мерки треба да биде зајакнато во практиката, како и системското користење на финансиските истраги. - Царинската управа и финансиската полиција имаат ограничени капацитети за спроведување на истражни мерки што значително го ограничуваат ефикасното справување со организираниот криминал. 	<p>сериозна грижа.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото за известување кај истрагите и кривичните гонења за перење пари и финансиски криминал треба да стане проактивно и ефикасно. 	
<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - Квалитетот на истрагите за 	<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - 	<p>9. Борба против тероризам</p>	<p>9. Борба против тероризам</p> <ul style="list-style-type: none"> - Земјата ќе треба да ги засили своите

ПОГЛАВЈЕ 24. ПРАВДА, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ			
<p>перење на пари и финансиски криминал сè уште треба да се подобри.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Допрва треба да се донесе Стратегијата за борба против тероризам (2005-2012) која треба да биде во согласност со Стратегијата за борба против тероризам на ЕУ и Конвенцијата за спречување на тероризам на Советот на Европа со соодветниот Акционен план. 			<p>капацитети за превенција на радикализација, вклучувајќи развој на соодветни мерки за справување со феноменот на борци во странство.</p>
<p>10. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Количината на заплнетата дрога остана релативно низок со оглед на локацијата на земјата на главните маршрути за трговија со дрога на Балканот. - Царинската Управа не бележи голем успех во откривање и заплетување на наркотиците на границите. - Капацитетот и човечките ресурси во Одделението за недозволена трговија со дрога во МВР останува недоволен. 	<p>10. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Царинската управа мора да вложи повеќе напори за откривање и заплетување на наркотици на границите. - Капацитетот и човечките ресурси на Одделението за недозволена трговија со дроги во МВР треба да биде зајакнат. 	<p>11. Дрога</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата се наоѓа на главните маршрути за трговија со дрога на Балканот, оттаму континуирани и одржливи напори се потребни од Царинската управа за да се откриваат и заплетуваат наркотици на граничните премини. - Капацитетот и човечките ресурси на Одделението за недозволена трговија со дроги во МВР треба да биде зајакнат. - Засилено ниво на размена на податоци со ЕВРОПОЛ ќе го олесни справувањето со организираниот криминал и трговијата со дрога во регионот. 	<p>11. Дрога</p>
<p>11. Фалсификување на еврото</p> <ul style="list-style-type: none"> - Види поглавје 32. 	<p>11. Фалсификување на еврото</p> <ul style="list-style-type: none"> - Види поглавје 32. 	<p>13. Фалсификување на еврото</p> <p>Види поглавје 32.</p>	<p>11. Фалсификување на еврото</p> <p>Види поглавје 32.</p>
<p>12. Царинска соработка</p>	<p>12. Царинска соработка</p>	<p>12. Царинска соработка</p> <p>Види поглавје 29.</p>	<p>12. Царинска соработка</p> <p>Види поглавје 29.</p>

ПОГЛАВЈЕ 25. НАУКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Пристапно партнерство - Зајакнување на капацитетите за истражување и технолошки развој заради обезбедување успешно учество во рамковни програми на Заедницата, - Да се започне со подготовка на интегрирана политика за истражување и да се преземат активности за интегрирање во Европската истражувачка област.

Среднорочни приоритети - Да се примени интегрирана истражувачка политика

КОМЕНТАР – Не е новост доколку се рече дека политиката за истражување и иновации не е приоритет на државата. Тоа е видливо од истражувањата на МЦЕО, според кои, фондовите на ЕУ како ФП7 се единствените фондови на кои можат да сметаат корисниците, иако идејата на самите овие фондови е да бидат комплементарни инструменти во однос на постојните домашни. Домашни инструменти за финансиска и институционална поддршка на сериозни истражувања едноставно не постојат. Иако ЕК во извештајот дипломатски укажува дека се потребни зголемени напори за подготовката за соработка во рамки на Хоризонт 2020, несериозноста на државата во оваа политика е видлива во фактот што националните контакт лица за Програмите на Унијата, кои се најупатени за промоција на овие инструменти на домашните корисници, често се менуваат од своите позиции, иако постојано ни се забележуваат проблемите со административниот капацитет. За административен капацитет, потребна е административна постојаност, меморија и искуство.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
1. Политика за истражување - Буџетски ограничувања. - Слаб административен капацитет.	1. Политика за истражување - Повторно намелен буџет за истражувања. - Истражувачките капацитети остануваат слаби.	1. Политика за истражување - Нивото на буџетски инвестиции наменети за истражувања стагнира (0,2% од БДП).	1. Политика за истражување
2. Рамковни програми - Да се зголеми учеството на МСП.	2. Рамковни програми - Нерамномерно учество во ФП7. - Напреднат, но сè уште слаб административен капацитет за промоција, работилници и конференции. - Потребни се напори за подготовка за Хоризонт 2020.	2. Рамковни програми - Потребни се дополнителни напори за подготовка за Хоризонт 2020 за да се зајакне административниот капацитет и да се земе учество во истражувања поврзани со општествените предизвици.	2. Рамковни програми - Бројот на успешни апликации за грантовите Мари-Кири остана низок - Потребни се зголемени напори за подготовката за соработка во рамки на Хоризонт 2020. Потребно е зајакнување на капацитетот.
3. Европски истражувачки простор - Сè уште се мали инвестициите во истражувањата, вклучувајќи го јавниот и приватниот сектор (0,2% од БДП во 2010). - Поради недостаток на административни капацитети, не се одржуваат состаноците на повеќе управни тела кои се вклучени во ЕКИО и СФМС.	3. Европски истражувачки простор - Инвестициите во истражувања се повторно намалени. - Недостатокот од веродостојна статистика го отежнува мониторирањето на инвестициите и резултатите.	3. Европски истражувачки простор - Буџетот за технолошки развој е намален иако општото ниво на инвестициите во истражувањата е зголемено. - Потребни се сериозни напори за спроведување на Стратегијата за иновации (октомври 2012) и релевантна статистика за мониторирање на напредокот.	3. Европски истражувачки простор - Нивото на инвестиции наменети за истражувања е ниско (0,3% од БДП). - Буџетот за технолошки развој е намален иако општото ниво на инвестициите во истражувањата е зголемено.

ПОГЛАВЈЕ 26. ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА

Пристапно партнерство - Комплетирање на законодавната и административната рамка за управување со програмите Доживотно учење и Младите во акција и јакнење на телата за спроведување.

Среднорочни приоритети - Натамошни напори за подобрување на квалитетот во образованието, вклучувајќи го основното образование, и создавање на модерен систем за стручно образование и обука, како и поврзување на секторот за високото образование со пазарот на трудот и економските потреби, и унапредување на регионалната соработка во областа на високото образование.

КОМЕНТАР Во оваа област ЕК нотира определен напредок. Сепак големи се регионалните разлики во пристапот и во степенот на образование, а предучилишниот образовен систем е во опаѓање. Се уште постои недостаток на повеќе стратески документи кои треба да не приближат до ЕУ стандардите во оваа област како што се Рамката за национални квалификации, дефинирањето на националните цели кои би биле во согласност со Рамката за образование и обука 2020 и би се однесувале на приоритетните области во секој од различните степени на образование и обука како и оценка од МОН за усогласеност на Националната агенција за европски образовни програми и мобилност (НАЕОПМ) која е услов за учество на Македонија во програмата предвидена со новата ЕУ финансиска перспектива (2014-2020)- Erasmus+. Сепак, постојат две важни работи кои ЕК пропушта да ги забележи во ова поглавје. Најпрво, спротивно од Извештаите за напредокот од 2011 година и 2012 година, годинава со ниту еден збор не се споменува централизиран и етнички исклучив карактер на културната политика пред се алудирајќи на проектот „Скопје 2014“. Во април 2013 година, МЦЕО и ФООМ во својот 17-ти извештај од следењето на процесот на пристапување на Република Македонија во ЕУ насловен „Младите од акција!“ укажаа дека постои основано сомнение за повторна потенцијална злоупотреба на европските пари во НАЕОПМ слична на онаа откриена во 2009 година. Се надеваме дека Министерството за образование ќе ги земе предвид сите наводи за можните злоупотреби при изготвувањето на процената што треба да се достави до Европската комисија.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за постигнување на реперите за Образование и Обука 2020, особено кај претшколското образование и доживотното учење за возрасни. - Средствата распределени за образование остануваат ниски. - Постојат сериозни регионални разлики во пристапноста до образованието особено во претшколското образование. - Ограничена интеракција меѓу припадниците на етничките заедници. - Потребно е намалување на стапката на предвремено напуштање на образовниот процес меѓу Ромите. - Структурираното обучување на наставниците треба да се реши. - Напорот за повторно воспоставување на подготвителните мерки за 	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none"> - Државата е под просекот на ЕУ, особено за претшколска возраст. - Не се поставени никакви национални цели за достигнување во образованието, кои би биле во согласност со Рамката за образование и обука 2020 и би се однесувале на приоритетните области во секој од различните степени на образование и обука. - Постојат ограничени можности за учење на далечина, модулarno учење и вонредно учење. - Мерките за штедење влијаеја врз вкупното јавно инвестирање во образованието. - Остануваат регионалните нееднаквости. Некои деца во руралните средини немаат пристап до основно образование, додека стапките на рано напуштање на образованието се сè уште високи, особено кај Ромите. - Обуката на наставниците треба да се подобри. - Рамката за национални квалификации 	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none"> - Рамката за национални квалификации сè уште не е изработена. - Учесството во претшколското образование дополнително опадна од 2010 година, додека резултатите на тестовите по природни науки се незадоволителни. - Националните цели треба да ги дефинираат приоритетите во образованието и обуката. - Регионалните нееднаквости во образовната инфраструктура остануваат високи. - Административниот капацитет на МОН останува незадоволителен. - Не постои транспарентен метод за прибирање на образовни податоци. - За државата да може да учествува во целост во идната Erasmus+ програма, МОН треба да достави до ЕК претходна (ex-ante) оценка за усогласеност на Националната агенција за европски образовни програми и мобилност. - Потребни се дополнителни напори за 	<p>1. Образование, обука и млади</p> <ul style="list-style-type: none"> - Учесството во претшколското образование останува скромно, далеку под нивото на ЕУ. - Големи разлики во раниот детски развој и предучилишното образование се уште постојат помеѓу различните етнички групи и помеѓу урбаните и руралните средини - Административниот капацитет на надлежните институции треба да се зајакне за да се обезбеди ефикасно спроведување на донесените стратегии и законодавство, вклучувајќи и следење на политиките. - Подобрено планирање на трошоците што ги зема во предвид стратешките приоритети и потреби на учество во ЕУ координативни механизми е потребно. - Постојана посветеност е потребна за да се обезбеди имплементација на усвоените политики.

ПОГЛАВЈЕ 26. ОБРАЗОВАНИЕ И КУЛТУРА			
<p>програмите „Доживотно учење“ и „Млади во акција“ е неадекватен и под нивото побарано од ЕУ, и покрај донесувањето на измените на Законот за формирање на Национална агенција за европски образовни програми и мобилност од страна на Собранието.</p>	<p>сè уште не е изработена.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Општите капацитети на Центарот за стручно образование и Центарот за образование на возрасни остануваат недоволни. - Подготовките во областите на образование, обука и млади се во рана фаза. 	<p>постигнување на реперите за Образование и обука 2020.</p>	
<p>2. Култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инвестициите во културата не се рамномерно распределени во сите општини во државата и не ја рефлектираат мултиетничката структура на државата. 	<p>2. Култура</p> <ul style="list-style-type: none"> - Инфраструктурните програми во културата, финансирани од Владата, не успеаја да го отсликаат мултиетничкиот состав на државата и средствата наменети за културни активности на мнозинските заедници се недоволни. 	<p>2. Култура</p>	<p>2. Култура</p>

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

Пристапно партнерство - Натамошно усогласување на законите со *acquis*, особено кај квалитетот на воздухот, управување со отпад и квалитетот на водата, и значително подобрување на примената на законите и следењето на животната средина, Зајакнување на Инспекторатот за животна средина и другите тела за да се обезбедат веродостојни резултати и ефикасна примена на казни/санкции што имаат разубедувачки ефект, Зајакнување на административниот капацитет на национално и локално ниво и подобрена координација меѓу органите задолжени за прашања од животната средина, Подготовка на стратески планови, финансиски стратегии, и национална стратегија за управување со отпад и план за управување со отпад, Подготовка на стратегија за инвестирање во животната средина врз основа на проценетите трошоци за усогласување, Интегрирање на барањата за заштита на животната средина во другите секторски политики преку развивање на проценки за влијание врз животната средина, Зголемување на инвестиции во инфраструктурата на животната средина, со акцент на собирање /третман на отпадни води, снабдување со вода за пиење, справување со загадувањето на воздухот и управувањето со отпад

Среднорочни приоритети - Натамошно интегрирање на барањата за заштита на животната средина во другите секторски политики преку оценки за влијание врз животната средина, Зголемување на инвестициите во инфраструктурата, со акцент на собирање/третманот на отпадни води, водоснабдување, загадување на воздухот и управувањето со отпадот.

КОМЕНТАР – Конкуренцијата е голема која од областите во секторот има најлоши резултати, а Комисијата имала тешка задача да го скрати извештајот во ова поглавје со цел да не изгледа толку лош. Остануваат опомените за недостатокот на инвестиции и за финансиската неподготвеност за спроведување на законодавството на ЕУ, а останува и онаа за слабиот административен капацитет. Реформите во овој сектор се одложени на подолг рок. Во Македонија несоодветно се применуваат основните принципи на заштитата на животната средина, односно нема интеграција на политиката за животна средина во другите секторски политики што покажува дека грижата за квалитетот на животот на граѓаните е сосема споредно прашање. Реално најслабата област во секторот е управувањето со води. За разлика од минатата, оваа година Комисијата не ни прогледала низ прсти за секторот заштита на природата, каде забелешките кои се провлекуваа седум години, овој пат повторно се појавија. Климатските промени можеби се нова област но Комисијата ги идентификува нашите најголеми слабости за стратеско планирање и утврдување на приоритети. Да потсетиме, одложувањето на примената на еколошкото законодавство, односно најпрвин одложувањето на неговото усогласување секојдневно ја зголемува цената која државата ќе треба да ја плати за неговата имплементација подоцна.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Барањата на директивите за Оценка на влијанието и стратеска оценка на влијанието врз животната средина во однос на јавни консултации не се применува адекватно. 	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административните капацитети за имплементирање на Оценка на влијанието врз животната средина (ОВЖС) и Стратеска оценка на влијанието врз животната средина (СОВЖС) се подобрени, но сепак има недостатоци, особено на локално ниво. - Директивите за ОВЖС и СОВЖС сè уште не се применуваат адекватно. - Законодавството за еко одговорност сè уште не се применува. - Подготовките за имплементација на INSPIRE и Директивата за еко криминал мора да се забрзаат. 	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националната стратегија за животна средина се уште не е усвоена. - Административните капацитети за имплементирање на Оценка на влијанието врз животната средина (ОВЖС) и Стратеска оценка на влијанието врз животната средина (СОВЖС) се подобрени, но сепак има недостатоци, особено на локално ниво. - Треба да се подобри пристапот до информации и учеството во одлучувањето, особено во однос на примената на ОВЖС и СОВЖС директивите. 	<p>1. Хоризонтално законодавство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недоволни се консултациите со јавноста и вклучувањето на граѓанското општество. - Треба да биде подобрен пристапот до информации за животната средина.
<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слаб административен капацитет како на централно, така и на локално ниво. 	<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Добар напредок е направен во развивањето на систем за мониторинг на квалитетот на воздухот, но тој не е рамномерно развиен поради недостаток на финансии. 	<p>2. Квалитет на воздух</p>	<p>2. Квалитет на воздух</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направен е ограничен напредок во имплементацијата на националниот план за заштита на квалитетот на воздухот. - Нивото на загадување на воздухот (PM10) беше значително над дозволеното во ЕУ во

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА			
			<p>продолжен период во текот на минатата зима.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Недостатокот на финансиски средства продолжува да го попречува нормалното функционирање и одржувањето на националната мрежа за мониторинг на квалитетот на воздухот.
<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Слаб административен капацитет како на централно, така и на локално ниво. - Инвестициите во оваа област ни оддалеку не соодветствуваат на потребните и треба да бидат зголемени. - Системот за собирање на податоци, регистрации и известување сè уште не е оперативен. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на инвестиции во ова подрачје е далеку од задоволително и мора да биде подигнато. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нивото на инвестиции во ова подрачје е далеку од задоволително и мора да биде подигнато, особено во однос на сепарацијата на отпадот и рециклирањето. 	<p>3. Управување со отпад</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет за имплементација на законодавството беше подобрен, но сè уште не е доволен како на централно, така и на локално ниво.
<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Транспонирањето на европското законодавство нема многу напреднао. - Административниот капацитет е недоволен на централно и локално ниво. - Недостатокот на координација помеѓу различните институции со надлежности во областа ја оневозможуваат имплементацијата на законодавството. - Планирањето и подготовката на инфраструктурни инвестиции сè уште доцни, а обезбедените средства се премногу мали во споредба со потребите на секторот. - Нема напредок кај принципот загадувачот плаќа. 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со законодавството на ЕУ во секторот заостанува. - Националната стратегија за води сè уште не е усвоена. - Структурата за управување со речни сливови е воспоставена, но сè уште не е оперативна. - Административниот капацитет е недоволен и на локално и на централно ниво. - Недоволната координација меѓу надлежните институции ја отежнува имплементацијата. - Нема напредок во отстранувањето на грешките во системот за мониторинг на води. - Споредено со потребите во секторот, планирањето и подготовките на инфраструктурни инвестиции заостануваат, а финансирањето е на ниско ниво. - Нема напредок во примената на 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со законодавството на ЕУ во секторот заостанува, а административниот капацитет е недоволен и на локално и на централно ниво. - Структурата за управување со речни сливови е воспоставена, но не и оперативна. - Недоволната координација меѓу надлежните институции ја отежнува имплементацијата. - Нема напредок во отстранувањето на грешките во системот за мониторинг на води. - Програмата за управување со водни ресурси за 2013 обезбедува само ограничени финансиски средства за инфраструктурно инвестирање. - Подготовките на инфраструктурни инвестиции заостануваат, а финансирањето е на ниско ниво споредено со потребите. 	<p>4. Квалитет на вода</p> <ul style="list-style-type: none"> - Телата за управување со речните сливови беа востановени, но сè уште не се оперативни. - Слабата координација помеѓу надлежните институции продолжува да го отежнува имплементирањето на законодавството. - Државта мора да се справи со недостатоците на системот за мониторинг на водите. - Подготовките за инфраструктурни инвестиции заостанува, а нивото на финансисрање е ниско во споредба со потребите. - Потребни се дополнителни напори за спроведување на принципот загадувачот плаќа, а треба да се направи и систем за одредување на цената на водата. - Недостатокот на напредок во оваа област ја отежнува работата на постројките за третман на води и ги загрозува направените инвестиции во секторот.

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА			
	<p>принципот загадувачот плаќа во системот за одредување на цената на водата што го отежнува работењето на станиците за третман на води.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Нема напредок во примената на принципот загадувачот плаќа во системот за одредување на цената на водата што го отежнува работењето на станиците за третман на води. 	
<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансирањето на управувањето со заштитени подрачја е недоволно. - Националната стратегија и акциониот план за заштита на природата треба да се усвојат. - Треба да се засили административниот капацитет. - Сите чинители треба да бидат доволно вклучени. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одреден напредок е направен кај изготвувањето и усвојувањето на плановите за управување со заштитени подрачја, но барањата за учество на јавноста и консултации сè уште не се применуваат соодветно. - Имплементацијата на плановите за управување сè уште е неадекватна поради недостигот на систем за одржливост и финансирање, како и недоволен мониторинг. - Работата на Националната стратегија и АП за заштита на природата сè уште нема започнато. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Сите измени на подзаконските акти доведоа само до лимитирано усогласување со законодавството на ЕУ. - Барањата за вклучување на сите чинители се уште не се соодветно применети. - Имплементацијата на плановите за управување сè уште е неадекватна поради недостигот на систем за одржливост и финансирање, како и недоволен мониторинг. 	<p>5. Заштита на природа</p> <ul style="list-style-type: none"> - Усогласувањето со законодавството во областа на природните живеалишта и дивата фауна и флора заостанува. - Нема напредок во идентификувањето на идните подрачја од НАТУРА 2000. - Плановите за управување во заштитените подрачја беа донесени, но не се имплементираат. - Направени се напори за подобрување на финансирањето на имплементацијата на плановите за управување, но преземените мерки се незадоволителни. - Националната стратегија и акцискиот план за заштита на природата се уште не се изготвени.
<p>6. Контрола индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Натамошното усогласување со законодавството на ЕУ претставува особен предизвик за државата. - Процедурите за издавање дозволи за ИСКЗ доцни. - Барањата за спроведување на консултација со јавноста во однос на издавањето на дозволи за ИСКЗ не се применува правилно - Потребно е значително зајакнување на административниот капацитет, особено на инспекциите. 	<p>6. Контрола индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурите за издавање дозволи за Интегрирано спречување и контрола на загадувањето и натаму доцни. - Потребно е значително зајакнување на административниот капацитет, особено за издавање дозволи, контрола и инспекции. 	<p>6. Контрола на индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процедурите за издавање дозволи за Интегрирано спречување и контрола на загадувањето и натаму доцни. - Барањата за спроведување на консултација со јавноста во однос на издавањето на дозволи за ИСКЗ не се применува правилно. 	<p>6. Контрола на индустриско загадување и управување со ризици</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постапките за интегрирано спречување и контрола на загадувањето и мониторинг се во тек, но заостануваат.
<p>7. Хемикалии</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема административен капацитет. 	<p>7. Хемикалии</p>	<p>7. Хемикалии</p>	<p>7. Хемикалии</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет и натаму е недоволен.
<p><i>(Областа ГМО по последната</i></p>	<p>8. Климатски промени</p>	<p>9. Климатски промени</p>	<p>9. Климатски промени</p>

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА			
<p><i>реформа на Заедничката земјоделска политика е префрлена во поглавје 12 – Фитосанитарна политика и безбедност на храна. Новата област во овој сектор е – Климатски промени)</i></p> <p>8. Климатски промени</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се конкретни чекори за обезбедување на напредок во однос на утврдување на таргет за редуција/лимитирање на стакленичките гасови и спроведување на acquis за климатски промени, особено трговија со емисии и придружување кон здружените напори на ЕУ. 	<ul style="list-style-type: none"> - Треба стратегија за климатски промени - Иако се повеќе се интегрираат мислењата за климатските промени во енергетската политика, сепак потребни се сериозни напори за нивно вклучување во сите секторски политики и стратегии. - Има иницијативи за промоција на соработката меѓу сите чинители за подигање на свеста за климатските промени, но напорите мора да се интензивираат. 	<ul style="list-style-type: none"> - Државата нема стратегија за справување со климатските промени. - Потребни се сериозни напори за вклучување во сите секторски политики и стратегии. - Државата редовно се усогласува со позициите на ЕУ во областа, како и претходно со Копенхашкиот договор, но се уште нема истакнато зalog за надминување на климатските промени до 2020. - Државата треба да направи зalog за да си го олесни учеството во утврдувањето на истите по 2020 и новиот климатски договор кој треба да се потпише до 2015. - Државата е поканета да го земе предвид стратегискиот документ на ЕК за климатска и енергетска политика до 2030. - Потребни се значителни напори за да се зајакне мониторингот, известувањето и капацитетот за верификација. - Напорите за подигање на свеста мора да се интензивираат. 	<ul style="list-style-type: none"> - Државата треба да развие сеопфатна политика и стратегија за справување со климатските промени во согласност со очекуваната рамка на ЕУ за 2030 за климатски промени и енергија. - Државата редовно се усогласува со позициите на ЕУ во областа, но се уште нема истакнато зalog за надминување на климатските промени за 2020 во согласност со Копенхашкиот договор. - До првиот квартал на 2015 државата треба да го истакне својот придонес во справувањето со климатските промени за договорот за климатски промени од 2015 и истиот да биде во согласност со оној на ЕУ и на државите членки. - Усогласувањето на националниот механизам со Регулаторната за мониторинг механизмот треба да биде приоритет. - Подигањето на свеста и промоцијата на соработката помеѓу чинителите беа воведени, но треба да бидат зајакнати. - Интеринституционалната работна група за климатски промени треба да биде сериозно зајакната со цел да може да се справи со потребата за ефективна акција на одржлив начин.
<p>9. Бучава</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема административен капацитет (персонал и опрема). 	<p>9. Бучава</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема административен капацитет (персонал и опрема). 	<p>10. Бучава</p> <ul style="list-style-type: none"> - Подготовките се во рана фаза. 	<p>10. Бучава</p> <ul style="list-style-type: none"> - Заостанува подготовката на стратешките карти на бучава.
<p>10. Шумарство</p>	<p>10. Шумарство</p>	<p>10. Шумарство</p>	<p>10. Шумарство</p>
<p>11. Цивилна заштита</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потпишаниот меморандум за пристапувањето кон Финансискиот инструмент за цивилна заштита и Механизмот за цивилна заштита на ЕУ треба да се ратификува. 	<p>11. Цивилна заштита</p>	<p>11. Цивилна заштита</p>	<p>11. Цивилна заштита</p>
<p>12. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Исклучително мали напори се вложени за зајакнување на 	<p>12. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Административниот капацитет за имплементирање и примена на 	<p>12. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Исклучително мали напори се вложени за зајакнување на административниот 	<p>12. Административен капацитет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Незабележителни напори беа направени за зајакнување на административните

ПОГЛАВЈЕ 27. ЖИВОТНА СРЕДИНА

<p>административниот капацитет за примена на законодавството.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема ефективна координација меѓу сите надлежни за спроведување на законите на ЕУ за животна средина - Нема доволна вклученост на сите чинители во секторот во донесувањето на одлуки. - Иако примената на законодавството е подобрена, сепак нема задоволително ниво. - Системот за мониторинг и информирање не е адекватен. - Инвестициите се мали во однос на потреби. - Не е интегрирана политиката во останатите секторски политики. - Принципите за претпазливост, превенција и загадувачот плаќа делумно се применува. - Административниот капацитет како и техничките и финансиските ресурси треба да бидат значително зајакнати со цел државата да може да се усогласи и да ги имплементира законодавството и барањата на ЕУ во областа на климатски промени.	<p>законодавството за животна средина и климатски промени е недоволен на локално и централно ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Координацијата меѓу различните административни тела надлежни во секторот сè уште не е ефективна. - Барањата за заштита на животната средина и климатските промени сè уште не се добро интегрирани во креирањето политики и имплементацијата во другите сектори. - Вклученоста на другите чинители во донесувањето на одлуки е подобро, но сепак е недоволно. - Системот за мониторинг и информирање за животната средина мора понатаму да се развива. - Инвестициите во секторот се на многу ниско ниво.	<p>капацитет за примена на законодавството. Во голема мерка тој е недоволен како на национално, така и на локално ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Координацијата меѓу различните административни тела надлежни во секторот сè уште не е ефективна. - Вклученоста на другите чинители во донесувањето на одлуки е недоволна. - Системот за мониторинг и информирање за животната средина мора натаму да се развива. - Инвестициите во секторот се на многу ниско ниво споредено со потребите. За целосното искористување на достапните надворешни фондови потребно е зајакнување на капацитетите и утврдување на приоритети. - Барањата за заштита на животната средина и климатските промени сè уште не се добро интегрирани во креирањето политики и имплементацијата во другите сектори.	<p>капацитети за спроведување на законодавството поради што тие и натаму продолжуваат да бидат недоволни на национално и на локално ниво.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Координацијата меѓу различните административни тела во секторот не е ефективна. - Вклученоста на другите чинители во одлучувањето е недоволна. - Спроведувањето на законодавството се уште не е ефикасно. - Мониторингот на животната средина и информативниот систем се несоодветни. - Барањата за заштита на животната средина и климатските промени сè уште не се добро интегрирани во креирањето политики и имплементацијата во другите сектори.
---	---	--	--

ПОГЛАВЈЕ 28. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И ЗДРАВЈЕ

Пристапно партнерство - Среднорочни приоритети - Усогласување со *acquis* од областа на заштита на потрошувачите и зајакнување на административните капацитети потребни за ефективен надзор на пазарот, Усогласување со *acquis* во областа на јавното здравство, попрецизно во областа на тутунот, крвта, човечките ткива и клетки и заразните заболувања. Зајакнување на институционалните, административните и финансиските капацитети во јавното здравство, Во областа на менталното здравје, да се развијат општински услуги како алтернатива за институционализација и да се обезбеди доволно финансиски средства за заштита на менталното здравје.

КОМЕНТАР – Иако е постигнат одреден напредок во областа на заштита на потрошувачите, минатогодишниот коментар од оваа анализа за ова Поглавје останува да важи и оваа година. Генералниот коментар е дека ефективната имплементација на политиките за заштита на потрошувачите е ограничена поради недостигот на административни и финансиски ресурси. Во однос на јавното здравство, загрижувачки е што нема никаков напредок во однос на политиките за заштита на менталното здравје, особено во делот на институциите задолжени за тоа кои остануваат со недоволен човечки и финансиски капацитет. Оваа година постојат зголемен број на конкретно наведени мерки во областа на јавното здравје кои се очекува Владата да ги примени.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Заштита на потрошувачи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Организацијата на потрошувачите на Македонија продолжува да работи на подигнувањето на свеста преку кампањи и реклами благодарение на зголемениот буџет, но сепак тоа е недоволно. - Административниот капацитет на Одделението за заштита на потрошувачите во Министерството за економија е низок. - Надзорот на пазарот сè уште не обезбедува задоволително ниво на ефикасна и транспарентна заштита на потрошувачите. - Административниот капацитет на координативното тело и натаму е слаб. 	<p>1. Заштита на потрошувачи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Финансиската поддршка за ОПМ и понатаму е недоволна. - Административниот капацитет на Одделението за заштита на потрошувачите во Министерството за економија мора да биде зајакнат. - И покрај подобрувањата, пазарната инспекција не обезбедува целосна и ефикасна заштита на потрошувачите. - Административниот капацитет на координативното тело треба да биде значително зајакнат. 	<p>1. Заштита на потрошувачи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ефективната имплементација на политиките за заштита на потрошувачите е ограничена поради недостигот на административни и финансиски ресурси. - Се зголемија жалбите на потрошувачите на јавните услуги и на телеком. - Пазарните инспектори треба натаму да се обучуваат за да обезбедат ефективна заштита на потрошувачите. 	<p>1. Заштита на потрошувачи</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ефективната имплементација на политиките за заштита на потрошувачите е ограничена поради недостигот на административни и финансиски ресурси. - Пазарните инспектори и другите регулаторни тела треба натаму да се обучуваат за да обезбедат ефективна заштита на потрошувачите. - Ефикасноста на ОПМ е скромна - Средствата од буџетот доделени за заштита на потрошувачи е зголемен за 10%, но се не е доволен
<p>2. Јавно здравство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Останува да се потврди усогласеноста на законодавството за заразни болести. - Иако бројот на болни од СИДА и ХИВ позитивни, сепак за да се обезбеди натамошниот успех, мора да се гарантираат финансиски извори. 	<p>2. Јавно здравство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стратегијата за борба/превенција од ХИВ/СИДА 2012-2016 и Националната стратегија за имунизација не се усвоени. - Институционалниот капацитет на националниот систем за трансфузија на крв треба дополнително да се зајакне. - Треба да се донесе второстепено законодавство и дополнителни правила 	<p>2. Јавно здравство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот за планирање и имплементација на програмите за јавно здравство на локално и регионално ниво останува слаб поради што се ограничува ефективната децентрализација на здравствениот сектор, го отежнува еднаквиот пристап до здравствена заштита и ги намалува здравствените индикатори за мајките и 	<p>2. Јавно здравство</p> <ul style="list-style-type: none"> - Капацитетот за планирање и имплементација на програмите за јавно здравство на локално и регионално ниво останува слаб поради што се ограничува ефективната децентрализација на здравствениот сектор, го отежнува еднаквиот пристап до здравствена заштита и ги намалува здравствените индикатори за мајките и децата.

ПОГЛАВЈЕ 28. ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИ И ЗДРАВЈЕ

- за да се комплетира регулаторната рамка во областа.
- Иако некои од институциите за ментално здравје беа реновирани, сепак имаат недостаток на вработени и мали финансии.
  - Буџетот на годишната програма е недоволен.
  - Нема напредок во спроведувањето на акцискиот план за ментално здравје кој се стреми кон креирање на систем за заштита на менталното здравје на ниво на општини, како алтернатива на поединечните институции.
  - Одржливоста на постоечкиот систем со центри за ментално здравје е загрижувачка.
  - Мал напредок е направен при решавањето на проблемот на нееднаквоста во здравството.
  - Активностите за подигнување на свеста за ракот немаат доволно финансиска поддршка.
  - Годишната национална програма за ретки болести е усвоена, а буџетот е зголемен, но сепак е недоволен за да обезбеди целосна имплементација.

- децата.
- Нема адекватни финансиски ресурси за имплементација на годишната програма за ментално здравје.
  - Институциите за ментално здравје остануваат без соодветен број на кадар и финансиски ресурси.
  - Нема напредок во спроведувањето на акцискиот план за ментално здравје кој се стреми кон креирање на систем за заштита на менталното здравје на ниво на заедниците како алтернатива на институциите.
  - Одржливоста на постоечкиот систем со центри за ментално здравје е загрижувачка.
  - Националната програма за третирање на ретките болести беше усвоена, но буџетот и е низок.
  - Активностите за подигнување на свеста за ракот немаат доволно финансиска поддршка.

- Институциите за ментално здравје остануваат без соодветен број на кадар и финансиски ресурси
- Одржливоста на постоечкиот систем со центри за ментално здравје е загрижувачка
- Капацитетот на лабораториите за тестирање на микробиолошка отпорност треба дополнително да се подобри.
- Антибиотици се продаваат слободно, без лекарски рецепт, со непочитување на стратешката цел на зајакнување на микробиолошка отпорност
- Наталошни напори се потребни за да се усогласи законодавството во областа на права на пациенти во прекугранична здравствена грижа, признавањето на издадените рецепти и здравствена грижа за сериозни болести
- Алокација на средства во фармацевтската индустрија и нивното управување е подобро, но потребен е стратешки приод кон регистрацијата.
- Регистарот на рак е делумно оперативен.
- Се не е договорена соработка со Државниот Завод за статистика во однос на податоците за морталитет.
- Одржливо финансирање за редовни контроли на грлото на матката, на дојката и дебелото црево треба да бидат обезбедени.
- Во областа на здрава животна средина, се не е завршена проценка на здравствените ризици од загадувањето на воздух, ниту пак има програма за тестирање за радон во почвата и градежна опрема, или програмата за човечки био-мониторинг
- Постои ограничен фонд за третирање на ретки болести
- Капацитетот за превенција од здравствени ризици поврзани со животна средина треба да биде зголемен

ПОГЛАВЈЕ 29. ЦАРИНСКА УНИЈА

Пристапно партнерство - Зајакнување на административниот капацитет за спроведување на царинското законодавството заради борба против прекуграничниот криминал. Натомашно усогласување на законодавството и постапките со *acquis*, особено во областа на транзит и распределба на тарифните квоти. Усогласување на Законот за технолошки индустриски развојни зони со *acquis*

КОМЕНТАР – И оваа година е постигнат напредок и во делот на законодавството и во делот на оперативниот капацитет во оваа област. Како најголемата критика во овој сектор се споменува тоа дека финансиските средства за подобрување на Административниот капацитет на Царинската управа сеуште не се на потребното ниво.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
1. Царинско законодавство	1. Царинско законодавство	1. Царинско законодавство - Царинските давачки на околу 120 тарифи беа укинати или намалени како резултат на анти-кризните мерки.	1. Царинско законодавство
2. Царинска управа - Дobar напредок во административниот и оперативниот капацитет. - Новиот с-м за обработка на царински декларации иако инсталиран, сè уште не е во функција кој со тоа го поткопа целосниот оперативен капацитет на Царинската управа.	2. Царинска управа - Потребно е да се осигурат одржливи финансиски ресурси за функционирање и одржување на опремата за царинска контрола. - Неопходен е натамошен развој на капацитетот на вработените за управување со проекти и за контрола на квалитетот за да се минимизираат ризиците поврзани со паралелната имплементација на поголем број ИТ развојни проекти како и за подобрување на успешноста на проектите.	2. Царинска управа - Имплементацијата на новиот компјутерски транзит систем финансиран од ИПА се соочува со тешкотии поради што ќе се доцни со пристапувањето во Конвенцијата за заедничката транзит процедура. Националниот план за транзит не се ажурира редовно. - Неопходен е капацитет за управување со проекти за контрола на квалитетот за да се минимизираат ризиците поврзани со паралелната имплементација на поголем број ИТ развојни проекти како и за подобрување на успешноста на проектите. - Допрва треба да се обезбедат одржливи финансии за работата и одржувањето на опремата на царинската контрола.	2. Царинска управа - Новиот компјутеризиран транзитен систем се воведо, но одржувањето на системот допрва треба да се обезбеди како и додатно обучување на персоналот. - Воведувањето на новиот систем за обработка на царински декларации и Интегрирана тарифна околина на системот се уште е во тек. - Административниот капацитет на Царинската управа е подобрен, но одржливост на финансиски средства се уште не е на потребното ниво.

ПОГЛАВЈЕ 30. НАДВОРЕШНИ ОДНОСИ			
Пристапно партнерство			
КОМЕНТАР – Овој дел од извештајот е идентичен со ланскиот. Постои слаб напредок но, сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.			
Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<i>1. Заедничка трговска политика</i>	<i>1. Заедничка трговска политика</i>	<i>1. Заедничка трговска политика</i>	<i>1. Заедничка трговска политика</i>
<i>2. Билатерални договори со трети држави</i>	<i>2. Билатерални договори со трети држави</i>	<i>2. Билатерални договори со трети држави</i>	<i>2. Билатерални договори со трети држави</i>
<i>3. Развојна политика и хуманитарна помош</i> - Постои слаб напредок но има сè уште недоволен институционален капацитет за учество во политиките на ЕУ, особено во областа на развојната и хуманитарната помош.	<i>3. Развојна политика и хуманитарна помош</i> - Постои слаб напредок но сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.	<i>3. Развојна политика и хуманитарна помош</i> - Постои слаб напредок но сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.	<i>3. Развојна политика и хуманитарна помош</i> - Постои слаб напредок но сè уште државата има недоволен институционален капацитет за целосно учество во политиките на ЕУ, особено во областа на комерцијалната, развојната и хуманитарната помош.
<i>4. Заштита и спасување</i>	<i>4. Заштита и спасување</i>	<i>4. Заштита и спасување</i>	<i>4. Заштита и спасување</i>

ПОГЛАВЈЕ 31. НАДВОРЕШНА БЕЗБЕДНОСНА И ОДБРАНБЕНА ПОЛИТИКА

Пристапно партнерство - Спроведување на законодавството за извршување на заедничките позиции во областа на меѓународните рестриктивни мерки.

Среднорочни приоритети - Усогласување на потпишаната Спогодба со САД за условите за предавање на лица на Меѓународниот кривичен суд во согласност со насоките на ЕУ, усвоени од Европскиот совет во септември 2002

КОМЕНТАР – Извештајот во ова поглавје главно се повикува на делот за политичкиот дијалог односно точката 2.3 – Регионални прашања и меѓународни обврски, меѓутоа утврдува и одредени пропусти како што е несогласувањето со одлуката на Советот за воведување рестриктивни мерки кон Русија заради незаконските дејствувања во Крим и Источна Украина.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<i>1. Политички дијалог</i>	<i>1. Политички дијалог (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i>	<i>1. Политички дијалог (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i>	<i>1. Политички дијалог (дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i>
<i>2. Заедничка надворешна и безбедносна политика</i>	<i>2. Заедничка надворешна и безбедносна политика(дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i> - Нема посебен напредок во делот на спречување конфликти.	<i>2. Заедничка надворешна и безбедносна политика(дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i> - Нема никаков напредок во делот на спречување конфликти. - Не се водени кампањи за собирање на нелегалното оружје и негово уништување.	<i>2. Заедничка надворешна и безбедносна политика(дел 2.3, Регионални прашања и меѓународни обврски)</i> - Република Македонија не се усогласи со одлуката на Советот за воведување рестриктивни мерки кон Русија заради незаконските дејствувања во Крим и Источна Украина.
<i>3. Европска безбедносна и одбранбена политика</i>	<i>3. Европска безбедносна и одбранбена политика</i>	<i>3. Европска безбедносна и одбранбена политика</i>	<i>3. Европска безбедносна и одбранбена политика</i>

ПОГЛАВЈЕ 32. ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА

Пристапно партнерство - Ревизија на нацрт-политиката за јавна внатрешна финансиска контрола (ЈВФК) и изготвување на закони за ЈВФК и за внатрешна контрола, за политиките и сегашното законодавство за ЈВФК да бидат сеопфатни и конзистентни и ажурирање на акцискиот план за спроведување на среднорочните приоритети поврзани со ЈВФК, Заокружување на воспоставувањето на одделенија за внатрешна ревизија во централните државни институции, како и формирање слични одделенија на општинско ниво каде одговара, и да се обезбеди соодветен кадар, обука и опрема, Развивање ефикасни системи за управување, следење, контрола и ревизија за децентрализирано спроведување на програмите од прет-пристапните инструменти на ЕУ.

Среднорочни приоритети - Натамошно спроведување на моделот за јавна внатрешна финансиска контрола (децентрализирана одговорност и функционално независна внатрешна ревизија) преку кохерентно законодавство и соодветни институционални капацитети, под водство на Министерство за финансии, Натамошно јакнење на оперативните капацитети, функционалноста како и финансиска независност на Државниот завод за ревизија, Спроведување на постапките и административен капацитет со цел да се обезбеди ефикасна заштита на финансиските интереси на ЕЗ

КОМЕНТАР – Во оваа поглавје во делот на Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК) повторно како главени забелшки се споменува тоа дека е потребна уставна заштита за функционална независност на ДЗР како и тоа дека буџетската автономија на ДЗР не е гарантирана во пракса. Како нова забелшка во овој дел се Ресурсите на ДЗР, за надворешна ревизија не се зголемуваат доволно во сооднос со обврските кои ги има заводот. Останува впечатокот дека постои недостаток на политичка волја од страна на Владата за транспарентност и отчетност во трошењето на парите на граѓаните од страна на државните институции, јавните претпријатија и буџетски корисници, кои од година во година растат.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Спроведувањето на законодавството и понатаму е бавно. - Стратегијата за развој на ЈВФК треба да се ажурира за да вклучи среден и долгорочен акциски план. - Доцнења при воведување на единици за финансиска контрола и внатрешна ревизија; недоволен број на кадар кај некои единици; комитетите за ЈВФК се сè уште надвор од функција. - Останува да се развие стратешки документ за ЈВФК и законско одделување на внатрешната ревизија од финансиската инспекција. - Не е воспоставен формален механизам за собраниска контрола на извештаите на Државниот завод за ревизија; соработката со Собранието сè уште загрижува. - Независноста на ДЗР допрва	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Среднорочната фискална стратегијата за 2013-2015 која поставува основни буџетски параметри не е усвоена согласно законот. - Недостасуваат ажуриран стратешки документ за ЈВФК за 2012-2014, соодветен акциски план и Закон за финансиска инспекција. - Законот за ЈВФК и подзаконските акти се имплементираат со задоцнување. - Директорите на институциите допрва треба да ја прифатат менаџерската одговорност и да делегираат обврски. - Сè уште е потребна уставна заштита за функционалната независност на ДЗР. - Не е воспоставен формален механизам за соработка меѓу ДЗР и Собранието, посебно во врска со проследувањето на извештаите за ревизија.	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Постои недоволна координација во имплементацијата стратешките документи. - Незадоволително е делегирањето на обврски кое попречува да се направи чекор кон вистинска менаџерска одговорност. - Сè уште е потребна уставна заштита за функционалната независност на ДЗР. - Не е воспоставен формален механизам за соработка меѓу ДЗР и Собранието за поединечните извештаи за ревизија иако Собранието го одобрува Годишниот извештај на ДЗР. - Буџетската автономија на ДЗР не е гарантирана во пракса и неговиот буџет во 2013 г. беше намален од страна на Министерството за финансии.	<p>1. Јавна внатрешна контрола и надворешна ревизија (ЈВФК)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребни се дополнителни напори за да се заврши сертификацијата на внатрешните ревизори и за зајакнување на спроведувањето на внатрешната ревизија. - Незадоволително е делегирањето на обврски кое попречува да се направи чекор кон вистинска менаџерска одговорност. - Упатствата за подготовка на стратегии за управување со ризик и за нивно спроведување се издадоа, но најголемиот дел од институциите се уште не ги спроведува. - Парламентот сè уште нема утврдено формална процедура за преглед на извештаите од ревизијата. - Комитет за финансиско управување и контрола и Ревизорски комитет е потребно да се среќаваат секој квартален период, но се немаат сретнато од септември 2012 година. - Законот за финансиска инспекција се уште не е имплементиран. - Реформата во јавната внатрешна финансиска контрола потребно е да биде

ПОГЛАВЈЕ 32. ФИНАНСИСКА КОНТРОЛА			
треба да се зацврсти со Уставот.			<p>подобро интегрирана во тековниот процес на реформирање на јавната администрација.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ресурсите на ДЗР, за надворешна ревизија не се зголемуваат доволно во сооднос со обврските кои ги има заводот. - Сè уште е потребна уставна заштита за функционалната независност на ДЗР. - Буџетската автономија на ДЗР не е гарантирана во пракса.
<p>2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направен е одреден напредок во усогласувањето со ЕУ законодавството. 	<p>2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Потребно е натамошно зајакнување на административниот капацитет на Службата за координација при измами, исто како и оперативната соработка меѓу АФКОС и нејзините партнери, вклучувајќи го и OLAF. 	<p>2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ</p>	<p>2. Заштитата на финансиските интереси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Националната стратегија за заштита на финансиските интереси на ЕУ за 2014-2016 година се уште не е усвоена.
<p>3. Фалсификување на еврото</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направен е напредок во борбата против фалсификување на еврото. 	<p>3. Фалсификување на еврото</p> <ul style="list-style-type: none"> - Направен е добар напредок во борбата против фалсификување на еврото. 	<p>3. Фалсификување на еврото</p>	<p>3. Фалсификување на еврото</p> <ul style="list-style-type: none"> - Новата електронска база на податоци за фалсификување на еврото се воспостави и се користи од страна на Министерството за внатрешни работи, но допрва треба да биде достапна за сите други релевантни институции.

ПОГЛАВЈЕ 33. ФИНАНСИСКИ И БУЏЕТСКИ ОДРЕДБИ

Пристапно партнерство

КОМЕНТАР – И оваа година како и во претходните три години напредок нема и клучните забелешки во овој сектор се повторуваат уште од 2010 година. Јасно може да се забележи дека не постои волја за почнување на некакви подготовки во ова подрачје иако некои од нив како борбата со неформалната економија и борбата со даночното избегнување се релевантни не само за полнење на буџетот на ЕУ, туку многу повеќе за македонскиот буџет и економија.

Извештај за напредокот 2011	Извештај за напредокот 2012	Извештај за напредокот 2013	Извештај за напредокот 2014
<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - Во поглед на административната структура, потребна е целосна оперативна структура за координација со цел да се обезбедат целосна пресметка, предвидување, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ за спроведување за правилата за сопствени ресурси. 	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - За проблемите и напредокот види ги поглавјата 16,18,29 и 32. - Потребно е зајакнување на административната инфраструктура со цел да се обезбедат идната прецизна пресметка, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ за спроведување за правилата за сопствени ресурси. - Треба да се воспостават соодветни структури за координација за водење/насочување и управување на претпристапните подготовки за сопствените ресурси и треба да се воспостават работни процедури. - Натамошен развој на ефективни алатки за борба против даночната евазија и измама и намалување на неформалната економија 	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - За проблемите и напредокот види ги поглавјата 16,18,29 и 32. - Потребно е зајакнување на административната инфраструктура со цел да се обезбедат идната прецизна пресметка, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ за спроведување за правилата за сопствени ресурси. - Треба да се воспостават соодветни структури за координација за водење/насочување и управување на претпристапните подготовки за сопствените ресурси и треба да се воспостават работни процедури. - Потребно е натамошен развој на ефективни алатки за борба против даночната евазија и измамата како и за намалување на неформалната економија. 	<p>1. Сопствени ресурси на ЕУ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Нема особен развој во поглед на традиционалните сопствени ресурси, ресурсите на ДДВ и ресурсите на БНП. - За проблемите и напредокот види ги поглавјата 16,18,29 и 32. - Потребно е натамошен развој на ефективни алатки за борба против даночната затајување и измама, како и за намалување на неформалната економија. - Потребно е дополнително да се зајакне административниот капацитет на институциите кои се директно вклучени во системот на сопствени ресурси (царината, оданочувањето, статистиката и финансиската контрола). - Во догледно време треба да се воспостави целосно оперативна координативна структура со цел да се обезбедат идната прецизна пресметка, собирање, плаќање и набљудување на сопствените ресурси и известување на ЕУ за спроведување за правилата за сопствени ресурси.
<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>	<p>2. Измама кај царински давачки и ДДВ.</p>